NAPOLİ ROMANLARI'NIN YAZARINDAN

ELENA FERRANTE

YETİŞKİNLERİN YALAN HAYATI

8. BASKI

Türkçesi:
Eren Yücesan Cendey

EVEREST
ROMAN

ELENA FERRANTE

İlk romanı *L'amore molesto* (Belalı Aşk, 1992) yayınlandığından beri gerçek kimliğini gizli tutan yazarın müstear ismidir. On yıl sonra *I giorni dell'abbandono* (Sen Gittin Gideli, 2002) isimli kitabını yayınladı. Yazarlık deneyimini anlattığı *La frantumaglia* (Bir Yazarın Yolculuğu, 2003) kitabını *La figlia oscura* (Karanlık Kız, 2008) takip etti. *La spiaggia di notte* (Kumsalda Bir Gece, 2007) isminde bir de çocuk kitabı bulunmaktadır. 2011 yılında "Napoli Romanları" diye anılacak dört cildin ilki *L'amica geniale* (Benim Olağanüstü Akıllı Arkadaşım) yayınlandı. Bunu *Storia del nuovo cognome* (Yeni Soyadının Hikâyesi, 2012), *Storia di chi fugge e di chi resta* (Terk Edilenler ve Kalanlar, 2013), *Storia della bambina perduta* (Kayıp Kızın Hikâyesi, 2014) izledi. "Napoli Romanları" büyük ilgi çekti ve tüm dünyada milyonlarca okuyucuya ulaştı, HBO tarafından televizyon dizisine uyarlandı. Yazarın The Guardian gazetesi için kaleme aldığı yazılardan oluşan *L'invenzione occasionale* (Tesadüfi Buluşlar, 2019) isminde bir de deneme kitabı yayınlanmıştır.

EREN YÜCESAN CENDEY

İtalyan Lisesi ve İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü mezunudur. Susanna Tamaro'nun bütün yapıtlarının yanı sıra Calvino, Pavese, Eco, Bignardi, Manfredi, Giordano, Mazzantini, Calasso, Buzzati, Rodari ve Terzani gibi yazarların kitaplarını Türkçeye çevirmiştir.

ELENA FERRANTE

YETİŞKİNLERİN YALAN HAYATI

Türkçesi: Eren Yücesan Cendey

§

Yayın No 1955
Dünya Edebiyatı 266

Yetişkinlerin Yalan Hayatı
Elena Ferrante

Kitabın Özgün Adı: *La vita bugiarda degli adulti*

Yayına Hazırlayan: Emre Tokcael
İtalyancadan Çeviren: Eren Yücesan Cendey
Kapak Tasarımı: Füsun Turcan Elmasoğlu
Sayfa Tasarımı: Muzaffer Aysu

© 2019, Edizioni E/O
© 2020, bu kitabın Türkçe yayın hakları
Everest Yayınları'na aittir.

1-7. Basım: Ekim 2020
8. Basım: Aralık 2023

ISBN: 978-605-185-519-6
Sertifika No: 43949

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 45099
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI
Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (212) 513 34 20-21 Faks: (212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www.everestyayinlari.com
www.twitter.com/everestkitap
facebook.com/everestyayinlari

Everest Yayınları, Alfa Yayın Grubu'nun tescilli markasıdır.

YETİŞKİNLERİN YALAN HAYATI

1

Evden ayrılmadan iki yıl önce babam, anneme benim çok çirkin olduğumu söyledi. Bu cümle annemlerin evlenir evlenmez satın aldıkları, San Giacomo di Capri tepesinde bulunan Rione Alto'daki evde, alçak sesle telaffuz edildi. Her şey –Napoli görüntüsü, soğuk şubat ayının mavi ışığı, o sözcükler– dondu kaldı. Bense kayıp gittim ve bana bir öykü vermek isteyen ama aslında bir hiç olan, bana ait sayılmayan, gerçekte ne başlamış ne de sonuca ulaşmış bu satırların içinde hâlâ kaymaya devam ediyorum: Hiç kimse, şu anda yazan ben bile bu anlatı yumağında ipin ucu görünecek mi yoksa bu çözmesi mümkün olmayan, acıdan bir çile mi, onu bilmiyor.

2

Babamı çok sevdim, daima nazik bir adamdı. Tüm hareketleri, üzerindeki giysilerin büyükmüş gibi durmasına neden olan ve onu benim gözümde taklit edilemez biçimde zarif kılan o incecik bedeniyle uyumluydu. Yüz hatları narindi ve hiçbir şey –iri ve sürmeli gözleri, kusursuz bir mühendislik işi olan burnu, dolgun dudakları– bu ahengi bozmuyordu. Onun ya da benim

ruh halimiz nasıl olursa olsun, her fırsatta gözlerimi neşeli bir bakışla yakalar ve bir gülümseme koparana dek çalışma odasına kapanmazdı – sürekli çalışırdı. Özellikle saçlarım onun sevinç kaynağıydı; şimdi tam bilmiyorum ama iki ya da üç yaşımda saçlarıma methiyeler düzmeye başlamıştı. Emin olduğum şu ki, çocukluğumda hep şu türden konuşmalar yapardık:

"Ne güzel, ne kaliteli, ne ışıltılı saçlar bunlar; bana hediye eder misin?"

"Hayır, onlar benim."

"Biraz cömert davransan?"

"Ancak ödünç verebilirim onları."

"Olur, zaten alınca geri vermem ki!"

"Senin zaten saçın var ya!"

"Bunları da senden almıştım."

"Doğru değil, yalan söylüyorsun!"

"Kontrol et bak: Seninkiler çok güzeldi ve ben onları çaldım."

Yalandan kontrol ederdim ama saçlarımı asla çalamayacağını bilirdim. Gülerdim, çok gülerdim, annemden çok onunla eğlenirdim. Sürekli bana ait bir şeyi, kulağımı, burnumu, çenemi isterdi ve o kadar mükemmel ki onsuz yaşayamam, derdi. Onun bu halini çok severdim, her an onun için ne kadar elzem olduğumu hissederdim.

Elbette herkese karşı böyle değildi babam. Kimi zaman aklı bir şeye takıldığında, denetimden çıkmış duygularla gayet hassas konuşmalar yapardı. Bazen sözü uzatmaz, gayet kısa ama çarpıcı cümlelere başvururdu ve bunlar öylesine yoğun anlamlar taşırdı ki kimse karşı çıkamazdı. Bu ikisi benim sevdiğimden çok farklı iki babaydı ve ancak yedi sekiz yaşımdayken, hiçbir şey anlamadığım sorunlar hakkında gayet alevli toplantılar yapmak için evimize gelen tanıdıkları ve arkadaşlarıyla tartışmalarını dinlediğim zaman ayırdına varmıştım. Ben genelde annemle mutfakta

olurdum ve birkaç metre ötedeki dalaşmaları pek umursamazdım. Ne var ki annemin de kendi işleri nedeniyle odasına kapanması halinde koridorda tek başıma oturur, oynar ya da okurdum, özellikle okurdum diyorum çünkü babam çok okuyan bir insandı, annem de öyle ve ben de onlar gibi olmayı çok severdim. Tartışmalara dikkat etmezdim, sadece ansızın ortam sessizleşip babamın bana yabancı o ses tonu yükseldiğinde oyunumu ya da okumamı keserdim. O andan itibaren ortama o hakim olurdu ve ben babamın nazik ve sevecen ses tonuyla her zamanki insan olup olmadığını anlamak için toplantının bitmesini beklerdim.

O cümleyi söylediği akşam, okulda derslerimin iyi gitmediğini öğrenmişti. Bu yeni bir durumdu. İlkokul birden bu yana her zaman çalışkandım ama son iki aydır dersleri sermeye başlamıştım. Ailem okul başarımı ciddiyetle önemsiyordu ve özellikle annem ilk kötü notlarla telaşlanmıştı.

"Neler oluyor?"

"Bilmiyorum."

"Çalışman gerekiyor."

"Çalışıyorum."

"Peki o halde?"

"Bazı şeyleri hatırlıyorum, bazılarını hatırlayamıyorum."

"Her şeyi hatırlayana kadar çalış o zaman."

Bitkin düşene kadar çalışıyordum ama sonuçlar hep hayal kırıklığı yaratıyordu. İşte o gün, annem öğretmenlerle konuşmaya okula gitmişti ve son derece keyifsiz dönmüştü. Bana çıkışmamıştı, ailem bana hiçbir zaman çıkışmazdı. Şunu söylemekle yetinmişti: En şikâyetçi olan matematik öğretmeniydi; ama istersen yapabileceğini söyledi. Sonra akşam yemeğini hazırlamak için mutfağa girmiş, o sırada da babam işten gelmişti. Odamdan ona öğretmenlerin yakınmalarını özetlediğini duyabildim, mazeret olarak da ergenlik değişimlerimi öne sürdüğünü anladım.

Ama babam onun sözünü kesti ve bana karşı asla kullanmadığı ses tonuyla –hatta evimizde kesinlikle yasak olan Napoli lehçesine kayarak– eminim ağzından çıkmasını asla istemeyeceği o sözü söyledi:

"Bunun ergenlikle ilgisi yok: Aynen Vittoria oldu çıktı."

İşitebileceğimi bilseydi, bizim her zamanki neşeli havamızdan bu kadar uzak bir ifade kullanmayacağından emindim. Her ikisi de odamın kapısının kapalı olduğunu sanıyordu; her zaman kapalı tutardım ama ikisinden biri açık bırakmıştı. İşte böylece on iki yaşımdayken, babamın kısmaya çalıştığı sesinden –kendimi bildiğimden beri adını duyduğum– kardeşine benzemeye başladığımı öğrendim; hem çirkinliğim hem kötülüğüm tam olarak ona çekmişti.

Bu noktada bana karşı çıkılabilir: Belki de abartıyorsun, baban tam olarak Giovanna çirkin demedi. Doğru, böyle kaba sözcükler kullanmak onun doğasına aykırıydı. Ama ben inanılmaz kırılgan bir dönemimdeydim. Adet kanamalarım başlayalı bir yıl oluyordu, memelerim oldukça görünür bir hal almıştı ve bundan utanıyordum, pis kokmaktan çekiniyor, sürekli yıkanıyordum, gönülsüzce yatıyor, gönülsüzce kalkıyordum. Tek rahatlığım, o dönemdeki tek güvencem babamın bana mutlak biçimde hayranlık duymasıydı. Bu nedenle beni Vittoria Halama benzetmesi, şöyle demesinden daha beter oldu: Giovanna bir zamanlar güzeldi, şimdi çirkinleşti. Vittoria adı, evimizde ona dokunanı zehirleyen ve lekeleyen bir canavar anlamında anılırdı. Hakkında hiç denecek kadar az şey biliyordum, nadiren görmüştüm ama –işte önemli olan bu– o günlere ait sadece iğrenme ve korku kalmıştı aklımda. Onun bizzat bana kötülük yapacağı korkusu ve tiksintisi değildi bu, böyle bir şey anımsamıyorum. Beni ürküten anne ve babamın ona karşı duydukları tiksinti ve korkuydu. Babam bildim bileli, kız kardeşinden sanki onunla görüşenleri de kirleten,

utanç verici pis işler çeviren biri gibi kötü söz ederdi. Annemse adını hiç anmazdı ve kocasının iç dökmeleri başladığında sanki kadın nerede olursa olsun duyacak ve dev adımlarıyla uzun ve dik San Giacomo di Capri yokuşunu tırmanacak, yakınımızdaki tüm hastanelerdeki hastalıkların tümünü peşinden sürükleyecek, evimizin altıncı katına kadar uçacak, gözlerinden kara ve sarhoş ışınlar saçarak eşyalarımızı paramparça edecek, karşı çıkmaya yeltendiği anda annemi de tokatlayacakmış gibi dehşet içinde onu susturmaya çalışırdı.

Elbette bu gerginliğin ardında her iki tarafın karşılıklı suçlu olduğunu seziyordum ama o dönemde ailevi olaylar hakkında bilgim yoktu ve o korkunç halayı da aileden biri olarak görmüyordum. O çocukluğumun umacısıydı, sıska ve deli bir siluetti, karanlık bastığından evlerin köşelerine pusu kuran saçı başı dağınık bir tipti. Şimdi durduk yerde, birdenbire ona benzediğimi keşfetmem olacak iş miydi? Ben mi? O ana dek kendini güzel zanneden, babam sayesinde sonsuza dek güzel kalacağıma inanan ben mi? Sürekli doğrulamasıyla muhteşem saçları olduğuna inanan, onun beni sevdiği gibi çok sevilmek isteyen ve buna inanmaya alışan, ansızın annemin de babamın da bana karşı hoşnutsuzluk duyduklarını hisseden ve bu hoşnutsuzluk yüzünden son derece bulanık bir mutsuzluğa gömülen ben mi?

Annemin yanıtını bekledim ama onun yorumu da beni rahatlatmadı. Her ne kadar babamın bütün akrabalarından nefret etse ve görümcesinden çıplak bacağına tırmanan bir kertenkele misali iğrense de annem avaz avaz bağırarak şöyle bir tepki vermedi: Deli misin sen, benim kızımla senin kardeşin arasında hiçbir ortak nokta yok. Sadece bitkin ses tonuyla kısaca: "Ne diyorsun, yok canım," dedi. Ve ben, başka bir şey duymamak için koşup odamın kapısını kapattım. Sonra sessizce ağladım, babam –tatlı

ses tonuyla– akşam yemeğinin hazır olduğunu bildirene kadar ağlamaya devam ettim.

Mutfağa gittiğimde gözlerimi kurulamıştım, bakışlarımı tabağıma dikerek, okul durumumu düzeltmek için yararlı bir dizi öğüde katlanmak zorunda kaldım. Sonra onlar televizyon karşısına yerleştiklerinde ders çalışırmış gibi yapmaya devam ettim. Dinmek hatta hafiflemek bilmeyen bir acı hissediyordum. Neden babam o cümleyi sarf etmişti, neden annem ona sertçe karşı çıkmamıştı? Bunun nedeni kötü notlarımdan kaynaklanan hoşnutsuzluk muydu yoksa kim bilir ne zamandan beri süregelen ve okulla ilgisi olmayan bir konu muydu? Babam o berbat sözleri ona yaşattığım geçici rahatsızlık yüzünden mi söylemişti yoksa keskin bakışlarıyla her şeyi bilen ve gören biri olarak benim hatalı geleceğimin çizgilerini, yaklaşan ve onu rahatsız eden, nasıl karşılık vereceğini bilememenin sıkıntısını yaşadığı bir laneti mi önceden sezmişti? Bütün geceyi çaresizlik içinde geçirdim. Sabah, kendimi kurtarmak istiyorsam, gidip Vittoria Hala'nın yüzünün gerçekte nasıl olduğunu görmem gerektiğine inandırmıştım kendimi.

3

Çetin bir girişim oldu. Babam –Napoli gibi, dallı budaklı ailelerin kimi zaman kanlı bıçaklı da olsa, birbirleriyle çatışsa da aralarındaki köprüleri asla yıkmadığı bir şehirde– tam tersine mutlak bir otonomi içinde, sanki kan bağı olan hiç kimsesi yokmuş, kendi kendini yaratmış gibi yaşardı. Annemin anne ve babasını, erkek kardeşini defalarca görmüştüm. Beni armağanlara boğan sevgi dolu insanlardı; büyüklerin ölümlerine – önce dedem, bir yıl sonra da anneannem gitmişti ve bu beklenmedik

kayıplar beni çok sarsmıştı, annem bizim küçükken canımın yandığında yaptığım gibi çok ağlamıştı– ve dayımın çalışmak için uzaklara gitmesine dek onlarla sık sık ve çok neşeli ortamlarda beraber olurduk. Babamın akrabaları hakkındaysa hiçbir şey bilmiyordum. Düğün veya cenaze gibi ender durumlarda ortaya çıkmışlardı ve aramızda o kadar yapmacık bir hava esmişti ki zorunlu temasların rahatsızlığından başka bir şey hissetmemiştim: Babaannene merhaba de, halanı öp. Bu akrabalarıma karşı ilgi beslememiştim çünkü o buluşmalardan sonra anne ve babam son derece sinirli oluyorlardı ve niteliksiz bir mizansene dahil olmuşlar gibi olayı bir anda unutuveriyorlardı. Şunu da söylemeliyim ki annemin büyükleri Museo gibi adı son derece heyecan verici bir semtte yaşarlarken –onlara Museo'daki ninemle dedem derdim–, babamın büyüklerinin yaşadığı mahalle belirsizdi, adı sanı yoktu. Kesin olarak anımsadığım tek bir şey vardı: Onlara gitmek için inmek, inmek, daha da aşağı inmek, Napoli'nin dibine varmak gerekiyordu ve yolculuk o kadar uzun sürüyordu ki bu koşullarda babaannem ve dedemle bizim iki ayrı kentte yaşadığımızı zannediyordum. Uzun süre boyunca bu inancımı korudum. Biz Napoli'nin en yüksek bölgesinde yaşıyorduk ve her nereye gideceksek aşağı iniyorduk. Babam ve annem sadece Vomero semtine ya da haydi haydi Museo'daki dedemlere kadar isteyerek iniyorlardı. Ve arkadaşları da özellikle Suarez'de, Artisti Meydanı'nda, Luca Giordano, Scarlatti, Cimarosa sokaklarında yaşıyorlardı; bunlar çok iyi tanıdığım semtlerdi çünkü okul arkadaşlarımın çoğu oralarda oturuyordu. Bu sokakların tümü Floridiana'ya açılıyordu; burası da annemin doğumumdan itibaren beni hava almam ve güneşlenmem için götürdüğü, ilk çocukluğumun arkadaşları Angela ve Ida ile mutlu saatler geçirdiğim yerdi. Ancak tümü neşe saçan, çiçeklerle rengarenk olan, az çok deniz manzaralı, parklardan, çiçeklerden, oyunlardan ve

nazik davranışlardan sonra gerçek iniş başlıyordu ve annemler bundan sonrasını rahatsız edici buluyorlardı. İş, alışveriş, buluşmalar ve tartışmalar için her gün, fünikülerle Chiaia'ya, Toledo'ya kadar iniyorlardı ve oradan da Plebiscito Meydanı'na, Ulusal Kütüphane'ye, Alba Limanı'na, Ventaglieri Caddesi'ne, Foria Caddesi'ne ve en çok da annemin öğretmenlik yaptığı okulun bulunduğu III. Carlo meydanına kadar uzanıyorlardı. Bu adları da iyi biliyordum –annemler sık sık söz ederlerdi– ama beni pek sık yanlarına almazlardı ve belki de bu yüzden bana aynı mutluluğu hissettirmezlerdi. Vomero dışında şehir bana ait değildi, hatta bulunduğumuz düzlükte bile biraz uzaklaşsak her şey yabancı geliyordu. Bu nedenle çocuk gözümde babamın akrabalarının oturduğu bölgeler vahşi ve keşfedilmemiş dünyaya aitti. Oraların adlarını bilmediğim gibi annemlerin ifadelerinden ulaşılması pek güç yerler olduğunu seziyordum. Akrabalara gitmek gereken her sefer, genellikle enerjik ve her şeye hevesli olan annem ve babam özellikle bitkin, özellikle gergin görünürlerdi. Küçüktüm ama onların arasındaki gerilim ve –hep aynı– sözler, ruhumda derin iz bırakmış.

"André," derdi annem yorgun sesiyle, "giyin haydi, gitmemiz gerekiyor."

Ama babam yanında duran deftere not alırken kullandığı kurşun kalemle, okuduğu kitabın satırlarının altını çizmeye devam ederdi.

"André, geç oluyor, kızıyorlar."

"Sen hazır mısın?"

"Hazırım."

"Kız?"

"Kız da hazır."

Babam ancak o zaman defterini ve kitabını masada açık olarak bırakır, temiz bir gömlek ve şık takımını giyerdi. Ama

engellenmesi mümkün olmayan rolün repliklerini zihninden geçiriyormuş gibi sessiz ve sinirli olurdu. Mükemmel biçimde giyinmiş olan annem sanki sadece uygun bir giysi üçümüzün eve sağ salim döneceğimizin garantisiymiş gibi kendisinin, benim ve babamın görüntüsünü defalarca gözden geçirirdi. Sözün kısası o durumların her birini kendilerini korumaları gereken mekânlar ve kişiler olarak değerlendiriyorlardı ve beni üzmemek için hiçbir şey söylemiyorlardı. Ama o sıradışı tedirginliği elbette hissediyor, hatta gayet iyi tanıyordum, mutlu çocukluğumun huzursuzluk anlarındandı. Beni rahatsız eden –nasıl diyeceğimi bilmiyorum– imalı bir İtalyancayla telaffuz edilen şu türden cümlelerdi:

"Rica ediyorum, Vittoria olmadık bir laf ederse, sen duymazdan gel."

"Yani o delilik ederse, ben susayım öyle mi?"

"Evet, unutma Giovanna var."

"Peki."

"Peki deyip bildiğini okuma. Biraz çaba lütfen. Yarım saat oturacağız ve evimize döneceğiz."

O gezmeler hakkında neredeyse hiçbir şey anımsamıyordum. Uğultu, sıcak, alnıma umursamazca kondurulan öpücükler, yerel lehçeyle konuşan sesler, belki de hepimizin korkudan yaydığı pis kokular. Bu iklim geçen yıllar içinde bende babamın akrabalarının –iğrenç biçimsizlikleriyle uğuldayan siluetler, özellikle de hepsinin en esmeri, en pespayesi olan Vittoria Hala'nın sesi– her ne kadar gerekçesini anlamak mümkün olmasa da bir tehlike olduğu düşüncesini yaratmıştı. Oturdukları bölge mi riskli bulunuyordu? Babaannem ve dedem, amcalar, kuzenler mi tehlikeliydi yoksa sadece Vittoria Hala mı? Sanki bu konudan haberdar olanlar sadece annem ve babamdı ve ben şu anda halamın nasıl biri olduğunu öğrenme aciliyeti duyarken, onlara başvurmak zorunda kalacak ve en başa mı dönecektim? Zaten onları sorgula-

sam da ne elde edecektim ki? Beni ya iyi niyetli bir ret cümlesiyle başlarından savacaklardı –halanı görmek istiyorsun, ona gitmek istiyorsun, peki ne gerek var buna? – ya da telaşlanacak, onun adını bir daha anmamaya çalışacaklardı. Bu nedenle ilk iş olarak onun bir fotoğrafını aramam gerektiğini düşündüm.

4

Annemlerin evde olmadığı bir öğleden sonradan yararlandım ve annemin kendine, babama ve bana ait fotoğrafları düzenli bir şekilde yerleştirdiği albümlerin durduğu yatak odası dolabını açtım. O albümleri ezbere bilirdim, defalarca karıştırmıştım: Ağırlıklı olarak onların ilişkisini ve benim neredeyse on üç yıllık yaşamımı belgeliyorlardı. Ve biliyordum ki bu albümlerde annemin akrabalarına ait pek çok fotoğraf varken, babamın akrabalarına ait pek az vardı ve onlar arasında Vittoria Hala yoktu. Öte yandan dolapta eski bir teneke kutuda annemle babamın tanışmalarından önceki fotoğrafların karışık halde durduklarını da biliyordum. Onlara pek nadiren baktığımdan ve yanımda daima annem olduğundan, burada halamın fotoğrafını bulabilmeyi umuyordum.

Dolabın arkalarından kutuyu çıkardım ve önce bilinçli bir şekilde iki nişanlıyı, az katılımlı düğünün asık suratlı gelin ve damadını, daima mutlu evli çifti ve sonunda doğumumdan bugüne dek sayısız kez görüntülenmiş kızlarını incelemeye karar verdim. Nikah fotoğrafları üzerinde özellikle durdum. Babam belirgin biçimde buruşuk, koyu renk bir takım giymişti ve her karede kaşları çatıktı; yanında duran annem gelinlik değil krem rengi bir tayyör giymişti, başına aynı renkte bir tül takmıştı ve yüzünde belli belirsiz heyecanlı bir ifade vardı. Aşağı yukarı otuz

davetli arasında, görüşmeyi sürdürdükleri Vomero'lu arkadaşları ve annemin büyükleri, Museo'daki ninemle dedem olduğunu zaten biliyordum. Gene de bu görüntüleri defalarca, ısrarla, nasıl olacaksa aslında hiçbir anım olmayan bir kadını bana hatırlatacak kadının soluk da olsa imgesini bulmayı umut ederek inceledim. Yoktu. Bunun üzerine teneke kutuya geçtim ve epey uğraştıktan sonra açabildim.

İçindekileri yatağın üzerine boşalttım, fotoğrafların hepsi siyah beyazdı. Birbirlerinden ayrı gençliklerine ait olanlar karmakarışıktı: Neşeli annem okul arkadaşlarıyla, yaşıtı kız arkadaşlarıyla, denizde, sokaklarda, neşeli, iyi giyimli haliyle görünürken, babam daima düşünceli, daima tek başına, asla tatile gitmemiş, dizleri bollaşmış pantolonu kolları kısa ceketiyle karşımdaydı. İkisinin çocukluk ve ergenlik fotoğraflarıysa, annemin ve babamın ailesi olarak düzenli biçimde iki zarfa yerleştirilmişti. İkinci zarfta illaki halama ait bir resim olmalı –diye düşünerek– tek tek incelemeye başladım. Tahminen yirmi kadar fotoğraf arasında üç ya da dördü dikkatimi çekti; babam ötekilerde anne ve babasının, hiç görmediğim akrabalarının yanında küçük bir çocuktu; oysa bu üç dört fotoğrafta babamın yanında siyah keçeli kalemle silinmiş bir siluet duruyordu. Bu mükemmel dikdörtgeni oluşturan ısrarlı, gizli çalışmanın babama ait olduğunu anlamam kolay oldu. Onu masası başında elindeki cetvelle görüntünün bir bölümünü dikdörtgen içine alırken, belirlediği sınırları taşmadan dikkatle keçeli kalemle karalarken görür gibi oldum. Sabırlı bir çalışma olmuştu, bundan kuşkum yoktu: Bu dikdörtgenler birer karalamaydı ve o karanın altında Vittoria Hala vardı.

Ne yapacağım konusunda bir süre düşündüm. Sonunda karar verdim, mutfaktan aldığım bıçakla fotoğrafta babamın örttüğü görüntüyü kazıdım. Sadece kağıdın beyazlığının ortaya çıktığını fark etmem çok sürmedi. Bozuldum ve bıraktım. Babamın ira-

desine karşı çıktığımı biliyordum ve sevgisinin son kırıntılarını da yok edecek davranışlar beni korkutuyordu. Zarfın dibinde babamın çocuk ya da ergen değil gençken çekilmiş ve annemi tanımasından önceki resimlerde son derece nadir görüldüğü üzere gülümsediği tek fotoğrafı bulunca tedirginliğim iyice arttı. Yandan görünüyordu, bakışları neşeliydi, dişleri muntazam ve bembeyazdı. Ama gülümsemesi, neşesi kimseye yönelik değildi. Yanında o kesin çizgilerle belirlenmiş dikdörtgenlerden iki tane vardı; belli ki fotoğrafın çekildiği samimiyetten çok sonra kız kardeşini ve kim bilir başka kimi iki kara tabuta kapatmıştı.

Uzunca süre bu görüntüye kilitlenip kaldım. Babam sokaktaydı, kısa kollu ekose bir gömlek giymişti, yaz olmalıydı. Arkasında bir dükkân vardı, girişteki tabelanın sadece "-CI" kısmı okunuyordu; vitrin vardı ama ne sergilendiği belli değildi. Kara lekenin yanında belirgin sınırları olan bembeyaz bir direk vardı. Sonra gölgeler, uzun gölgeler vardı ve bunlardan biri bariz biçimde bir kadına aitti. Babam yanındaki kişileri silmekte kararlı davransa da kaldırıma düşen izlerini öylece bırakmıştı.

Dikdörtgenin karasını yeniden usul usul kazımaya giriştim ama bu defa da beyazdan başka bir şey çıkmadığını gördüm. Bir ya da iki dakika bekledim, yeniden başladım. Son derece hafif çalışıyor, evin sessizliğinde kendi soluğumu işitiyordum. Ancak bir zamanlar Vittoria'nın başı olması gereken yerde, mürekkebin kalıntısı mı dudağın bir kısmı mı olduğunu anlamadığım bir leke kalana kadar uğraştım.

5

Her şeyi düzenleyip yerine kaldırdım ve babamın tümden sildiği kız kardeşine benzeme tehdidini tenimin altında hisset-

meye devam ettim. Bu dönemde giderek daha da dalgınlaştım ve okulu reddim ürkütücü biçimde arttı. Oysa birkaç ay öncesinde olduğu gibi başarılı olabilmek istiyordum, ailem bu konuda ısrarlıydı ve hatta yüksek notlar alırsam yeniden güzel ve iyi huylu bir kız olacağımı sanıyordum. Ne var ki başaramadım, sınıfta aklım başka yerdeydi, evde tüm zamanımı ayna karşısında geçiriyordum. Hatta aynada kendimi seyretmek takıntı halini aldı. Gerçekten halam benim bedenimde yansıyor mu diye merak ediyordum ama görünümünü hiç bilmediğim için, değişiklik gösteren her küçük ayrıntıda onu arıyordum. Böyle olunca, kısa süre öncesine dek fark etmediğim hatlarım görünürlük kazandı: Sık kaşlarım, küçücük ve fersiz kahverengi gözlerim, fazlasıyla yüksek alnım, başıma yapışan ince saçlarım –hiç de güzel değildi ya da belki artık güzel değildi–, memeleri ağır büyük kulaklarım, kısa üst dudağım ve onun üzerinde beliren sevimsiz esmer tüyler, etli alt dudağım, hâlâ süt dişi gibi duran dişlerim, sivri çenem ve burnum, ah aynaya doğru zarifçe uzanan ve enlemesine yayılan burnumun direği ve kanatları arasındaki delikler pek tuhaftı. Bunlar şimdiden Vittoria Halamın yüzüne ait unsurlar mıydı yoksa sadece bana mı aitti? İyileşmeyi mi, kötüleşmeyi mi ummalıydım? Bedenimle, örümcek ağı gibi her an kopacakmış gibi görünen o uzun boynumla, o dik ve kemikli omuzlarımla, şişmeye devam eden ve uçları kararan memelerimle, fazlasıyla yükselerek neredeyse koltuk altlarıma uzanan o sıska bacaklarımla bu ben miydim yoksa bütün dehşetiyle halama dönüşecek bir prototip miydim?

Bir yandan da anne ve babamı inceleyerek didikledim kendimi. Ne kadar şanslıydım, daha iyi bir anne babam olamazdı. Son derece güzellerdi ve gençliklerinden beri birbirlerine âşıklardı. Hikâyeleri hakkında bildiğim pek az şeyi bana anlatırlarken, babam her zamanki eğlenceli mesafesini korumuş, annemse tatlı bir

şekilde duygulanmıştı. Birbirleriyle ilgilenmek onları her zaman mutlu etmişti ve çok da genç evlenmiş olduklarından çocuk sahibi olma kararını vermekte oyalanmışlardı. Annem otuz, babam otuz iki yaşını biraz geçtiğinde doğmuştum. Birinin yüksek sesle, birinin içten içe dile getirdiği sayısız kaygı arasında atılmıştı tohumlarım. Gebelik güç geçmişti ve bitmek bilmeyen bir işkence olan doğumum –3 Haziran 1979– gerçekleşmişti; doğduğum andan itibaren ise hayatları karmaşık bir hal almıştı. Napoli'nin en seçkin lisesinde tarih ve felsefe öğretmeni, kentin tanınmış entelektüellerinden, sadece sabahlarını değil, ikindi vakitlerini de adadığı öğrencilerince çok sevilen babam, gereksinmeler yüzünden özel dersler vermeye başlamıştı. Geceleri durmadan ağlamalarım yüzünden kıpkırmızı kesilmelerim, karın ağrılarım, vahşi kaprislerimle boğuşan annem bir yandan III. Carlo meydanındaki bir lisede Latince ve Klasik Yunanca dersleri veriyor, bir yandan da aşk romanları taslaklarının düzeltmenliğini yapıyordu; bu nedenlerle uzun bir bunalım dönemi geçirmiş, kötü bir öğretmene, dalgın bir düzeltmene dönüşmüştü. Daha doğar doğmaz neden olduğum felaketler bunlardı. Ama sonrasında uslu ve uysal bir kız olmuştum, onlar da yavaş yavaş toparlanmışlardı. İkisinin el ele vererek, bütün insanların başına gelen dertlerden beni uzak tutmaya çalıştıkları o dönem sona ermişti. Benim gözümde ilk başta aşk sayesinde ve sonra da babamın eğitimi, annemin özel işleri sayesinde yeni bir denge tutturmuşlardı. Ne diyebilirdim ki? Onlar birbirlerini, ben onları seviyordum. Babam gözümde olağanüstü bir erkekti, annem son derece kibar bir kadındı ve ikisi de dışarıdaki düzensiz dünya içinde yegâne iki net karakterdi.

Bense düzensizliğin bir parçasıydım. Bazı anlarda babam ve kız kardeşi arasındaki şiddetli mücadelenin benim içimde yaşandığını düşünüyordum ve babamın galip gelmesini diliyordum. Elbette –diye düşünüyordum– Vittoria benim doğumumda

kazanmıştı ve bir süre dayanılmaz bir bebek olmuştum ama sonra –diye rahatlatıyordum kendimi– iyi bir kız olduğuma göre onu kovmak mümkün olmuştu. Kendimi böyle sakinleştirmeye çalışıyordum, kendimi güçlü hissetmek adına varlığımda anne ve babamı bulabilmek için çaba gösteriyordum. Ne var ki özellikle akşamları, yatağa girmeden önce, bin birinci kez aynaya bakıyor ve o ikisini uzun süre önce yitirdiğimi düşünüyordum. Ebeveynimi en iyi halleriyle özetleyebilecek bir çehrem olması gerekirken giderek Vittoria'ya benziyordum. Mutlu bir yaşantım olması gerekirken, ebeveynimin geçmişte ve şimdide yaşadığı saadet yerine benim için mutsuz bir dönem başlıyordu.

6

Gün geldi, en güvendiğim iki kız arkadaşım Angela ve Ida da benim çirkinleştiğimi fark ettiler mi ve özellikle yaşıtım olan Angela da (Ida iki yaş küçüktü) olumsuz yönde değişmeye başladı mı diye merak ettim. Beni değerlendirecek bir bakışa ihtiyacım vardı ve onlara güvenebileceğimi hissediyordum. Onlarca yıldır arkadaş olan ve aynı bakış açısını benimseyen ebeveynler tarafından aynı şekilde büyütülmüştük. Örnek vermek gerekirse, üçümüz de vaftiz edilmemiştik, üçümüz de dua bilmezdik, üçümüz de organizmamızın işleyişi hakkında bilgilendirilmiştik (resimli kitaplar, çizgi film biçimindeki öğretici videolarla), üçümüz de kız olarak doğduğumuz için gururlanmamız gerektiğini biliyorduk, üçümüz de ilkokula altı değil beş yaşımızda başlamıştık, üçümüz de daima mantıklı davranıyorduk, üçümüzün de zihninde Napoli'nin ve dünyanın tuzaklarından uzak durmak için gerekli olacak öğütler sık bir ağ oluşturuyordu, üçümüz de merakımızı gidermek için daima anne babamıza başvurabilirdik, üçümüz de

çok okurduk ve üçümüz de tüketim konusunu ve yaşıtlarımızın zevklerini bilgece küçümsüyorduk ve gene büyüklerimiz sayesinde müzik, filmler, televizyon programları, şarkıcılar, oyuncular konusunda gayet bilgiliydik; gizliden gizliye şöhretli oyuncular olmak istiyorduk, uzun uzun öpüşeceğimiz, cinsel temaslarda bulunacağımız olağanüstü sevgililer arzu ediyorduk. Elbette Angela ve benim aramdaki arkadaşlık daha samimiydi, Ida küçüktü ama bizi şaşırtmayı bilirdi; aslında bizden çok okurdu, şiirler ve öyküler yazardı. Aklımda kaldığı üzere, onlarla aramda hiçbir anlaşmazlık yaşanmamıştı ve böyle bir durum olduğunda da açık konuşmayı ve barışmayı bilirdik. Sözün özü, güvenilir tanıklar olarak onları bir iki kez temkinli bir şekilde sorguladım. Ama onlar nahoş hiçbir şey söylemediler, tam tersine beni ne kadar çok beğendiklerini dile getirdiler; zaten ben de onları pek hoş buluyordum. Orantılı bedenleri, oya gibi işlenmiş yüzleri vardı ve onları gördüğüm anda sıcaklıklarının yoksunluğunu hisseder, sanki kendimle kaynaştırmak istercesine sarılır ve öperdim. Ama özellikle bunalımda olduğum bir akşam, anne ve babalarıyla San Giacomo dei Capri'deki evimize geldiler ve işler karıştı. Buna hazırlıklı değildim. Kendimi acayip hissediyordum, uzundum, sıskaydım, her sözüm ve davranışım kaba sabaydı, bu nedenle söylenmemiş sözler bile ima gibi geliyordu, alınıyordum. Örneğin Ida ayakkabılarımı göstererek,

"Yeni mi?" diye sordu.

"Hayır, çok uzun zamandır var."

"Hatırlamıyorum."

"Ne var ki bunda?"

"Hiç."

"Şimdi fark ettiysen demek ki şimdi bunda bir şey var."

"Hayır, yok."

"Bacaklarım çok mu zayıf?"

Konuşmamız bir süre bu minvalde sürdü, onlar beni rahatlatmaya çalışıyorlar, ben onların bu rahatlatma sözlerinin ciddi mi olduğunu yoksa bıraktığım çirkin izlenimi güzel sözlerinin arkasına mı sakladıklarını anlamaya uğraşıyordum. Sonunda annem yorgun bir sesle araya girdi ve Giovanna yeter artık, bacakların hiç de zayıf değil, dedi; ben utanç içinde sustuğumda, Angela ve Ida'nın annesi Costanza, şöyle vurguluyordu: Ayak bileklerin çok güzel. Bu sırada babaları Mariano kahkahayla şöyle diyordu: Kalçaların da pek güzel, fırında patatesle pek leziz olurdu. Bana takılmayı orada kesmedi, dalga geçmeye devam etti, sürekli şakalar yaptı, zaten o cenaze evine bile neşe getirmeyi bilecek bir insandı.

"Neyi var bu akşam bu kızın?"

Bir şeyim olmadığını ifade etmeye çalışarak başımı salladım ve gülümsemeye çalıştım ama başaramadım; onun bu eğlenceli hali sinirime dokunuyordu.

"Ne güzel saçların var, ne bunlar mısır püskülü mü?"

Yeniden başımla hayır işareti yaptım ve bu sefer rahatsızlığımı gizleyemedim; sanki altı yaşında çocukmuşum gibi davranıyordu bana.

"Bu bir övgüydü tatlım: Mısır püskülü böyle gür ve çok renkli olur."

Ters bir şekilde yanıt verdim ona:

"Saçım ne gür ne de çok renkli."

Ne diyeceğini bilemeden yüzüme baktı, gülümsedi ve kızlarına döndü.

"Neden bu akşam böyle nadan Giovanna?"

Daha da donuk bir ifadeyle araya girdim.

"Nadan değilim."

"Nadan hakaret değildir, bu ruh halinin tanımıdır. Ne anlama geldiğini biliyor musun?"

Sustum. Sanki cesareti kırılmış gibi yeniden kızlarına döndü:
"Bilmiyor. Ida, sen söyle."
Ida gönülsüzce şöyle dedi:
"Suratını asıyorsun. Bunu bana da söylüyor."

Mariano böyle bir insandı. Babamla üniversite yıllarından beri arkadaşlardı ve birbirlerini hiç gözden yitirmedikleri için, oldum olası hayatıma dahildi. Biraz şişman, tamamen kel, mavi gözlü bu adam küçüklüğümden beri çok solgun ve şiş yüzüyle beni etkilemişti. Evimize her gelişinde –ki bu çok sık oluyordu– arkadaşıyla saatlerce konuşur ve her cümlesine beni sinir eden sevimsiz bir eleştiri dahil ederdi. Üniversitede tarih hocasıydı ve seçkin bir Napoli dergisine düzenli olarak katkıda bulunuyordu. Babamla sürekli tartışırlardı ve biz üç kız söylediklerinden pek ya da hiçbir şey anlamadığımızdan, araştırma ve konsantrasyon gerektiren önemli bir görev üstlendiklerini zannederdik. Ama Mariano babam gibi gece gündüz ders çalışmakla yetinmez, ikisinin işini iyi yapmasını engellemek isteyen sayısız düşmana karşı –Napoli, Roma ve başka kentlerin halkları– yüksek sesle söverdi. Angela, Ida ve ben bir konum belirlemek durumunda olmasak da kendimizi daima anne babalarımızın yanında, onların kötülüğünü isteyenlerin karşısında tutardık. Aslına bakılacak olursa, çocukluğumuzdan beri, bütün o konuşmaların bizi tek ilgilendiren kısmı, Mariano'nun o dönemde ünlü olan kişilere karşı savurduğu Napoli lehçesindeki küfürlerdi. Böyle olmasının nedeni de bize –özellikle bana– sadece küfür etmemiz değil, Napoli lehçesinde tek bir hece bile söylememizin yasaklanmış olmasıydı. Nafile bir yasaklama. Bize aslında hiçbir şey yasaklamayan ebeveynlerimiz, yasakladıklarında bile bağışlayıcılardı. Böylece biz de alçak sesle, kendi aramızda Mariano'nun düşmanlarının adlarını, kulak misafiri olduğumuz açık saçık tanımlamalarıyla tekrarlıyorduk. Angela ve Ida babalarının sözlerini sadece eğ-

lenceli bulurken, ben bunları kötülük yüklü izlenimlerimden ayıramıyordum.

Şakalarında hep bir fesatlık yok muydu? O akşam da yok muydu? Nadan mıydım, suratım asık mıydı, saçlarım mısır püskülü müydü? Mariano şaka yapmakla yetinmiş miydi yoksa şaka yaparken korkunç bir gerçeği mi dile getirmişti? Sofraya oturduk. Büyükler, Roma'ya taşınmayı planlayan kim bilir hangi arkadaşları hakkında sıkıcı yorumlar yapmaya başladılar, bizse yemeğin çabuk bitmesini ve odama sığınmayı umarak sessizce daraldık. Bütün süre boyunca babamın hiç gülmediğini, annemin belli belirsiz gülümsediğini, Mariano'nun çok, karısı Costanza'nın çok değil ama içtenlikle güldüğünü gözlemledim. Belki de benim anne babam, Angela ve Ida'nın anne babası gibi eğlenmiyorlardı çünkü onları üzmüştüm. Arkadaşları kızlarından hoşnuttular ama benimkiler artık değillerdi. Nadandım, nadandım, nadandım ve sofrada yüzümü görmek bile onların neşesini kaçırmıştı. Annem ne kadar ciddiydi ve Angela ile Ida'nın annesi ne kadar güzel ve mutluydu. Babam şimdi onun kadehine şarap koyuyordu, kibarca uzaktan bir şeyler söylüyordu. Costanza İtalyanca ve Latince öğretmeniydi, zengin ailesi ona harika bir eğitim sağlamıştı. Öylesine özel bir zarafete sahipti ki kimi zaman annem ona öykünmeye yeltenirdi, hatta fark etmeden ben bile aynı şeyi yapardım. Nasıl olmuştu da o kadın kendine Mariano gibi bir koca seçmişti? Takılarının ışıltısı, üzerine daima yakışan giysilerinin renkleri gözlerimi kamaştırırdı. Daha bir önceki gece rüyamda dilinin ucuyla kedi gibi sevgiyle kulağımı yaladığını görmüştüm. Rüya bana bir rahatlama, birkaç saatlik bir huzur vermişti ve uyandığımda kendimi güvende hissetmiştim. Şimdi sofrada onun yanında otururken, yaydığı olumlu etkinin, kocasının sözlerini zihnimden kovacağını umut ediyordum. Ne var ki sözler yemek boyunca aklıma takıldı –saçlarım mısır püskülü,

suratım asık– ve gerginliğimi daha da artırdı. Her an, Angela'nın kulağına edepsiz cümleler söyleyerek eğlenme arzusuyla, üzerimden kalkmak bilmeyen sıkıntı arasında gidip geldim. Tatlıyı da bitirdiğimizde büyüklerimizi gevezelikleriyle baş başa bıraktık ve gidip odama kapandık. Lafı hiç dolandırmadan hemen sordum Ida'ya:

"Benim yüzüm çarpık mı? Sizce giderek çirkinleşiyor muyum?"

Birbirlerine baktılar, aynı anda yanıt verdiler.

"Hiç de değil."

"Doğruyu söyleyin."

Tereddüt ettiklerini fark ettim, Angela şöyle demeye karar verdi:

"Biraz ama fiziksel olarak değil."

Ida "Fiziksel olarak güzelsin," diye vurguladı, "sadece kaygılarına bağlı bir çirkinliğin var."

Angela beni öperek şöyle dedi:

"Bana da oluyor: Kaygılandığımda çirkinleşiyorum ama sonra geçiyor."

7

Kaygı ve çirkinlik arasındaki bu beklenmedik bağlantı beni teselli etti. Endişelere bağlı bir çirkinleşme var demişti Angela ve Ida, endişelerin geçerse yeniden güzelleşirsin. Bunan inanmak istedim ve tasasız günler geçirmek için kendimi zorladım. Ama kendimi huzurlu olmaya zorlamak da işe yaramadı, zihnim ansızın buğulanıyordu ve takıntım yeniden ortaya çıkıyordu. Her şeye karşı düşmanlık geliştirdim ve bunu yapmacık bir iyilikle savmak zordu. Kısa sürede vardığım sonuca göre kaygılar hiç de

geçici değildi ve hatta kaygı bile denmezdi, tam tersine damarlar boyunca uzanan kötücül duygulardı.

Angela ve Ida bu noktada bana hiç yalan söylememişti, bunu yapamazlardı çünkü hepimiz yalan söylememek üzere eğitilmiştik. Onlar, o çirkinlik ve kaygı arasındaki bağlantıyı olasılıkla kendi aralarında, kendi deneyimlerine dayanarak söylemişlerdi ve bunu Mariano'nun kelimelerini kullanarak yapmışlardı –ebeveynlerimizden kulağımıza çalınmış pek çok kavram vardı– çünkü babaları da bir zamanlar onları bu ifadeyle rahatlatmış olmalıydı. Ama Angela ve Ida ben değildi. Angela ve Ida'nın ailesinde bir Vittoria Hala yoktu ve babaları –*onların babaları*– yüzlerinin ona benzemeye başladığını söylememişti. Bir sabah okuldayken ansızın, bir daha asla anne babamın beni görmek istedikleri kişi olamayacağımı, zalim Mariano'nun bunu fark ettiğini, kız arkadaşlarımın daha uygun arkadaşlar edineceklerini ve yapayalnız kalacağımı hissettim.

Derin bir bunalıma girdim, sonraki günlerde mutsuzluğum güç kazandı; beni birazcık rahatlatan tek şey hazdan esrik düşmek için sürekli bacaklarımın arasına sürtmem, okşamamdı. Ama kendimi bu şekilde unutmanın ne kadar küçük düşürücü bir şekliydi bu, sonrasında daha da mutsuz oluyor hatta kendimden tiksiniyordum. Angela ile annemin divanında, açık televizyonun karşısında, karşılıklı uzandığımız, anlaşmadan, kural koymadan, sessizce ikimizin külotu arasına bir bebek yerleştirdiğimiz, kendimize sürttüğümüz, utanç duymadan kıvrılıp büküldüğümüz, canlı ve mutlu görünen bebeği aramızda sertçe sıkıştırdığımız oyunlar hakkındaki anılarım gayet mutluluk vericiydi. Geçmiş zamanlardı, şimdi haz bana keyifli bir oyun gibi gelmiyordu. Sonrasında ter içinde kalıyordum, daha da beter oluyordum. Öyle ki günden güne kendimi, yüzümü kontrol

ederken yakalamaya başladım ve takıntılı bir süreyi ayna karşısında geçirir oldum.

Derken şaşırtıcı bir gelişme oldu: Bana kusurlu görünene bakma derdindeyken, onunla ilgilenmeye karar verdim. Hatlarımı inceliyor, yüzümü gererek düşünüyordum: İşte, burnum şöyle, gözlerim şöyle, kulaklarım böyle olsaydı, mükemmel olurdum. Beni hüzünlendiren, beni duygusallaştıran son derece hafif dokunuşlardı. Zavallı sen, nasıl da bahtsızsın. Ansızın kendi imgeme kapılıyordum; öyle ki bir gün çaresizce beni kimsenin öpmeyeceğini düşünürken aynada kendi ağzımı öptüm. Tepki göstermeye başlamam böyle oldu. Kendimi inceleme bunalımıyla geçirdiğim günlerden, usul usul beceriksiz bir işçinin zarar verdiği iyi kalite bir malzeme parçasıymışım gibi kendimi düzeltme gereksinmesine evrildim. –Hangi ben olursa olsun– bu yüzle, bu bedenle, bu düşüncelerle ilgilenmesi gereken gene bendim.

Bir pazar sabahı annemin makyaj malzemeleriyle güzelleşmeyi denedim. Ama o başını kapımdan içeri uzatınca gülerek şöyle dedi: Karnaval maskarasına dönmüşsün, daha iyi yapmalısın. Karşı çıkmadım, kendimi savunmadım, olabildiğim en uysal halle şöyle rica ettim:

"Senin yaptığın gibi makyaj yapmayı öğretir misin bana?"

"Her yüzün kendi makyajı vardır."

"Ben senin gibi olmak istiyorum."

Buna sevindi, bana övgüler yağdırdı ve son derece özenle yüzümü boyamaya başladı. Birlikte çok güzel saatler geçirdik, çok şakalaştık, çok güldük. Annem genellikle sessiz sakindir ama benimle –sadece benimle– yeniden çocuk olmaya hazırdı.

Bir süre sonra elinde gazeteleriyle babam belirdi ve bizi böyle oynarken görünce o da neşelendi.

"Ne kadar güzelsiniz," dedi.

"Sahi mi?" diye sordum.

"Şahanesiniz, hiç bu kadar güzel kadınlar görmemiştim."

Sonra gidip odasına kapandı, pazarları gazete okur, sonra çalışırdı. Yalnız kalır kalmaz, sanki bu az önceki sözler bir işaretmiş gibi annem hep biraz yorgun ama kesinlikle rahatsızlık ve kuruntu içermeyen sesiyle şöyle dedi:

"Nasıl oldu da kutudaki fotoğraflara baktın?"

Sessizlik. Demek ki eşyalarını karıştırdığımı anlamıştı. Kalemle karartılmış yerleri kazıdığımı anlamıştı. Ne zamandan beri biliyordu? Tüm direncimle gözyaşlarımı bastırmaya çalışsam da ağlamamı engelleyemedim. Hıçkırıklar arasında, anne dedim, istiyordum, sanıyordum, düşünüyordum – ama ne istediğimi, sandığımı, düşündüğümü bir türlü söyleyemedim. İçimi çektim, gözyaşlarım sel gibiydi, annem beni bir türlü durduramıyordu hatta anlayışlı bir iki sözle sakinleştirmeye çalışıyordu –ağlamana gerek yok, bana, babana sorman yeterdi, tabii ki istediğim zaman bakabilirsin fotoğraflara, neden ağlıyorsun, sakinleş haydi– ama ben daha çok hıçkırıyordum. En sonunda ellerimi tuttu ve sakince kendisi söyledi:

"Ne arıyordun? Vittoria Halanın resmini mi?"

8

İşte o anda, annemle babamın onların sözlerini işittiğimi anladıklarını anladım. Bu konuda uzun uzun konuşmuş, hatta arkadaşlarına açılmış olmalıydılar. Babam kesinlikle çok üzülmüştü ve büyük olasılıkla duyduğumda beni yaralamış olabilecek o cümlenin başka bir anlamı olduğunu söylemesi için annemi görevlendirmişti. İşler kesinlikle böyle gelişmiş olmalıydı, annemin sesi yamama hallerinde çok etkiliydi. Kızdığında, sıkıldığında hiçbir zaman sesini yükseltmezdi. Örneğin Costanza onunla

ödev hazırlamasıyla, saçma öykü taslaklarını düzeltmesiyle, hatta kimi zaman bütün sayfayı yeniden yazmasıyla alay ettiğinde, annem burukluk içermeyen bir durulukla nezaketle yanıtlardı. Bazen ona "Costanza, senin tonla paran var, canının istediğini yapabilirsin ama ben çalışmak zorundayım," derken bile bunu belli bir alınganlık içermeyen yumuşacık sözlerle yapardı. Böyle olunca hatama ondan daha iyi kim çare bulabilirdi? Biraz sakinleşince malum ses tonuyla: Biz seni seviyoruz, dedi ve bunu bir ya da iki kez söyledi. Sonra o ana dek hiç açmadığı bir konuya girdi. Hem kendinin hem babamın oldukları kişi olabilmek için çok büyük fedakarlıklar yaptıklarını anlattı. Mırıldanarak: Ben yakınmıyorum, ailem elinden geleni yaptı, ne kadar kibar ve sevgi dolu insanlardı, hatırlarsın. Bu ev de zamanında onların yardımıyla alındı; ama babanın çocukluğu, ergenliği, gençliği çok çetin geçmiş çünkü hiçbir şeyi yokmuş, çıplak elleri ve ayaklarıyla bir dağa tırmanmak zorunda kalmış; bu bitmedi, hiç bitmeyecek, daima bir fırtına çıkar, seni yere savurur ve mecburen yeniden başlarsın. Sonra nihayet söz Vittoria'ya geldiğinde mecazi gibi görünse de babamı dağdan yere savurmak isteyen fırtınanın o olduğunu söyledi.

"O mu?"

"Evet. Babanın kardeşi kıskanç bir insan. Hiç kimsenin olamayacağı kadar kıskanç değil ama son derece çirkin bir biçimde kıskançtır."

"Ne yaptı?"

"Her şeyi. Ama öncelikle babanın başarılı olmasını hiç kabullenmek istemedi."

"Yani?"

"Hayat başarısını. Lisede ve üniversitede nasıl çalıştığını. Zekasını. Ortaya çıkardıklarını. Diplomasını. İşini, evliliğimizi,

çalıştığı konuları, onu çevreleyen güveni, sahip olduğumuz arkadaşları, seni."

"Beni de mi?"

"Evet. Vittoria için kişisel hakaret anlamına gelmeyen hiçbir şey ya da hiç kimse yoktur. Ama onu en çok rahatsız eden babanın varlığıdır."

"Ne iş yapıyor?"

"Hizmetçilik, ne iş yapacak ki, ilkokul beşten sonrasını okumadı. Tabii ki hizmetçilikte kötü bir şey yok, Costanza'nın ev işlerine yardım eden ne kadar efendi bir hanım, biliyorsun. Sorun şu ki, bunun da suçunu kardeşine atıyor."

"Neden?"

"Bir nedeni yok. Aslında düşünecek olursan baban onu kurtardı. Daha da beter bir halde olabilirdi. Evli ve üç çocuklu bir serseriye âşık oldu. Eh, baban da ağabey olarak duruma müdahale etti. Ama o bunu da asla bağışlamayacağı şeyler listesine dahil etti."

"Belki de babam kendi işine bakmalıydı."

"Eğer bir insanın başı beladaysa, kimse kendi işine bakmamalıdır."

"Evet."

"Ne var ki ona yardım etmek daima zor oldu, karşılık olarak elinden gelen kötülüğü yaptı."

"Vittoria Hala babamın ölmesini mi istiyor?"

"Söylemesi çirkin ama öyle."

"Peki barışmanın olanağı yok mu?"

"Hayır. Yeniden barışabilmeleri için baban onun tanıdığı bütün öteki adamlar gibi vasat olmalı. Bu mümkün olmadığından, bizi tüm ailenin karşısına koydu. Onun yüzünden babaanne ve dedenin ölümünden sonra hiçbir akrabayla gerçek bir ilişki kurmamız mümkün olmadı."

Doyurucu bir yanıt veremedim, sadece temkinli ya da tek heceli bir iki cümle kurabildim. Ama bu arada tiksintiyle şunu düşündüm: Demek ki babamın ölümünü, ailemin mahvını arzu eden bir insanın yüzüne benzemeye başladım ve işte o anda yeniden gözyaşlarım boşandı. Annem fark etti ve durdurmak için durumdan yararlandı. Bana sarıldı ve mırıldandı: Üzülmene gerek yok, babanın o cümlesinin anlamını şimdi çözdün değil mi? Bakışlarımı yerden kaldıramadan, başımla hızla hayır işareti yaptım. O zaman bana usul usul ve birdenbire neşelenen ses tonuyla açıklama yaptı: Uzun zamandan beri bizim için Vittoria Hala bir insan değil sadece bir söylemdir; düşün ki bazen baban sevimsizlik yaptığında ben ona şakayla şöyle bağırırım: Dikkatli ol André, tam Vittoria oldun. Ve sonra muhabbetle sırtımı okşadı ve sözünü bitirdi: Bu bir şaka cümlesidir.

Donuk ifademle mırıldandım:

"İnanmıyorum anne, sizin böyle konuştuğunuzu hiç duymadım."

Belki senin yanında değil ama aramızda evet. Bu bir kırmızı ışık gibidir: Dikkat et, hayatımızı kurmak için kaybettiğimiz her şeye yaklaşıyorsun."

"Beni de mi?"

"Hayır, ne diyorsun sen, seni asla kaybetmeyeceğiz. Sen bizim için dünyada en değerli insansın, senin hayatın için mümkün olan tüm mutlulukları istiyoruz. İşte bu nedenle baban ve ben ders konusunda bu kadar ısrarcı davranıyoruz. Şimdi bazı küçük zorluklar yaşıyor olabilirsin ama geçecektir. Göreceksin ne güzel günler yaşayacaksın."

Burnumu çektim, küçük bir kızmışım gibi annem mendiline sümkürtmek istedi beni, belki hâlâ öyleydim ama bunu reddederek şöyle dedim:

"Peki ya çalışmazsam derslerimi?"

"Cahil kalırsın."

"O zaman?"

"O zaman cehalet bir engel oluşturur. Ama sen zaten yeniden derslerine eğilmeye başladın, değil mi? İnsanın zekâsını kullanmaması büyük kayıptır."

Adeta haykırarak:

"Ben zeki olmak istemiyorum anne, siz ikiniz gibi güzel olmak istiyorum."

"Çok daha güzel olacaksın."

"Hayır, Vittoria Hala'ya benziyorum işte."

"O kadar farklısın ki ondan, asla benzemeyeceksin."

"Nasıl söyleyebiliyorsun bunu? Benzeyip benzemeyeceğimi bilmek için kiminle karşılaştırayım kendimi?"

"Ben buradayım, daima burada olacağım."

"Bu yetmez."

"Ne öneriyorsun?"

Neredeyse fısıldayarak:

"Halamı görmem gerekiyor."

Bir an sustu. Sonra şöyle dedi:

"Bunu babanla konuşmalısın."

9

Annemin sözlerini ciddiye almadım. Zaten hemen onunla konuşacağından emindim ve babam ertesi günü, en sevdiğim ses tonuyla bana şöyle diyecekti: Haydi bakalım, emrindeyim, eğer prensesimiz Vittoria Hala ile tanışmak istiyorsa, şu zavallı baba, boynunda urganıyla ona eşlik edecektir. Sonra kardeşini arayacak ve bir randevu saptayacaktı, belki de bunu yapmasını annemden isteyecekti çünkü onu rahatsız eden, sıkıntı veren ya

da üzen insanlarla asla ilgilenmezdi. Sonra arabasıyla beni onun evine götürecekti.

Ama işler böyle gelişmedi. Saatler, günler geçti ve babam çok yoğun olduğundan pek ortalarda görünmedi, sürekli okulla, sınavlarla, Mariano ile birlikte yazdığı önemli makaleyle meşguldü. Sabah erken çıkıyor, akşam geç dönüyordu, o günlerde hava çok yağmurluydu ve üşütmesinden, ateşinin çıkmasından, kim bilir ne zamana kadar yatakta kalmasından korkuyordum. Nasıl olabilir –diye düşünüyordum– böyle nahif, böyle hassas bir adam ömrü boyunca Vittoria Hala'nın fesatlıklarıyla nasıl mücadele etmiş? Daha da inanılmaz görünen, kardeşinin mahvına neden olacak evli ve üç çocuklu serseriyi onun hayatından kovmuş olmasıydı. Angela'ya sordum:

"Ida evli ve üç çocuklu bir serseriye âşık olsa, ablası olarak sen ne yapardın?"

Angela hiç tereddütsüz yanıtladı:

"Babama söylerdim."

Ama Ida bu yanıtı beğenmedi ve ablasına şöyle dedi:

"Sen bir casussun, babam casusluğun en kötü şey olduğunu söyler."

Angela sertçe yanıt verdi:

"Ben casus değilim, bunu sadece senin iyiliğin için yapardım."

Temkinli bir sözle Ida'ya yöneldim:

"Yani Angela evli ve üç çocuklu bir serseriye vurulursa sen onu babana söylemez misin?"

Roman okumaya pek düşkün olan Ida biraz düşündü ve şöyle dedi:

"Sadece serseri çirkin ve kötü kalpliyse söylerim."

İşte diye düşündüm, çirkinlik ve kötülük her şeyden ağır basıyor. Ve bir öğleden sonra babam toplantı için dışarıdayken yeniden anneme sokuldum.

"Vittoria Hala ile görüşeceğimizi söylemiştin."

"Babanla konuşman gerektiğini söylemiştim."

"Senin konuşacağını sanmıştım."

"Bu aralar işi başından aşkın."

"Biz ikimiz gidelim."

"Bu konuyla onun ilgilenmesi daha iyi olur. Hem okul bitmek üzere ve senin derslerine ağırlık vermen gerekiyor."

"Sizin beni ona götürmeye niyetiniz yok. Bunu yapmamaya karar vermişsiniz."

Annemin yüzünde, birkaç yıl öncesinde onu rahat bırakmam için bana yalnız başıma oynayacağım bir oyun önerdiği zaman beliren ifade belirdi.

"Şöyle yapalım: Sen Miraglia Caddesi'ni biliyor musun?"

"Hayır."

"Peki ya Stadera Caddesi'ni?"

"Hayır."

"Pianto?"

"Hayır."

"Poggioreale?"

"Hayır."

"Nazionale Meydanı'nı?"

"Hayır."

"Arenaccia?"

"Hayır."

"Ve sanayi bölgesi diye bilinen bölgeyi?"

"Hayır anne, hayır."

"Eh, bunları öğrenmen gerekiyor, burası senin şehrin. Şimdi sana bir harita vereceğim ve ödevlerini bitirdikten sonra yolu çalışacaksın. Senin için bu kadar acilse, bugünlerde bir gün tek başına da gidebilirsin Vittoria Halana."

Bu son cümle beni iyice sersem etti, belki de yaraladı. Annem babam beni evin iki yüz metre ötesine ekmek almaya bile göndermezlerdi. Angela ve Ida ile buluşacağım zaman bile babam, çoğunlukla da annem beni arabayla Mariano ve Costanza'nın evine bırakır, sonra da gelip alırlardı. Şimdi ansızın beni kendilerinin bile gönülsüzce gittikleri, hiç tanımadığım semtlere yollamaya mı kalkışıyorlardı? Hayır, hayır, sadece bitmek bilmeyen yakınmalarımdan bıkmışlardı, benim için acil olanı önemsiz görüyorlardı, sözün özü beni ciddiye almıyorlardı. Belki de o anda bedenimin bir yerinde bir şeyler koptu, belki de çocukluğumun sonu olarak o anı belirlemeliydim. Kesinlikle olan şuydu ki, sanki ben bir buğday ambarıydım ve buğdaylar şimdi minicik bir delikten yavaş yavaş dışarı dökülüyordu. Hiç kuşkum kalmamıştı, annem, babamla çoktan görüşmüştü, onunla görüş birliğine varmıştı; mantıksızlarımı ve şımarıklıklarımı tek başıma halletmem gerektiğini anlamalıydım. Mecalsiz ve nazik tavırlarının ardında bana az önce şöyle demişti: Çok sıkıcı oldun, hayatımı çok zorlaştırıyorsun, dersini çalışmıyorsun, öğretmenlerin şikâyet ediyorlar, bir de Vittoria Hala diye tutturmuşsun, ah ne işler çıkartıyorsun Giovanna, daha nasıl söyleyeyim ki, babanın cümlesi aslında muhabbet niyetineydi, yeter artık, git şu haritayı çalış ve daha fazla bunaltma beni.

Şimdi, varılan durum buydu ya da değildi ama bu benim ilk yalıtılma deneyimimdi. Hiçbir şeyin bizi ayıramayacağını sandığımız şeyin ansızın elimizden alınmasında beliren o acılı boşluğu içimde hissettim. Sus pus olup kaldım. Üstüne üstlük annem ekledi: Kapıyı kapat lütfen, çık odadan.

Sersemlemiş bir halde kapalı kapının önünde biraz durdum ve haritayı vermesini bekledim. Vermedi ve ben de parmaklarımın ucuna basarak ders çalışmak için odama döndüm. Elbette kitabımı açmadım, bir dakika öncesine kadar hiç bilmediğim

konular dönüp dolaşıyordu zihnimde. Haritayı annemin vermesine gerek yok, ben alırım, incelerim ve yürüyerek Vittoria Halama giderim. Günlerce, aylarca yürürüm. Bu düşünce ansızın beni baştan çıkarmıştı. Güneş, yağmur, rüzgâr, soğuk ve bunlara rağmen bin bir tehlike arasında, gelecekte olacağım kadını temsil eden çirkin ve kalleş halama ulaşana kadar yürüyor, yürüyordum. Evet bunu yapacaktım. Annemin sıraladığı tanımadığım caddelerden bazılarının adı aklımda kalmıştı, hemen bir tanesini arayabilirdim. Pianto[1] denen yeri özellikle zihnimde evirip çeviriyordum. Derin kederlerin yaşandığı bir yer olmalıydı ve demek ki halam insanların acı çektiği ya da hüzne gark olduğu bir mahallede yaşıyordu. Istıraplar sokağı, merdiveni, dikenleri bacakları tırmalayan çalılıklar, salyalı ve koca burunlu suratlarıyla çamurlu sokak köpekleri hep oradaydı. Önce bu bölgeyi haritada bulmaya karar verdim ve koridorda telefonun durduğu sehpaya gittim. Harita ağır telefon rehberleri arasında sıkışmıştı ve onu oradan zor çektim. Bu arada annemlerin özel telefon rehberini buldum. Nasıl oldu da bunu akıl edememiştim. Büyük olasılıkla Vittoria Hala'nın telefon numarası orada kayıtlıydı ve eğer öyleyse neden onu annemlerin aramasını bekleyecektim ki? Kendim arayabilirdim. Rehberi aldım, V harfini açtım ama Vittoria diye bir isim yoktu. Bunun üzerine soyadıyla kayıtlı olabileceğini düşündüm ve babam gibi Trada olacağından T harfine baktım ve işte oradaydı: Trada Vittoria. Yazı biraz solmuştu, babamın el yazısıydı, pek çok başkası arasında bir yabancı gibi duruyordu.

Kalbim deli gibi atıyordu, tereddüt ediyordum, beni başka engellerle karşılaşmadan doğrudan ona ulaştıracak gizli geçidin girişinde gibi hissediyordum. Şöyle düşündüm: Onu arayayım. Hemen. Şöyle diyeyim: Ben, yeğenin Giovanna, seninle görüş-

1 *İt.* Ağlayış. (ç.n.)

meye ihtiyacım var. Belki o gelir alır beni. Bir gün, bir saat belirleriz ve belki burada evin önünde ya da Vanvitelli Meydanı'nda görüşürüz. Annemin kapısının kapalı olduğunu bir daha kontrol ettim, ahizeyi kaldırdım. Ama tam son numarayı çevirdiğim ve karşı hattın çaldığı anda içimi bir korku kapladı. Fotoğraflardan sonra bu ilk somut girişimimdi. Ne yapıyordum? Anneme değilse bile babama söylemeliydim, onların birinden izin almalıydım. Temkin, temkin, temkin. Ama fazla tereddüt etmiştim. Uzun toplantı saatlerinden sonra eve dönen sigara tiryakilerinden birine aitmiş gibi gelen ses, Alo, dedi. Bunu öyle bir kararlılıkla, öyle kabaca, öyle saldırgan bir Napoli lehçesiyle söyledi ki beni dehşete düşürmeye yetti ve hemen kapattım. Tam zamanında yapmıştım bunu. Anahtarın kilitte döndüğünü duydum, babam eve dönmüştü.

10

Ayakkabılarını paspasa iyice sildikten, sular damlayan şemsiyesini şemsiyeliğe yerleştirdikten sonra içeri girerken ben telefonun başından bir iki adım uzaklaştım. Nahoş bir tavırla bana merhaba dedi, her zamanki neşesinden yoksundu, tam tersine kötü hava yüzünden söyleniyordu. Ancak pardösüsünü çıkardığı zaman benimle ilgilendi.

"Ne yapıyorsun?"

"Hiç."

"Annen?"

"Çalışıyor."

"Ödevlerini bitirdin mi?"

"Evet."

"Anlamadığın, anlatmamı istediğin bir şey var mı?"

Her zamanki alışkanlığıyla telesekreteri dinlemek için telefona yaklaştığında, rehberi T harfinde açık bıraktığımı fark ettim. Bunu gördü, parmağıyla üzerinden geçti, kapattı, telesekreteri dinlemekten vazgeçti. Esprili bir şeyler söyler, beni rahatlatır diye umdum. Oysa parmaklarının ucuyla başımı okşadı, annemin yanına gitti. Her zaman yaptığının tersine, özenle kapıyı ardından örttü.

Alçak sesle tartışmalarını dinledim, özellikle şu sözcükler üzerindeki vurguları fark ettim: Sen, hayır, ama. Odama döndüm, kavga etmemelerini dileyerek kapımı açık bıraktım. Aradan neredeyse on dakika geçti, koridorda babamın adımlarını işittim ama benim odama gelmiyordu. Odasına girdi, telefonun paralel hattı oradaydı, alçak sesle birini aradığını işittim, uzun boşluklar arasında seçemediğim sözler söyledi. Mariano ile arasında önemli sorunlar olduğunu düşündüm –umdum–, ciddiye aldığı her zamanki konulardır diye siyaset, değer, Marksizm, kriz, devlet gibi sözleri yakalamaya çalıştım. Görüşmesi sona erdiğinde, yeniden koridora çıktı ve adım sesleri odama yöneldi. Genellikle girmeden önce bin bir türlü komik tören yapardı: Girebilir miyim, nereye oturayım, rahatsız ediyorum, özür dilerim. Ama içeri girdi, yatağa oturdu ve sözü uzatmadan en soğuk ses tonuyla şöyle dedi:

"Annen ciddi olmadığımı, seni yaralamak istemediğimi, kardeşime kesinlikle benzemediğini açıklamış sana."

Yeniden ağlamaya başladım ve kekeleyerek: Öyle değil baba, biliyorum, sana inanıyorum, ama... Gözyaşlarımdan etkilenmiş gibi görünmüyordu, sözümü kesti ve şöyle dedi:

"Bahane bulmak zorunda değilsin. Kabahat benim, senin değil. Çare bulmak da bana düşer. Şimdi aradım halanı, pazar günü seni ona götüreceğim. Tamam mı?"

Hıçkıra hıçkıra:

"Sen istemiyorsan gitmeyelim."

"Tabii ki istemiyorum ama sen istiyorsun ve gideceğiz. Seni onun evinin önünde bırakacağım, istediğin kadar kalacaksın, dışarıda arabada bekleyeceğim."

Sakinleşmeye çalıştım, gözyaşlarımı bastırdım.

"Emin misin?"

"Evet."

Bir an sessizce durduk, sonra bana gülümsemek için kendini zorladı, parmaklarıyla gözyaşlarımı kuruladı. Ama bunu her zamanki doğallığıyla yapamadı, alçak ve yüksek ses tonlarıyla heyecanlı ve uzun nutuklarından birine girişti. Ama dedi, şunu hiç unutma Giovanna. Halan beni üzmeyi sever. Her koşulda kolladım, ona yardım ettim, iyilik ettim, elimden gelen bütün parayı verdim. Hiç işe yaramadı, her sözümü hakaret, her yardımımı haksızlık saydı. Kibirlidir, nankördür, acımasızdır. Bu nedenle seni uyarıyorum: Bana duyduğun sevgiyi yok etmeye çalışacak, beni yaralamak için seni kullanacaktır. Daha önce anne ve babamızı, kardeşlerimizi, amca ve kuzenlerimizi de bu amaçla kullandı. Sırf onun yüzünden ailemde beni seven kimse kalmadı. Bak göreceksin, seni de ele geçirmeye çalışacak. Bu olasılığa –dedi hiç görmediğim bir gerginlikle– asla dayanamam. Ve merakımı gidermem, temelsiz kaygılarımdan kurtulmam ama ona kesinlikle hak vermemem, Odysseus gibi kulaklarımı balmumuyla tıkamam için bana yalvardı –ellerini önde birleştirerek ve öne arkaya sallayarak, gerçek anlamda– yalvardı.

Büyüdüğümü hissetmek istediğim, son iki senedir yapmadığım üzere ona sıkı sıkı sarıldım. Ama şaşkınlık ve rahatsızlık içinde üzerinde onunkine benzemeyen, hiç alışık olmadığım bir koku duydum. Bu da bende tatminle karışık bir ıstırap yaratan yabancılaşma duygusuna yol açtı. O ana dek babamın korumasının ebediyen süreceğini umut etmiş olduysam da şimdi, onun

bir yabancı olduğu hissi bende memnuniyet yaratmıştı. –Anne ve babamın karıkoca lisanında Vittoria anlamında kullandıkları– şer olasılığı, bende beklenmedik bir köpürmeyle coşku yaratmıştı.

11

Bu duyguyu uzaklaştırıyordum, yarattığı suçluluk duygusuna tahammül edemiyordum. Beni pazardan ayıran günleri saydım. Annem heveslendi, hafta sonu ders çalışma stresi yaşamayayım diye pazartesinin ödevlerini mümkün olduğunca önceden yapmak için yardım etmeyi önerdi. Bununla da yetinmedi. Bir ikindi vakti, elinde şehir haritasıyla odama girdi, yanıma oturdu, San Giacomo di Capri Sokağı'nı, sonra blok blok Vittoria Halamın evine uzanan yolu gösterdi. Beni sevdiğini ve onun da babam gibi tek arzusunun benim mutluluğum olduğunu göstermek istiyordu.

Ama ben bu kısa topoğrafya dersiyle yetinmedim ve sonraki günlerde kendimi gizlice kent haritalarını incelemeye verdim. Parmağımla San Giacomo di Capri'den başlıyor, Medaglie d'Oro Meydanı'na varıyor, Suarez ve Salvator Rosa caddelerinden iniyor, Müze'ye varıyor, III. Carlo Meydanı'na kadar bütün Foria Caddesi'ni yürüyor, Garibaldi Bulvarı'na dönüyor, Casanova Caddesi'ne giriyor, Nazionale Meydanı'na varıyor, Poggioreale Sokağı'na, sonra Stadera Sokağı'na giriyor, Pianto Kabristanı hizasında Miraglia, Macello, Pascone vb. sokakları geçiyor, yanık toprak rengi sanayi bölgesine varıyordum. Bütün bu ve başka sokak adları, o saatler boyunca sessiz bir takıntı halini aldı. Sanki ders çalışır gibi bu sefer hevesle hepsini ezberledim ve giderek artan heyecanla pazar gününü bekledim. Babam düşüncesini değiştirmezse, nihayet Vittoria Halamla tanışacaktım.

Ne var ki duygularımın oluşturduğu kördüğümü hesaba katmamıştım. Zar zor da olsa günler geçtikçe –özellikle akşam yattığımda– bir nedenle bu ziyaretin ertelenmesini ummaya başlamam beni şaşırtıyordu. Anne babamı neden bu konuda zorladığımı, neden onların istemediği bir şey yaptığımı, neden kaygılarını göz önüne almadığımı sorgulamaya başladım. Kayda değer yanıtlarım olmadığından, takıntım zayıflamaya ve Vittoria Hala'yla buluşmak bana abartılı ve bir o kadar da gereksiz bir arzu olarak görünmeye başladı. Gelecekte olasılıkla benzeyeceğim fiziksel ve ruhsal özellikleri önceden öğrenmem neye yarayacaktı? Onu yüzümden, yüreğimden söküp atamayacaktım ve belki de bunu istemeyecektim bile; ben gene ben olacaktım, hüzünlü bir ben, talihsiz bir ben ama ben olacaktım. Halamı tanıma arzum galiba küçük meydan okumalar sınıfına dahil olmuştu. Düşününce, annemlerin sabrını ölçme konusundaki kim bilir kaçıncı denememdi bu; Mariano ve Costanza ile lokantaya gittiğimizde, annemin çok pahalı olduğu için ısmarlamam gerektiğini tembihlediği yiyecekleri, güngörmüş bir hanım havasıyla ve özellikle de Costanza'ya yönelttiğim fesat tebessümle ısmarlamalarım da buna bir örnekti. Bunu fark edince kendime daha çok kızdım, belki de bu sefer abartmıştım. Annemin görümcesi hakkında söylediği nefret dolu sözler, babamın endişeli konuşması yeniden aklıma geldi. Karanlıkta, ailemin bu kadına duyduğu nefret, telefonda duyduğum sese, yerel lehçenin vahşi *alo*suna eklendi. Bu nedenle cumartesi akşamı anneme şöyle dedim: Gitmek istemiyorum, bu sabah pazartesi için çok ödev verdiler. Ama o beni şu şekilde yanıtladı: Artık randevu belirlendi, gitmezsen halanın buna nasıl kızacağını bilmiyorsun, eminim bunun suçlusu olarak babanı görecektir. Ben bir türlü ikna olmayınca kafamın fazlasıyla karışık olduğunu, şimdi vazgeçersem ertesi gün pişman olacağımı ve yeni baştan başlayacağımızı söyledi. Gülerek bitirdi

sözlerini: Git gör bakalım kimmiş, nasılmış şu Vittoria Hala; böylece ona benzememek için elinden geleni yaparsın.

Yağmurlu günlerden sonra, pazar günü masmavi gökyüzünü ve bir iki minik beyaz bulutu gözler önüne seren harika bir hava vardı. Babam her zamanki neşeli ilişkimize dönmeye gayret ettiyse de arabaya bindiği anda suskunlaştı. Çevre yolundan nefret ederdi, hemen çıktı. Eski sokakları yeğlediğini söyledi ve soluk apartmanlardan, rengi atmış duvarlardan, sanayi hangarlarından, irili ufaklı barakalardan, her türlü çöple pislenmiş yeşil arsalardan, yeni yağan yağmurun doldurduğu çukurlardan, kirli havadan oluşan bambaşka bir şehre girdikçe babam daha da donuklaştı. Ama sanki beni unutmuş gibi sessizlik içinde bırakamayacağını hatırlayarak, ilk kez kökenlerinden söz etmeye başladı. Arabanın ön camının ardını gösteren geniş bir kol hareketiyle, tüf duvarları, gri, sarı ve pembe apartmanları, tatil günü bile ıssız sokakları gösterirken, ben burada büyüdüm ve ailemin bunu dert edecek hali bile yoktu dedi. Sonra daha da solgun görünümlü bir mahalleye girdi ve içini çektikten sonra bana sıvası yer yer dökülmüş tuğla bir apartmanı gösterdi. İşte burada yaşıyordum, Vittoria Halan hâlâ burada; apartman kapısı şurada, git haydi, seni bekliyorum. Korku dolu gözlerimle baktım babama, fark etti hemen:

"Ne var?"

"Sakın gitme."

"Buradan kımıldamayacağım."

"Ya beni tutarsa?"

"Sıkıldığında, gitmem gerekiyor, diyeceksin."

"Ya bırakmazsa?"

"Ben gelir alırım seni."

"Hayır sen kımıldama, ben gelirim."

"Tamam."

Arabadan indim, büyük kapıdan içeriye girdim. Çöp ve pazar yemeklerinin sos kokusu birbirine karışmıştı. Asansör görmedim. Bitişik düzen olmayan basamakları tırmandım, duvarlarda geniş beyaz kırıklar vardı, hatta biri içine bir şey saklanacak kadar çukurlaşmıştı. Açık saçık yazıları ve resimleri görmezden geldim çünkü aciliyetim başkaydı. Babam bu apartmanda mı geçirmişti çocukluğunu ve gençliğini? Katları saydım, üçüncüde durdum; üç kapı vardı. Sağımdaki kapı üzerinde ad yazan yegâne kapıydı; kalemle Trada yazılmış bir kağıt şerit tahtaya yapıştırılmıştı. Zili çaldım, soluğumu tuttum. Hiç. Yavaş yavaş kırka kadar saydım. Birkaç yıl önce babam kararsızlık halinde böyle yapmam gerektiğini öğretmişti. Kırk bire geldiğimde, yeniden çaldım ve ikinci sefer zil abartılı bir sesle çaldı. Yerel lehçeyle bir bağırış, boğuk sesler patlaması; ne bok istiyorsun, ne bu ısrar, geliyorum şeklinde sesler duydum. Sonra kararlı adımlar, kilitte dört kez dönen anahtar. Kapı açıldı, baştan aşağı açık mavi renkte giyinmiş, uzun boylu, gür saçlarını ensesinde toplamış, zargana gibi ince ama buna karşın geniş omuzlu ve iri göğüslü bir kadın belirdi. Parmakları arasında yanık bir sigara vardı, öksürdü, İtalyanca ve yerel lehçe arasında gidip gelerek şöyle dedi:

"Ne oluyor, hasta mısın, çişin mi geldi?"

"Hayır."

"Neden iki kez çaldın o halde?"

Mırıldandım.

"Hala, ben Giovanna."

"Biliyorum Giovanna olduğunu ama bana bir daha hala diyeceksen hemen arkanı dönüp gitsen iyi olur."

Korkmuştum, başımla evet işareti yaptım. Bir iki saniye boyasız yüzüne baktım sonra gözlerimi yere çevirdim. Vittoria bana o kadar katlanılmaz güzellikle gelmişti ki onu çirkin saymak bir gereklilik halini alıyordu.

II

1

Giderek anne ve babama daha çok yalan söylemeyi öğrendim. Başlangıçta gerçek ve ciddi yalanlar söylemiyordum ama onların birbirlerine kenetlenmiş dünyalarına karşı koyacak gücüm olmadığından uyum sağlamış gibi yapıyordum, yüzleri asıldığında hemen ortamı terk etmenin yollarını buluyordum. Her ne kadar her sözü gözlerimi kamaştıran bir yetkinlik taşısa, onu aldatmak sinirlerimi bozsa ve yüreğimi acıtsa da özellikle babamla ilişkimde böyle davranıyordum.

Asla yalan söylememek gerektiğini annemden daha çok o kafama kakardı. Ama Vittoria'ya o ziyaretten sonra bu engellenemez bir durum oldu. Daha dış kapıdan çıktığım anda rahatlamış gibi davranmaya karar verdim ve sanki bir tehlikeden kurtulmuşum tavrıyla koştum arabaya. Kapıyı çeker çekmez babam çocukluğunun apartmanına kasvetli bakışlarla son bir kez baktı ve motoru çalıştırdı; üstelik bunu öylesine hızlı yaptı ve araba öne öyle bir sıçradı ki başımı cama vurmamam için içgüdüsel bir davranışla kolunu göğsümün önüne uzattı. Kısa bir süre onu sakinleştirecek bir şeyler söylememi bekledi ve zaten benim bir yanım da bundan başka bir şey istemiyordu, onu böyle huzursuz görmek üzüyordu; gene de kendimi zorla susturdum, tek bir kelimenin bile onu kızdırmasından korkuyordum. Birkaç dakika

sonra bir gözü yolda, bir gözü bende olmak üzere nasıl geçtiğini soran o oldu. Halamın okulumu sorduğunu, bana bir bardak su ikram ettiğini, kız arkadaşlarımın olup olmadığını merak edip Angela ve Ida'yı anlattırdığını söyledim.

"Hepsi bu mu?"

"Evet."

"Beni sormadı mı?"

"Hayır."

"Hiç mi?"

"Hiç."

"Ya anneni?"

"Onu da."

"Bir saat boyunca sadece arkadaşlarından mı söz ettiniz?"

"Ve okuldan."

"O müzik neydi?"

"Hangi müzik?"

"Son derece yüksek çalan müzik."

"Ben hiç duymadım."

"Nazik miydi?"

"Birazcık kabaydı."

"Sana kötü şeyler söyledi mi?"

"Hayır ama tavırları antipatikti."

"Seni uyarmıştım."

"Evet."

"Merakını giderdin mi? Seninle hiç ilgisi olmadığına ikna oldun mu?"

"Evet."

"Gel buraya, bana bir öpücük ver, çok güzelsin. Söylediğim saçmalık için beni bağışlıyor musun?"

Ona hiç kızmadığımı söyledim ve araba kullanıyor olsa da yanağıma öpücük kondurmasına izin verdim. Ama hemen sonra

onu gülerek ittim ve karşı çıktım: Sakalın batıyor. Her zamanki oyunlarımıza girmeye hiç hevesim olmasa da şakalaşmaya başlamasını ve Vittoria'yı unutmasını umuyordum. Oysa o şöyle yanıtladı beni: Sen halanın bıyıklarının nasıl battığını düşün. Ve işte o anda aklıma Vittoria'nın dudağının üzerindeki koyu tüyler değil, kendi dudağım üzerindekiler geldi. Hafiften mırıldandım:

"Onun bıyığı yoktu."

"Var."

"Hayır."

"Tamam yok. Şimdi bir bıyığı var mı diye bakman için geri dönmemiz eksikti."

Ciddiyetle şu yanıtı verdim:

"Onu bir daha görmek istemiyorum."

2

Aslında o da tam yalan sayılmazdı çünkü Vittoria ile yeniden buluşmak beni gerçekten ürkütüyordu. Ama daha o cümle ağzımdan çıkarken bile onu hangi gün, hangi saatte, nerede göreceğimi biliyordum. Hatta ondan ayrılmış değildim, tüm sözleri, davranışları, yüz ifadeleri zihnimdeydi; üstelik az önce yaşanmış gibi gelmiyordu, sanki hâlâ karşımda gibi hissediyordum. Babam beni ne kadar sevdiğini anlamam için hiç durmadan konuşuyordu, ben aynı anda kardeşini görüyor ve işitiyordum, hatta şimdi yazarken de görüyor ve işitiyorum. Mavi giysisiyle karşımda belirişini görüyorum, o yayık lehçesiyle: Kapat kapıyı, deyişini duyuyor, sanki peşinden gelemezmişim gibi arkasını dönüp yürüyüşünü hissediyorum. Vittoria'nın sesinde ama belki tüm bedeninde, süzgeçten geçmeyen bir ıstırap vardı ve kibritle ocağı yakarken, deliklerden sızan gazla birlikte ateşi tenimde hissetmem gibi,

tüm hissiyatı bir anda bedenime yayıldı. Arkamdan kapıyı kapattım, sanki tasmamdan çekiyormuş gibi gittim peşinden.

Penceresi olmayan ve sigara kokan bir mekânda iki üç adım attık; tek ışık, açık bir kapıdan sızıyordu. Silueti kapının ardında görünmez oldu, ben de onu izledim ve abartılı düzeniyle, söndürülmüş izmaritlerin ve pisliğin kokusuyla beni altüst eden küçük mutfağa girdim.

"Portakal suyu ister misin?"

"Zahmet vermek istemem."

"İstiyor musun, istemiyor musun?"

"Evet, teşekkür ederim."

Bana bir iskemle gösterdi, sonra onun kırık olduğunu söyleyerek fikir değiştirdi, bir başkasını gösterdi. Sonra beni şaşırtarak –sarımsı beyaz kapaklı– buzdolabından bir kutu portakal suyu çıkarmadı ama bir sepetten iki üç portakal aldı, portakal sıkacağı kullanmadan, eliyle ve bir çatal yardımıyla bunları bardağa sıktı.

Bu arada yüzüme bakmadan şöyle dedi:

"Bileziği takmamışsın."

Tedirgin oldum.

Hangi bileziği?"

"Doğduğun zaman sana hediye ettiğim."

Hatırladığım kadarıyla benim hiç bileziğim olmamıştı. Bunun onun için değerli bir nesne olduğunu hissettim; bileziği takmamış olmak ona meydan okumak anlamı taşıyor olabilirdi.

Şöyle dedim:

"Belki annem bir ya da iki yaşıma kadar taktırmıştır ama sonra büyüyünce koluma olmamıştır.

Bana bakmak için döndü, yeni doğan bebek bileziğinin artık olmayacağını göstermek için bileğimi uzattım ama o bir kahkaha atınca şaşırıp kaldım. İri dişli kocaman ağzı vardı ve gülerken diş etleri görünüyordu. Şöyle dedi:

"Zekisin."

"Gerçeği söyledim."

"Seni korkutuyor muyum?"

"Biraz."

"Korkmakla iyi ediyorsun. Gerek yokken bile korkmak iyidir, insanı uyanık tutar."

Üzerinde portakal suyu lekeleri oluşmuş bardağı önüme koydu, yüzeyde portakal parçacıkları ve çekirdekleri yüzüyordu. Özenle taranmış saçlarına baktım, televizyonda oynayan eski filmlerdeki kadınların ve annemin fotoğrafları arasında gördüğüm bir arkadaşının saç modelini anımsatıyordu. Vittoria'nın kaşları bayağı gürdü, meyan kökü çubuklarını andırıyordu, geniş alnıyla gözlerini gizleyen derin çukurlar arasında iki kara çizgiydi. Onu sinirlendirmemek için hemen bardağı aldım ama içmekten tiksiniyordum çünkü hem portakal suyunun elinin içinden akışını görmüştüm hem de annem olsa parçacıkları ve çekirdekleri çıkarmasını isterdim. İçtim, o da, sana iyi gelecek diye yineledi. Az önce pek sağlam olmadığını söylediği iskemleye otururken bir yudum daha yuttum. Beni övdü ama ses tonu hâlâ pek içtenlik yansıtmıyordu: Evet, zekisin, hemen anne babanı savunmak için bir bahane buldun, aferin sana. Bana yanlış yolda olduğumu açıkladı, bana hediye ettiği bebek bileziği değildi, büyükler içindi ve bu onun çok değer verdiği bir bilezikti. Çünkü, diye vurguladı, ben senin gibi paraya ve nesnelere tutkun bir insan değilim; eşya umurumda değildir, ben insanları severim ve sen doğduğunda şöyle düşünmüştüm: Bunu kıza vereyim, büyüdüğünde takar. Hatta bu düşüncemi anne babana not olarak –büyüdüğü zaman verin–yazıp sizin evin posta kutusuna bırakmıştım, yukarı çıksam baban ve annen hayvan oldukları için beni kovarlardı.

Şöyle dedim:

"Belki de hırsızlar çalmıştır, posta kutusuna bırakmamalıydın."

Başını salladı, kapkara gözleri parladı:

"Hangi hırsızlar? Hiçbir şeyden haberin yokken neden söz ediyorsun sen? Portakal suyunu içmeye bak. Annen sana portakal suyu sıkıyor mu?"

Başımla evet işareti yaptım ama bunu umursamadı. Portakal suyunun şifasını anlatırken ben yüzünün ne kadar hareketli olduğunu inceledim. Yüzünü kekre gösteren burnuyla ağzı arasındaki çizgileri bir anda sildi (aynen öyle, kekre) ve az önce çıkık elmacık kemiklerinin altında pek uzun görünen yüzü –şakakları ve çene kemiği arasına gerilmiş gri bir tela– renklendi, yumuşadı. Rahmetli annem, dedi, ad günüm olduğunda yatağıma sıcak çikolata getirirdi, onu krema gibi köpürtürdü, sanki içine üflemiş gibi kabartırdı. Ad gününde sana da sıcak çikolata yapıyorlar mı? Evimizde hiçbir gün ad günü kutlanmış olmasa da evet demeye yeltendim ama kimse yatağıma sıcak çikolata getirmemişti. Bunu fark etmesinden korktum ve bu nedenle hayır işareti yaptım. O da memnuniyetsizlikle salladı başını:

"Baban ve annen geleneklere saygı göstermiyorlar, kim bilir kim olduklarını sanıyorlar, sıcak çikolata yapmaya tenezzül etmiyorlar."

"Babam sütlü kahve yapıyor."

"Baban salağın teki, nereden bilecekmiş sütlü kahve yapmayı? Asıl babaannen bilirdi sütlü kahveyi. İçine de iki kaşık çırpılmış yumurta koyardı. O sana küçüklüğümüzde nasıl kahve, süt ve yumurta kreması içtiğimizi anlattı mı?"

"Hayır."

"Gördün mü bak? Baban böyle işte. İyi şeyleri bir tek o yapar, başkalarının yaptığını da asla kabul etmez. Sen bunun doğru olmadığını söyleyince de hayatından silkeler atar."

Gene memnuniyetsizce salladı başını, mesafeli ama soğuk olmayan ses tonuyla konuştu. Benim Enzo'mu sildi, hayatta

en değer verdiğim insanı. Baban kendinden daha iyi olabilecek herkesi siler atar, hep böyle yapmıştır, daha küçükken bile böyle davranırdı. Zeki olduğunu zanneder ama hiçbir zaman zeki olmamıştır: *Ben* zekiyim, o sadece kurnazdır. İçgüdüsel bir şekilde onsuz yapamayacağın bir insan haline gelmeyi bilir. Ben küçükken o yanımda olmadığında güneş kararırdı. Onun istediği gibi davranmazsam beni yalnız bırakacağını ve öleceğimi sanırdım. Bu şekilde bana her istediğini yaptırırdı, benim için neyin iyi, neyin kötü olduğunu o belirlerdi. Tek bir örnek vermem gerekirse, bedenimde müzikle doğmuştum ve balerin olmak istiyordum. Kaderimin bu olduğunu biliyordum ve izin vermeleri için anne babamızı yalnızca o ikna edebilirdi. Ama balerinlik babanın gözünde şer anlamına geliyordu ve beni engelledi. Ona göre sadece elinde hep bir kitap olursa yeryüzünde olmaya hak kazanırsın, ona göre eğitim almadıysan sen bir hiçsin. Bana şöyle diyordu: Ne balerini Vittò, sen daha balerinin ne olduğunu bile bilmiyorsun, otur dersini çalış ve kes sesini. O zamanlar o özel ders vererek biraz para kazanabiliyordu; yani hiç durmadan kitap alacağına benim bale okulumun ücretini ödeyebilirdi. Bunu yapmadı, herkesin ve her şeyin anlamını yok etmeyi severdi, sadece kendine ve kendine ait şeylere önem verirdi. Enzo'mu –diye bitirdi sözlerini ansızın– önce arkadaş olduklarına inandırdı sonra onun ruhunu söktü, bin parçaya bölüp attı.

Beni sersemleten bir samimiyetle bu türden ama daha avam laflar etti. Yüzü andan ana buruşup gerildiğinde farklı duyguların etkisinde olduğu belli oluyordu: pişmanlık, düşmanlık, öfke, hüzün. Babamı hayatta duymadığım açık saçık küfürlerle sıvadı. Ama söz Enzo'ya geldiği anda duygusallaşarak başını öne eğdi, gözlerini eliyle beceriksizce gizledi, telaşla mutfaktan çıktı.

Yerimden kımıldamadım, müthiş bir duygu seline kapılmıştım. Yokluğundan yararlanarak, ağzımda tuttuğum çekirdekleri

bardağa tükürdüm. Bir dakika geçti, sonra iki dakika, babama hakaret ettiğinde tepki göstermediğim için utanıyordum. Herkesin hayranlık duyduğu bir kişi hakkında böyle konuşmak doğru değildir demeliydim. Derken hafiften bir müzik sesi duyuldu ve bir iki saniye sonra çok yüksek volümle patladı. Bana bağırdı: Gelsene Gianni, ne yapıyorsun, uyuyor musun? Yerimden fırladım, mutfaktan çıkarak karanlık hole girdim.

Bir iki adım sonra girdiğim odada eski bir koltuk, köşede yere bırakılmış bir akordeon, üzerinde televizyonun durduğu sehpa ve pikabın durduğu tabure vardı. Vittoria pencerenin önünde, ayakta duruyordu. Eminim içinde babamın beklediği arabayı görüyordu. Nitekim bana dönmeden, müziği ima ederek şöyle dedi: *O bok çuvalı* işitsin, belki hatırlar. Ritmik, minik ayak, kalça, omuz hareketleriyle bedenini oynattığını fark ettim. Şaşkınlık içinde sırtını seyrettim.

"Enzo'yu ilk kez bir danslı toplantıda gördüm ve işte bu dansı yaptık," dediğini duydum.

"Ne kadar geçti üzerinden?"

"Bu 23 Mayıs'ta on yedi yıl olacak."

"Çok zaman geçmiş."

"Bir dakika bile geçmedi."

"Onu seviyor muydun?"

Bana döndü.

"Baban sana hiçbir şey anlatmadı mı?"

Tereddüt ettim, sanki kaskatı kesilmişti, birkaç yaş küçük olduğunu bilsem de ilk kez anne babamdan daha yaşlı göründü. Şu yanıtı verdim:

"Tek bildiğim evli ve üç çocuklu olduğuydu."

"O kadar mı? Kötü bir adam olduğunu söylemedi mi sana?"

Bir an ne diyeceğimi bilemedim.

"Biraz kötü."

"Başka?"

"Suçlu."

Patlayıverdi:

"Kötü olan senin baban, suçlu olan da o. Enzo emniyette yüksek rütbeliydi ve suçlulara karşı bile iyi davranırdı, pazarları da ayine giderdi. Düşün ki ben Tanrı'ya inanmazdım çünkü baban beni olmadığı konusunda ikna etmişti. Ama Enzo'yu gördüğüm anda düşüncemi değiştirdim. Yeryüzünde ondan daha iyi, daha adil, daha duyarlı bir insan var olmamıştır. Ne kadar güzel bir sesi vardı, nasıl hoş şarkı söylerdi, bana akordeon çalmayı da öğretmişti. Ondan önce erkekler midemi bulandırırdı ve ondan sonra da kim yanaştıysa iğrenerek def ettim. Ailen sana sadece yalan söylemiş."

Huzursuzca yere baktım, bir yanıt vermedim. Bana çıkıştı:

"İnanmıyor musun?"

"Bilmiyorum."

"Bilmiyorsun çünkü gerçeklerden çok yalanlara inanıyorsun. Giannì sen iyi yetişmiyorsun. Ne kadar gülünç göründüğüne bir bak, baştan aşağı pembeler, kırmızı ayakkabılar, pembe mont, pembe toka. Eminim dans etmeyi de bilmezsin."

"Ben ve kız arkadaşlarım buluştuğumuzda deniyoruz."

"Adları ne kız arkadaşlarının?"

"Angela ve Ida."

"Senin gibiler mi?"

"Evet."

Kınama ifadesiyle yüzünü buruşturdu, plağı yeni baştan çalmak için eğildi.

"Bu dansı bilir misin?"

"Eski bir dans."

Yerinden fırladı, beni belimden yakaladı, kendine çekti. İri göğüslerinden güneşte çam yaprakları kokusu yayılıyordu.

"Ayaklarıma bas."

"Canını yakarım."

"Bas dedim."

Ayaklarımı onun ayakları üzerine koydum, müzik sona erene dek tam bir belirlilik ve zarafetle beni odanın içinde döndürdü. Bitince durdu ama beni bırakmadı, sarılmaya devam etti ve şöyle dedi:

"Babana, Enzo ile yaptığım ilk dansın aynısını sana yaptırdığımı anlat. Aynen böyle, kelime kelimesine böyle söyle."

"Peki."

"Bu kadar yeter."

Sertçe beni kendinden ayırdı, onun sıcaklığından ansızın kopan ben sanki bir sancı girmiş gibi yüksek sesle inledim ama zayıflığımı belli etmekten de korktum. Enzo ile yaptığı o danstan sonra başka hiç kimseden hoşlanmamış olması bana şahane geldi. Eşi benzeri olmayan aşkının her ayrıntısını anımsıyor olduğunu, öyle ki benimle dans ederken de an be an o günü yaşamış olduğunu düşündüm. Bu bana coşku verici göründü, ben de hemen ve mutlaka bu şekilde âşık olmayı arzu ettim. Enzo hakkında öyle yoğun bir anısı vardı ki, kemikli bedeni, göğüsleri, nefes kokusu aşkını benim içime aktarmıştı. Sersemlemiş halde mırıldandım:

"Nasıldı Enzo, fotoğrafı var mı?"

Gözleri ışıldadı:

"Aferin, görmek istemene sevindim. 23 Mayıs'ta buluşalım ve ona gidelim: Mezarına."

3

Bunu izleyen günlerde annem, babamın ona vermiş olduğunu sandığım görevi kendince sonlandırmaya çalıştı: Vittoria ile buluşmam, istemeden de olsa yüreğimde açtıkları yarayı iyileştirmeye yaramış mıydı? Bu beni sürekli bir alarm haline

soktu. Vittoria'nın bıraktığı nahoş izlenimi belli etmek istemiyordum. Bu nedenle, olayları onların açısından değerlendirmeyi sürdürsem de halama da kısmen katıldığımı gizlemek için çaba gösterdim. Vittoria'nın yüzü, beni ciddi biçimde şaşırtacak şekilde öyle yüzsüzdü ki aynı anda hem çok güzel hem çok çirkin görünmüştü; öyle ki şu anda bile bu iki yüksek duygu arasında kararsızlık çekiyordum ama bunu anneme belli etmemek için elimden geleni yapıyordum. Denetleyemediğim yüz çizgilerimin, gözlerimde çakan şimşeğin, bir anlık pembeleşmenin mayıs randevumuzu belli etmemesi için uğraşıyordum. Hilekârlık deneyimim hiç yoktu, iyi eğitimli bir kızdım, el yordamıyla ilerliyor, kimi zaman annemin sorularını abartılı bir temkinle yanıtlıyor, kimi zaman umursamaz davranıyor ve sonunda düşüncesiz bir söz ediyordum.

Ne var ki daha o pazar akşamı annem:

"Nasıl buldun halanı?" diye sorduğunda yanıtım şu oldu:

"İhtiyar."

"Benden beş yaş küçük."

"Sen onun kızı gibi duruyorsun."

"Benimle dalga geçme."

"Doğru söylüyorum anne. Siz birbirinizden çok farklısınız."

"Elbette bu tartışılmaz bile. Onu sevebilmek için elimden geleni yaptıysam da ben ve Vittoria hiçbir zaman dost olamadık. Onunla iyi ilişki kurmak zordur."

"Bunu fark ettim."

"Sana kötü şeyler söyledi mi?"

"Mesafeliydi."

"Başka?"

"Bir de bana doğduğum zaman hediye ettiği bileziği takmadım diye kızdı."

Bunu söyler söylemez pişman oldum. Ama olmuştu bir kere ve içimi kor ateş sardı; bu takıdan söz etmem bir rahatsızlık yarattı mı çok merak ettim. Annemse son derece doğal davrandı.

"Bebek bileziği mi?"

"Büyük bileziği."

"Sana hediye mi etmiş?"

"Evet."

"Öyle bir şey bilmiyorum. Vittoria Hala bize hiçbir şey, tek bir çiçek bile hediye etmedi. Ama konu seni ilgilendiriyorsa, babana da sorayım."

Tedirgin oldum. Şimdi annem bu konuyu açacak ve babam kesinlikle şöyle diyecekti: Demek ki sadece okuldan, Ida ve Angela'dan konuşmamışlar, pek çok başka konuya hatta Giovanna'nın bizden gizlemek istediği şeye değinmişler. Ne aptallık etmiştim. Laf kalabalığı yaparak bileziğin umurumda olmadığını söyledim ve neredeyse iğrenen ifademle şunu ekledim: Vittoria Hala makyaj yapmıyor, ağda yapmıyor, kaşları acayip kalın ve gördüğüm gün ne küpesi ne kolyesi vardı; bu nedenle bana bir bilezik hediye etmiş olsa bile eminim berbat bir şeydi. Ama artık her türlü küçümseyici sıfatın nafile olduğunu anlamıştım: O andan itibaren her ne söylersem söyleyeyim, annem babama anlatacaktı ve babamın gerçek yorumunu değil, ikisinin üzerinde anlaştığı yanıtı aktaracaktı bana.

O gece az ve kötü uyudum, okulda da dikkatimi toplayamadığım için birkaç kez azar işittim. Tam da annemlerin konuyu unuttuğunu sanırken bilezik yeniden gündeme geldi.

"Babanın da konudan haberi yok."

"Hangi konudan?"

"Vittoria Halanın sana hediye ettiğini söylediği bilezikten."

"Bence yalan o."

"O kesin. Gene de bir bilezik takmak istiyorsan, benimkilerden birini seç."

Üç ya da dört yaşımdan beri onlarla oynadığım için hepsini ezbere bilsem de gidip annemin takılarını karıştırdım. Bunlar değersiz nesnelerdi, özellikle de sahip olduğu iki bilezik: Biri altın kaplamaydı ve yanlarından minik melekler sarkıyordu, öteki de gümüştü ve mavi ve incili yaprak desenliydi. Küçükken ilkini severdim ve ikincisini görmezden gelirdim. Ama son zamanlarda mavi yapraklı hoşuma gitmeye başlamıştı; hatta bir keresinde Costanza ne kadar iyi işlenmiş diyerek övmüştü onu. Sonunda Vittoria'nın bileziğini umursamadığımı vurgulamak için annemin gümüş bileziğini, evde, okulda, Ida ve Angela ile görüştüğümüzde takmaya başladım.

Bir keresinde Ida, "Ne kadar güzel!" dedi heyecanla.

"Annemin. Ne zaman istersem takabileceğimi söyledi."

"Benim annem takılarını taktırmaz," dedi Angela.

Boynundaki minik altın kolyeyi işaret ederek "Ya bu ne?" diye sordum.

"Büyükannemin hediyesi."

"Benimkini de," dedi Ida, "babamın bir kuzeni hediye etti."

Cömert akrabalarından sık sık söz ederlerdi, bazılarına özellikle düşkündüler. Benimse sadece Museo'lu ninem ve dedem vardı ama onlar da ölmüşlerdi ve zar zor hatırlıyordum; bu nedenle onların akrabalarını çok kıskanırdım. Ama şimdi ben de Vittoria Halamla ilişki kurduğumdan, bundan söz edebilirdim.

"Bana da halam bundan çok daha güzel bir bilezik hediye etmişti."

"Peki neden takmıyorsun hiç?"

"Çok değerli, annem izin vermiyor."

"Göster bize."

"Tabi, annemin olmadığı bir gün gösteririm. Anne babanız size sıcak çikolata yapıyor mu?"

"Babam bana şarap tattırıyor," dedi Angela.

"Bana da," dedi Ida.

Ben gururla açıkladım:

"Küçükken anneannem bana yapardı hatta ölene kadar da sürdürdü bunu: Öyle bildiğin sıcak çikolata değil, onunki pofuduk bir köpüktü, mis gibi kokardı."

Angela ve Ida'ya şimdiye dek hiç yalan söylememiştim ve bu ilkti. Anne ve babama yalan söylemenin tedirgin ettiğini ama onlara söylemenin güzel olduğunu keşfettim. Hep benimkilerden daha çekici oyuncakları, daha renkli giysileri, daha şaşırtıcı aile hikâyeleri olmuştu. Anneleri Costanza Toledo'lu ve altın işi yapan bir ailenin kızıydı; hepsi çok değerli sayısız mücevherle dolu kutuları, sayısız altın ve inci kolyesi, pek çok küpesi, pek çok bileziği vardı ve bazılarına el bile sürdürmezdi, bir tanesine özellikle düşkündü ama geri kalanıyla kızlarının ve hatta benim de oynamamıza izin verirdi. Angela sıcak çikolata konusundan sıkılınca –yani hemen– ve Vittoria Halanın çok değerli bileziğiyle ilgili ayrıntı isteyince ben de onu ince ince tarif ettim. Saf altın, parlak yakut ve zümrüt kakmalı dedim – hani şu sinemada ve televizyonda görülenlerden. Ve o bileziğin gerçekliği hakkında konuşmayı sürdürürken daha fazla direnemedim ve bir de bir seferinde çıplak bedenime sadece annemin küpeleriyle kolyesini ve muhteşem bileziğimi takıp aynada kendimi seyrettiğimi uydurdum. Angela büyülenmiş gibi bakıyordu, Ida ise külotumu giymiş miydim diye merak etti. Hayır dedim ve bu yalan bana öyle bir ferahlama verdi ki, bunu gerçekten yapsam mutlak mutluluğu tadacağımı hissettim.

Derken bir öğleden sonra, yalanımı gerçeğe çevirdim. Soyundum, annemin takılarının bazılarını taktım ve aynada kendimi

seyrettim. Ama bu yürek burkucu bir seyir oldu, fazla güneşin kavurduğu, yeşili solmuş küçük bir bitki gibiydim, hüzünlü bir görünümüm vardı. Her ne kadar özenle boyanmış olsam da yüzüm ne anlamsızdı, rujum tava dibi grisindeki yüzümün ortasında kırmızı çirkin bir leke gibiydi. Artık Vittoria'yı görmüş olduğumdan aramızda gerçekten ortak noktalar var mı anlamak istedim ama bu yararsız olduğu kadar ısrarcı bir tutumdu. O yaşlı bir kadındı –en azından benim on üç yaş bakışımla– bense küçük bir kız: Bedenlerimiz arasında fazlaca orantısızlık, yüzlerimiz arasında fazlaca zaman vardı. Hem bende o enerji, gözleri ışıldatan o sıcaklık ne gezerdi? Yüzüm gerçekten Vittoria'ya benzeseydi bile, bende eksik olan öz onun gücüydü. Sonuçta, bu düşüncenin izinde gezinirken, kaşlarını, alnını kendiminkilerle karşılaştırırken bana gerçekten bir bilezik hediye etmiş olmasını arzuladığımı fark ettim ve eğer o bilezik şimdi bende olsaydı ve taksaydım, kendimi daha güçlü hissedebilirdim.

İşte bu düşünceyle içimden yükselen ısı beni canlandırdı ve cılız bedenim ansızın derdinin devasını bulmuş gibi oldu. Vittoria'nın beni kapıdan uğurlarken, ayrılmamızdan hemen önce söylediği bazı sözler düştü aklıma. Kızgındı: Baban seni babaannen ve dedenden, amcalarından, kuzenlerden, onun gibi zeki ve eğitimli olmasa da geniş ailenden yoksun bıraktı; bir balta darbesiyle bizi kesip attı, seni bozarız korkusuyla yapayalnız büyüttü. Hınç yüklü de olsa, o sözler şimdi içime ferahlık veriyordu; bu nedenle tümünü zihnimde yineledim. Bunlar güçlü ve olumlu bir bağın varlığını vurguluyordu, iddia ediyordu. Halam şöyle dememişti: Sen sadece annene ve babana ait değilsin, aynı zamanda benimsin, babanın içinden çıktığı tüm aileninsin ve bizim tarafımızda olan asla yalnız olmaz, güç kazanır. Acaba bu sözler yüzünden mi bir iki tereddütten sonra ona 23 Mayıs'ta okulu kıracağıma ve onunla mezarlığa gideceğime dair söz ver-

miştim? Şimdi onun, o sabahın dokuzunda, Medaglie d'Oro Meydanı'nda, eski ve koyu yeşil Cinquecento arabasının yanında beni bekleyecek olması –öyle demişti vedalaşırken buyururcasına– düşüncesiyle ağlamaya, gülmeye, aynada kendime çirkin suratlar yapmaya başlamama neden oldu.

4

Her sabah okula üçümüz birlikte giderdik, annem ve babam öğretmeye, ben öğrenmeye. Annem genellikle bizden erken kalkardı çünkü hem kahvaltıyı hazırlamak hem de süslenmek için zamana ihtiyacı vardı. Babamsa ancak kahvaltı hazır olduğunda ayaklanırdı çünkü gözlerini açtığı anda okumaya, defterine not almaya başlardı ve banyoda da buna devam ederdi. Bense yataktan en son çıkan olurdum ama –bu hikâye başlayalı beri– annem gibi saçlarımı sık yıkamak, boyanmak, giydiğim her şeyi özenle seçmek istediğimden daha erken uyanmaya başladım. Sonuçta ikisi de hiç durmadan uyarırlardı: Giovanna daha ne kadar var, Giovanna geç kalacaksın, biz de geç kalacağız. Bu arada birbirlerini de dürterlerdi. Babam söylenirdi: Nella çabuk ol, banyoda işim var. Annem de sakince yanıtlardı: Yarım saattir boş, daha girmedin mi? Aslında yeğlediğim sabahlar onlar değildi. Babamın ilk derste okulunda olduğu, anneminse ikinci ya da üçüncü derste başladığı hatta dersi olmayan günleri severdim. O zaman annem sadece kahvaltı hazırlar ve arada sırada da seslenirdi: Giovanna acele et. Sonra kendi ev işlerine, düzelttiği ve genellikle yeniden yazdığı öykülere dalardı. Bu gibi durumlarda benim için her şey daha kolaydı: En son annem yıkanırdı ve bana banyoda daha çok zaman bırakırdı; babam hep geç kalır ve beni neşelendiren malum şakaları bir

yana acele ederdi, beni okula bırakır, sanki büyük bir kızmışım ve şehirle tek başıma yüzleşebilirmişim gibi annemin korumacılığını umursamadan hemen giderdi.

Hesap kitap yaptım ve 23 Mayıs sabahının bu tür sabahlardan biri olacağını anlayınca içim rahatladı: O sabah babam götürecekti okula. Bir önceki akşam, annemin hep öğütlediği ama benim hiç umursamadığım şekilde giysilerimi hazırladım (pembeyi eledim). Sabah heyecan içinde erkenden uyandım. Banyoya koştum, son derece özenli bir şekilde makyaj yaptım, bir iki tereddütten sonra mavi yapraklı ve incili bileziği taktım; mutfağa girdiğimde annem yeni kalkmıştı. Nasıl oldu da uyandın, diye sordu bana. Geç kalmak istemiyorum, İtalyanca sınavım var dedim; annem de heyecanımı görünce babamı uyarmak için içeri gitti.

Kahvaltı iyi geçti, sanki ben yokmuşum ve benim hakkımda rahatça konuşabilirlermiş gibi aralarında şakalaştılar. Uyku tutmadıysa ve okula gitmek için can atıyorsam kesinlikle âşık olmuştum; bu sözlere evet veya hayır demeyen gülücüklerle yanıt verdim. Sonra babam banyoya girerek yok oldu ve bu sefer ona haydi çabuk ol diye bağıran ben oldum. O –söylemeliyim bunu– elini çabuk tuttu ama temiz çorap bulamadı, derste işine yarayacak kitapları unuttuğu için çalışma odasına geri gitti. Sözün kısası, tam olarak hatırladığıma göre saat yediyi yirmi geçe, babam yüklü çantasıyla koridorun sonunda belirdiğinde, ben anneme zorunlu öpücüğümü verirken deliler gibi zil çalmaya başladı.

Bu saatte birinin kapı çalması şaşırtıcıydı. Annemin banyoya kapanmak için acelesi vardı, yüzünü buruşturarak bana şöyle dedi: Aç bakalım kim gelmiş. Açmamla karşımda Vittoria'yı bulmam bir oldu.

"Merhaba," dedi, "neyse ki hazırsın, haydi kımılda yoksa geç kalacağız."

Kalbim göğsümü yaraladı. Annem kapı çerçevesi içinde görümcesini gördü ve haykırdı – evet bu gerçek bir haykırıştı: André, gel, kardeşin gelmiş. O Vittoria'yı gördüğü anda şaşkınlıktan gözlerini fal taşı gibi açtı, ağzı hayretle açıldı ve bağırdı: Ne işin var burada? Ben bir an, bir dakika sonra yaşanacakların korkusuyla tüm gücümü yitirdim, ter içinde kaldım, halama ne diyeceğimi, anne ve babama ne bahane bulacağımı bilemedim ve öleceğimi sandım. Ama her şey bir anda, son derece şaşırtıcı ve açıklayıcı bir biçimde yaşandı.

Vittoria yerel lehçeyle şöyle dedi:

"Giannina'yı almaya geldim, bugün Enzo ile tanışmamın on yedinci yılı."

Bu biçimde kapıda belirmesinin nedenini annem ve babam makul bulacaklar ve karşı çıkmadan onunla gitmeme izin vereceklermiş gibi başka da söz eklemedi. Ama annem İtalyanca olarak karşı çıktı:

"Giovanna'nın okula gitmesi gerekiyor."

Babamsa ne karısına ne kardeşine katılarak buz gibi sesiyle bana şunu sordu:

"Sen bundan haberdar mıydın?"

Gözlerimi zemine dikerek başımı öne eğdim ama o ses tonunu değiştirmeden ısrar etti:

"Bir randevunuz mu vardı, halanla gitmek mi istiyorsun?"

Annem usul usul konuştu:

"Ne biçim soru bu André, tabii ki gitmek istiyor, tabii ki randevulaşmışlar, yoksa kardeşin burada olmazdı."

İşte o noktada babam bana sadece şöyle dedi: Öyleyse git. Sonra parmağının ucuyla kardeşine kenara çekilmesi için işaret etti.

Vittoria yana çekildi –yüzü, ince bir giysinin oluşturduğu sarı lekenin üzerine yerleştirilmiş umursamazlık maskesiydi–, babam

inatla saatine baktı, asansöre binmedi, kimselere hatta bana bile veda etmeden merdivene yöneldi.

Annem görümcesine "Kaçta geri getireceksin?" diye sordu.

"Yorulduğu zaman."

Soğuk bir şekilde saat konusunu tartıştılar, sonunda 13:30 konusunda anlaştılar. Vittoria bana elini uzattı, sanki çocukmuşum gibi ben de ona uzattım, elleri soğuktu. Beni sımsıkı tuttu, belki de kaçmamdan, koşarak eve dönmemden korkuyordu. Boş eliyle eşikte dikilen ve kapıyı kapatmaya karar veremeyen annemin gözü önünde asansörü çağırdı.

Aşağı yukarı böyle oldu.

5

O ikinci buluşma beni ilkinden daha çok etkiledi. Örneğin başlangıç olarak, içimde her türlü duyguyu kısacık sürede yutabileceğim bir boşluk olduğunu öğrendim. Açığa çıkan yalanım, ihanet alçaklığım, anne ve babamda mutlaka yaratmış olduğum üzüntünün sızısı, evin kapısını kapatan annemi asansörün demir parmaklığı ve penceresi arasında gördüğüm anda dindi. Ama avluya çıktığımda, Vittoria'nın arabasına bindiğimde, belirgin biçimde titreyen elleriyle sigara yaktığında, hayatım boyunca çok sık yaşadığım, beni kimi zaman rahatlatan, kimi zaman daraltan o duyguyu hissettim. Bilindik yerlerle, güvenli duygularla kurduğum bağ, az sonra başıma geleceklerin merakına yenik düştü. Bu tehditkâr ama etkileyici kadının yakınlığı beni ele geçirdi ve işte şimdi onun her bir davranışını izlemeye başlamıştım. Çirkin, sigara kokan arabasını ne babamın kararlılığıyla ne annemin huzuruyla sürüyordu; ya dalgındı ya da fazla gergindi, kurallara uymuyordu, korku verici çığlıklar atıyordu, ani fren yapıyor, yanlış

zamanda gaza basıyordu ve motor bu nedenle sık sık duruyordu; çevredeki sabırsız sürücüler hakaretler yağdırırken o parmakları ya da dudakları arasındaki sigarasıyla hayatımda bir kadının ağzından hiç duymadığım edepsizlikte küfürler savuruyordu. Sonuç olarak anne ve babama onların düşmanıyla anlaşarak yaşattığım üzüntü aklımdan uçtu gitti. Bir iki dakika sonra kendimi hiç de suçlu hissetmiyordum; hatta akşamüstü, hepimiz San Giacomo dei Capri'deki evimizde bir araya geldiğimizde, onlarla nasıl yüzleşeceğim endişesine bile kapılmadım. Tedirginlik zihnimi oymaya devam etti, o ayrı. Ama beni her ne olursa olsun daima sevecekleri konusundaki güven duygum, yeşil minik arabanın tehlikeli gidişi, şehrin geçmekte olduğumuz yabancı mahalleleri, Vittoria'nın karmakarışık lafları beni bambaşka bir dikkat, gerilim haline soktu ve bunlar da sonuçta narkoz etkisi yarattı.

Doganella'ya çıktık, para isteyen yüzsüz bir değnekçiyle şiddetle kavga ettikten sonra arabayı park ettik. Halam kırmızı güller, beyaz papatyalar aldı, fiyatta pazarlık yaptı, demeti sardırdıktan sonra düşüncesini değiştirdi, satıcıyı iki ayrı demet yapmaya zorladı. Bana da şöyle dedi: Ben şu demeti götüreceğim, sen bunu, daha çok sevinir. Sözünü ettiği Enzo idi elbette; bin bir kere sözü kesilse bile, şehirle vahşi mücadelesine zıt bir tatlı dille, arabaya bindiğimizden beri bana Enzo'sunu anlatmaktan başka bir şey yapmamıştı. Anıtsal, eski ve yeni mezarlar, mezar taşları, incecik ve hep yokuş aşağı yollar, basamaklar arasında yürürken sanki ölülerin yüksek semtlerinde dolaşıyorduk ve Enzo'nun mezarını bulmak için giderek daha diplere inmek zorundaymışız gibi hissediyordum. Sessizlik, yosun ve pas tutmuş taşlar, çürük toprak kokusu, artık soluk alamayanların soluk alabilmeleri için açık bırakılmış gibi duran mermerlere oyulmuş haç biçimindeki delikler beni derinden sarsmıştı.

O güne dek hiç mezarlığa gitmemiştim. Babam ve annem hiç götürmediği gibi onların da gidip gitmediklerini bilmiyordum, en azından Tüm Azizler Yortusunda herkes gibi kabristan ziyareti yapmazlardı. Vittoria elbette bunu fark etti ve bu konuda da babamı suçlamak için fırsatı kaçırmadı. Korkuyor dedi, hep öyleydi, hastalıktan ve ölümden korkar: Tüm kibirli insanlar, Giannì, kendini kim bilir kim sanan tüm insanlar, ölüm yokmuş gibi davranırlar. Baban –rahmetli babaannen son nefesini verdiğinde– cenazeye gelmedi bile. Dedende de aynı şeyi yaptı, iki dakika uğradı ve kaçtı çünkü ödleğin teki, kendinin asla ölmeyeceğini zannetmek için onların ölüsünü görmek istemedi.

Ben, temkinli bir şekilde babamın çok cesur olduğunu söyleyerek karşı çıkmaya çalıştım, onu savunmak için bir keresinde bana ölülerin, televizyon, radyo, mikser gibi bozulmuş nesneler gibi olduklarını ve en iyisinin onların işler halini hatırlamak olduğunu, kabul edilebilir tek mezarlığın anılar olduğunu anlattığını aktardım. Bu yanıtı beğenmedi ve beni sarf ettiği sözünü tartması gereken bir çocuk olarak görmediği için çıkıştı, babamın saçmalıklarını papağan gibi yinelediğimi söyledi, annen de böyle yapar dedi, ben de çocukları olarak aynı şeyi yapıyordum. Ama Enzo'yu tanıdığı günden beri babamı kafasından silip atmıştı. Sil-dim, diye vurguladı ve nihayet alçaktaki bir mezar taşını gösterdi, çevresinde minik bir çiçeklik vardı, alev şeklinde bir minik lamba ile oval çerçevede iki fotoğraf duruyordu. İşte burası, geldik, dedi. Enzo sağdaki, öteki de onun annesi. Ama tahmin ettiğim üzere kederli ya da ciddi bir havaya bürünmek yerine, az aşağıda kuru çiçeklerle buruşuk kağıtlar var diye öfkelendi. Mutsuz ifadesiyle derin bir nefes aldı, çiçekleri verdi ve şöyle dedi: Sen burada bekle, bir yere kımıldama, bu boktan yerde birinin tepesi atmazsa işler yürümüyor. Sonra yalnız bıraktı beni.

Elimde iki demet çiçekle siyah beyaz fotoğrafta göründüğü haliyle Enzo'ya bakmaya başladım. Gözüme hiç de yakışıklı görünmedi ve bu da hayal kırıklığı yarattı. Yuvarlak bir yüzü vardı, köpek dişlerini göstererek gülümsüyordu. Burnu büyüktü, bakışları canlıydı, alnı dar ve dalgalı siyah saçlarıyla sınırlıydı. Aptal biri olmalıydı, diye düşündüm, bizim evde geniş alın –annem, babam, ben hepimiz öyleydik– kesinlikle zekânın ve soylu duyguların işareti olarak kabul edilirdi; dar alın ise –babam öyle derdi– budalalık emaresiydi. Ama –diye düşündüm– gözler de anlamlıdır (annem bunu savunurdu): Gözler ne kadar ışıldıyorsa insan o kadar uyanıktır ve Enzo'nun gözlerinde neşeli şimşekler çakıyordu; işte bu nedenle kafam karıştı, adamın bakışlarıyla alnı kesin bir çelişki yaratıyordu.

Bu arada kabristanın sessizliğinde Vittoria'nın birileriyle kavga eden sesi duyuluyordu; bu durum beni ürküttü çünkü onu dövmelerinden, tutuklamalarından korkuyordum, böyle bir durumda her köşesi birbirine benzeyen, hışırtılar, kuşlar, çürümüş çiçekler diyarından çıkmayı asla beceremezdim. Oysa az sonra yanında yaşlı bir adamla geri geldi; keyfi kaçmış adam ona demir ve çizgili kumaştan yapılmış bir iskemle açtı, hemen ara yolu süpürmeye girişti. Halam düşmanca bakışlarla onu izlerken bana sordu:

"Ne düşünüyorsun Enzo hakkında? Güzel, çok güzel değil mi?"

"Güzel," diyerek yalan söyledim.

"Çok güzel," diye düzeltti beni. Yaşlı adam uzaklaşır uzaklaşmaz, kuru çiçekleri vazolardan çıkarıp çürük suyla bir kenara attı, bana köşeyi döner dönmez bulacağım çeşmeye gidip taze su getirme görevi verdi. Kaybolmaktan korktuğum için ona tereddütle baktıysam da eliyle işaret ederek, git haydi, dedi.

Gittim, incecik su akıtan çeşmeyi buldum. Enzo'nun ruhunun haç biçimindeki oyuktan Vittoria'ya muhabbet dolu sözler sarf ettiğini hayal ederek ürperdim. Hiç kopmamış bu bağ ne kadar hoşuma gitmişti. Su ıslık çalar gibiydi, inceden inceye vazolara akıyordu. Enzo çirkin bir adam olsa bile ne yapacaktım; çirkinliği ansızın duygulandırdı beni, hatta sözcük anlamını yitirdi, suyun guruldamasında eridi gitti. İnsan çirkin, kötü, aptal da olsa, önemli olan aşk denen duyguyu yaratabilmesiydi. O anda ulvî duygular hissettim ve yüzüm nasıl şekillenirse şekillensin, Enzo ve Vittoria'ya nasip olmuş o yeteneğin bana da bahşedilmesini ümit ettim. Elimde su dolu iki vazo ve halamın lehçeye kayan ve edep gözetmeyen diliyle, bana büyük insan muamelesi yaparak, o mutlak aşkı tüm ayrıntılarıyla anlatması arzusuyla mezara döndüm.

Ama köşeyi döner dönmez ödüm patladı. Vittoria'nın yaşlı adamın ona getirdiği katlanır iskemleye oturmuş, ayaklarını uzatmış, iki büklüm öne eğilmiş, yüzünü elleri arasına almış, dirseklerini bacaklarına dayamış halde oturduğunu gördüm. Konuşuyordu – Enzo ile konuşuyordu, bu bir hayal değildi, sesini işittim ama ne dediğini duyamadım. Ölümünden sonra da yakın ilişkisini sürdürüyordu, onların bu söyleşme halleri beni heyecanlandırdı. Gelişimi duyurabilmek için ayaklarımı yere sertçe basarak ama usulca ilerledim. Yanına gelene kadar beni fark etmemiş gibiydi. O zaman ellerini, yanaklarına sürerek yüzünden çekti, sanki gözyaşlarını silerken acısını da utanç duymadan aşikâr etmek ister gibiydi. Gözleri kızarmıştı, parlıyordu, kenarları yaşlıydı. Bizim evde duyguları gizlemek zorunluydu, bunu yapmamak terbiyesizlik anlamına gelirdi. Oysa o tam on yedi yıl sonra –bana sonsuzluk gibi görünüyordu– hâlâ üzülüyordu, mezarın önünde ağlıyordu, mermerle konuşuyordu, görmediği kemiklere, var olmayan bir adama hitap ediyordu. Vazolardan

birini aldı ve bitkin sesiyle şöyle dedi: Sen kendi çiçeklerini yerleştir, ben benimkileri. Sözünü dinledim, vazomu yere koydum, çiçekleri kağıdından soydum; o da hem burnunu çekiyor, hem kağıdı yırtıyor hem de söyleniyordu:

"Babana sana Enzo'yu anlattığımı şöyledin mi? O da sana bir şey dedi mi? Sana gerçeği söyledi mi? Sana onunla önce arkadaş olduğunu –Enzo hakkında her şeyi bilmek istiyordu, anlatsana diyordu– sonra da beni acılara gark ettiğini, mahvettiğini söyledi mi? Annemizin evi, şimdi içinde oturduğum o berbat ev için birbirimizi nasıl boğazladığımızı anlattı mı?"

Başımla hayır işareti yaptım, onların kavga hikâyelerine hiç ilgi duymadığımı anlamasını istiyordum, ben sadece sevdadan söz etmesini arzu ediyordum çünkü benimle bu konuda onun gibi konuşabilecek hiç kimse yoktu. Ama Vittoria'nın tek derdi babamı yermekti, ona kulak vermemi, aralarının neden bozuk olduğunu anlamamı istiyordu. Böylece –kendi iskemlesinde çiçekleri yerleştirirken, ben de bir metre ötede çömelip aynı işi yaparken– babalarının beş çocuğuna miras bıraktığı evin kavgası konusuna girdi.

Uzun bir hikâyeydi ve beni çok üzdü. Baban –dedi– pes etmek istemiyordu. Bu ev bütün kardeşlerindir, anne ve babamızın evidir, kendi paralarıyla aldılar ve onlara bu konuda sadece ben destek oldum, destek olabilmek için de kendi paramı kattım, diye tutturuyordu. Ben de ona şöyle karşılık veriyordum: Doğru André ama sizin hepinizin düzeni kurulu, iyi kötü bir işiniz var, benimse hiçbir şeyim yok, öteki kardeşlerim de evi bana bırakmaya razılar. Ama o ısrarla evi satmak ve parayı beşe bölmek gerektiğini söylüyordu. Öteki kardeşler paylarını istemiyorlarsa, kendileri bilirdi ama o payına düşenin peşindeydi. Aylarca sürdü bu tartışma: Baban bir yanda, öteki erkek kardeşlerim bir yanda. Sonuçta bir anlaşma noktası bu-

lunamayınca Enzo araya girdi – bak şu yüzüyle, şu gözleriyle, şu gülüşüyle. O zamanlar büyük aşkımızdan kimsenin haberi yoktu, bir tek baban biliyordu çünkü arkadaşlardı; kardeşim ve sevgilim konuştular. Enzo beni savunarak şöyle dedi: André, kardeşin sana payını ödeyemez, nereden bulsun parayı. Baban da ona şu karşılığı verdi: Sen sus bir kere, sen kim oluyorsun, iki lafı bir araya getiremiyorsun, benim ve kardeşimin işine niye karışıyorsun? Enzo buna çok kırıldı, şunu dedi: Tamam, evin değerini biçtirelim ve ben onun payını sana cebimden ödeyeceğim. Ama baban küfretmeye başladı, bağırdı: Ne veriyorsun sen, hödük herif, sen emniyet memurusun, nereden bulacaksın parayı, paran varsa demek ki hırsızın tekisin, üniformalı hırsız. İşte tartışma böyle sürdü gitti, anlıyor musun? Baban sonunda –bunu iyi dinle, kibar gibi görünür ama andavallının tekidir– onun, Enzo'nun sadece beni düzmekle kalmadığını, anne babamızın evini de düzmek istediğini söyledi. İşte o zaman Enzo ona böyle konuşmaya devam ederse tabancasını çekip vuracağını söyledi. Öyle kararlı bir şekilde *seni vururum* dedi ki babanın yüzü korkudan bembeyaz kesildi, pıstı ve çekip gitti. Ama şimdi Giannì – burada burnunu sümkürdü, gözlerini kuruladı, öfkesini ve duygularını belli etmemek için ağzını büzdü– babanın ne yaptığını iyice dinlemeni istiyorum: Doğrudan Enzo'nun karısına gitti ve üç çocuğunun yanında ona şöyle dedi: Margherì, kocan kardeşimi beceriyor. Aynen bunu yaptı, bunun sorumluluğunu aldı, bana, Enzo'ya, Margherita'ya ve o zavallı üç küçük sabiye hayatı zindan etti.

Güneş şimdi toprağa düşmüştü ve çiçekler alev şeklindeki lambadan daha çok parlıyorlardı: Gün ışığı, renklerini öyle canlı kılmıştı ki ölülerin ışığı gereksiz göründü, sönük gibiydi. Vittoria, Enzo, karısı Margherita ve üç küçük çocuk için üzüldüğümü hissettim. Babamın bu biçimde davranmış olması mümkün

müydü? Buna inanamazdım çünkü bana daima şöyle söylerdi: En kötü şey Giovanna, casusluk yapmaktır. Oysa o, Vittoria'nın dediğine göre, bunu yapmıştı ve kendince iyi gerekçeleri olsa da –bundan emindim– ona hiç yakışmıyordu, ben inanmıyordum. Ama bunu Vittoria'ya söylemeye cesaret edemedim, aşklarının on yedinci yıldönümünde Enzo'nun yalan söylediğini ileri sürmek bana terbiyesizlik olarak göründü. Bir kere daha babamı savunamamaktan ötürü üzülerek sustum, ona kararsızlıkla baktım, o ise sakinleşmek istercesine ıslak mendille fotoğrafların üzerindeki oval camları siliyordu. O noktada sessizlik bana ağır geldi ve sordum:

"Enzo nasıl öldü?"

"Çok kötü bir hastalıktan."

"Ne zaman?"

"Aramızdaki her şey bittikten birkaç ay sonra."

"Üzüntüden mi öldü?"

"Evet, üzüntüden. Baban ayrılmamıza yol açarak onu hasta etti. Sevdiğim adamı öldürdü."

"Peki sen neden hastalanmadın ve ölmedin? Üzülmedin mi?"

Gözlerini gözlerime öyle dikti ki bakışlarımı yere indirmek zorunda kaldım.

"Giannì ben yandım ve hâlâ da yanıyorum. Ama kahır beni öldürmedi çünkü yaşayarak önce Enzo'yu sonra da çocuklarını ve karısını düşünmemi istedi; sevgimden ve iyi bir kadın olduğumdan o üç küçük yavrunun büyümesine yardım ettim, sırf onlar için sabahtan akşama kadar Napoli'nin yarısının evinde hizmetçilik ediyorum; üçüncüsü de nefret, babana duyduğum ve yaşamak istemediğim zaman bile yaşamama neden olan nefret yüzünden ölmedim."

Hemen atıldım.

"Nasıl oldu da Margherita sen onun kocasını elinden aldın diye kızmadı ve üstelik çaldığın adamın çocuklarına bakmana izin verdi?"

Sigarasını yaktı, sertçe içine çekti. Babam ve annem benim sorularımı umursamaz, utanınca lafı dolandırır, yanıtlamadan önce aralarında tartışırlarken, Vittoria sinirleniyor, küfür ediyor, çektiği acıyı açıkça gösteriyor ama beni yanıtlıyordu; hem de açıkça, şimdiye dek hiçbir yetişkinin yapmadığı biçimde yapıyordu bunu. Haklı olduğumu anladın, akıllısın, benim gibi akıllı bir yosmasın ama acayip de ahmaksın, azize gibi görünüyorsun ama bıçağınla yarayı deşmeyi de seviyorsun. Kocayı çalmak dedin, haklısın, yaptığım aynen buydu. Enzo'yu çaldım, Margherita ve çocuklarının elinden aldım, bunu hatırlamak yerine gebermeyi tercih ederdim. Bu çirkin bir şey ama aşk çok tutkuluysa, kimi zaman yapmak gerekiyor. Sen seçim yapamıyorsun, çirkinlikler olmadan güzellikler yaşanamadığını fark ediyorsun ve başka türlüsünü yapamayacağın için böyle davranıyorsun. Margherita'ya gelince, bağıra çağıra, dövüşe sövüşe kocasını geri aldı ama sonra Enzo'nun iyi olmadığını gördü, birkaç haftada hızla ilerleyen bir hastalığın yayıldığını anladı, bunalıma girdi, haydi sen Vittoria'ya dön, üzgünüm, hastalanacağını bilseydim daha önceden yollardım ona dedi. Ama artık çok geç olmuştu, o ve ben hastalığı son ana dek birlikte yaşadık. Ne kadındır Margherita, harika, duyarlı bir kadındır; seni tanıştıracağım onunla. Kocasını ne kadar sevdiğimi, nasıl ıstırap çektiğimi anlayınca şöyle dedi: Tamam, aynı erkeği sevmişiz, seni anlıyorum, zaten Enzo'yu sevmemek mümkün değildir. Yeter, ben bu bebeleri Enzo ile yaptım, sen de sevmek istersen onları buna da karşı çıkacak halim yok. Anladın mı? Şu cömertliği anlayabildin mi? Senin baban, annen, onların arkadaşları, bütün önemli şahıslar bu yüceliği, bu cömertliği gösterebilirler mi?

Ne yanıt verebileceğimi bilemediğimden sadece şunu mırıldandım:

"Yıldönümünü mahvettim, özür dilerim, keşke istemeseydim anlatmanı."

"Hiçbir şeyi mahvetmedin, tam tersine sevindirdin. Enzo'dan bahsettim ve ondan bahsederken, sadece acımı değil, aynı zamanda ne kadar mutlu olduğumu da hatırlıyorum."

"En merak ettiğim konu bu."

"Mutluluk mu?"

"Evet."

Gözlerinde yeniden şimşekler çaktı.

"Kadın ve erkeğin birlikte ne yaptıklarını biliyor musun?"

"Evet."

"Diyorsun ama hiçbir şey bilmiyorsun. Düzüşülür. Bu kelimeyi hiç duydun mu?"

İrkildim.

"Evet."

Enzo ve ben bu işi toplamda on bir kez yaptık. Sonra o karısına döndü ve ben bir daha kimseyle yapmadım. Enzo benim her yerimi öperdi, okşardı, yalardı, ben de ona dokunurdum, ayak parmaklarına kadar öperdim, okşardım, emerdim. Sonra o aletini benim ta içime kadar sokardı, popomu, bir şuradan bir buradan, iki eliyle yakalardı ve öyle şiddetli bir şekilde geçirirdi ki, bana çığlıklar attırırdı. Sen bu işi ömrün boyunca benim gibi, benim yaptığım tutkuyla, benim yaptığım aşkla ve on bir kez değil, sadece bir kez bile yapmazsan, boşuna yaşamış sayılırsın. Bunu söyle babana: Vittoria diyor ki, onun Enzo ile düzüştüğü gibi düzüşmezsem boşuna yaşamış olacakmışım. Bunu aynen böyle söylemen gerekiyor. O, yaptıklarıyla beni bir şeylerden yoksun bıraktığını sanıyor. Ama beni hiçbir şeyden yoksun bırakmadı, ben her şeye sahip oldum, her şeyim *var*. Ve babanın hiçbir şeyi yok."

Bu sözlerini bir daha asla silemedim zihnimden. Hiç beklenmedik biçimde gelmişlerdi, bana bunları söyleyeceğini hayal bile edemezdim. Elbette büyük yerine koyuyordu beni, on üç yaşında bir kıza konuşulduğu gibi konuşmamasına ilk andan itibaren bayılmıştım. Ama gene de bu cümleler öylesine şaşırtıcıydı ki ellerimle kulaklarımı tıkayasım geldi. Bunu yapmadım, kımıldamadan kaldım, sözlerinin yarattığı etkiyi görmek için bakışlarından kaçmadım bile. Sonuç olarak bana burada, mezarda, Enzo'nun resmi önünde, birinin işitmesinden çekinmeden bu şekilde konuşması fiziksel olarak –evet fiziksel olarak– son derece sarsıcı olmuştu. Ne işti ya, bu şekilde, evimin kurallarının dışında konuşmak ne işti. O ana dek kimse benimle –evet benimle– tensel hazzın yarattığı duyguyu böylesine açık etmemişti, altüst olmuştum. Vittoria'nın beni dans ettirdiği gün hissettiğimden çok daha şiddetli bir sıcaklığı hissettim karnımda. Angela ile bazı gizli konuşmalarımızı, son zamanlarda onun ya da benim evimde banyoya kapanıp birbirimize sarılarak yaşadığımız bitkinliği bununla mukayese bile edemezdim. Ben Vittoria'yı dinlerken, sadece tattığı o hazzı tatmayı arzu etmekle kalmadım; onun tattığı haz, ardından hâlâ hissettiği, kusursuz sadakate neden olan acı olmadan mümkün değildir gibi geldi. Hiçbir şey söylemediğim için, huzursuz bakışıyla homurdandı:

"Gidelim haydi, geç oldu. Ama bu anlattıklarımı hiç unutma: Hoşuna gittiler mi?"

"Evet."

"Biliyordum: Sen ve ben aynıyız."

Rahatlamış gibi kalktı, minik iskemleyi katladı, sonra bir an mavi yapraklı bileziğime dikti gözlerini.

"Ben de sana bir bilezik hediye etmiştim," dedi, "bundan çok daha güzelini."

6

Vittoria ile görüşmek alışkanlığa dönüştü. Anne babam beni şaşırtarak –ama düşününce hayat tarzları ve bana verdikleri terbiyeye uygun olarak– ne birlikte ne ayrı ayrı buna karşı çıktılar. Şunu söylemekten kesinlikle kaçındılar: Vittoria Halanla randevun olduğun konusunda bizi uyarmalıydın. Şunu söylemekten kaçındılar: Okulu kırmayı ve bunu bizden gizlemeye karar vermiştin, bu son derece kötü bir şey ve çok aptalca bir hareket. Şunu söylemekten kaçındılar: Burası son derece tehlikeli bir şehir, bu biçimde gezemezsin ortalarda, bu yaşta her şey gelebilir başına. Ve özellikle şunu söylemekten kaçındılar: O kadını unutacaksın, bizden nefret ettiğini biliyorsun, bir daha asla görmeyeceksin. Tam tersini yaptılar, özellikle de annem. İlginç bir sabah yaşayıp yaşamadığımı merak ettiler. Kabristanın bende nasıl bir duygu yarattığını sordular. Vittoria'nın nasıl kötü araba kullandığını anlatmaya başlamamla gülümsediler. Babam –aslında umursamazca– neden söz ettiğimizi sorduğunda ve ben –aslında özel bir niyetim olmaksızın– evin mirası ve Enzo konusundaki kavgalarına değinince, kızmadı, yapay bir şekilde yanıtladı: Evet, kavga ettik, onun düşüncesini paylaşmıyordum. Enzo denen adamın, ailemin evini ele geçirme niyetinde olduğu aşikârdı, o üniformanın altında bir suçlu gizleniyordu, beni tabancasıyla tehdit etmeye vardırdı işi ve ben de kardeşimin mahvını engellemek için her şeyi ailesine anlatmak zorunda kaldım. Anneme gelince, bu noktada sadece görümcesinin huysuzluğuna karşın saf bir kadın olduğunu, kızmak yerine ona acımak gerektiğini çünkü saflığı yüzünden hayatını mahvettiğini söyledi. Gene de –dedi, sonra ikimiz yalnızken– baban ve ben, sana ve sağduyuna güveniyoruz, bizi hayal kırıklığına uğratma. Ona Vittoria'nın söz ettiği öteki

amcalarımı ve tahminen yaşıtım olan kuzenlerimi de tanımak istediğimi söylediğimde, annem beni kucağına oturttu, merak etmeme sevindiğini söyledi ve sözünü şöyle bitirdi: Vittoria ile yeniden görüşmek istiyorsan görüş ama bizi bundan haberdar et.

Bu noktada başka buluşmaları ele aldık ve ben hemen kararlı bir havaya büründüm. Ders çalışmam gerektiğini, okulu kırmanın hata olduğunu, halamı illa görmek istersem, bunu pazar günleri yapabileceğimi söyledim. Vittoria'nın Enzo ile yaşadığı aşkı bana nasıl anlattığı konusuna elbette hiç girmedim. O kelimelerden tekini bile söylesem bana kızacaklarını hissettim.

Böyle olunca daha az endişeli bir dönem başladı. Senenin son döneminde okulda işler düzeldi, yedi ortalamayla sınıfımı geçtim, tatil başladı. Temmuzun on beş gününü her yıl olduğu üzere, gene Mariano, Costanza, Angela ve Ida ile Calabria'da geçirdik. Ve gene onlarla birlikte ağustosun ilk on gününde Abruzzo'daki Villetta Barrea'ya gittik. Zaman uçtu gitti, yeni okul yılı başladı; lise dörde başladım ama babamın ya da annemin öğretmenlik yaptıkları okul yerine o yıl Vomero'da bir liseye geçtim. Vittoria ile ilişkim zayıflamadı hatta sağlamlaştı. Yaz tatilinden önce ona telefon ediyordum, o sert tavrına, onun yaşındaymışım gibi davranışına ihtiyaç duyuyordum. Deniz ve dağ tatillerimizde, Angela ve Ida varlıklı dedelerini ve durumu çok iyi olan öteki akrabalarını anlatır anlatmaz ben de halam konusunu açıyordum. Eylülde anne babamın izniyle onu bir iki kere daha gördüm. Sonbaharla, evde özel bir gerginlik yaratmadığından, buluşmalarımız düzenli bir hal aldı.

Başlarda, benim sayemde iki kardeş arasında bir yakınlaşma olacağını sandım, görevimin ikisini barıştırmak olduğuna bile inandım. Ama bu olmadı. Ciddi soğukluk sıradanlaştı. Annem beni görümcesinin evine götürüyor, yanına okumak ya da düzeltmek için bir şeyler alıyor ve arabada bekliyordu; kimi zaman

Vittoria beni almak için San Giacomo dei Capri'ye geliyor ama ilkinde bizi şaşırttığı üzere zili çalmıyordu, ben sokağa inip onu buluyordum. Halam asla şöyle demedi: Annen yukarı çıkmak ister mi bir sor bakalım, bir kahve yapayım. Babamsa asla şöyle bir cümle kurmadı: Davet et yukarı, dinlensin biraz, biraz çene çalalım sonra gidersiniz. Karşılıklı nefretleri nasılsa öyle kaldı ve ben de arabuluculuk hevesimden kısa sürede vazgeçtim. Üstelik bu nefretin işime yaradığını açıkça söylemeye başladım: Babam ve kardeşi barışırlarsa, Vittoria ile baş başa buluşamazdım, belki onun yeğeni olmakla yetinecek, arkadaşı, sırdaşı, suç ortağı rolünü kesinlikle yitirecektim. Kimi zaman öyle hissediyordum ki birbirlerinden nefret etmekten vazgeçerlerse ben elimden geldiğince aralarını bozmaya çalışırdım.

7

Bir keresinde halam önceden söylemeden beni babamın ve kendisinin öteki kardeşleriyle tanıştırmaya götürdü. Demiryollarında işçi olan Nicola Amcama gittik. Vittoria sanki ilk çocuk olan babam hiç doğmamış gibi onu en büyük ağabeyi olarak tanıtıyordu. Ev kadını olan Anna ve Rosetta Halalarıma gittik. Biri *Mattino*'da tipograf olan, öteki de posta idaresinde çalışan bir adamla evliydi. Kan bağı olduğum kişilerle tanışma keşfiydi bu. Vittoria da yerel lehçesiyle bu dolaşmamızı şöyle tanımlıyordu: Kanından olanları tanımaya gidiyoruz. Yeşil *Cinquecento* ile önce Anna Hala'nın yaşadığı Cavone'ye, sonra Nicola Amca'nın yaşadığı Campi Flegrei'ye, sonra da Rosetta Halamın oturduğu Pozzuoli'ye gittik.

Bu akrabalarımı hayal meyal hatırladığımı, hatta adlarını hiçbir zaman öğrenmediğini fark ettim. Durumu gizlemeye çalıştım

ama Vittoria fark etti ve babamı suçlamak için bundan yararlanarak onun beni eğitimsiz, lehçesi bozuk ama yüreği büyük bu insanların sevgisinden mahrum etiğini söylemeye başladı. Yüreğe ne kadar önem veriyordu; tavırlarında yürek, geniş eli, düğümlü parmaklarıyla vurduğu koca memeleri şeklinde gösteriliyordu. İşte o gibi günlerde bana hep şunu söylemeye başladı: Bir bizlerin nasıl olduğuna bak, bir de annenle babanın, sonra söyle bana düşünceni. Bu bakmak konusunda çok ısrarcı davrandı. At gözlüklerim olduğunu, beni rahatsız edebilecek şeylere baktığımı ama görmediğimi söylüyordu. Bak, bak, bak deyip duruyordu.

Nitekim hiçbir şeyi gözden kaçırmadım. O insanlar, benden biraz büyük ya da yaşıtım çocukları pek hoş yenilikler oldular. Vittoria hiçbirine önceden haber vermeden beni onların evlerine sokuyordu, onlarsa büyük samimiyetle sanki beni çok iyi tanıyorlarmış, bunca yıldır bu ziyaretlerimi beklemekten başka bir şey yapmamışlar gibi karşılıyorlardı. Apartman daireleri küçücüktü, griydi, kendimce düşük kalite değilse de kaba diye nitelediğim eşyalarla döşeliydi. Hiçbirinde kitap yoktu, sadece Anna Halamda polisiyeler vardı. İtalyancaya karıştırdıkları samimi lehçeleriyle konuşuyorlardı ve ben de aynısını yapmaya, en azından fazlasıyla düzgün İtalyancama biraz Napoli lehçesi katmaya gayret ettim. Kimse babamın adını anmadı, hatırını sormadı, selam söylemedi; bunlar açıkça düşmanlık belirtisi olsa da ne yapıp edip benimle alıp veremedikleri olmadığını belli ettiler. Anne ve babamın aksine, Vittoria gibi bana Giannina olarak hitap ediyorlardı. Hepsini sevdim, hiç bu ortamlarda olduğu kadar sevgiye maruz kalmamıştım. Kendime güven duymaya ve eğlenmeye başlamamla, Vittoria'nın bana yakıştırdığı adın –Giannina– mucizevi bir etkiyle bedenimden, çok daha sevimli ya da ailemin, Angela ve Ida'nın, okul arkadaşlarımın bildiği Giovanna'dan farklı bir kız çıkarttığını düşünmeye başladım. Benim için mutlu hallerdi

ve sanırım Vittoria için de öyle oldu ki bu ziyaretler esnasında karakterinin sert yanları yerine pek latif davranışlar sergiledi. Özellikle fark ettiğim, erkek ve kız kardeşlerinin, enişte lerinin, yeğenlerinin ona çok sevilen ve bahtsız bir kişi olarak muhabbetle yaklaşmaları oldu. Özellikle Nicola Amca onu mutlu etmeye çalıştı, çilekli dondurma sevdiğini hatırladı ve benim de sevdiğimi öğrenince hemen oğullarından birini dondurma almaya yolladı. Ayrılırken beni alnımdan öptü ve şöyle dedi:

"Neyse ki hiç babana çekmemişsin."

Bu arada yaşadıklarımı anne ve babamdan giderek daha fazla gizlemeyi öğrendim. Daha doğrusu, gerçeği söylerken, yalan söyleme biçimimi mükemmelleştirdim. Bunu yaparken rahatsız olmuyor, sonradan üzülmüyordum. Evde, annemler sevdiğim ayak sesleriyle dolaşırlarken, öğle ya da akşam yemeği yerken onlara duyduğum sevgi ağır basıyordu, her an şöyle bağırmaya hazır oluyordum: Anne, baba haklısınız, Vittoria sizden nefret ediyor, intikamcı biri, sizi üzmek için beni elinizden almak istiyor, bana sahip çıkın, onunla buluşmamı yasaklayın. Ama fazlasıyla düzgün cümlelerine duyguları gizleyen ses tonlarıyla başladıklarında, her sözcüğün beni dışlayan bir başka sözcüğü gizlediği konuşmalara giriştiklerinde, gizlice Vittoria'yı arıyor, bir buluşma ayarlıyordum.

Yaşadıklarımı zarifçe araştıran sadece annemdi.

"Nereye gittiniz?"

"Nicola Amca'ya, size selamı var."

"Nasıl buldun onu?"

"Biraz aptal."

"Amcan hakkında böyle konuşma."

"Nedensizce gülüyor."

"Evet, ben de hatırladım öyle yaptığını."

"Birazcık olsun benzemiyor babama."

"Doğru."

Kısa bir süre sonra bambaşka önemli bir ziyaret yaptık. Halam beni –gene haber vermeden– kendi evine yakınca oturan Margherita'ya götürdü. Bütün bu mahalle, çocukluğuma ait endişeleri canlandırıyordu. Badanasız duvarlar, boş gibi duran alçak binalar, gri mavi ya da sarımsı renkler, bir süre havlayarak Cinquecento'nun peşine takılan vahşi köpekler, gaz kokusu. Vittoria arabayı park etti, soluk mavi apartmanlarla çevrili avluya girdi, kapılardan birinden daldı ve ancak merdivenlerden çıkarken dönüp bana şöyle dedi: Burada Enzo'nun karısı ve çocukları oturuyor.

Üçüncü kata çıktık, zili çalmak yerine –ilk şaşkınlığım– Vittoria kapıyı kendi anahtarıyla açtı. Yüksek sesle şöyle dedi: Biz geldik. Hemen ardından yerel lehçeyle neşeli bir bağırış işittim – *ah ne kadar sevindim*– ve ufak tefek, yuvarlacık, baştan aşağı kara giyimli, mavi gözleri tombul bir pembe çember içinde boğulmuş gibi görünen bir kadın belirdi. Bizi karanlık mutfağına aldı, çocuklarıyla, yirmi yaşının üzerindeki iki oğlu Tonino ve Corrado ile on sekiz yaşlarında görünen kızı Giuliana'yla tanıştırdı. Kızı ince, çok güzel, esmer, renkli gözlüydü ve büyük olasılıkla annesi de gençken böyle görünüyordu. En büyüğü Tonino da yakışıklıydı, bir güç halesi vardı ama bana çok çekingen göründü, daha elimi sıkarken kızarıp bozardı ve sonra benimle tek kelime konuşmadı. Dışa dönük tek çocuk Corrado ise sanki mezarlıktaki fotoğrafta gördüğüm adamla tıpatıp aynıydı; aynı dalgalı saçlar, aynı dar alın, aynı canlı gözler, aynı gülümseme.

Mutfak duvarında Enzo'nun polis üniformalı, beli tabancalı, mezarlıktakinden daha büyük fotoğrafını gördüğümde –pek gösterişli biçimde çerçevelenmişti ve önünde yanan minicik bir kırmızı lamba vardı– ve onun belden yukarısının uzun ama bacaklarının kısa bir adam olduğunu anladığımda, şimdi karşımda

duran oğlu canlanmış bir hayalet gibi göründü. Sakin, sarmalayan edasıyla benimle şakalaştı, eğlenceli komplimanlara boğdu ve ben pek eğlendim, dikkatlerin merkezinde olmaktan hoşnuttum. Ama Margherita bunu ayıpladı ve birkaç kez söylendi: Currà, edepsizlik etme, kızı rahat bırak. Sonra da yerel dilde kesmesini emretti. Corrado ışıl ışıl bakışlarıyla bana bakarak sustu; annesi şekerleme ikram ediyor, hatları belirgin, renkleri canlı, güzel Giuliana çınlayan sesiyle tatlı sözler ediyor, Tonino ise sessiz iltifatlar yolluyordu.

Bu ziyaret sırasında hem Margherita hem Vittoria sık sık çerçevedeki adama baktılar. Defalarca onu konuya dahil ettiler, şunun gibi ifadelerle andılar: Bilsen Enzo olsa ne eğlenirdi, bilsen ne çok kızardı, bilsen ne çok hoşuna giderdi. Aynı adamı hatırlayan bu iki kadın büyük olasılıkla yirmi yıldır aynı biçimde davranıyorlardı. Onlara baktım, inceledim. Margherita'yı şimdiki Giuliana'nın, Enzo'yu Corrado'nun görüntüsüyle, Vittoria'yı da kendi çehremle düşündüm ve babamı –babamı da– teneke kutudaki fotoğrafta, fonda "-CI" yazan görüntüsüyle gözümde canlandırdım. Kesinlikle o sokaklarda bir zamanlar bir pastane, bir şarküteri, bir terzi vardı ve onlar defalarca önünden geçmiş, fotoğraf çektirmişlerdi; bu belki genç ve yırtıcı Vittoria'nın güzeller güzeli tatlı Margherita'nın elinden köpek dişli kocasını kapmadan ya da belki sonrasında, gizli ilişkileri sırasında olmuştu ama babamın casusluk yapmasından sonra yinelenmemişti ve sonrası sadece acı ve öfke olmuştu. Ama zaman zamanı kovalamıştı. Şimdi halam ve Margherita, sakin, huzurlu bir havaya bürünmüşlerdi; gene de fotoğraftaki adamın, halamın onu becerikli gücüyle karısının elinden almadan önce aynen halama yaptığı gibi poposunu iki eliyle kavramış olmasını düşünemiyordum. Bu düşünce yüzümü kızartmış olmalı ki Corrado şöyle dedi: Güzel bir şey düşünüyor olmalısın. Ben de neredeyse çığlık atarcasına

hayır dedim ama o imgeyi zihnimden kovmayı başaramadım, oturduğum yerde kurduğum hayalleri sürdürdüm; bu karanlık mutfakta, iki kadın kim bilir kaç kez paylaştıkları adamın davranışlarını ve sözlerini birbirlerine yinelemiş, iyi ve kötü duygular arasında bir denge bulmadan önce oldukça zorlanmışlardı.

Çocukları paylaşmak da çok huzurlu geçmemiş olmalıydı. Belki hâlâ da öyle değildi. Kısa süre içinde üç şey dikkatimi çekti: Birincisi, Corrado, Vittoria'nın gözdesiydi ve öteki ikisi bundan rahatsızlık duyuyorlardı; ikincisi, Margherita, halamın esiriydi, konuşurken bir yandan da kendisine katılıyor mu diye ona bakıyordu, katılmazsa söylediğini hemen toparlıyordu; üçüncüsü, çocukların üçü de annelerini seviyor, bazen onu Vittoria'dan korur gibi görünüyorlardı; gene de halama karşı korkulu bir tapınma halindelerdi, varlıklarının hâmisiymiş gibi ona saygı gösteriyor, ondan korkuyorlardı. Söz oraya nasıl geldi bilmem ama aralarındaki ilişkinin doğası, Tonino'nun Pascone'de büyüyen ama on beş yaşlarında ailesiyle Milano'ya göçen, bu akşam da şehre gelecek olan ve Tonino'nun evlerinde uyumaya davet ettiği arkadaşı Roberto yüzünden çözüldü. Bu davet işi Margherita'yı kızdırdı:

"Nereden geldi bu senin aklına, nereye yatıracağız onu?"

"Hayır diyemezdim."

"Neden? Ne mecburiyetin vardı? Sana ne gibi bir iyilik yapmıştı?"

"Hiç."

"Eh, o zaman?"

Bir süre kavga ettiler: Giuliana Tonino'nun tarafını tuttu, Corrado annesinin. Herkes –anladığım kadarıyla– çocuğu eskiden tanıyordu, Tonino ile okul arkadaşıydı, Giuliana tutkuyla iyi, mütevazı, çok zeki olduğunu vurguladı. Sadece Corrado nefret ediyordu ondan. Sonra kız kardeşinin sözlerini düzelterek bana döndü:

"İnanma ona, aşağılığın tekidir."

Bunu duyan Giuliana öfkelenerek, "Ondan bahsederken, ağzını çalkala sen!" dedi. Tonino da saldırganlıkla karşı çıktı:

"Gene de senin arkadaşlarından iyidir."

"Olur da geçen sefer söylediklerini söylerse, arkadaşlarım onun ağzını yırtarlar," dedi Corrado tepkiyle.

Bir anlık sessizlik oldu. Margherita, Tonino ve Giuliana Vittoria'ya döndü ve Corrado da söylediklerini yutmaya hazır biri gibi sustu. Halam bir an düşündü sonra şimdiye dek görmediğim bir havayla, karnı ağrırmış gibi ıstırapla ama aynı zamanda tehditkârca duruma el koydu:

"Kimmiş senin şu arkadaşların, anlat bakalım."

Corrado sinirli bir gülüşle "Hiç," dedi.

Avukat Sargente'nin oğlundan mı söz ediyorsun?"

"Hayır."

"Rosario Sargente mi bu?"

"Kimseden bahsetmiyorum dedim ya."

"Currà, bu 'hiç kimseye' sadece günaydın bile dersen kemiklerini kıracağımı biliyorsun."

Ortalık öylesine gerildi ki, Margherita, Tonino ve Giuliana sadece halamın şirretliğini önlemek için Corrado'ya karşı tepkilerinden vazgeçmeye hazırmışlar gibi geldi bana. Ama Corrado rahat durmadı ve yeniden Roberto hakkında kötü konuşmaya başladı.

"Her neyse, o Milano'ya gitti ve burada nasıl davranmamız gerektiğini söylemeye hakkı yok."

Bu noktada ağabeyi pes etmediği ve halama da haksızlık ettiği için Giuliana yeniden kızdı:

"Sesini kesmesi gereken sensin, ben Roberto'yu dinlemeye daima hazırım."

"Çünkü geri zekâlısın."

Annesi "Yeter, Currà," diye çıkıştı, "Roberto altın gibi bir çocuktur. Ama Tonì, neden bizde kalıyor?"

"Çünkü onu davet ettim."

"Ne olmuş yani? Yanıldığını, evin küçük olduğunu, yer bulunmadığını söylersin!"

"Hatta ona bir de," diye araya girdi Corrado, "mahallede dolaşmamasını da söylersen iyi olur, kendisi için daha iyi olacaktır."

İşte tam bu noktada Tonino ve Giuliana sanki iyi ya da kötü bu duruma ancak o çözüm bulabilirmiş gibi aynı anda ve çaresizce Vittoria'ya baktılar. Margherita'nın da sanki Vittò, ne yapayım, dercesine halama dönmesi beni asıl etkileyen şey oldu. Sonunda Vittoria alçak sesle konuştu: Anneniz haklı, bu evde yer yok, şöyle yapalım, Corrado gelip bende kalsın. Birkaç kelimeyle Margherita, Tonino ve Giuliana'nın gözleri minnetle ışıldadı. Corrado ise uflayıp pufladı, misafir hakkında bir iki söz daha etmek istedi ama teyzem adeta yılan gibi tıslayarak: Sus, dedi ona. Genç teslim oldum dercesine ellerini kaldırmaya yeltendi ama bunu da isteksizce yaptı. Sonra sanki Vittoria'ya daha ciddi bir biçimde minnet etmesi gerektiğini anlayarak, arkasından sarıldı, onu bir iki kere, boynundan ve yanağından öptü. Mutfak masasının başında oturan halamsa sıkılmış gibi yaptı ve yerel dilde şöyle dedi: Sevgili Meryem Ana! Currà, amma yapışkansın. Bu üç genç de bir şekilde onun ve buna bağlı olarak da benim kanımdan mı geliyorlardı? Tonino, Giuliana ve Corrado'yu sevdim, Margherita'yı da sevdim. En sonuncu olmak, onların konuştuğu dile, gerçek bir samimiyete sahip olmamak ne fenaydı.

8

Vittoria bu yabancılık duygumu algılamış gibi, bazı anları aşmam için bana yardım ediyor, bazı anlarda da durumu özellikle vurguluyordu. Tanrım, diye bağırıyordu, bak ellerimiz aynıymış.

Sonra elini benimkinin yanına koyuyor ve baş parmağını benimkine değdiriyordu; bu beni heyecanlandırıyor, kalkıp ona sıkı sıkı sarılmak ya da başımı omzuna dayayıp yanına uzanmak, soluğunu, kırçıllı sesini duymak istiyordum. Ama daha sıklıkla, ona yanlış görünen bir şey söylediğimde bana çıkışıyor, bağırıyordu: Aynı babası. Kimi zaman annemin beni giydirme tarzıyla alay ediyordu: Büyüdün artık, bak memelerin büyüyor, böyle kukla gibi giyinip çıkma evden, isyan etmelisin Giannì, seni mahvediyorlar. Sonra nakarata başlıyordu: Dikkat et onlara, koru kendini onlardan, kandırmasınlar seni.

Bu çok önem verdiği bir şeydi ve her buluşmamızda günlerimi nasıl geçirdiğimi ona anlatmam konusunda ısrar ediyordu. Ben genel bilgilerle yetinince sinirleniyor, fesatça alay ediyor, koca ağzını aça aça gülüyordu. Babamın ne çok ders çalıştığını, ne çok saygı gördüğünü, ünlü bir dergide makalesinin yayınlandığını, annemin yakışıklılığı ve zekâsı yüzünden ona duyduğu hayranlığı, ikisinin de çok başarılı olduğunu, annemin kadınlar için yazılmış hikâyeleri düzeltip, çoğu zaman yeniden yazdığını, her şeyi bildiğini, çok nazik olduğunu anlatınca çileden çıkıyordu. Hınçla yüzü kararan Vittoria, sen onları anan baban olduğu için seviyorsun ama boktan insanlar olduklarını fark etmezsen, sen de onlar gibi boktan olursun ve ben de seni bir daha görmek istemem.

Onu mutlu etmek için bir keresinde babamın pek çok ses tonu olduğunu ve duruma göre değiştirdiğini söyledim. Sevgi tonlamasını, emir tonlamasını, buz gibi tonlamasını, harika İtalyancasını söyledikten sonra, gene İtalyanca ama bazen de yerel lehçeyle küçümseme tonlaması olduğunu ve bunu onu sinirlendiren herkese, özellikle de hilekâr satıcılara, iyi araba kullanamayan sürücülere, terbiyesiz insanlara karşı kullandığını söyledim. Annem hakkında ise sadece Costanza adındaki ar-

kadaşına kul köle olduğunu, onun kocası, babamın kardeş gibi sevdiği arkadaşı Mariano'nun kötü şakalarına kimi zaman sinir olduğunu anlattım. Ama bu özel itiraflarım Vittoria'nın hoşuna gitmedi hatta içi boş gevezelik olarak niteledi. Fark ettim ki Mariano'yu hatırlıyordu, onun kardeş falan değil ahmağın teki olduğunu söyledi. Kullandığım sıfat onu kızdırmıştı. Andrea, dedi nahoş bir ses tonuyla, kardeşliğin ne demek olduğunu bilmez. Bu sohbetlerde onun evinde, mutfakta, sonra da dışarıda yağmur altındaki solgun sokaklarda olduğumuzu hatırlıyorum. Üzülmüş gibi yapmalıydım, gözlerim parladı ve bu şaşırtıcı bir şekilde ve hoşuma giderek onu hiç olmadığı kadar duygulandırdı. Gülümsedi, yanına çekti, kucağına oturttu ve yanağımı kuvvetle öptü, ısırdı. Sonra yerel lehçeyle fısıldadı: Özür dilerim, benim derdim seninle değil, babanla. Sonra elini eteğimin altına soktu, elinin ayasıyla bir kaç kez hafifçe kalçamla popomun arasına vurdu. Kulağıma eğilip bir kez daha: Koru kendini anne babandan, yoksa kurtulamazsın, dedi.

9

Handiyse hep mutsuz ses tonu içindeki beklenmedik sevgi patlamaları arttı ve benim için giderek daha elzem olmaya başladı. Buluşmalarımız arasındaki günler dayanılmaz bir ağırlıkla geçiyordu ve göremediğim, telefon edemediğim dönemlerde ondan söz etmeye gereksinme duyuyordum. Sonuç olarak her seferinde sır tutacaklarına yeminler ettirerek Angela ve Ida'ya daha fazla açılmaya başladım. Halamla ilişkim konusunda övünebileceğim bir tek onlar vardı ama beni biraz dinliyor, sonra hemen kendi şımarık akrabalarına ilişkin hikâyecikler, anılar anlatmak istiyorlardı. Ne var ki çabuk pes etmek zorun-

da kaldılar çünkü bana söz ettikleri akrabalar –benim anlattığım şekliyle– Vittoria Hala ile mukayese bile edilemezlerdi, onların deneyimlerinin tümüyle dışındaydı. Onların halaları, teyzeleri, kuzenleri, nineleri Vomero'nun, Posillipo'nun, Manzoni Caddesi'nin, Tasso Caddesi'nin varlıklı insanlarıydı. Oysa ben babamın kardeşini hayallerimle zenginleştirerek mezarlar, dereler, vahşi köpekler, kesilmiş gazlar, terk edilmiş bina iskeletleri dolu mahallelerini anlatıyor ve şöyle diyordum: Sadece bir kez ve mutsuz bir aşk yaşamış, adam kederden ölmüş ama halam onu sonsuza kadar sevecek.

Bir keresinde sesimi alçaltarak onlara şu itirafta da bulundum: Vittoria Hala, sevişmelerini anlatırken "düzüşmek" diyor ve bana Enzo ile kaç kez ve nasıl düzüştüklerini de anlattı. Angela özellikle bu son noktayla ilgilendi, beni uzunca sorguladı ve yanıtlarken belki biraz abartarak Vittoria'ya bir süredir kendi kurduğum hayalleri de söylettim. Suçluluk hissetmedim, işin özü buydu, halam bana tam olarak böyle anlatmıştı. Aramızda nasıl güzel bir dostluk olduğunu bilemezsiniz dedim duygulanarak: Birbirimizi çok yakın hissediyoruz, bana sarılıyor, öpüyor, sık sık bir örnek olduğumuzu söylüyor. Babamla yaşadığı kavgaları, döküntü bir ev için yapılan miras tartışmalarını, bundan dolayı yaşanan gammazlamayı elbette ağzıma bile almadım çünkü bana pek onurlu işler gibi görünmüyorlardı. Bunun yerine Vittoria ve Margherita'nın Enzo'nun ölümünden sonra nasıl hayranlık duyulası bir ruh hali içinde işbirliği yaptıklarını, sanki çocukları birbiri ardına sırayla doğurmuşlar gibi baktıklarını anlattım. Bu ifade rastlantısal olarak aklıma gelmişti ama sonraki anlatılarıma da öyle güzel yerleştirdim ki sonunda ben de Tonino, Giuliana ve Corrado'yu mucizevi bir şekilde birlikte doğurduklarına inanmaya başladım. Özellikle Ida ile konuşurken, neredeyse farkına varmadan az daha bu iki kadının geceleri göklerde uçma ve

Capodimonte Ormanları'nda perili otlar toplayıp sihirli iksirler yapma yeteneğine sahip olduklarını uyduracaktım. Ama kesin olarak söylediğim, Vittoria'nın mezarda Enzo ile konuştuğu ve adamın da ona öğütler verdiğiydi.

"Seninle benim konuştuğum gibi mi konuşuyorlar?" diye sordu Ida.

"Evet."

"O zaman, Vittoria'dan çocuklarına annelik yapmasını o istemiştir."

"Kesinlikle öyledir. Polisti, canının istediğini yapardı, tabancası da vardı."

"Yani sanki benim ve senin annen, üçümüzün annesiymiş gibi."

"Evet."

Ida bundan çok etkilendi, Angela da beğendi. Ben bu hikâyeleri abartarak defalarca anlatırken onlar heyecanla bağırıyorlardı: Ne güzel, gözlerim yaşarıyor. Gene de ilgilerinin özellikle arttığı an ben Corrado'nun ne kadar eğlenceli, Giuliana'nın ne kadar güzel, Tonino'nun nasıl büyüleyici olduğunu anlattığım an oldu. Bu sonuncuyu nasıl hararetle tanımladığıma ben bile şaşırdım. Ondan hoşlanmış olmam benim için de keşif oldu çünkü oradayken beni pek etkilememişti, hatta üç kardeşin en zayıfı olduğunu düşünmüştüm. Ama onu o kadar çok anlattım, öyle güzel şeyler uydurdum ki sonunda romanlar konusunda uzman olan Ida bana: Sen âşık olmuşsun, dedi ve ben de –özellikle de Angela'nın tepkisini görmek için– bunun doğru olduğunu, onu sevdiğimi söyledim.

Sonunda öyle bir şey oldu ki arkadaşlarım bana sürekli Vittoria, Tonino, Corrado, Giuliana ve anneleri hakkında yeni ayrıntılar sormaya başladılar ve ben de isteklerini ikiletmedim. Sonra en azından Vittoria ve Tonino ile tanışmak istediklerini söylemeye başladılar. Hemen hayır dedim; bu bana ait bir du-

rumdu, devam ettiği sürece bana iyi gelen hayallerdi: Fazla ileri gitmiştim, gerçeğin ortaya çıkması işi bozacaktı. Sonra kendi ailemin halinin vaktinin yerinde olmasının sahte olduğunu seziyordum, zaten her şeyi dengede tutmak için epey zorlanıyordum. Yanlış bir adım –anne, baba, Angela ve Ida'yı Vittoria Halama götürebilir miyim?– kötü duyguların bir anda parlayıp tutuşmasına neden olabilirdi. Ama Angela ve Ida meraklı ve ısrarcılardı. Sonbaharımı arkadaşlarım ile Vittoria'nın baskısı arasında ne yapacağımı bilemez halde geçirdim. Kızlar, tanıklık ettiğim o dünyanın bizlerin yaşadığı semtlere göre gerçekten daha heyecan verici olduğunu gözleriyle görmek istiyorlardı; halamsa, annemin ve babamın değil, onun tarafını tutmayacaksam, beni o dünyadan, kendinden uzaklaştırma yanlısıydı. Böyle olunca hem anne babam hem de halam karşısında tutumumu belirleyemiyor ve arkadaşlarım karşısında da gerçekçi bir duruş sergileyemiyordum. İşte bu hava içinde, hiç farkına varmadan ve anne ve babamı gerçek anlamda bir casus gibi gözetlemeye başladım.

10

Babamın paraya bağımlılığı doğruladığım ilk kuşku oldu. Birkaç kez annemi fazlaca ve gereksiz şeyler için para harcadığı için alçak sesle azarladığına tanık oldum. Hayatının geri kalanı hep aynıydı: Sabahları okul, öğleden sonra çalışma, akşamları bizim ya da başkasının evinde toplantı. Anneme gelince onun para konusunda, gene alçak sesle şöyle yanıt verdiğini işittim: Bunlar kendi kazandığım paralar, kendim için bir şeyler almaya hakkım var. Son zamanlarda yenilik olarak gözlemlediğim, annemin her zaman tatlı sesiyle alay ettiği toplantılar oldu; özellikle de Mariano ile dalga geçmek için bu toplantılara "dünyayı hizaya sokmak

için komplolar" derken, şimdi kendisi de onlara katılmaya başlamıştı. Sadece bizim evimizde yapıldığında değil, babamın aşikâr bir şekilde karşı çıkmasına rağmen başkalarının evindeyken de gidiyordu; o zamanlar ben de Angela ya da Vittoria ile telefonda oluyordum.

Angela'dan öğrendiğime göre Costanza, annem gibi toplantılara ilgi göstermiyor, buluşma kendi evinde olduğu zaman bile ya dışarı çıkmayı ya da televizyon seyredip kitap okumayı yeğliyordu. Sonuç olarak Vittoria'ya –biraz tereddüt etsem de– babamın para için çıkışmalarını, annemin ansızın babamın akşam etkinliklerine merak sarmasını anlattım. Beklenmedik biçimde beni övdü:

"Nihayet babanın nasıl para düşkünü olduğunu sen de idrak ettin."

"Evet."

"İşte benim hayatımı para yüzünden mahvetti."

Buna yanıt vermedim, onu tatmin eden bir bilgi aktarmış olmakla yeterince mutlu olmuştum. Bu sefer şu konuyu eşeledi:

"Ne alıyor annen kendine?"

"Giysi, iç çamaşırı. Ve pek çok krem."

"Tam bir manyak."

Vittoria'nın bu türden olay ve davranışlarla ilgili bilgi istediğini anladım, bunu sadece kendinin hak, anne ve babamın suç tarafında olduğunu kanıtlamak için değil aynı zamanda benim de görünenin ötesine bakmayı öğrenmem, anlamam için yapıyordu.

Bu tür casusluklardan hoşlanması bende güven duygusu yarattı. Kesmek istemiyordum, o zaten hep talipti, ben kızları olarak anne babamla ilişkimin güçlü olduğunu ve babamın parasına, annemin ufak tefek harcamalarına dikkat etmemin onlara olan sevgimi yok edeceğini sanmıyordum. Asıl risk, anlatacak bir şey olmadığında ya da çok az şey olduğunda, Vittoria'nın hoşuna

gitmek, aramızdaki samimiyeti artırmak için fark etmeden uydurmaya başlamamdı. Ama neyse ki aklıma gelen palavralar çok abartılıydı, ailem hakkında öyle polisiye suçlar yakıştırıyordum ki kendimi frenliyordum; Vittoria'nın yalancısın demesinden çekiniyordum. Bu nedenle sadece küçük ve gerçek kusurlar aramayı ve ufaktan şişirmeyi denedim. Ama bu da huzursuz ediyordu. Sevgi dolu bir evlat da değildim, sadık bir casus da.

Bir akşam Mariano ve Costanza'nın evine yemeğe gittik. Cimarosa Sokağı'ndan aşağı inerken kara ve saçaklı parmaklarını bana uzatmış gibi görünen kara bulutlar içimde çok kötü bir önsezi uyandırdı. Arkadaşlarımın büyük apartman dairelerine girdiğimizde üşüdüm, kaloriferleri henüz yanmamıştı ve annemin çok şık bulduğu yün ceketimi çıkarmadım. Bu ailenin evinde her zaman iyi yemek yerdik –şahane yemek yapan sessiz bir hizmetçileri vardı, ona bakıyor ve bunun gibi dairelerde hizmetçilik yapan Vittoria'yı düşünüyordum– ama o akşam annemin üzerimde kalmasını tembihlediği ceketimi lekeleme korkusundan yemeklerin sadece tadına baktım. Ida, Angela ve benim canımız sıkıldı, Mariano'nun bitmek bilmeyen gevezeliği yüzünden tatlıya bir türlü sıra gelmedi. Sonunda sofradan kalkabilmek için izin istedik ve Costanza peki dedi. Koridora çıktık, yere oturduk, Ida beni ve Angela'yı sinir etmek için minik kırmızı topunu fırlatmaya başladı; Angela da hemen halamla tanıştırma konusunda karar verip vermediğimi sordu. O kadar ısrarcıydı ki sonunda şöyle dedi:

"Bir şey söyleyeyim mi?"

"Ne?"

"Bence senin halan yok."

"Tabii ki var."

"O halde senin anlattığın gibi biri değil. Onun için tanıştırmıyorsun bizimle."

"Size anlattığımdan da iyi."

"O zaman götür bizi onun evine." Ida bunu söyledi ve topu sertçe bana fırlattı. Ben de yüzümü korumak için gerisingeri yere uzandım ve duvarla yemek odasının açık kapısı arasında uzanmış halde buldum kendimi. Anne ve babalarımızın çevresinde oyalandığı masa dikdörtgendi ve salonun merkezinde yer alıyordu. Bulunduğum yerden dördünü de yandan görüyordum. Annem Mariano'nun, babam Costanza'nın karşısında oturuyordu, bilmem ne hakkında çene çalıyorlardı. Babam bir şey söyledi, Costanza güldü, Mariano yanıt verdi. Ben yerde yattığımdan yüzlerinden çok bacak çizgilerini ve ayaklarını görüyordum. Mariano iyice masanın altına uzatmıştı, babamla konuşuyordu ve aynı anda iki ayak bileği arasında annemin ayak bileğini sıkıştırıyordu.

Karanlık bir utanç duygusuyla hemen doğruldum ve topu sertçe Ida'ya attım. Ama sadece bir iki saniye dayanabildim ve sonra yeniden dönüp yere oturdum. Mariano'nun bacakları hâlâ masa altında uzanmış durumdaydı ama annem kendi bacaklarını toplamıştı ve bütün bedeniyle babama dönmüştü. Şöyle demekteydi: Aylardan kasım ama hava hâlâ sıcak.

Angela, ne yapıyorsun, diye sordu ve bu arada usul usul tam yanıma uzanarak şöyle dedi: Kısa süre öncesine kadar aynı boydaydık, bak şimdi benden daha uzunsun.

11

Akşamın geri kalan saatlerinde annemi ve Mariano'yu göz hapsinde tuttum. Annem konuşmalara nadiren katıldı, adamla hiç göz göze gelmedi, sürekli Costanza'yı ya da babamı sanki acil düşünceleri varmış ve onları görmüyormuş gibi süzdü. Mariano ise gözlerini annemden ayıramadı. Ayaklarında, bir

dizinde, bir kulağında dolaşan bakışlarında öfke, hüzün vardı ve bu her zamanki baskın gevezeliğinin ses tonuyla tezat yaratıyordu. Anneme bir iki kez bir şey sorduysa da yanıtlar tek heceli oldu, Mariano ise gereksizce alçak sesle anneme hitap ederken sesinde hiç duymadığım bir okşayış vardı. Bir süre sonra Angela onlarda yatıya kalmam için ısrar etmeye başladı, bu tür akşamlarda hep yapardı bunu, annem de vereceğim rahatsızlık üzerine bir iki söz söyledikten sonra izin verirdi, babam zaten daima onaylardı. Ama bu sefer istek hemen kabullenilmedi, annem karşı çıktı. Bunun üzerine araya giren Mariano ertesi günün pazar olduğunu, okul olmadığını, beni öğle yemeğinden önce San Giacomo dei Capri'deki evimize bizzat bırakacağını söyledi. Boş yere tartışmalarını dinledim, yatıya kalacağım belliydi ve bu atışmalarda –annemin zayıf itirazı, Mariano'nun ısrarcı arzusu– aslında birbirlerinin anladığı ama bizlere gizli olan bir muhabbet olduğunu sezdim. Annem Angela ile uyumama razı geldiğinde Mariano ciddi bir havaya büründü, sanki ne bileyim, üniversite kariyeri, onlarca yıldır babamla birlikte ilgilendikleri ağır sorunların çözümü benim onlarda yatıya kalmama bağlıymış gibi pek duygulandı.

Saat on birden az önce, defalarca niyetlendikten sonra anne babam gitmeye karar verdiler.

Annem, "Pijaman yok," dedi.

Angela "Benimkilerden birini giyer," dedi.

"Ya diş fırçası?"

"Var burada, geçen sefer bırakmıştı, bir kenara koymuştum."

Costanza gayet sıradan bu konu hakkında annemin sıradışı direncine bir tutam alaycılıkla yanıt verdi: Angela sizde kaldığında Giovanna'nın pijamasını giymiyor mu, diş fırçası yok mu sizde? Annem zoraki, tabii var, diye toparladı ve şöyle dedi: Haydi Andrea, gidelim geç oldu. Babam divandan biraz sıkkın

edayla kalktı, benden iyi geceler öpücüğü istedi. Annem dalgındı, istemedi, Costanza'yı iki yanağından ve hiç yapmadığı üzere şapırtılı bir şekilde öptü; sanki eski dostluk anlaşmalarını vurgulamak ihtiyacıyla böyle yapmıştı. Gözleri huzursuzdu, neyi var, iyi değil galiba, diye düşündüm. Tam kapıya yönelirken sanki Mariano'nun tam arkasında durduğunu hissetmiş ve ona veda etmemiş gibi neredeyse sırtını onun göğsüne yaslayarak bayılırmış gibi yaptı –babam bin birinci kez yemeği överek Costanza ile vedalaşırken– başını çevirdi ve ağzını uzattı. Bir an sürdü ama sinemadaki gibi öpüşeceklerini sandığım için yüreğim ağzıma geldi. Oysa Mariano dudaklarını hafifçe annemin yanaklarına değdirdi, annem de aynısını yaptı.

Anne babam evden çıkar çıkmaz Mariano ve Costanza sofrayı toplamaya başladılar ve bize de gece için hazırlanmamızı buyurdular. Ama ben bir türlü dikkatimi toparlayamıyordum. Neler yaşanmıştı gözlerimin önünde, neler görmüştüm: Mariano'nun masum bir şakası mıydı, önceden planlanmış ahlaksız bir davranışı mıydı, ikisinin karşılıklı ahlaksızlığı mıydı? Annem her zaman öylesine şeffaftı ki: Masanın altından onun bileklerini sıkıştıran ve kesinlikle babam kadar çekici olmayan bir adamı nasıl hoş görebilmişti? Mariano'dan pek hoşlanmazdı –birkaç kez benim yanımda, ne kadar aptal, demişti– hatta Costanza karşısında da dilini tutamazdı, ona şaka yollu olsa da birkaç kez hiç susmayan bu adama nasıl tahammül ettiğini sormuştu. Peki annemin ayak bileğinin, erkeğin iki ayağı arasında olması ne anlama geliyordu? Ne zamandan beri bu pozisyondalardı? Bir iki saniye, bir dakika, on dakika? Annem neden hemen çekmemişti ayağını? Ve sonraki kendini koyuverme? Kafamın karıştığını hissediyordum.

Dişlerimi o kadar uzun süre fırçaladım ki sonunda Ida düşmanca şöyle dedi: Yeter, yıprattın dişlerini. Hep öyle olurdu;

kardeşlerin odasına kapandığımızda, saldırganlaşırdı. Aslında biz iki büyük kızın onu dışlayacağımızdan korkar ve bu nedenle önden surat asardı. İşte bu nedenle ve savaşçı edasıyla tek başına değil, Angela'nın yatağında yatmak istediğini söyledi. İki kız önce tartıştılar, –sıkışırız, git şurada, biz rahatız– ama Ida pes etmedi, bu gibi durumlarda asla pes etmezdi. Sonunda Angela bana göz kırptı, şöyle dedi: Ama sen uyur uyumaz *ben* gidip senin yatağına yatacağım. Olur dedi Ida ve bütün gece yanımda ablasının değil kendisinin yatacağına sevinmiş bir şekilde, önden yastık savaşı yapmayı önerdi. İsteksizlik göstererek karşı koyduk, o da sustu, ikimizin arasına girip yattı, ışığı söndürdü. Karanlıkta sevinçle şöyle dedi: Yağmur yağıyor, ne güzel beraber yatıyoruz, uykum yok, lütfen bütün gece konuşalım. Angela uykusu olduğunu söyleyerek onu susturdu, bir iki kıkırdamadan sonra sadece camlara vuran yağmurun sesi kaldı.

Benim aklıma hemen Mariano'nun ayakları arasında kalan annemin bileği geldi. Görüntüyü netleştirmeye, bir anlamı olmadığına, arkadaşlar arasında bir şaka olduğuna inanmaya çalıştım. Başaramadım. Eğer bir anlamı yoksa, diye düşünüyordum, Vittoria'ya anlatırsın. Bu sahneye nasıl bir önem yüklemem gerekeceğini halam kesinlikle bilirdi, beni anne babamı gözetlemeye iten o değil miydi? Bak, iyi bak demişti. Şimdi bakmış ve bir şeyler görmüştüm. Söz konusu olanın bir saçmalık olup olmadığını öğrenmek için halamın verdiği göreve dört kolla sarılmam yetecekti. Ama hemen o anda gördüklerimi ona asla asla asla aktarmayacağımı idrak ettim. Bunda bir kötülük olmasa bile, Vittoria o kötülüğü bulurdu. Gördüğümün –diye açıklayacaktı– anne babamın bana armağan ettiği renkli resimli, temiz ve basit öğütlerin yer aldığı kitapların içeriği değil basbayağı düzüşme arzusu, boğaz ağrısında yapılan gargara gibi hem gülünç hem tiksinç bir şey olduğunu söyleyecekti. İşte buna dayanamazdım. Aklımdan

geçirmem yetmiş, halam kışkırtıcı pislikteki ifadeleriyle zihnimi işgal etmişti ve şimdi net bir şekilde karanlıkta Mariano ve annemin onun sözlüğünün içerdiği şekillerde halvet olmalarını görür gibiydim. Acaba annem ve Mariano da Vittoria'nın tattığı, bana hayatın verebileceği en büyük armağan olarak dilediği o olağanüstü hazzı deneyimleyebilirler miydi? Ona gammazlarsam, halamın Enzo ve kendi için kullandığı sözleri annem ve dolayısıyla babam için çok daha çirkinleştirerek kullanacak olması düşüncesiyle bu sahneyi ona kesinlikle aktarmamam gerektiğini anladım.

"Uyudu," diye fısıldadı Angela.

"Biz de uyuyalım."

"Evet ama onun yatağında."

Karanlıkta sessizce hareket ettiğini duydum. Benim yanıma geldi, elimi tuttu, temkinli bir şekilde yataktan süzülerek çıktım, öteki yatağa doğru onu izledim. Yorganı tepemize çekti, hava soğuktu. Mariano ve annemi, babamın onların sırrını keşfetmesi halinde ne yapacağını düşündüm. Pek yakında evimizde her şeyin çok daha kötüleşeceğini net bir şekilde hissettim. Şöyle düşündüm: Ona anlatmasam bile Vittoria bunu keşfedecektir; hatta belki çoktan biliyordur ve o nedenle gözlerimle görmemi istemiştir. Angela fısıldadı:

"Bana Tonino'dan bahset."

"Uzun boylu."

"Başka?"

"Kara ve derin gözleri var."

"Seninle gerçekten çıkmak istiyor mu?"

"Evet."

"Çıkarsanız, öpüşür müsünüz?"

"Evet."

"Dille mi?"

"Evet."

Beraber uyuduğumuz zamanlarda yaptığımız üzere bana sıkıca sarıldı, ben de ona. Birbirimize mümkün olduğunca yakın olabilmek için ben omuzlarından, o belimden kavradı. Hafiften, iyi tanıdığım o yoğun ve tatlı kokusunu duydum, sıcaklık duygusu veriyordu. Çok sıkıyorsun beni, diye mırıldandım ve o göğsüme doğru kıkırdayarak bana Tonino dedi. İçimi çektim, Angela, dedim. Bu kez gülmeden, Tonino, Tonino, Tonino diye yineledi ve ekledi: Bana tanıştıracağına yemin et, yoksa arkadaşlığımız burada biter. Ona yemin ettim, birbirimizi okşayarak uzun uzun öpüştük. Uykumuz olsa da kesemiyorduk. Bu huzur verici bir hazdı, kaygıları yok ediyordu ve bu nedenle yarıda bırakmak anlamsız geliyordu.

III

1

Günlerce annemi gözetledim. Telefon çalıyor ve açmak için heyecanla koşuyorsa, sesi yüksekken hemen fısıltıya dönüşüyorsa, konuştuğu kişinin Mariano olduğundan kuşkulanıyordum. Görünümü için çok uzun zaman harcıyorsa, bir elbiseyi çıkarıp ötekini, sonra bir başkasını deniyorsa, hatta hangisinin yakıştığını sormak için beni çağırıyorsa, sevgilisiyle gizli bir buluşmaya gittiğinden emin oluyordum, bu cümleyi de pembe roman taslaklarını okuyarak kapmıştım.

İşte bu olayda, deva bulmaz bir kıskanç olabileceğimi keşfettim. O ana dek annemin bana ait olduğundan, onu daima elimin altında bulundurma hakkımın tartışılmazlığından emin olmuştum. Zihnimdeki tiyatro sahnesinde babam da benim ve yasal olarak annemindi. Birlikte uyuyorlardı, öpüşüyorlardı, altı yaşıma uygun olarak anlatılan yöntemle beni yapmışlardı. İlişkileri benim için olağandı, bu nedenle de hiçbir zaman bilinçli olarak huzursuzluk yaratmamıştı. Ama ben bu ilişkinin dışında annemin bölünmez ve dokunulmaz bir şekilde, tutarsızca bana ait olduğunu hissediyordum. Bedenini benim sayıyordum, kokusu benimdi, hatta –ilk anılarımdan bu yana bundan emindim– düşüncelerinde benden başkası olamaz diye hissediyordum. Oysa şimdi ansızın annemin ailesel anlaşma-

ların dışında gizlice kendini bir başkasına adaması ansızın kabul edilebilirlik kazanmıştı – burada da onun üzerinde çalıştığı pembe romanlardan öğrendiğim söylemi kullanıyordum. Öteki kişi kendinde masa altında annemin bileğini ayakları arasına alma hakkını buluyordu, kim bilir ağzındaki tükürüğü nerelerine sürüyordu, benim emdiğim memeleri emiyordu –Vittoria'nın benim bilmediğim ama şu anda bilebilmeyi çaresizce istediğim lehçesiyle söylediği üzere– poposunu bir o yandan bir bu yandan tutuyordu. Evle ve işle ilgili onu bekleyen bin bir türlü sorumluluğu yüzünden kapıdan yorgun argın girdiğinde gözlerinin ışıl ışıl olduğunu görüyordum, giysisinin altında Mariano'nun el izlerini hissediyordum, sigara içmese de tüm bedeninde adamın nikotin sarısı parmaklarına sinmiş tütün kokusunu alıyordum. Birdenbire anneme değmekten bile rahatsız olmaya başladım; onun kucağına oturup rahatsız etmek ve bırak artık, kulaklarımı kızarttın deyip birlikte gülmemize neden olan oyunun yarattığı mutluluğu bile yitirdiğimi hissediyordum. Neden yapıyor bunu diye içim içimi yiyordu. İhanetini mazur gösterecek tek bir iyi gerekçe bulamıyordum ve bu nedenle yemek masası altındaki o temasın öncesine, annemi ona ne kadar bağlı olduğumu fark etmeden sahiplendiğim döneme, benim gereksinmelerim için daima var olduğunu, olacağını bildiğim günlere dönmek istiyordum.

2

O dönemde Vittoria'yı aramadım ve onunla görüşmedim. Kendimi temize çıkarıyordum: Angela ve Ida'ya onun meşgul olduğunu, benimle bile görüşmeye zaman bulamadığını söylemek daha kolaydı. Ama nedenim başkaydı. İçimden sürekli

ağlamak geliyordu ve artık halamın yanında bunu büyük bir serbestlikle, bağırarak, hıçkırarak yapabileceğimi biliyordum. Ah evet, boşalmak istiyordum, sözleri, sırları değil sadece acımı dışarı dökmek istiyordum. Ama gözyaşlarına boğulduğum an bana verdiği yükümlülüğü tüm öfkemle, bildiğim haykırışlarla dışarı vurmayacağımı ve halama, bak senin istediğin gibi gözetledim demeyeceğimi kim garanti edebilirdi; şimdi bunu yapmamam, her ne olursa olsun yapmamam gerektiğini biliyordum çünkü babamın en iyi arkadaşının –özünde iğrenç bir adamdı– akşam yemeği yenirken annemin ayak bileğini kendi ayak bilekleri arasında sıkıştırdığını, annemin öfkeyle yerinden sıçramadığını, buna nasıl cüret ediyorsun diye bağırmadığını, sıkıştırmasına izin verdiğini keşfetmiştim. Gözyaşlarımı serbestçe bırakırsam, suskunluk kararımın da bozulacağını biliyordum ve bunu kesinlikle istemiyordum. Ona içimi döktüğüm anda Vittoria'nın telefonu açıp, ona kötülük etmenin verdiği mutlulukla her şeyi babama anlatacağını da biliyordum.

Hem sonra ne olacaktı? Yavaş yavaş sakinleştim. Gerçekten gördüklerimi bin birinci kez gözden geçirdim, hayallerimi zorla kovaladım, gün be gün yakında ailemin büyük bir felaketle yüzleşeceği duygusunu uzaklaştırmaya çalıştım. Arkadaşlık etme gereksinmesi duyuyordum, dikkatimi dağıtmak istiyordum. Bu nedenle Angela ve Ida ile eskisine oranla daha sık görüşmeye başladım ama bu da onların halamla tanışma ısrarlarını artırdı. En sonunda şöyle düşündüm: Neye mal olur ki, bunda ne kötülük var ki? Bu nedenle bir öğleden sonra anneme, Angela ve Ida'yı bir pazar günü halama götürebilir miyim, diye sormaya karar verdim.

Takıntılarımın dışında, o dönemde annem gerçekten çok fazla iş yüklenmişti. Okula koşuyordu, eve dönüyor, yeniden çıkıyor, yeniden giriyor, gece yarılarına kadar çalışmak için odasına

kapanıyordu. Dalgınlık içinde bana tamam diyeceğinden emindim. Oysa bunu duyduğunda hiç de sevinmiş gibi görünmedi.

"Ne alakası var şimdi Angela ve Ida'nın Vittoria Halanla?"

"Onlar benim arkadaşlarım ve tanışmak istiyorlar."

"Vittoria Halanın iyi bir izlenim bırakmayacağını biliyorsun."

"Neden?"

"Çünkü takdim etmeye uygun bir insan değil."

"Yani?"

"Yeter, şimdi tartışmaya zamanım yok. Bence artık sen de onunla görüşmeyi kessen iyi olur."

Tepem attı, babamla konuşmak istediğimi söyledim. Bu arada arzum dışında zihnimde şöyle bir cümle patladı: Vittoria Halam değil, takdim edilmeye uygun olmayan *sensin*; şimdi Mariano ile yaptıklarını babama anlatacağım ve bunun bedelini ödeyeceksin. Sonuçta her zamanki arabuluculuğu beklemedim, koşarak babamın çalışma odasına –kendime şaşmıştım, korkmuştum, kendimi engelleyemiyordum– gördüklerimi ve buna ek olarak sezdiklerimi babamın yüzüne haykırmaya gittim. Ama ölüm kalım meselesiymiş gibi bağıra bağıra Angela ve Ida'yı Vittoria ile tanıştırmak istediğimi söylediğimde, o önündeki kağıtlardan başını kaldırdı ve sevgi dolu sesiyle şöyle dedi: Bağırmana gerek yok, ne var?

Hemen rahatladığımı hissettim. Dilimin ucundaki gammazlamayı yuttum, onu yanağından öptüm ve Angela ve Ida'nın isteğini anlattım, annemin bu konudaki katı tutumundan yakındım. Babam yatıştırıcı tavrını korudu ve isteğime karşı çıkmasa da kardeşine karşı tutumunu belli etti. Şöyle dedi: Vittoria senin sorunundur, senin kişisel merakındır ve ben bu konuyu ağzıma almak istemiyorum ama göreceksin, Angela ve Ida ondan hoşlanmayacaklardır.

Şaşırtıcı bir şekilde, hayatı boyunca halamı hiç görmediği halde Costanza da annemle önceden ağızbirliği etmişçesine, aynı düşmanca tutumu sergiledi. Kızlar izin koparabilmek için uzun bir mücadele vermek zorunda kaldı ve annelerinin kararını şöyle aktardılar: Onu buraya davet edin ya da ne bileyim Giovanna'yı memnun edecek kadar Vanvitelli Meydanı'ndaki bir kafede oturun. Mariano da geri kalmadı elbette: Bir pazar gününü bu hanımla geçirmeye ne gerek var, hem Tanrım ta oraya kadar, o berbat mahalleye kadar gitmek de nesi, orada görecek ilginç hiçbir şey yok. Ama onun artık benim gözümde değeri kalmamıştı ve bu nedenle Angela'ya yalan söyleyerek, halamın ona, onun evine gidebileceğimizi yoksa buluşamayacağımızı bildirdiğini uydurdum. Sonunda Costanza ve Mariano işi ele aldılar ve bizimkilerle birlikte her adımımızı planladılar: Vittoria saat tam dokuz buçukta gelip beni alacaktı, sonra saat onda onunla birlikte Angela ve Ida'yı almaya gidecektik; dönüşte de arkadaşlarım saat ikide, ben de iki buçukta eve bırakılacaktım.

Bu noktada Vittoria'yı aradım ve o ana dek görüşünü hiç almadığım konuyu titreyerek ona da açtım. Her zamanki gibi öfkeliydi, bunca zamandır neden aramadığımı sordu ama işin özünde arkadaşlarımı ona götürmek istememe memnun göründü. Şöyle dedi: Seni mutlu eden, beni de mutlu eder. Belirlenmiş kesin saatleri kabul etti ama ses tonunda şu ifade vardı: Tabii ya, ben gene bildiğimi okurum!

3

Sonuç olarak vitrinlerin Noel süslemeleriyle bezendiği bir pazar günü, Vittoria tam saatinde bizim eve geldi. Ben son derece gergin bir şekilde on beş dakikadır apartman kapısında bekliyor-

dum. Neşeli göründü gözüme, *Cinquecento*'sunu hızla Cimarosa Sokağı'na sürerken şarkı söylüyordu ve benim de söylememi istiyordu. Vardığımızda Costanza iki kızıyla kaldırımda bekliyordu, üçü de televizyon reklamındakiler gibi ışıltılı bir şıklık içindeydiler. Halamın arabasını kaldırıma bile yanaştırmadığını, dudakları arasındaki sigarasıyla Costanza'nın zarafetini öfkeli bir bakışla süzdüğünü fark edince tedirginlik içinde şöyle dedim:

"Sen inme, ben arkadaşlarımı bindiririm, gideriz."

Ama o beni duymadı bile, güldü ve yerel lehçesiyle homurdandı.

"Bu kadın böyle mi uyumuş yoksa sabahın bu saatinde davete mi gidiyor?"

Arabadan indi, sonuçta yapmacık görünen son derece abartılı bir tavırla Costanza'ya, merhaba, dedi. Ben de inmek istedim ama arabanın kapısı bozuktu ve bir yandan onunla boğuşuyor, bir yandan büyük heyecan içinde Costanza'nın bir yanında Angela, bir yanında Ida ile nazikçe gülümsediğini, Vittoria'nın da geniş el hareketleriyle bir şeyler söylediğini görüyordum. Küfürlü konuşmuyordur diye umarken kapıyı açabildim. Çıktığımda halamın yarı İtalyanca yarı lehçeyle arkadaşlarıma övgüler yağdırdığını işittim:

"Güzel hem de ne güzel kızlar. Anneleri gibi."

"Teşekkür ederim," dedi Costanza.

"Ya bu küpeler?"

Costanza'nın küpelerini övdü –parmaklarıyla dokundu– sonra kolyesine, giysisine indi ve sanki süslü bir manken önünde duruyormuş gibi, bir iki saniyeliğine onlara da dokundu. Bir an, çorabını, külotunu da inceleyebilmek için eteğinin ucuna havaya kaldıracağından korktum, yapabilirdi bunu. Ne var ki sanki gözle görülmeyen bir kement daha efendice davranması için onu boğazından çekivermişçesine ansızın duruldu ve Costanza'nın

bileziğine diktiği gözlerinde ciddi bir acı okundu; bu çok iyi tanıdığım bilezik, Angela ve Ida'nın annesinin çok değer verdiği, beyaz altın, pırlanta ve yakut yaprakları olan çiçek kakmalı, yaydığı ışık anlamında gerçekten göz alıcı bir bilezikti ve annem bile bunu kıskanırdı.

Vittoria, Costanza'nın elini tutarak "Ne kadar güzel," dedi; samimiyetle hayranlık duyduğunu sandığım biçimde parmaklarıyla mücevheri yokluyordu.

"Evet, ben de çok beğeniyorum."

"Çok mu bağlısınız ona?"

"Evet öyle, yıllardır takıyorum."

"O halde dikkatli olun, hırsızın teki gelip yürütebilir."

Sonra övgülerine ansızın tiksinti sızmış gibi elini bıraktı, Angela ve Ida'ya döndü. Yapmacık bir edayla onların dünyadaki bütün bileziklerden daha değerli olduklarını söyledi ve Costanza tembihler yağdırırken bizi arabaya bindirdi: Kızlar uslu durun, beni merak ettirmeyin, sizi tam ikide burada bekleyeceğim ve ben halamın yanıt vermediğini, hatta kaşlarını çatarak arabayı sürmeye başladığını görünce sahte neşemle bağırdım: Tamam Costanza, saat ikide, merak etme.

4

Yola çıktık ve Vittoria her zamanki acemiliği ve gözü pekliğiyle sürerek çevre yoluna çıktı ve sonra Pascone'ye indi. Arkadaşlarıma karşı nazik davranmadı, yol boyunca çok yüksek sesle konuştukları için onları sık sık azarladı. Ben de bağırıyordum çünkü motor acayip gürültülü çalışıyordu ve ses yükseltmek doğal geliyordu ama o sadece kızlara çıkıştı. Kendimizi tutmaya çalıştık ama o gene de başının ağrıdığını söyleyerek bize kızdı,

nefes bile almamamızı emretti. Nahoş bir durum yaşadığına karar verdim, belki de kızları sevmemişti ve bunu söylemesi zordu. Uzun yol boyunca tek kelime etmedik, ben onun yanında, kızlar da arkada son derece rahatsız koltukta oturuyorlardı. Derken sessizliği ansızın bozan halam oldu, ama kötü ve çatlak bir ses çıktı; arkadaşlarıma şu soruyu sordu:

"Yoksa siz de mi vaftiz edilmediniz?"

Hazırcevap Ida "Hayır," dedi.

"Ama," diye ekledi Angela, "babam eğer istersek büyüyünce vaftiz olabileceğimizi söyledi."

"Ya bu arada ölürseniz? *Limbo*'ya gideceğinizi biliyor muydunuz?"

"*Limbo* yoktur," dedi Ida.

"Hatta Cennet, Cehennem ve Araf da yoktur," diye ekledi Angela.

"Kim söyledi bunu?"

"Babam."

"Peki ona göre Tanrı günah işleyenlerle işlemeyenleri nereye koyuyormuş?"

"Tanrı da yoktur," dedi Ida.

Angela da durumu açıklığa kavuşturarak "Hatta günah diye de bir şey yoktur."

"Bütün bunları babanız mı söyledi?"

"Evet."

"Babanız salağın teki."

Ida ona çıkışarak "Küfür edilmez," dedi.

Vittoria'nın sabrı tam olarak taşmasın diye araya girdim:

"Günah vardır: Dostluğun olmadığı, sevginin olmadığı ve güzel bir şeyin boşa gittiği yerde günah vardır."

"Görüyor musunuz" dedi Vittoria, "Gianni anlıyor ama siz anlamıyorsunuz."

Ida sinirlenerek, "Bu doğru değil, ben de anlıyorum," dedi. "Günah bir üzüntüdür. Sevdiğimiz bir şey yere düşüp kırıldığında 'günah ya!' deriz."

Övülmeyi bekledi ama övgü duyamadı. Halam sadece, üzüntü ha, dedi. Ben arkadaşıma böyle davranmasının hiç de adil olmadığını düşünüyordum, Ida bizden küçüktü ama cin gibiydi, ciddi kitapları yutardı, bu gözlemi de hoşuma gitmişti. Bu nedenle bir iki kere, günah ya, dedim ve Vittoria duysun istedim. Bu arada belirli bir nedeni olmaksızın endişem giderek artıyordu. Belki de babamın o çirkin sözünü duymadan, ilk âdet kanamamdan, memelerimin büyümesinden önce her şeyin ne kadar kırılganlaştığını düşündüm. Elden ne gelirdi ki? Beni yaralayan o sözlere çok önem vermiştim, bu halaya fazla önem yüklemiştim, ah keşke küçüklüğüme, altı, yedi belki sekiz yaşlarıma ya da daha öncesine dönebilseydim ve beni Mariano'nun ve annemin ayak bileklerine, şu anda berbat koşullar altında bulunduğum arabaya, her an başka bir arabaya çarpma, yoldan çıkma, birkaç saniye içinde ölme olasılığıma ya da ağır yaralanmama, kolumu bacağımı kaybetmeye, ömür boyu alil kalmaya neden olabilecek koşullara ulaştıran izleri silebilseydim.

"Nereye gidiyoruz?" dememle kuralları ihlal ettiğimi düşünmem bir oldu; geçmişte bir kez bu türden bir soru sormuştum ve Vittoria hiddetle, ben biliyorum, demişti. Oysa o gün seve seve yanıtladı sorumu. Bana bakmadı, dikiz aynasından Angela ve Ida'ya bakarak şöyle dedi:

"Kiliseye."

"Biz hiç dua bilmeyiz," şeklinde uyardım.

"Fenaymış, öğrenmeniz gerekiyor, işe yararlar."

"Ama şu anda bilmiyoruz."

"Şimdi bir şey yapma. Şimdi dua etmeye değil, kilise cemaatinin kermesine gidiyoruz. Dua etmeyi bilmiyor olsanız da satış yapmaya yardım etmeyi biliyorsunuzdur."

"Evet," dedi sevinçle Ida, "ben çok iyi bilirim."

Toparlandığımı hissettim.

"Sen mi düzenledin?" diye sordum Vittoria'ya.

"Bütün cemaat ama özellikle de benim çocuklarım."

Benim yanımda ilk kez Margherita'nın üç çocuğunu *benim* diye niteliyordu.

"Corrado da mı?"

"Corrado aslında hıyarın teki ama ben ne dersem yapıyor yoksa bacaklarını kırarım."

"Tonino?"

"Tonino akıllıdır."

Angela kendini tutamadı ve bir heyecan çığlığı attı.

5

Kiliseye ender olarak girmişliğim vardı ve bunu sadece babamın görüşüne göre güzel olan mekânları göstermesi için yapmıştık. Napoli kiliselerinin zarif, sanat yapıtlarınca zengin olduklarını ve kendi hallerine terk edilmemeleri gerektiğini düşünürdü. Bir keresinde –sanırım San Lorenzo Kilisesi'ndeydik ama emin değilim– sıralar arasında koştuğum için beni azarlamıştı, sonra onu bulamadığım için korkuyla adını haykırmıştım. Babama göre onun ve benim gibi Tanrı'ya inanmayanlar gene de inananlara saygı çerçevesinde kilisede terbiyeli davranmalıydılar: Parmaklarını kutsal suya sokmayabilirsin, haç çıkarmayabilirsin ama hava soğuk bile olsa şapka çıkarmak, yüksek sesle konuşmamak, sigara içmemek, içeri sigara tüttürerek girmemek gerekir.

Vittoria ise dudakları arasındaki yanık sigarayla bizi dış cephesi gri-beyaz, içi loş bir kiliseye soktu ve yüksek sesle, haç çıkarın, dedi. Biz yapmadık, o fark etti ve tek tek –önce Ida, en son ben– parmaklarımızı tutarak alnımıza, göğsümüze ve omuzlarımıza götürürken, Tanrı, Oğul ve Kutsal Ruh adına, diye tekrarladı. Sonra gene gayet keyifsiz haliyle ve homurdanarak bizi ilerletirken, sizin yüzünüzden geç kaldım, diye söylendi. Kulpu aşırı derecede parlak kapının önüne geldiğimizde, önce tıklatmadan açtı, sonra bizi dışarıda bırakarak içeri girdi.

Ida fısıldayarak, "Halan hiç de sevimli değil ve çok çirkin," dedi.

"Bu doğru değil."

Angela ciddi bir ses tonuyla "Doğru," dedi.

Gözyaşlarımın süzülmek üzere olduğunu hissettim ve bunu engellemek için elimden geleni yaptım.

"İkimizin çok benzeştiğini söylüyor."

"Hiç de bile," dedi Angela, "Sen çirkin de değilsin, sevimsiz de."

Ida düzeltti:

"Bazen öylesin ama daha az."

Vittoria yanında kısa boylu, güzel yüzlü ve kibar bir genç adamla çıktı içeriden. Siyah kazak, gri pantolon giymiş, üzerinde İsa olmayan tahta haçı ince bir deri kayışla boynuna asmıştı.

Halam, "Bu Giannina, bunlar da onun arkadaşları," dedi.

Genç kendini tanıtarak, "Ben Giacomo," dedi; ince sesinde lehçe tınısı yoktu.

Vittoria bunu beğenmeyerek, "Don Giacomo," diye düzeltti.

Ida "Sen rahip misin?" diye sordu.

"Evet."

"Biz dua okumuyoruz."

"Bir şey olmaz. İnsan duaları okumadan da dua edebilir."

Meraklandım.

"Nasıl?"

"İçten olmak yeter. Ellerini bitiştir ve şöyle de: Tanrım sana yalvarırım, beni koru, bana yardım et, gibi."

"Sadece kilise de mi dua edilir?"

"Her yerde."

"Peki onun hakkında hiçbir şey bilmiyorsan ve hatta varlığına bile inanmıyorsan, yine de dualarını yerine getirir mi?"

"Tanrı herkesi dinler," dedi rahip kibarca.

"Bu mümkün değil," dedi Ida, "Öyle gürültü olur ki hiçbir şey anlamaz."

Halam parmağının ucuyla onu dürttü ve Tanrı için bir şeyin imkânsız olduğunu söylediği için onu azarladı: "Bu doğru değil, Tanrı için her şey mümkündür." Don Giacomo, Ida'nın bakışlarındaki üzüntüyü yakaladı ve tam Vittoria'nın dürttüğü yeri okşadı; bu arada çocukların istediklerini söyleyebileceklerini ve yapacaklarını çünkü onların masum olduklarını söyledi. Sonra beni son derece şaşırtarak Roberto'dan söz etti –hemen anladım kim olduğunu–; Roberto bir süre önce Margherita'nın evinde adı geçen, mahallenin eski çocuğu olup şimdi Milano'da okuyan, Tonino ile Giuliana'nın arkadaşıydı.

Don Giacomo ondan *bizim Roberto* diye ve sevgiyle bahsediyordu çünkü her ne kadar havariler de bunu yapmış olsalar da çocuklara düşmanca davrananları fark ettiren o olmuştu; aslında cennete girmek için çocuk olmak yeterliydi, İsa havarilerine kızmış ve şöyle demişti: Ne yapıyorsunuz, çocukları uzaklaştırmayın, bırakın yanıma gelsinler. İşte burada manalı bir şekilde halama baktı, bizim hoşnutsuzluğumuz çocuklara değmemelidir, dedi ve bu sırada elini Ida'nın başının üzerinde tutmaya devam etti. Rahip de Vittoria'nın

hınçla davrandığını fark etmiş olmalı diye düşündüm. Sonra çocukluk, masumiyet, gençlik, yoldaki tehlikeler konusuna değinen birkaç söz etti.

Uzlaşmacı ses tonuyla halama "Sen katılmıyor musun?" dediğinde o sanki aklı başka yerdeyken yakalanmış gibi kızardı.

"Kime?"

"Roberto'ya."

"Güzel konuştu ama sonucunu düşünmedi."

"Zaten sonuç düşünülmediğinde konuşma güzel olur."

Angela merakla fısıldadı:

"Kim bu Roberto?"

Roberto hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Corrado'nun ifadesini kullanarak, çok iyi tanırım, iyi çocuktur, demek isterdim ama hayır, serserinin tekiydi. Bunun yerine susmasını işaret ettim, halamın dünyasına aidiyetimin yüzeyselliği ortaya çıktığında hep böyle huzursuz oluyordum. Angela uysalca sustu ama Ida çenesini tutamadı ve rahibe sordu:

"Kim bu Roberto?"

Don Giacomo güldü, Roberto'nun inançlı insanlara özgü zekâya ve güzelliğe sahip biri olduğunu söyledi. Bir dahaki gelişine –diye söz verdi bize– sizi tanıştırırım ama şimdi yukarı çıkalım yoksa zavallılar yakınmaya başlayacaklar. Sonra küçük bir kapıdan geçerek avlu gibi bir yere çıktık, L biçiminde ve yaldızlı püsküller ve renkli Noel ışıklarıyla süslenmiş sundurmanın altında ikinci el eşyalarla dolu tezgahlar dizilmişti; her şeyi süsleyen ve tertipleyen Margherita, Giuliana, Corrado, Tonino ve benim tanımadığım ama hayır yapmaya hazır müşterileri gözle görülür neşeyle karşılayan kişilerdi; bunlar –ilk bakışta– benim hayalimdeki yoksullardan çok ama çok daha az yoksuldular.

6

Margherita arkadaşlarımı övdü, güzel küçük hanımlar diye hitap etti, onları kibarca karşılayan çocuklarıyla tanıştırdı. Giuliana yardımcı olarak Ida'yı seçti, Tonino Angela'yı istedi, ben de Vittoria ile sohbet etmek isteyen ama onun çok kötü davrandığı Corrado'nun gevezeliklerini dinledim. Fazla dayanamadım, dikkatimi toplayamıyordum, eşyalarla ilgilenirmiş gibi yapmak için şunu bunu elleyerek tezgahlar arasında dolaşıyordum, evde yapılmış kurabiyeler, kekler, en çok da gözlükler, iskambil kartları, eski bir telefon ahizesi, bardaklar, fincanlar, tepsiler, kitaplar, bir kahve demliği vardı ve hepsi artık ölmüş kişilerin ellerinden bin bir kez geçmiş, iyice yıpranmış eşyalardı, sefiller sefilliği satışa çıkarmıştı.

Bu arada insanlar geliyordu ve birisinin rahibe, dul kadından söz ettiğini duydum –dul kadın da burada, diyorlardı–; Margherita'nın, çocuklarının ve halamın tezgâhına doğru bakarlarken söz edilen kişinin Margherita olduğunu sandım. Ama söz ettikleri dulun Vittoria olduğunu yavaş yavaş anladım. Dul burada, diyorlardı, bugün hem çalıyor hem oynuyor. Dul kadın terimini alayla mı kullanıyorlar yoksa hürmetle mi, anlamıyordum: Hiç evlenmemiş olan halama hem dulluğu hem eğlenceyi yakıştırmaları beni şaşırtmıştı elbette.

Uzaktan, dikkatle süzdüm onu. Tezgahlardan birinin arkasında dimdik duruyordu, iri memeli ince bedeni, tozlu eşya yığını arasından fışkırır gibiydi. Bana çirkin görünmedi, öyle olmasını istemiyordum ama Angela ve Ida çirkin olduğunu söylemişlerdi. Belki de bugün bazı işlerin ters gitmiş olmasındandır, diye düşündüm. Bakışları endişeliydi, el kol hareketlerinde kendine has saldırganlık vardı, arada sırada bir nara atıyor, bir iki sa-

niye eski pikaptan yayılan müziğin ritmiyle oynuyordu. Kendi kendime şöyle dedim: Kişisel sorunlar yüzünden öfkeli olmalı ya da ne bileyim belki Corrado'ya takmıştır. Biz böyleyiz, güzel düşüncelerle güzelleşir, kötülerle çirkinleşiriz; bu nedenle onları zihnimizden atmamız gerekir.

Gönülsüzce gezindim avluda. Aslında bu sabahla ilgili huzursuzluğumu silip atmak istiyor ama bir türlü başaramıyordum. Annem ve Mariano içimde fazlasıyla ağır bir yük oluşturmuşlardı, grip olmuşum gibi kemiklerimi sızlatıyordu. Görünüşe göre Angela pek neşeliydi, güzeldi, Tonino ile gülüşüyordu. O anda bana herkes çok güzel, çok iyi, çok adil göründü; özellikle de Don Giacomo tüm cemaatini nezaketle karşılıyor, ellerini sıkıyor, kucaklamalarına karşılık veriyordu, sanki güneşi bürünmüş gibiydi. Burada karamsar, kızgın olan sadece Vittoria ve ben miydim yani? Şimdi gözlerim yanıyordu, ağzımın için çok acıydı, Corrado'nun –satışına yardım etmek ve biraz rahatlamak için yanına gelmiştim– ağız kokumu duymasından korkuyordum. Belki de bu acımsı ve kekremsi koku benim boğazımın dibinden değil tezgahlardan yayılıyordu. Kendimi son derece üzgün hissettim. Ve Noel pazarı sürdüğü sürece, cemaati ya yapay bir neşeyle karşılayan ya da fal taşı gözleriyle boşluğu süzen halamda kendi yansımamı görmek çok acı vericiydi. Evet, o da en az benim kadar mutsuzdu. Corrado ona şöyle dedi: Neyin var, Vittò, hasta mısın, yüzün hiç iyi görünmüyor. O da şu yanıtı verdi: Evet, hasta olan kalbim, hasta olan göğsüm, hasta olan karnım, yüzüm çok kötü. Sonra kocaman ağzıyla gülümsemeye çalıştı ama beceremedi ve sonunda solgun benziyle, git bana bir bardak su bul, dedi.

Corrado ona su bulmaya giderken düşündüm: Onun da içi hasta, ben de aynen onun gibiyim, kendimi en yakın hissettiğim insan o. Sabah saatleri ilerliyordu, anne babama dönecektim, evdeki düzensizliğe ne kadar dayanabileceğimi bilemiyordum. Tıpkı

annemin bana karşı çıkmasıyla onu şikâyet etmek için babama koşuşumdaki gibi o anda yüreğimde ani bir içimi dökme, dışa vurma arzusu duydum. Mariano'nun anneme üzerinde bildiğim giysileri, küçükken oynadığım hatta bazen taktığım küpeleri ve öteki mücevherleri varken sarılıyor olmasına katlanamıyordum. Kıskançlığım, tiksinti veren imgeler uydurarak artıyordu. O şeytani yabancının davetsiz misafirliğine dayanamadığım için, daha fazla dayanamadım ve aldığımı fark etmeden bir karar aldım, birdenbire, kırılan bir camı andıran sesimle: Hala, dedim (aslında ona asla hala demememem için uyarmıştı beni). Hala sana bir şey anlatmam gerekiyor ama bu kimseye söylememen gereken bir sır, söylemeyeceğine yemin et. O bitkin sesiyle asla hiçbir şeye yemin etmediğini, tek yemininin Enzo'yu ebediyen sevmek olduğunu ve bunu da ölene kadar tutacağını söyledi. Çaresizliğe kapıldım, yemin etmezse onunla konuşamayacağımı söyledim. Yok ol o zaman, dedi, kimseye söylemediğin kötü şeyler, köpeğe dönüşür ve gece uyurken zihnini kemirir. Bu imge beni o kadar korkuttu ki teselli umuduyla onu hemen kenara çektim, Mariano'yu, annemi, gördüklerimle uydurduklarımı harmanlayarak anlattım. Sonra yalvardım:

"Yalvarırım babama söyleme."

Uzun süren bir an süzdü beni, sonra öfkeyle ve alaycı ifadesiyle ve yerel lehçesiyle karşılık verdi:

"Babana mı? Sen sanıyor musun ki baban Mariano ve Nella'nın masa altında buluşan bileklerini umursayacak?"

7

Zaman ağır aktı, hiç durmadan saatime baktım. Ida, Giuliana ile eğleniyordu, Tonino ve Angela gayet iyi anlaşmış gibiydi, bense kendimi malzemesi hatalı, tutmamış bir kek gibi hisse-

diyordum. Ne yapmıştım. Ne olacaktı şimdi. Corrado, elinde Vittoria için bulduğu suyla yavaştan, gönülsüzce geliyordu. Onu can sıkıcı buluyordum ama kendimi o kadar kayıp hissediyordum ki, belki benimle biraz ilgilenir diye umdum. Bunu yapmadı, hatta halamın suyu bitirmesini bile beklemeden cemaatin arasına karıştı. Vittoria bakışlarıyla onu izledi, yanında durduğumu, açıklama ve öğüt beklediğimi unutmuş gibiydi. Ona anlattığım bu denli ciddi olayı da anlamsız bulmuş olması mümkün müydü? Onu gözlemledim. Elli yaşlarının üzerindeki şişman bir hanımdan güneş gözlüğü için sinirli bir şekilde çok yüksek para istemekle meşguldü, bir yandan da Corrado'yu gözden kaybetmiyordu; sanki oğlanın davranışlarında –bana öyle geldi– benim ona anlattıklarımdan çok daha önemli bir hal vardı. Bak şuna, dedi bana, fazlasıyla arkadaş canlısı, tam babası gibi. Ve ansızın seslendi ona: Currà. Oğlan onu duymadığından ya da duymak istemediğinden, gözlüğü paketlemekte olduğu hanımı bıraktı, sağ eline kurdeleleri kestiği makası sıkıştırıp, sol eliyle beni yakaladı, avluda sürüklemeye başladı.

Corrado üç dört gençle çene çalıyordu, içlerinden biri uzun, sıska, gülecek bir şey yokken bile gülüyormuş gibi dişlekti. Görünürde sakin olan halam, evlatçığına –bugün bu terim üç çocuğu için de geçerliydi– hemen tezgaha geri gelmesini söyledi. O da neşeli ses tonuyla yanıtladı: İki dakikaya geliyorum. Dişlek oğlan güldü. O zaman teyzem ansızın ona döndü ve elindeki makası açıp kapatarak, yerel lehçeyle ve gayet sakince, gülmeye devam ederse balığını keseceğini söyledi, aynen bu terimi kullandı. Ama oğlan susmak istemez gibiydi, Vittoria'dan yayılan öfkeyi bütünüyle hissettim, sanki patlaması için baskı yapar gibiydi. Huzursuz oldum, bence oğlanın fazlasıyla çıkık dişleri yüzünden oğlanın ağzını kapayamadığını, onun deprem olurken bile güleceğini anlayamıyordu. Nitekim ansızın bağırdı:

"Gül bakalım Rosà, senin yüzüme gülme hakkın var mı?"

"Yok."

"Evet, gülüyorsun çünkü babanın seni koruyabileceğini sanıyorsun ama yanılıyorsun, benim elimden kimse koruyamaz. Corrado'yu rahat bırakacaksın, anladın mı?"

"Evet."

"Hayır anlamadın, sana hiçbir şey yapamayacağımı sanıyorsun oysa bak bakalım şimdi."

Makasın ucunu ona çevirdi, gözlerimin ve yüksek sese meraklanıp dönen birkaç kişinin gözü önünde makası oğlanın bacağına batırdı, öyle ki oğlan, güleç maskeli yüzünde şaşkınlıkla büyüyen gözleriyle öne arkaya sendeledi.

Halam ona çıkıştı, bir kez daha batırmakla tehdit ediyordu.

"Şimdi anladın mı Rosà," dedi, "yoksa devam mı edeyim? Avukat Sargente'nin oğlu olman hiç umurumda değil."

Adı Rosario olan ve anlaşılan tanımadığım o avukatın oğlu olan genç bir elini teslim manasında kaldırdı, geri adım attı ve arkadaşlarıyla kaçtı gitti.

O noktada bozulan Corrado peşlerinden gitmeye yeltendi ama Vittoria elindeki makasla karşısına dikildi:

"Bir yere kımıldama çünkü tepem atarsa bunu sana karşı da kullanırım."

Onu kolundan çektim.

"O çocuk," dedim korkuyla, "ağzını kapalı tutamıyor."

Şimdi nefes nefese olan Vittoria "Benim yüzüme gülmeye cüret etti," dedi, "kimse gülemez benim yüzüme."

"Gülüyordu ama bunu isteyerek yapmıyordu."

"İsteyerek ya da değil, gülüyordu."

Corrado öfleyerek şöyle dedi:

"Boş ver Giannì, onunla konuşmak boşuna."

Halam boğuk sesiyle bağırıverdi:

"Sen de kes sesini, tek bir söz daha duymak istemiyorum."

Elindeki makası sıkıyordu, kendini zor tuttuğunu hissediyordum. Sevgi yeteneğini çoktan, belki Enzo'nun ölümüyle yitirmiş olmalıydı, ama nefret yeteneği –bana öyle geliyordu– sınırsızdı.

Az önce zavallı Rosario Sargente'ye nasıl davrandığını görmüştüm, Corrado'nun da canını yakabilirdi: Bunu yapan, ona Mariano'yu anlattığım için anneme, hele de babama neler yapardı! İşte bunu düşününce içimden yeniden ağlamak geldi. Düşüncesizlik etmiştim, sözler istemeden dökülmüştü dilimden. Ya da belki bir yanım gördüklerimi çok önceden Vittoria'ya anlatmaya karar vermişti de bugün arkadaşlarımın baskısına yenik düşerek bu buluşmayı ayarlayınca olanlar olmuştu. Artık masumiyetimi yitirmiştim, düşüncelerin arkasında başka düşünceler vardı, çocukluğum sona ermişti. Kendimi zorlasam da masumiyetim eriyordu, sürekli gözlerimde hissettiğim gözyaşlarım vicdan azabından başka bir şey değildi. Neyse ki uzlaştırıcı Don Giacomo geldi, ağlamamı engelleyen o oldu. Gel haydi, diyerek kolunu Corrado'nun omzuna attı, kızdırmayalım Vittoria'yı, bugün keyfi yok, tatlıları getirmesine yardım et. Halam kinle içini çekti, makası tezgahların birinin kenarına bıraktı, belki de Rosario ve arkadaşlarının gidip gitmediğine bakmak için avluya bir bakış fırlattı, sonra hınçla şöyle dedi: Kimse yardım etmesin bana. Sonra da kiliseye açılan kapının ardında yok oldu.

8

Az sonra pembe, mavi boyalı ve üzerlerine birer gümüşi bademşekeri kondurulmuş bademli kurabiyelerle dolu iki tepsiyle döndü. Kilise halkı kapmak için birbirine girdi, tiksinmem için bir tane yemem yetti, midem sıkışıyordu, kalbim boğazımda

atıyordu. Bu arada Don Giacomo pembe, beyaz bir bebekmiş gibi kucağında taşıdığı bir akordeon getirdi. Çalmayı bildiğini sandım ama biraz kabaca Vittoria'ya uzattı, halam itirazsız aldı –acaba evinin bir köşesinde gördüğüm müydü?– asık suratıyla bir iskemleye oturdu ve kaşını gözünü oynatarak çalmaya başladı.

Angela arkama geldi ve neşeyle şöyle dedi: Halan –görüyorsun işte– çok çirkin. Tam o anda dediği doğruydu, Vittoria çalarken yüzünü şeytan gibi buruşturuyordu; iyi çalıyor ve cemaat onu alkışlıyor bile olsa çok itici bir görünümü vardı. Omuzlarını kaldırıyor, dudaklarını kıvırıyor, alnını kırıştırıyor, göğsünü o kadar çok geri yatırıyordu ki sanki büstü bacaklarından uzun gibi görünüyordu, bacaklarını ise yakışıksız biçimde iki yana açıyordu. Neyse ki belli bir noktadan sonra kır saçlı bir bey elinden aldı ve çalmaya başladı. Halam gene yatışmak bilmedi, Tonino'ya gitti, onu bir kolundan yakaladı ve Angela'nın yanından çekerek dans etmeye başladı. Şimdi neşeli görünüyordu ama belki dansla dışa vurmak istediği duygu, aşırı yırtıcılığıydı. Onu görünce genç, yaşlı insanlar ve hatta Don Giacomo da dansa başladılar. Ben her şeyi silebilmek için gözlerimi yumdum.

Kendimi terk edilmiş hissettim ve hayatımda ilk kez, aldığım tüm terbiyeye rağmen dua etmeye başladım. Tanrım –dedim– Tanrım, rica ediyorum, gerçekten her şeyi yapabiliyorsan, halam babama hiçbir şey söylemesin; sonra gözlerimi sımsıkı kapattım, sanki böylelikle dudaklarım duaya yeterince yoğunlaşabilecek ve onu göklerdeki Tanrı'ya kadar ulaştırabilecekti. Sonra halam dansı kessin ve bizi tam zamanında Costanza'ya bıraksın diye dua ettim ki bu mucizevi bir şekilde kabul gördü. Kurabiyelere, müziğe, şarkılara, bitmek bilmeyen danslara rağmen tam zamanında puslu sanayi mahallesini arkamızda bıraktık ve tam saatinde Vomero'da, Cimarosa Sokağı'ndaki Angela ve Ida'nın apartmanının önüne vardık.

Costanza da tam zamanında indi, sabah giydiğinden daha da şık bir elbise vardı üzerinde. Vittoria *Cinquecento*'dan indi, Angela ve Ida'yı annelerine teslim etti, onu yeniden övgülere boğdu, yeniden her şeyine hayranlığını dile getirdi. Giysisine, saç modeline, makyajına, küpelerine, kolyesine dokunarak, neredeyse okşayarak ve bana, beğendin mi Giannì, diye sorarak her şeyine methiyeler düzdü.

Bu süre boyunca övgüleri sabahkinden beter bir şekilde onunla alay etmek için sıraladığını sandım. Aramızdaki uyum o hale gelmiş olmalıydı ki, sinsi sesinin, ayarsız sözlerinin yıkıcı bir enerjiyle şöyle der gibi olduğunu hissettim zihnimde: Böyle süslenmen neye yarayacak âdi karı, kocan çoktan yeğenim Giannina'nın annesini beceriyor, hah hah hah. Bu nedenle, özellikle Vittoria arabaya binince ve yola koyulunca yeniden Tanrı'ya dua etmeye başladım. San Giacomo dei Capri'ye varana dek yol boyunca dua ettim; bitmek bilmeyen yol boyunca Vittoria tek söz etmedi, ben de yeniden, yalvarırım babama bir şey söyleme, demeye cesaret edemedim; benim için bir şey yapmak istiyorsan anneme çıkış ama sırrımı babamdan sakla. Bunu yapamadığım için, var olmasa da Tanrı'ya yalvardım: Tanrım ne olur Vittoria benimle yukarı gelmek istemesin, babanla konuşmam gerekiyor, demesin.

Dualarım gene mucizevi biçimde kabul olunca çok şaşırdım. Mucizeler ne güzel ve ne çözümleyiciydi. Vittoria annemin, babamın, Mariano'nun adını anmadan beni kapının önünde indirdi. Sadece lehçeyle şöyle dedi: Giannì, unutma ki benim yeğenimsin, sen ve ben aynıyız, eğer arar da Vittoria gel dersen, ben koşarak gelirim ve seni asla yalnız bırakmam. Bu sözlerden sonra yüzü bana daha huzurlu göründü ve Angela'nın onu şimdi görmesi halinde, o anda bana göründüğü üzere çok güzel olduğuna inanacağını düşündüm. Ama yalnız kalır kalmaz –odama

kapandığımda dolaptaki aynaya bakıyor ve hiçbir mucizenin gelişmekte olan yüzümü değiştiremeyeceğine ikna oluyordum– sonunda pes ettim ve ağladım. Bundan sonra anne ve babamı gözetlemeyeceğim ve halamı asla görmeyeceğim konusunda kendime söz verdim.

9

Ömrümün bugüne kadarki dönemlerini belirleyebilmek için kendimi zorladığım zaman, Costanza'nın yanında kızları olmadan bizi ziyarete geldiği bir öğleden sonrasını anımsıyorum; – günlerden beri denizden esen, pencere camlarını titreten, balkon parmaklıklarını sarsan rüzgâr yüzünden üşüttüğünü iddia eden ve gözleri şiş, yüzü kıpkırmızı olan annemin gözetiminde– ciddi ve sarımsı benizli yüzüyle, beyaz altın bileziğini bana teslim etti.

Şaşkınlıkla, "Neden bana armağan ediyorsun?" diye sordum.

Annem, "Sana armağan etmiyor, iade ediyor," dedi.

Costanza ancak güzel dudakları arasından derin bir soluk aldıktan sonra şöyle dedi:

"Bana ait olduğunu sanıyordum, meğer seninmiş."

Anlamadım, anlamak istemedim. Teşekkür etmeyi, koluma takmayı yeğledim ama bunu beceremedim. Costanza, mutlak bir sessizlik içinde titreyen parmaklarıyla bileziği bileğime geçirdi.

Önemsemez bir edayla, "Nasıl durdu?" diye sordum anneme.

Annem sadece, "İyi," dedi ve peşinden yürüyen, o günden sonra bir daha evimize hiç gelmeyen Costanza ile odadan çıktı.

Mariano da San Giacomo dei Capri Sokağı'ndaki evimize ayak basmaz oldu ve buna bağlı olarak benim Angela ve Ida ile ilişkim giderek azaldı. Başlangıçta birbirimize telefon ediyorduk, üçümüz de neler olduğunu anlayamıyorduk. Angela'nın söyledi-

ğine göre, Costanza'nın ziyaretinden birkaç gün önce babam ve babası Cimarosa Sokağı'ndaki evde kavga etmişlerdi. Aralarındaki tartışma başlangıçta her zamanki siyaset, Marksizm, tarihin sonu, ekonomi, devlet konularındaki uyuşmazlıklarına benziyordu ama sonra beklenmedik biçimde şiddetlenmişti. Mariano şöyle bağırmıştı: Şimdi defol evimden, seni bir daha hiç görmek istemiyorum. Babam da her zamanki sabırlı arkadaş rolünü bir kenara bırakarak yerel lehçeyle son derece çirkin hakaretler saydırmaya başlamıştı. Angela ve Ida korkmuşlardı ama kimse karışmamıştı; Costanza bile araya girmemiş, haykırışlar bitmek bilmeyince, hava almaya çıkıyorum, deyip gitmişti. Mariano da yerel lehçeyle ona şöyle bağırmıştı: Evet, git şırfıntı karı, git ve bir daha gelme. Costanza kapıyı ardından öyle hiddetle vurmuştu ki yeniden açılmıştı. Mariano tekmeyle kapamak zorunda kalmış, babam Costanza'nın peşinden koşmak için yeniden açmıştı.

Sonraki günlerde telefonda bu kavgadan başka bir şey konuşmamıştık. Ne Angela ne Ida ne de ben bizim doğumumuzdan önce başlayan heyecanlı Marksizm ve benzeri tartışmalarının böyle ansızın büyük bir sorun yarattığını anlayabilmiştik. Aslında ben de onlar da birbirimize söylediğimizden daha fazlasını sezdiğimizi itiraf etmiyorduk. Örneğin Marksizm'den öte, işin içine cinselliğin karıştığını seziyorduk ama bu, bizde merak uyandıran, her durumda eğlendiren türden bir cinsellik değildi; hayatlarımıza ansızın çekici olmayan hatta nefret uyandıran bir cinsellik sızmıştı, karışık kafamızla bunun bizim ya da yaşıtlarımızın, şarkıcıların ya da oyuncuların bedenini değil, anne babalarımızın bedenini ilgilendiren bir cinsellik olduğunu seziyorduk. Cinsellik –diye tahmin ediyorduk– bizi bu konuda eğitirken öğrettiklerinden farklı olarak iğrenç, tiksindirici bir biçimde almıştı onları içine. Babamla Mariano'nun birbirlerine haykırdığı sözler Ida'ya göre ateşli biçimde çıkarılan balgamlarla, her şeye, özellikle de

bizim en gizli arzularımıza bulanan mukus akıntılarıyla ilgiliydi. Belki de bu nedenle –Tonino, Corrado ve o iki gençten ne kadar hoşlandıklarından bahsetmeye gönüllü– arkadaşlarım hüzne kapıldılar ve o türden cinsellik konusundan uzaklaşmaya başladılar. Bana gelince, ailelerimizdeki gizli kapaklı işler konusunda Angela ve Ida'dan daha fazla şey biliyor ve babama, anneme, Mariano ve Costanza'ya neler olduğunun anlaşılmasını engellemek için büyük çaba gösteriyordum ve bu da beni yıpratıyordu. Nitekim endişeyle bir kenara çekilmekten ve telefonda dedikodu yapmaktan uzaklaşan öncelikle ben oldum. Tek bir yanlış kelimenin olayların gerçekliğinde tehlikeli bir uçuruma yol açacağını Angela'dan, Ida'dan daha fazla hisseder gibiydim.

O dönemde yalan ve dua kesin olarak gündelik hayatımda yerlerini aldı ve bana yeniden çok yardımcı oldu. Yalanları daha çok kendime söylüyordum. Mutsuzdum ama okulda ve evde çok mutluymuşum gibi davranıyordum. Sabahları annemin yüzü sanki tüm hatlarını yitirmiş gibi oluyordu, mutsuzluktan şekli değişen yüzü burnunun çevresinde kıpkırmızıydı ama ona neşeli bir ses tonuyla düşüncemi şöyle söylüyordum: Bugün ne kadar iyi görünüyorsun. Babama gelince – sabahları gözünü açar açmaz okumaktan aniden vazgeçmişti, sabahın en erken saatinde evden çıkmaya hazır oluyordu, akşamları da sönük bakışları ve solgun yüzüyle dönüyordu– aslında zor olmasalar ve babamın aklı bana yardım etmekten çok başka yerde olsa da sürekli okulda verilen ödevlerle karşısına dikiliyordum.

Eşzamanlı olarak, Tanrı'ya inanmamaya devam etsem de sanki inanırmış gibi kendimi dua etmeye vermiştim. Tanrım –diye yalvarıyordum– babam ve Mariano Marksizm ve tarihin sonu konusunda kavga etmiş olsunlar, Vittoria babamı arayıp ona söylediklerimi anlatmış olmasın. İlk başlarda Tanrı bana bir kez daha kulak vermiş gibi oldu. Bildiğim kadarıyla babamın üzerine

ilk yürüyen Mariano olmuştu, tersi değil; tersi olmuş olsaydı Vittoria'nın benim gammazlamamdan yararlanarak ona casusluk yaptığını düşünürdüm. Ama çok kısa süre içinde bir şeylerin yerine oturmadığını anladım. Babam neden Mariano karşısında hiç konuşmadığı bir lehçe kullanmıştı? Costanza neden kapıyı vurup gitmişti? Neden peşinden koşan Mariano değil de babam olmuştu?

Kaygı içinde ama kendi patavatsız yalanlarım arkasına sığınarak yaşıyordum. Vittoria her şeyi babama anlatmış, babam da kavga etmek için koşarak Mariano'nun evine gitmiş olmalıydı. Costanza o kavga sayesinde kocasının masanın altında annemin ayak bileğini ayakları arasına aldığını öğrenmiş ve bu nedenle olay çıkarmıştı. Bu şekilde yaşanmış olmalıydı. Ama neden Mariano karısına hakaret etmiş ve o da bezgin biçimde Cimarosa Sokağı'ndaki evi terk etmişti? Peki babam niye koşmuştu peşinden?

Çözemediğim bir şeyler olduğunu hissediyordum, anlamını anlayabilmek için her noktayı gözden geçiriyordum ama tam bir anlam su yüzüne çıkacakken geri adım atıyordum. O zaman daha karanlık noktalara dönüyordum: Sözgelişi Costanza'nın ziyareti bu kavgadan sonra olmuştu; annemin perişan yüzü, neredeyse esiri olduğu eski dostuna ansızın mora çalan gözleriyle emreden bakışlar fırlatması, Costanza'nın pişmanlık sergileyen görünümü, bana bir armağan vermek isterken –annem düzeltmişti, bu armağan değil iadeydi– yüzünde beliren mutsuzluk ifadesi, Angela ve Ida'nın annesinin çok sevdiği beyaz altın bileziği benim bileğine takarken titreyen parmakları, şimdi gece gündüz çıkarmadığım bileziğin kendisi. Ah, benim odamda yaşanan o olaylar, bana ait olduğu vurgulanarak koluma takılan bir mücevher çevresinde kesişen bakışlar ve sözlerin yoğunluğu hakkında kendime itiraf edebildiğimden daha fazlasını biliyordum. Bu nedenle özellikle

geceleri, yaşanacağından korktuğum olaydan önce dua ediyordum. Tanrım, diye fısıldıyordum, Tanrım biliyorum suç benim, Vittoria ile buluşmayı istememeliydim, anne ve babamın kararına karşı çıkmamalıydım ama artık olan oldu, her şeyi yoluna koy ne olur. Tanrı'nın bunu gerçekleştirmesini umuyordum çünkü yapmazsa her şey paramparça olacaktı. San Giacomo dei Capri, Vomero üzerine, Vomero da tüm kentin üzerine yuvarlanacak, sonunda kent bütünüyle denizde boğulacaktı.

Karanlıkta tedirginliğim artıyordu. Midemin üzerinde öyle ağır bir baskı hissediyordum ki geceleri kalkıp kusmaya gidiyordum. Özellikle gürültü yapıyordum, göğsümde, zihnimde beni derinden yaralayan keskin duygular vardı ve anne babamın uyanıp bana yardım etmelerini istiyordum. Ama bu olmuyordu. Oysa uyanık oluyorlardı, tam onların yatak odasından tüm evin karanlığını tırmalayan ince bir ışık çizgisi yayılıyordu. Benimle artık ilgilenmek istemedikleri sonucunu çıkarıyordum, işte bunun için hiçbir nedenle geceye özgü mırıltılarını kesmiyorlardı. En çok ani vuruşlar tekdüzeliği kırıyordu, annem cama vuran bıçak gibi bir hece, bir yarım kelime söylüyordu, babam da uzaktan gelen bir yıldırım sesiyle yanıt veriyordu. Sabah olduğunda ikisini de harap görüyordum. Sessizlik içinde kahvaltı ediyorduk, hiçbirimiz bakışlarımızı kaldıramıyorduk, daha fazla dayanamıyordum. Dua ediyordum: Tanrım, yeter, bir şey olsun, herhangi bir şey, iyi ya da kötü, önemi yok: Beni öldür mesela, bu onları sarsabilir, barıştırabilir, sonra yeniden mutlu bir ailede doğayım.

Bir pazar öğle yemeğinde müthiş şiddetli bir içsel enerjiyle ansızın zihnim ve dilim çözüldü. Bileziğimi göstererek, neşeli bir ses tonuyla şöyle dedim:

"Baba, bunu bana Vittoria Halam hediye etmişti, öyle mi?"

Annem şarabından bir yudum içti, babam bakışlarını tabağından kaldırmadan şöyle dedi:

"Bir anlamda evet."

"Peki nasıl oldu da sen Costanza'ya verdin?"

Bu kez gözlerini tabaktan kaldırdı, buz gibi bir bakışla beni süzdü ama hiçbir şey söylemedi.

Annem "Açıkla ona," diye emretti ama babam bunu yapmadı. Bunun üzerine annem neredeyse bağırarak şöyle dedi:

"Babanın on beş yıldır bir başka karısı var."

Kızarıklıklar annemin yüzünü yakıyordu, bakışlarında çaresizlik vardı. Korkunç bir açıklama yaptığını ve itirafından o anda pişman olduğunu sandım. Ama ben şaşırmadım ve hatta bir suç bile göremedim, tam tersine sanki ben bunu hep biliyormuşum gibi hissettim ve hatta her şeyin yeniden düzelebileceğini düşündüm. Eğer bu durum on beş yıldan beri sürüyorduysa, gene sürebilirdi, yeter ki biz üçümüz böylesi de olur diyelim, evimize huzur gelsin, annem kendi odasında çalışsın, babam kendi odasında kitaplarını, toplantılarını hazırlasın, ben kendi odamda olayım. Bu nedenle sanki bu uzlaşmaya yardımcı olabilirmişim gibi anneme dönerek şöyle dedim:

"Zaten senin de bir başka kocan var."

Annemin beti benzi attı, mırıldandı:

"Benim yok, seni temin ederim, bu doğru değil."

Öyle çaresizce karşı çıktı ki, belki de ağır derdi bana da çok ağır geldiğinden şaka yaparmış gibi yineledim: Ben seni temin ederim, ben seni temin ederim. Sonra güldüm. Gülüş istemeden kaçtı ağzımdan, babamın bakışlarında gördüğüm kızgınlık korkuttu, utandım. Ona şöyle bir açıklama yapmak isterdim: Bu gerçek bir gülüş değildi baba, engelleyemediğim bir kasılmaydı, oluyor bazen, geçenlerde adı Rosario Sargente olan bir çocuğun yüzünde de gördüm. Ama bu arada yüzümdeki gülümseme silinmiyordu, hatta donuk bir tebessüme dönüştü, bunu yüzümde hissediyor ama yok edemiyordum.

Babam yavaşça kalktı, sofrayı terk etmeye yeltendi.

Annem telaşla "Nereye gidiyorsun?" dedi.

"Uyumaya," dedi o da.

Öğleden sonra saat ikiydi: Genellikle o saatte, pazarları ya da okulu yoksa çalışmak için odasına kapanır ve akşam yemeğine kadar ortaya çıkmazdı. Ne var ki gerçekten uykusu olduğunu anlayalım diye gürültüyle esnedi. Annemse şöyle dedi:

"Ben de seninle uyumaya geliyorum."

Babam başını salladı ve annemle ben onun yüzünde her zamanki gibi birlikte aynı yatakta yatmanın artık babam için dayanılmaz olduğunu okuduk. Mutfaktan çıkmadan bana dönerek, çok ender olarak tanık olduğum şekilde, sesinde bir teslimiyet tonuyla şöyle dedi:

"Yapacak bir şey yok Giovanna, sen gerçekten tam kız kardeşim gibisin."

IV

1

Anne ve babam aynı çatı altında çok kısa sürelerde bir araya gelseler de ayrılma kararı almaları neredeyse iki yıl sürdü. Babam hiçbir uyarı yapmadan haftalarca ortadan kayboluyordu, Napoli'nin pis ve karanlık bir köşesinde canına kıymış olmasından korkuyordum. Ancak daha sonraları öğrendiğime göre artık Mariano ile daimi çatışma halinde olan Costanza'ya ailesinin verdiği ve Posillipo'da bulunan güzel bir evde mutluluk içinde yaşıyordu. Geri geldiğinde sevgi dolu, kibar oluyor, sanki annemle ve benimle yeniden birlikte yaşamak istermiş gibi davranıyordu. Ama bir iki günlük barışmadan sonra yeniden olmadık şeyler yüzünden kavgaya tutuşuyorlardı; üzerinde hemfikir oldukları tek bir konu vardı: Kendi iyiliğim için bir daha asla Vittoria ile görüşmemeliydim.

Buna karşı çıkmadım zaten ben de aynı görüşteydim. Öte yandan halam da krizin patladığı andan itibaren ne aradı ne sordu. Benim onu aramamı beklediğini sezinliyordum: O bir hizmetçiydi ve benim de hep onun hizmetinde olmamı bekliyordu. Kendime onun emrine amade olmayacağım konusunda söz vermiştim. Bitkin düşmüştüm; kendi nefretlerini, intikam arzularını, dilini olduğu gibi benim üzerime yüklemişti ve ona karşı duyduğum korku ve hayranlık karışımının özellikle hayranlık kısmının giderek solduğunu hissediyordum.

Derken bir öğleden sonra Vittoria yeniden düştü peşime. Telefon çaldı, açtım, yanıt verdim ve öteki uçtan şöyle deyişini duydum: Alo, Giannina orada mı, Giannina ile konuşmak istiyorum. Nefesimi tutarak kapattım. Ama yeniden, yeniden, pazar dışında her gün yeniden ve hep aynı saatte aradı. Ona yanıt vermemeye kararlıydım. Bırakıyordum telefon çalsın, annem evdeyse ve telefona gidiyorsa bağırıyordum: Her kimse evde yokum. Bunu söylerken annemin bazen odasından seslendiği cümleyi yineliyordum.

O durumlarda soluğumu tutup bekliyor, gözlerimi kısıp arayanın Vittoria olmaması için dua ediyordum. Neyse ki anneme hiç denk gelmedi, geldiyse de bana söylemedi. Sonunda aramalar giderek azaldı, pes ettiğini düşündüm ve ondan sonra çalan telefonlara endişe etmeden yanıt verdim. Ama Vittoria ansızın yeniden piyasaya çıktı, hattın öteki ucundan bağırmaya başladı: Alo, Giannina sensin, ben Giannina ile konuşmak istiyorum. Ama ben artık Giannina olmak istemiyordum ve her seferinde yüzüne kapatıyordum. Tabi bazen o soluk soluğa sesinde ıstırap seziyordum, acıyordum ve onu görme, sorgulama, kışkırtma hevesine kapılıyordum. Bazı yılgın anlarımda avaz avaz bağırmak geliyordu içimden: Evet, benim, anlat bakalım ne oldu, ne yaptın anneme, babama. Ama her seferinde susarak hattı kapattım ve adını kendime bile anmamaya alıştım.

Bir noktadan sonra bileziğinden de ayrılmaya karar verdim. Bileğimde taşımaktan vazgeçtim, komodinimin çekmecesine kaldırdım. Ama her hatırlayışımda midem bulanıyordu, ter basıyordu, gitmek bilmeyen düşünceler zihnimi istila ediyordu. Babam ve Costanza, annemin ve Mariano'nun haberi olmadan birbirini bu kadar uzun süredir –benim doğumumdan bile önce– nasıl seviyor olabilirdi? Nasıl olmuş da babam en yakın arkadaşının karısına sevdalanmıştı ve bu geçici bir heves olma-

mış –diyordum kendime– son derece ciddiye alınmıştı ki hâlâ sürüyordu. Ve öylesine zarif, öylesine iyi eğitimli, öylesine sevgi dolu, kendimi bildim bileli evimizin müdavimi olan Costanza nasıl olmuş da on beş yıl boyunca annemin gözü önünde onun kocasını sahiplenmişti? Ve annemi ezelden beri tanıyan Mariano neden sadece son zamanlarda annemin ayağını bilekleri arasında tutmuştu; annem bana bin bir kez yemin ederek bunu onun arzusu dışında yaptığını iddia ediyordu. Sonuç olarak, yetişkinler dünyasında, son derece mantıklı insanların zihninde, onların bilgi yüklü bedenlerinde neler oluyordu? Onları, sürüngenlerden bile beter, en güvenilmez hayvanlara indirgeyen neydi?

İçimdeki mutsuzluk o kadar güçlüydü ki bu ve benzeri sorular için hiçbir zaman gerçek yanıtlar aramadım. Aklıma geldikleri anda onları öteliyordum ve bugün bile konuya dönmekte zorlanıyorum. Sorun, diye kuşkulanmaya başladım, bilezikti. Her ne kadar içine kapattığım çekmeceyi açmamaya özen göstersem de bu olaya ait tüm ruh hallerini içine emmiş gibiydi ve taşlarının, metalinin ışıltısı aracılığıyla azap duygusu yayıyordu. Beni ölçüsüzce severmiş gibi görünen babam nasıl olmuş da halamın hediyesi bileziği kızından esirgeyip Costanza'ya vermişti? Eğer bilezik başlangıçta Vittoria'ya ait olup, onun zevkinin, güzellik ve zarafet kavramının nişanı idiyse, nasıl olmuş da Costanza'nın da hoşuna gitmiş, on üç yıl boyunca tutmuş ve kullanmıştı? Kız kardeşinden dehşetle nefret eden, ona kesinlikle benzemeyen babam –diye düşünüyordum– nasıl olmuş da halama aitken bana verdiği bileziğin, örneğin anneme uygun olmayacağına karar vermiş ve mücevhere hiç gereksinmesi olmayacak kadar varlıklı, bir altın ziynet firmasının varisi olan, son derece şık giyinen ikinci karısına uygun olduğunu düşünmüştü? Vittoria ve Costanza birbirlerinden o kadar farklıydılar ki, uyuşan tek bir noktaları olamazdı. İlki eğitimsizdi, ikincisi çok iyi eğitim almıştı; ilki

avamdı ikincisi seçkindi; ilki yoksuldu, ikincisi varlıklı. Gene de bilezik beni ikisini karşılaştırmaya yöneltiyordu ve onları birbirine karıştırarak kafamı karıştırıyordu.

Bugün, o takıntılı sayıklamalarım sayesinde anne babamın acılarını kendimden ağır ağır uzaklaştırabildiğimi; onların birbirlerini suçlamaları, birbirlerine yalvarmaları, birbirlerini aşağılamalarına bütünüyle kayıtsız kalabildiğimi düşünüyorum. Ama bu aylar sürdü. İlk zamanlarda sanki boğuluyormuşum gibi zor soluk alıyordum ve dehşet içinde tutunacak bir dal arıyordum. Bazen, özellikle geceleri, kaygıyla uyandığımda, babamın her türlü büyüye karşı olduğunu daima söylese bile geldiği kişi nedeniyle bilezikten korktuğunu, bana büyüyle kötülüğü dokunacağını ve iyiliğim için onu uzaklaştırdığını düşünüyordum. Bu beni sakinleştiriyor, hayatımın ilk aylarından itibaren beni ele geçirebilmek ve kendine benzetebilmek arzusunu besleyen cadı Vittoria Hala'nın fesatlıklarından koruyabilmek için elinden geleni yapan sevgi dolu babamı bana geri veriyordu. Bu uzun sürmüyordu, eninde sonunda kendime şunu soruyordum: Eğer Costanza'yı anneme ihanet edecek, benden ve ondan ayrılmak isteyecek kadar çok seviyorduysa, büyülü bileziği nasıl olmuş da ona vermişti? Belki de –diye geçiriyordum aklımdan uykuyla uyanıklık arasında– o bileziği çok beğenmişti ve denize atmak istemiyordu. Ya da kendi de o büyüye kapılmıştı ve kurtulmadan önce bir kez Costanza'nın bileğinde görmek istemişti ve bu arzu onun aklını başından almıştı. Costanza ona olduğundan da güzel görünmüştü, büyülü bilezik ikisini birbirine zincirlemişti, babamın sadece annemi sevmesine engel olmuştu. Yani beni korumak isterken babam kendisi büyücü kardeşinin kötü niyetli büyüsünün kurbanı olmuştu (Vittoria'nın bu hatalı adımını da detaylı şekilde tahmin ettiğini düşünüyordum) ve böylece bütün ailemizi mahvetmişti.

Kesinlikle sıyrıldığımı sandığım zaman yeniden bu çocukluk masallarına dönmek bir süreliğine sadece babamın değil benim de sorumluluklarımı en aza indirmeme yaradı. Eğer bütün kötülüklerin kaynağında Vittoria'nın büyücülükleri varsa, bugün yaşanan dram ben doğduğum zaman başlamıştı; demek ki *ben* suçlu değildim, beni halamı aramaya ve tanışmaya sürükleyen karanlık güç bir süredir etkindi, *benim* hiç ilgim yoktu, *ben* İsa'nın evlatları gibi masumdum. Ama eninde sonunda bu tablo da soluklaşıyordu. Büyülü veya değil işin gerçeği şuydu ki, babam on üç yıl önce halamın bana hediye ettiği bileziği güzel bulmuş ve bu güzellik Costanza gibi zarif bir kadın tarafından da onaylanmıştı. Buna bağlı olarak olay –benim yarattığım masalsı dünyada bile– avamlık ve seçkinlik arasında tutarsız bir yakınlığı tam merkeze koyuyordu ve her türlü yönümü yitirdiğim anda net sınırların olmayışı yüzünden daha beter kayboluyordum. Halam bayağılıktan zevk sahibi olmaya evriliyordu. Zevk sahibi insanlar olan babam ve Costanza –anneme ve hatta iğrenç Mariano'ya bile yaptıkları kötülükler de bunu kanıtlıyordu– bayağı insanlara dönüşüyorlardı. Böylece, kimi zaman uykuya yenik düşmeden babamı, Costanza'yı, Vittoria'yı, arzuları hilafında da olsa birbirlerine bağlayan bir yeraltı tüneli hayal ediyordum. Her ne kadar kendilerini çok farklı olarak niteleseler de aynı hamurdan yoğrulduklarına giderek daha fazla inanıyordum. Hayal dünyamda babam Costanza'nın poposunu iki yandan yakalıyor ve Enzo'nun geçmişte halama ve mutlaka Margherita'ya da yaptığı üzere kendine doğru çekiyordu. Böylece masallardaki gibi ağlayan annemi üzüyordu, annem kazanlar dolusu gözyaşıyla birlikte sağduyusunu da yitiriyordu. Ve onunla birlikte yaşamaya devam eden benim de bundan böyle donuk bir hayatım olacaktı, babamın bana sağladığı eğlenceden, onun dünyayla ilgili şeylerdeki zekâsından

mahrum kalacaktım ve bu yeteneklerinin keyfini Costanza, Ida ve Angela sürecekti.

Ortamın havası böyleyken, bir gün okuldan dönüşte, bileziğin sadece benim için yakıcı bir anlamı olmadığını fark ettim. Evin kapısını anahtarla açtım, annemi odamda, komodinimin önünde düşüncelere dalmış olarak buldum. Mücevheri çekmeceden çıkarmış, sanki *Harmonia'nın Kolyesi* gibi gözlerini ona dikmişti, adeta yüzeyini delip geçmek ve bu şer nesnesinin özüne ulaşmak ister gibiydi. İşte o an annemin omuzlarının öne büküldüğünü, zayıfladığını ve kamburlaştığını fark ettim.

Varlığımı hissedince bana dönmeden "Artık takmıyor musun?" diye sordu.

"Hoşuma gitmiyor."

"Vittoria'ya değil, babaannene ait olduğunu biliyor musun?"

"Kim söyledi sana bunu?"

Bana bizzat Vittoria'ya telefon ettiğini, annesinin ölüm döşeğinde onu kendisine bıraktığını anlattığını söyledi. Şaşkınlık içinde bakakaldım anneme, güvenilmez ve tehlikeli olduğu için Vittoria ile asla konuşulmaması gerektiğini sanıyordum ama belli ki bu yasak benim için geçerliydi.

"Doğru mu bu?" diye sorarken yüzümde inançsızlık vardı.

"Kim bilir, babanın kendisi dahil, babanın ailesinden gelen her şey neredeyse daima sahte."

"Onunla konuştun mu?"

"Evet."

Sorunun kökenine inebilmek için babamı sorgulamıştı –bileziğin annene ait olduğu, kız kardeşine miras bıraktığı doğru mu?– ve babam eveleye geveleye o mücevhere çok değer verdiğini, annesinin kolundaki halini hatırladığını, Vittoria'nın satmaya karar verdiğini öğrenince ona para verip aldığını söylemişti.

"Ne zaman öldü babaannem?"

"Sen doğmadan önce."

"Yani Vittoria Hala yalan söyledi, bileziği bana o hediye etmedi."

"Baban öyle anlattı."

Ona değil Vittoria'ya inandığını hissettim, gönülsüzce de olsa babama ben de inanmadım. Ama bilezik şimdi iradem dışında karşımıza bin bir sonuç çıkaracak yepyeni bir yola girmekteydi. Birkaç saniye içinde, nesne zihnimde iki kardeş arasındaki kavganın ana unsuru, nefretlerinin son kırıntısı oluverdi. Babaannemin zorlukla soluk alarak, gözleri fal taşı gibi, ağzı iyice açık halde yatağında yattığını, babam ve Vittoria'nın can çekişen annenin yanında bilezik için kavga ettiklerini hayal ettim. Babam onun elinden çekiyor, küfürler ve hakaretler ederken havaya banknotlar saçıyordu. Şunu sordum:

"Sence babam en azından başlangıçta bileziği büyüdüğüm zaman bana verebilmek için mi aldı Vittoria'dan?"

"Hayır."

Bu kadar net yanıt beni üzdü, şöyle yanıtladım:

"Ama sana vermek için de almadı."

Annem başıyla evet işareti yaptı, bileziği çekmeceye koydu, sanki daha fazla gücü kalmamış gibi hıçkırarak yatağıma uzandı. Çok huzursuz oldum, ömrünce hiç ağlamayan annem aylardan beri her fırsatta ağlıyordu, benim de ağlayasım vardı ama kendimi tutuyordum, o neden tutmuyordu? Omzunu okşadım, saçlarının arasından öptüm. Artık çok iyi biliniyordu ki o mücevheri nasıl elde etmiş olursa olsun, babamın hedefi onu Costanza'nın ince bileğine takmaktı. Bilezik hangi yönden incelenirse incelensin, ne tür bir anlatıya –bir masal, ilginç ya da sıradan bir öykü– dahil edilirse edilsin, yansıttığı tek bir gerçek vardı ve o da tüketerek içinde devindiğimiz hayatın çalkantısında bedenimizin asla yapmaması gereken aptalca işler yaptığıydı. Ve genel

anlamda bunu kabullenebilirsem –Mariano ve hatta annem ve benim için– aptallığın Costanza ve babam gibi üstün insanları da bozabileceğini asla hayal edemezdim. Bu konu üzerinde çok düşündüm, okulda, sokakta, öğle ve akşam yemeğinde, geceleri zihnimde didikledim. Aslında çok zeki olan insanların bu zekâ yoksunu hallere girmelerine anlam arıyordum.

2

O iki yıl içinde çok önemli şeyler oldu. Babam, kız kardeşiyle tıpatıp aynı olduğum düşüncesini doğruladıktan sonra ilk kez ortadan kayboldu ve ben bunu onda yarattığım tiksinti yüzünden yaptığını düşündüm. Keder ve kırgınlık içinde eğitimime devam etmemeye karar verdim. Kitap kapağı açmadım, ödev yapmayı bıraktım ve kendime giderek daha fazla yabancılaşırken kış mevsimi gelip geçti. Babamın dayattığı gazete okumak, televizyonda haberleri izlemek gibi bazı alışkanlıkları bıraktım. Beyaz ve pembeden siyaha geçtim, gözlerimi, dudaklarımı siyaha boyadım, baştan aşağı kapkara giyindim. Dikkatim dağınıktı, öğretmenlerin azarlarına sağırdım, annemin yakınmalarına kayıtsızdım. Ders çalışmak yerine romanlar okudum, televizyonda filmler izledim, müzikle kulaklarımı sağır ettim. En ağırlıklı olarak da sessizlik içinde yaşadım, birkaç kelime, işte o kadar. Angela ve Ida ile koşullara bağlı arkadaşlığımız dışında zaten hiç arkadaşım yoktu. Onlar da ailelerimizi yutan trajedi girdabınca yutulunca, zihnimde yankılanan kendi sesimle baş başa kaldım. Kendi kendime gülüyordum, mimikler yapıyordum, okulun arkasındaki merdivenlerde ya da bir keresinde annem, Costanza, Angela ve o zaman pusette olan Ida ile yürüdüğümüz, çalıların ve ağaçların bulunduğu Floridiana patikalarında zaman geçiriyordum. Sanki

yaşlanmışım gibi geçmişin mutlu dönemlerinde sersemce oyalanmak hoşuma gidiyordu; görmesem de Santarella'nın duvarına, bahçelerine bakıyordum, Floridiana'da bir banka oturuyor, denizi ve tüm kenti izliyordum.

Uzun bir süre sonra Angela ve Ida yeniden ama sadece telefonda ortaya çıktılar. Angela müthiş bir neşeyle aradı, beni en kısa sürede Posillipo'daki yeni evde görmek istediğini söyledi.

"Ne zaman gelirsin?"

"Bilmiyorum."

"Baban sık sık bizimle kalacağını söyledi."

"Annemi yalnız bırakamam."

"Bana kızgın mısın?"

"Hayır."

Onu hala sevdiğimi söylediğim zaman ses tonu değişti, daha da heyecanlandı ve dinlemeye hiç hevesim olmadığını anlaması gerekirken bana bazı sırlarını açık etti. Babamın boşandıktan sonra onların annesiyle evleneceği için bir şekilde onların da babası olacağını söyledi. Mariano'nun sadece karısını değil, iki kızını da hiç görmek istemediğini söyledi; Mariano bir gece – kızlar bunu işitmişlerdi– çocukların gerçek babalarının benim babam olduğundan hiç kuşkusu olmadığını haykırmıştı. Son olarak da bir sevgilisi olduğunu itiraf etti ama kimseye söylememem gerekiyordu: Sevgilisi Tonino idi; delikanlı onu sık sık aramıştı, Posillipo'da buluşmuş, defalarca Mergellina'da gezmeye çıkmışlardı ve bir haftadan az bir süre önce birbirlerine aşklarını itiraf etmişlerdi.

Telefon görüşmesi uzun sürse de ben neredeyse hep suskun kaldım. Alaycı bir ifadeyle artık kız kardeş olduğumuza göre benim Tonino'nun baldızı olacağımı söyleyince bile tepki vermedim. Ancak yanında durduğunu anladığım Ida çaresizlik içinde bana: Kardeş olduğumuz doğru değil, baban iyi biri ama

ben kendi babamı istiyorum, diye bağırınca usulca fikrimi söyledim: Ida'ya katılıyorum, anneniz babamla evlense bile sizler Mariano'nun kızı olacaksınız, ben Andrea'nın. Tonino ile çıkmaya başladığı haberinin yarattığı sıkıntı içime yerleşti. Sadece şöyle mırıldandım:

"Onun benden hoşlandığını söylediğimde şaka yapmıştım, Tonino beni hiçbir zaman beğenmedi."

"Biliyorum, ona evet demeden önce bunu sordum ve seni hiçbir zaman beğenmediği konusunda yemin etti. Gördüğü ilk andan itibaren beni seviyor, sadece beni düşünüyormuş."

Sonra sanki bu gevezeliğin ardındaki şer sınırı çatlatmışçasına gözyaşlarına boğuldu, özür diledi ve kapattı.

Hepimiz ne çok ağlar olmuştuk, artık gözyaşlarına dayanamaz olmuştum. Haziranda annem okuldaki durumumu öğrenmeye gitti ve sınıfta kaldığımı öğrendi. Derslerimin çok kötü olduğunu biliyordu tabii ama sınıfta kalmam ona çok ağır geldi. Öğretmenlerle, müdürle konuşmak istedi, beni yapılmış haksızlığın kanıtıymışım gibi peşinden sürükledi. İkimiz için de tam bir cehennem azabıydı. Öğretmenler beni zar zor hatırlıyorlardı, gene de kötü notlarla dolu defterlerini gösteriyor ve ne kadar çok devamsızlık yaptığımı kanıtlıyorlardı. Annem özellikle devamsızlık konusunda çok üzüldü. Nerelere gittin, neler yaptın, diye mırıldandı. Floridiana'ya gittim, dedim. Edebiyat öğretmeni bir noktada araya girdi ve şöyle dedi: Olasılıkla bu kız sosyal bilimlere yatkın değil. Ve nazikçe bana döndü: Öyle değil mi? Onu yanıtlamadım ama aslında artık büyüdüğümü, artık bir kukla olmadığımı, hiçbir şeye yatkınlığımın bulunmadığını haykırmak istiyordum: Zeki değildim, iyi duygulardan mahrumdum, güzel, hatta sevimli bile değildim. Annem –gözlerinde aşırı makyaj, yanaklarında aşırı allık, yüzünün teni yelken gibi gerili– benim

yerime yanıt verdi: Aslında yatkın, çok yatkın ama bu yıl biraz bocaladı.

Sokağa indiğimizde babama söylenmeye başladı: Onun yüzünden bu, çekip gitti, sana göz kulak olması gerekirdi, sana yardımcı olmalı, cesaret vermeliydi. Evde de söylenmeye devam etti ve suçlu kocasına nasıl ulaşacağını bilemediğinden ertesi gün onu okulundan aradı. Aralarında ne oldu bilmiyorum ama annem akşam bana şöyle dedi:

"Bunu kimseye söylemeyeceğiz."

"Neyi?"

"Sınıfta kaldığını."

Kendimi daha da küçük düşmüş hissettim. O anda, aslında bilinmesini istediğimi keşfettim; bu sınıfta kalma benim biricik fark edilme işaretimdi. Annemin bunu okuldaki öğretmen arkadaşlarına, hikâyelerini düzeltip yeniden yazdığı kişilere söylemesini umuyordum ve babam –özellikle de babam– bunu onu seven ve ona güvenen kişilere anlatmalıydı: Giovanna annesi ve benim gibi değil, öğrenemiyor, kendini derse veremiyor, içi de dışı da halası gibi çirkin, belki de gidip Macello'da, sanayi mahallesinde onunla oturur.

"Neden?" diye sordum.

"Bunu bir trajediye dönüştürmemize gerek yok, bu sadece küçük bir başarısızlık. Sınıf tekrarı yapacak ve bu sefer hepsinin en çalışkanı olacaksın. Anlaştık mı?"

İsteksizce "Evet," dedim ve odama gitmeye yeltendim ama beni durdurdu:

"Dur, unutma, bunu Angela ve Ida'ya asla söylememelisin."

"Onlar geçti mi?"

"Evet."

"Onlara bile söylememem gerektiğini babam mı söyledi?"

Yanıt vermedi, işine eğildi, yüzü daha da bitkindi. Benim başarısızlığımdan utandıklarını anladım, belki de hâlâ ortak olan tek duyguları buydu.

3

O yaz tatile gitmedik, annem hiç dinlenmedi, babamın ne yaptığını bilmiyordum, bir sonraki yıl, kışın ilerleyen aylarında annem onu çağırıp bu ayrılığı yasallaştırmasını söyleyene kadar da görmedim onu. Ama bu beni üzmedi, bütün yazı annemin çaresizlik içinde kıvrandığını anlamazmış gibi davrandım. Anne babam mallarını paylaşmak için tartışmaya başladıklarında ve hiddetle kavga ederek babam arayıp, Nella, yazı masamın ilk çekmecesinde duran notlara acilen ihtiyacım var, dediğinde bile umursamazlığımı korudum; annem onun yüzüne haykırarak bu evden tek bir kitap, tek bir defter hatta hep kullandığı kalemini ve daktilosunu bile almasını kesinlikle engelleyeceğini söyledi. Bunlara kayıtsız kalmıştım ama sınıfta kaldığımı kimseye söylememem gerektiğini tembihlediğinde, işte o zaman gerçekten bozulmuş ve kırılmıştım. Ebeveynim ilk kez Vittoria'nın resmettiği bayağılıkta göründü bana, bu nedenle Angela ve Ida ile ne konuşmak ne de görüşmek istediğime kesinlikle karar verdim. Okul notlarımı ya da dördüncü sınıfı yinelediğimi bilmediklerinden lise beşin nasıl geçtiğini sorabilirlerdi. Yalan söylemek giderek daha fazla hoşuma gidiyordu, dua etmek ve palavra sıkmanın da aynı rahatlamayı verdiğini keşfetmiştim. Ama annemin babamın yalanlarının ortaya çıkmasını önlemek ve onların yeteneklerini almadığımın anlaşılmaması için rol yapmak beni yaralıyor, bunalıma sokuyordu.

Bir keresinde Ida aradı ve anneme evde olmadığımı söylettirdim; aslında çok kitap okuduğum ve film izlediğim o dönemde Angela ile değil, onunla konuşmayı isterdim. Mutlak yalnızlığı yeğliyordum, mümkün olsa annemle bile tek kelime konuşasım yoktu. Okuldaysa edepli kızlar arasında kötü hayattan gelen bir kadın gibi giyiniyor ve boyanıyordum, tüm öğrencileri hatta kendinin de bir öğretmen olduğunu bir şekilde bildirmeyi başaran annemin hatırına huysuz tavırlarımı hoş gören öğretmenleri bile kendimden uzak tutuyordum. O evde yokken müziği sonuna kadar açıyor ve kendimi kaybedercesine dans ediyordum. Bazen şikâyet etmek için komşular geliyordu, zili çalıyorlardı, açmıyordum.

Yalnız olduğum ve gene dağıttığım bir öğleden sonrasında kapının zili çaldı, öfkeli biri olduğunu tahmin ederek gözetleme deliğinden baktım ve Corrado'nun sahanlıkta durduğunu gördüm. Gene açmamaya karar verdim ama koridordaki ayak seslerimi duymuş olabilirdi. Her zamanki yüzsüzlüğüyle gözlerini deliğe dikmişti, belki de kapının ardındaki soluğumu bile duyuyordu; öyle ki yüzündeki ciddiyet bir anda geniş ve rahatlatıcı bir gülümsemeye dönüştü. Aklıma babasının mezar taşında gördüğüm fotoğrafı geldi; Vittoria'nın sevgilisi orada mutluluk içinde gülüyordu ve mezarlıklarda güleç yüzlü fotoğrafların kullanılmaması gerektiğini düşündüm, neyse ki Corrado'nunki canlı bir gencin gülüşüydü. Anne babam evde olmadıklarında içeriye kimseyi almamamı öğütlediklerinden inatla kapıyı açtım ve bundan da pişman olmadım. Bir saat kadar kaldı, bu uzun kriz başladığından beri artık hissedebileceğimden umudumu kestiğim bir neşe hali yaşattı.

Margherita'nın çocuklarıyla tanıştığımda Tonino'nun kontrollü davranışlarını, güzeller güzeli Giuliana'nın canlı tepkilerini sevmiştim ama Corrado'nun sinsi gevezelikleri, herkesle hatta

Vittoria Halamla bile gülünç olmayan şakalarla alay etmesi beni rahatsız etmişti. Oysa o öğleden sonra ağzından –genellikle aptalca– ne çıkarsa çıksın ben gözlerimde yaşlarla ikiye katlandım. Bu çok yeni bir adetti ve sonradan benim özelliğim oldu: Hiç yoktan bir gülmeyle başlıyorum, sonra kesemiyorum ve gülmekten katılıyorum. O günün zirvesi *battilocchio*[2] kelimesi oldu. Daha önce hiç duymamıştım ve o bunu telaffuz ettiğinde çok komik buldum, gülmekten bayılacak gibi oldum. Corrado bunu fark edince İtalyancaya özenen lehçesiyle sürekli kullanmaya başladı –şu battilocchio, bu battilocchio, o battilocchio–; bunu ya Tonino'yu ya Giuliana'yı küçümsemek için kullanıyordu ve benim kahkahalarım onu son derece mutlu edip coşturuyordu. Ona göre Tonino *battilocchio*'nun tekiydi çünkü ondan daha *battilocchio* olan arkadaşım Angela ile çıkıyordu. Kardeşine soruyordu: Öptün mü onu? Birkaç kez. Memelerine dokundun mu? Hayır çünkü ona saygı duyuyorum. Saygı mı duyuyorsun? Ha ha o zaman sen *battilocchio*'nun tekisin çünkü ancak bir *battilocchio* hem kızla çıkar hem de ona saygı duyar, saygı duyacaksan ne diye çıkıyorsun acaba? Göreceksin ki eğer senden daha *battilocchia* değilse şöyle diyecektir: Tonì rica ediyorum bana artık saygı duyma, yoksa ayrılacağım senden. Hah hah hah.

O öğleden sonra çok eğlendim. Corrado'nun cinsellikten söz etmesindeki rahatlık hoşuma gitti, Angela ve kardeşinin çıkmasıyla alay etmesine bayıldım. Görünüşe göre, kişisel deneyimlerine dayanarak sevgili olan iki kişi arasında neler yaşanacağını biliyordu ve bazı cinsel eylemlerin adını lehçeyle ortaya atıyor, sonra aynı lehçeyle neyin söz konusu olduğunu anlatıyordu. Ben de pek alışık olmadığım bu söz dağarcığı nedeniyle temkinli ve edepli bir şekilde gülüyordum ama sonra o ne yapıp edip bir kez

2 Napoli bölgesine has kızarmış pizza. (ç.n.)

daha *battilocchio* dediğinde içimde tuttuğum kahkahaları savuruyordum.

Ciddiyet ve şaka arasındaki ayrımı bilmez gibiydi, cinsellik ona her daim komik görünüyordu. Ona göre –anladığım kadarıyla– öpüşmek de komikti öpüşmemek de; okşamak da komikti okşamamak da. Ona göre herkesin en komiği kız kardeşi Giuliana ve Tonino'nun çok akıllı arkadaşı Roberto idi. O ikisi küçüklükten beri birbirlerine âşık olmuş ama bunu hiç dile getirmemişlerdi; şimdi çıkmaya başlamışlardı. Giuliana, Roberto'ya deli gibi aşıktı, ona göre dünyanın en yakışıklı, en zeki, en cesur, en adil erkeği oydu ve ayrıca oğlu İsa'ya inandığından daha fazla babası Tanrı'ya inanıyordu. Pascone'nin ve hatta Roberto'nun eğitim aldığı Milano'nun tüm sofuları Giuliana ile aynı görüşteydi ama Corrado'nun dediğine göre pek çok aklı başında insan bu heyecanı paylaşmıyordu. Bunlara kendisi ve arkadaşları, örneğin o dişlek Rosario da dahildi.

"Belki de siz yanılıyorsunuz, belki Giuliana haklıdır," dedim.

Sesine ciddi bir hava verdi ama yapmacıklığını hemen fark ettim.

"Sen Roberto'yu tanımıyorsun ama Giuliana ile tanıştın, o gün kilise kermesinde gördün, danslarını seyrettin, Vittoria'nın akordeonunu dinledin, orada olan insanları gördün. Bu nedenle bana şunu söylemelisin: Onların düşüncesine mi katılırsın, benimkine mi?"

Ben hâlâ gülüyordum, şöyle dedim:

"Senin düşüncene."

"Peki senin görüşüne göre, nesnel olarak, Roberto nedir?"

Neredeyse bağırarak "*Battilocchio*'nun teki," dedim ve kendimi durduramadan gülmeye başladım; gülmekten yüz kaslarım ağrıyordu.

Bu şekilde konuşmamız devam ederken ben azdıkça azıyordum. Benden altı ya da yedi yaş büyük olan bu genci boş eve alan *bendim*, onunla neredeyse bir saat boyunca cinsel konular hakkında neşeyle konuşmayı kabul eden *bendim*. Yavaş yavaş kendimi her türlü kuralı çiğnemeye hazır hissettim ve o da bunu sezdi, gözleri parlayarak şöyle dedi: Bir şey görmek ister misin? Ben, hayır, dedim ama bunu da gülerek söyleyince Corrado kıkırdadı, fermuarını indirdi ve mırıldanarak, ver elini, hiç olmazsa dokun, dedi. Ama güldüğüm ve elimi uzatmadığım için o kibarca aldı elimi: Sık, hayır, daha sert, aferin, aynen böyle, sen hiç *battilocchio*'ya dokunmamışsın belli. Bunu beni yeniden güldürmek için söyledi ve güldüm. Yeter artık, diye fısıldadım, annem her an dönebilir. O da şöyle dedi: O da gelir dokunur *battilocchio'ya*. Ah, gerçekten çok güldük, o tıkız ve sert şeyi elimde tutmak bana çok gülünç gelmişti ve sonunda ben onu olduğu yerden çıkardım, o sırada beni daha öpmemiş olduğunu düşündüm. Ben tam bunu düşünürken o şöyle dedi: Onu ağzına al. Aslında yapacaktım dediğini, o anda gülme uğruna her şeyi yapabilirdim ama pantolonundan öyle ağır bir tuvalet kokusu yayıldı ki iğrendim; zaten o da o anda ansızın, yeter, dedi ve onu elimden aldı, külotunun içine sokarken boğazından beni çok etkileyen bir inilti yükseldi. Gözlerini yumup koltuğun sırtına yayıldığını gördüm, birkaç saniye sonra şöyle bir ürperdi, fermuarını kapattı, ayağa fırladı, saatine baktı ve şöyle dedi:

"Gitmem gerekiyor Giannì ama o kadar çok eğlendik ki kesin yeniden görüşmeliyiz."

"Annem çıkmama izin vermiyor, ders çalışmam gerekiyor."

"Boşuna çalışma, sen zaten başarılısın."

"Hiç de değilim, sınıfta bıraktılar beni, yeniden okuyorum lise dördü."

Şaşkın gözlerle baktı.

"Hadi ya, mümkün değil bu. Ben hiç sınıfta kalmadım ama sen kaldın öyle mi? Bu hiç adil değil, isyan etmelisin. Biliyor musun, ben eğitim konusuna hiç yatkın değildim. Teknik yeterlik diplomasını da sevimli olduğum için hediye ettiler.

"Sevimli değilsin, aptalsın sen."

"Yani aptalın tekiyle eğlendiğini mi söylüyorsun?"

"Evet."

"O zaman sen de mi aptalsın?"

"Evet."

Ancak sahanlığa çıktığında Corrado alnına vurdu ve şöyle dedi: En önemli şeyi unutuyordum. Sonra pantolon cebinden buruşuk bir zarf çıkardı. Sırf bunun için geldiğini, zarfı Vittoria'nın gönderdiğini söyledi. Neyse ki hatırlamıştı, unutsa halam kurbağa gibi bağırırdı ona. Beni güldürmek için anlamsız bir benzetmeyle *kurbağa* demişti ama bu sefer gülmedim. Zarfı elime tutuşturur tutuşturmaz merdivenlerden aşağı gözden kayboldu, içimi yeniden endişe sardı.

Zarfın ağzı yapıştırılmıştı, bütünüyle buruşuk ve pisti. Annem dönmeden önce aceleyle açtım. Kısa yazısı imlâ hatalarıyla doluydu. Vittoria, onu aramadığım ve telefonlarına yanıt vermediğim için sevgi dolu akrabaları tıpkı annem ve babam gibi hak etmediğimi, bu nedenle bileziği ona iade etmem gerektiğini söylüyordu. Alması için yeniden Corrado'yu gönderecekti.

4

Bileziği iki nedenden ötürü yeniden takmaya başladım: Birincisi, Vittoria onu geri istiyorsa sınıfta biraz gösteriş yapmalıydım çünkü sınıfı yeniden okuyan biri olarak olduğum kişiyi pek sergileyememiştim; ikincisi, ayrılıktan sonra benimle ilişkisini düzelt-

mek isteyen babam, okulun kapısında beliriverdiğinde bileğimde bu takıyı görsün ve olur da beni Costanza'nın evine davet ederse oraya kolumda bununla gideceğimi anlasın istiyordum. Ama ne arkadaşlarım ne de babam takımın farkına varmış gibi davrandılar; kızlar kıskançlıktan babam da olasılıkla konunun onu utandırmasından ötürü öyle davrandı.

Babam genellikle kibar bir tavırla okul çıkışıma geliyordu ve birlikte fünikülerin az ötesindeki dükkânda *panzarotti*[3] ve *pastacresciuta*[4] yemeğe gidiyorduk. Bana öğretmenleri, dersleri, notları soruyordu; dikkatle dinlermiş gibi yapsa da yanıtlarımın onu hiç ilgilendirmediğinin farkındaydım. Kaldı ki bu konu hemen tükeniyordu ve o yeni bir şey sormuyordu; ben de onun yeni yaşantısına ilişkin sorular sormaya cesaret edemediğimden sonunda sessizliğe bürünüyorduk.

Bu sessizlik beni üzüyordu, huzursuz ediyordu, babamın artık babam olmadığını hissediyordum. Dalıp gittiğimi ve fark etmediğimi sandığında beni süzüyordu ama hissediyordum ve bakışlarında baştan aşağı siyah giyinen, ağır makyaj yapan bu kızı tanımakta zorluk çektiğini görüyordum ya da onun için fazlasıyla aşinaydım, onun sevgili kızı olduğum zamandan daha tanıdık bir çehreydim; benim iki yüzlü ve hain olduğumu biliyordu. Evin kapısına geldiğimizde yeniden kibarlaşıyor, alnımdan öpüyor ve şöyle diyordu: Annene selam söyle. Ona son kez veda ediyor, ana kapı ardımdan kapandığında rahatlamış bir telaşla uzaklaştığını düşünürken hüzne kapılıyordum.

Genellikle merdivenlerde ya da asansörde nefret ettiğim bazı Napoli şarkıları söylüyordum. Şarkıcıymışım gibi yapıyordum, yakamı bağrımı biraz açıyor, bana özellikle gülünç gelen bazı

3 Yarım ay biçiminde, içi jambon, peynir dolu olan kapalı pizza. (ç.n.)

4 Sadece un ve suyla mayalanan ve kızartılan hamur. (ç.n.)

satırları yarım ağız dillendiriyordum. Evin kapısına geldiğimde toparlanıyor, anahtarla açarak içeri giriyor ve okuldan henüz dönmüş annemi buluyordum.

"Babam selam söyledi."

"Aferin. Yemek yedin mi?"

"Evet."

"Ne?"

"*Panzarotti* ve *pastacresciuta.*"

"Lütfen ona hep *panzarotti ve pastacresciuta* yiyemeyeceğini söyle. Ayrıca ona da dokunur."

Bu son cümlenin gerçekçi tonu ve ağzından kaçan benzeri sözler beni şaşırtıyordu. O uzun çaresizlik döneminden sonra annemde bazı şeyler değişmekteydi, belki de çaresizliğin kendisi değişim gösteriyordu. Artık bir deri bir kemik kalmıştı, Vittoria'dan daha çok sigara içiyordu, omuzlara daha da öne eğilmişti, çalışmak için oturduğunda kim bilir hangi beklenmedik balıkları yakalamak üzere atılmış bir oltayı andırıyordu. Gene de bir süredir, kendi için değil eski kocası için kaygılanır gibiydi. Bazı anlarda şimdiye dek kimse fark etmemiş olsa bile kocasının ölmeye meylettiğini ya da öldüğünü düşündüğüne inanır gibi oluyordum. Ona olası suçları yüklemekten vazgeçmemişti ama kin ve merhamet duygusunu karıştırıyordu; nefret ediyordu ama gene de kendi ilgisinden mahrum kalarak sağlığını ve hayatını yitirmesinden korkar gibiydi. Ne yapacağımı bilmiyordum. Fiziksel görünümü beni kaygılandırıyordu, kocasıyla geçirmiş olduğu zaman dışında her türlü ilgi alanını yavaş yavaş kaybediyor olması beni kızdırıyordu. Annemin düzelttiği, çoğunlukla yeniden yazdığı ve benim şurasından burasından okuduğum hikâyelerde hep şu ya da bu nedenle ortadan kaybolmuş olağanüstü bir erkek oluyordu. Ve olur da eve bir arkadaşı uğrarsa –genellikle çalıştığı lisenin öğretmenleri– şu gibi cümleler kurduğunu duyuyordum:

Eski kocamın çok kusuru vardır ama şu konuda kesinlikle haklıdır, o şöyle der, o böyle düşünür. Bunu sık sık ve saygıyla dile getiriyordu. Bununla da yetinmiyordu. Babamın düzenli olarak *l'Unità* gazetesine yazdığını keşfedince, *la Repubblica* alan annem öteki gazeteyi de almaya başladı; bana imzasını gösteriyor, bazı cümlelerin altını çiziyor, makaleleri kesiyordu. Bense içimden, bir erkek anneme yaptığını bana yapsa onun göğüs kafesini kırar, kalbini sökerdim diye düşünüyordum; eminim annem de bunca zaman içinde benzeri işkenceleri hayal etmiş olmalıydı. Ama son zamanlarda kin kokan alaycılığın yerini anılara sessizce tapınma alıyordu. Bir akşam, teneke kutudakiler dahil aile fotoğraflarını düzenlediğini gördüm.

"Gel bak, baban burada ne kadar yakışıklı," dedi.

Bir süre önce her tarafı karıştırmış olsam da hiç görmediğim bir siyah beyaz fotoğraf gösterdi. Bunu liseden beri kullandığı ve fotoğraf aramayı hiç akıl etmeyeceğim İtalyanca sözlüğünün arasından çıkarmıştı. Babam bile görmemiş olmalıydı çünkü burada henüz gencecik bir kız olan Vittoria'nın yüzü karalanmamıştı; öte yandan hemen tanıdığım Enzo da vardı. Hepsi bu değildi: Babamla halam bir kenarda, Enzo öteki kenarda dururken, aralarındaki koltukta oturan ufak tefek, henüz yaşlı sayılmayacak ama genç olmayan, kızgın ifadeli bir hanım vardı. Mırıldandım:

"Burada babam ve halam mutlu görünüyorlar, bak halam nasıl gülümsüyor."

"Evet."

"Bu da Enzo, serseri polis."

"Evet."

"O ve babam da öfkeli değiller."

"Hayır çünkü başta arkadaştılar, Enzo tüm aile ile görüşüyordu."

"Bu hanım kim?"

"Babaannen."

"Nasıl biriydi?"

"Nefret dolu."

"Neden?"

"Babanı ve bu nedenle beni hiç sevmezdi. Benimle konuşmayı hatta görmeyi hiç istemedi, hiçbir zaman aileye ait olamadım, yabancı olarak kaldım. Düşün, Enzo'yu babana yeğlerdi."

Fotoğrafı dikkatle inceledim, yüreğimin derinlikleri sızladı. Kalemlikten bir büyüteç aldım ve babamın annesiyle Vittoria'nın sağ bileklerini büyüttüm.

"Bak," dedim, "babaannemin kolunda benim bilezik."

O büyüteci almadı, olta biçimiyle eğildi, başını salladı, homurdandı:

"Hiç fark etmemiştim."

"Ben hemen gördüm."

Sıkıntıyla yüzünü buruşturdu.

"Evet, hemen gördün. Ama ben sana babanı gösterdim ve ona hiç bakmadın."

"Baktım ama babam senin dediğin gibi yakışıklı görünmedi."

"Çok yakışıklı ama sen daha küçüksün ve çok zeki bir erkeğin nasıl yakışıklı olabileceğini henüz anlamıyorsun."

"Tam tersine, çok iyi anlıyorum. Ama burada Vittoria Halamın ikizi gibi duruyor."

Annem bezgin sesini yükseltti.

"Bak, baban beni terk etti, seni değil."

"İkimizi de terk etti, nefret ediyorum ondan."

Başını salladı.

"Ondan nefret etmek bana düşer."

"Bana da."

"Hayır, sen şimdi kızgın olduğun için düşünmediğin şeyleri söylüyorsun. Ama o özünde iyi bir insandır. İhanet eden bir yalancı gibi görünüyor ama aslında dürüst ve bir anlamda sadıktır. Gerçek büyük aşkı Costanza, bunca yıl onunla oldu, ölene dek de onunla olacak. Daha da önemlisi, annesinin bileziğini ona vermek istedi."

5

Keşfim ikimizi de yaraladı ama farklı biçimlerde tepki gösterdik. Annem kim bilir kaç kez karıştırmıştı o sözlüğü, kim bilir kaç kez bakmıştı o fotoğrafa ama Mariano'nun karısının bunca yıldır takarak gösteriş yaptığı, annemin yıllardır sahip olmaktan hoşlanacağını dile getirdiği bileziğin bu resimde kaynanasının kolunda olduğunu fark etmemişti. Siyah beyaza sabitlenmiş görüntüde o sadece daima genç olan babama bakmıştı. Ona âşık oluşunun nedenlerini bu imgede bulmuş ve bu nedenle onu bir çiçek gibi sözlüğünün arasında saklamıştı, çiçek gibi kurusa bile bu resim armağan edildiği günü anımsatacaktı. Geri kalana hiç dikkat etmemişti ve bu nedenle ben o mücevheri gösterince korkunç bir şekilde acı çekti. Ama bunu bana belli etmeden, tepkilerini kontrol ederek yaptı; anlamsız ya da nostaljik konuşmalarla bakışlarımızın karşılaşmasını engellemeye çalıştı. Babam iyi, dürüst ve sadık mıydı? Costanza büyük aşkı, gerçek eşi miydi? Babaannem kızını baştan çıkaran Enzo'yu oğluna yeğliyor muydu? Bunun gibi pek çok hikâye uydurdu ve daldan dala atlayarak gidip eski kocasına sığındı. Elbette bugün, onun bıraktığı boşluğu bir şekilde doldurmasaydı, içine yuvarlanır ve orada ölürdü diye düşünüyorum. Ama benim gözümde seçtiği bu yöntem en tiksindirici olandı.

Bana gelince, fotoğraf, bileziği hiçbir şekilde Vittoria'ya iade etmeyeceğim konusundaki cüretkâr kararımı perçinledi. Kendimce bulduğum gerekçeler birbirine dolanıyordu. O benim –diye düşündüm– çünkü babaanneme aitti. O benim –diye düşündüm– çünkü Vittoria babamın arzusuna rağmen el koydu, babam da Vittoria'nın arzusuna rağmen sahiplendi. O benim –diye düşündüm– çünkü bana düşer, ister Vittoria doğumumda hediye etmiş olsun, ister babam dalavere çevirerek bir yabancıya vermiş olsun. O benim –diye düşündüm– çünkü o yabancı, Costanza, bileziği bana iade etti ve halamın da elimden almaya hakkı yok. O benim –diye sonuçlandırdım kararımı– çünkü onu fotoğrafta annem değil ben gördüm; çünkü ben acının yüzüne bakmayı, acı çekmeyi hatta neden olmayı da biliyorum. Annem ise öyle değil, bende acıma duygusu yaratıyor, Mariano'nun sevgilisi olmayı bile beceremedi, kendine saadet yaratmayı bilmiyor, sıska kamburun teki oldu, enerjisini kendine benzeyen insanlarla dolu sayfalara harcıyor. Ben ona benzemiyordum. Ben Vittoria'ya ve babama benziyordum; zaten o fotoğrafta ikisi birbirine çok benziyordu. Bu nedenle oturup halama bir mektup hazırladım. Onun yazdığından daha uzun oldu, bileziği tutma konusundaki karmakarışık gerekçelerimi sıraladım. Sonra mektubu okul kitaplarımı taşıdığım sırt çantasına koydum ve Corrado ya da Vittoria'nın piyasaya çıkacağı günü bekledim.

6

Costanza şaşırtıcı bir biçimde okulun kapısında beliriverdi. Onu annemin zorlamasıyla bana bileziği getirdiği sabahtan beri görmemiştim. Geçmişe göre daha güzel, daha şıktı, annemin yıllarca benimsediği ama artık kullanmadığı hafif parfüme bu-

lanmıştı. Hoşuma gitmeyen tek ayrıntı: Gözleri şişti. O baştan çıkarıcı buğulu sesiyle beni alıp kızlarının ev partisine götürmek istediğini söyledi; babam öğleden sonra uzunca bir süre okulda olacaktı ama annemi aramıştı ve o da izin vermişti.

"Nereye?" diye sordum.

"Benim evime."

"Neden?"

"Hatırlamıyor musun? Bugün Ida'nın doğum günü."

"Çok ödevim var."

"Yarın pazar."

"Pazarları ders çalışmaktan nefret ediyorum."

"Küçük bir fedakarlık yapamaz mısın? Ida hep senden söz ediyor, seni çok seviyor."

Pes ettim, kendi gibi mis kokan arabasına bindim, Posillipo'ya doğru yola çıktık. Bana okulu sordu, yeniden dördüncü sınıfta olduğumu söylememeye çalıştım ama aslında beşinci sınıfta ne okunduğunu bilmiyordum ve o da öğretmendi; her yanıtımda yanlış yapacağım diye korkuyordum. Konuyu değiştirmek için Angela ve Ida'yı sorduğumda hemen kızlarının artık görüşmediğimiz için ne kadar üzgün olduklarını söyledi. Angela'nın geçenlerde beni rüyasında gördüğünü anlattı, o bir ayakkabısını kaybediyordu, ben buluyordum ve bunun gibi bir şey. O konuşurken bileziğimle oynuyordum, bileğimde olduğunu fark etsin istiyordum. Sonra şöyle dedim: Görüşemiyorsak, bizim suçumuz değil. Bu sözler ağzımdan çıktığı anda Costanza kibar edasını kaybetti ve mırıldandı: Haklısın, sizin suçunuz değil. Sonra da trafik yüzünden sadece sürücülüğe yoğunlaşması gerekirmiş gibi sustu. Ama kendini tutamadı ve ansızın şunu ekledi: Yaşananlarda suçun babanda olduğunu düşünme, olup bitende bir suç yok, insan istemeden de kötülük yapar. Sonra yavaşladı, kenara

yanaştı ve şöyle dedi: Özür dilerim –Tanrım daha fazla gözyaşı görecek halim kalmamıştı– ve ağlamaya başladı.

Hıçkırarak "Babanın ne kadar acı çektiğini, senin için ne kadar üzüldüğünü, gözüne uyku girmediğini bilemezsin, seni çok özlüyor, ayrıca Ida, Angela ve ben de seni özlüyoruz."

Çekinerek "Ben de onu özlüyorum," dedim, "hepinizi özlüyorum, Mariano'yu da. Burada bir suçun söz konusu olmadığını biliyorum, olan olmuş, artık bir şey gelmez elden."

Parmaklarının ucuyla gözlerini kuruladı, her bir hareketi hafif ve zarifti.

"Ne kadar bilgesin," dedi, "kızlarım üzerinde daima mükemmel etkin oldu."

"Bilge değilim ama çok roman okuyorum."

"Aferin, gelişiyorsun, anlamlı yanıtlar veriyorsun."

"Hayır, ciddi söylüyorum: Aklıma kendime ait sözlerden çok kitapların cümleleri geliyor."

"Angela okumaz oldu. Sevgilisi olduğunu biliyor musun?"

"Evet."

"Senin var mı?"

"Hayır."

"Aşk karışık bir iş, Angela çok erken başladı."

Kızarmış gözlerini yeniden boyadı, oldu mu diye sordu bana ve yeniden yola koyuldu. Bu arada sıradan sözlerle kızını anlatmaya devam etti, bana açıkça sormasa bile ondan daha fazla şey biliyor muyum diye yokladı. Gerildim çünkü yanlış şeyler söylemek istemiyordum. Tonino hakkında hiçbir şey bilmediğini anladım, ne yaşını ne işini ne de adını biliyordu ve ben de konuyu Vittoria'ya, Margherita'ya, Enzo'ya bağlamamak için Angela'dan neredeyse on yaş büyük olduğunu söylemedim. Sadece çok ciddi bir çocuk olduğunu ifade ettikten sonra kendimi iyi hissetmediğimi ve eve dönmek istediğimi söyleyesim geldi. Ama artık neredeyse gelmiştik,

araba çamlık caddeden aşağı indi, Costanza park etti. Denizden yansıyan ışık ve bahçenin güzelliği gözlerimi aldı: Nasıl bir Napoli görüntüsüydü bu, nasıl bir gökyüzü, nasıl bir Vezüv yanardağıydı! Demek ki babamın yaşadığı yer burasıydı. San Giacomo dei Capri'den gitmiş ama gene Napoli tepelerinde kalmıştı, üstelik güzel bir manzara kazanmıştı. Costanza bana sordu:

"Küçük bir ricam olabilir mi?"

"Evet."

"Bileziği çıkarabilir misin? Kızlar sana verdiğimi bilmiyorlar."

"Belki de gerçeği söylersek her şey daha az karmaşık olur."

Sıkıntılı bir şekilde yanıtladı:

"Gerçek çok zor, bunu büyüdükçe anlayacaksın, bu romanların da yeterli gelmediği bir konu. Bu nedenle bana bu iyiliği yapar mısın?"

Yalanlar, yalanlar; yetişkinler yasaklar ama ne çok söylerler. Başımla olur işareti yaptım, bileziği çıkarıp cebime koydum. Bana teşekkür etti, eve girdik. Çok uzun zaman sonra yeniden Angela'yı, Ida'yı gördüm, her ne kadar üçümüz de çok değişmiş olsak da görünürde kısa sürede yeniden kaynaştık. Ida bana, ne kadar zayıflamışsın, ayakların ne kadar büyümüş, memelerin de kocaman olmuş, gerçekten acayip büyümüş, dedi. Sonra da neden baştan aşağı siyah giyindiğimi sordu.

Güneşler içindeki mutfakta, ışıl ışıl parlayan mobilyaların ve elektrikli ev aletlerinin arasında yemek yedik. Biz üç kız hemen şakalaşmaya başladık, ben bir kıkırdama tutturdum, Costanza rahatlamış göründü. Yüzündeki tüm ağlama izi kayboldu, öyle nazikti ki kızlarından çok benimle ilgilendi. Bir süre sonra coşan kızların dedeleriyle Londra'ya yaptıkları bir geziyi tüm ayrıntılarıyla anlatmaları ve bana hiç söz bırakmamaları yüzünden onlara çıkıştı. Her an sevgiyle baktı, iki kere kulağıma fısıldadı: Burada olmana ne kadar seviniyorum, ne güzel bir genç kız oldun.

Ne gibi niyetleri var diye merak ettim. Belki beni de annemin elinden almak, benim de gelip bu evde yaşamamı istiyordu. Bu beni rahatsız eder miydi? Hayır, belki de hayır. Genişti, ışıklar içindeydi, her tarafı konforluydu. Babam bu mekânda, aynen San Giacomo dei Capri'deki evimizde yaptığı gibi uyuyor, yiyor, banyoya giriyor olmasa, neredeyse kesinlikle burada yaşamakla kendimi iyi hissedebilirdim. Ama engel bizzat babamdı. O burada yaşıyordu, onun varlığı benim yerleşmemi, Angela ve Ida ile ilişkimi sürdürmemi, Costanza'nın suskun ve marifetli hizmetçisinin pişirdiği yemekleri yememi olanaksız kılıyordu. En çok korktuğumsa –bunu fark ettim– babamın kitaplarla dolu çantasıyla kim bilir nereden dönmesi, eskisiyle her zaman yaptığı üzere karısını dudağından öpmesi, çok yorgun olduğunu söylemesi ama gene de bizimle şakalaşması, bizi seviyormuş numarası yapması olacaktı; Ida'yı kucağına alacak, mumları üflemesine yardım edecek, iyi ki doğdun şarkısını söyleyecekti ve sonra ansızın o çok iyi bildiği tavrıyla buz kesecek, bir başka odaya, işlevi San Giacomo dei Capri evindekiyle aynı olan yeni çalışma odasına çekilecek, oraya kapanacaktı, Costanza da aynı annemin her zaman dediği gibi şöyle diyecekti: Alçak sesle konuşun kızlar, lütfen rahatsız etmeyin, Andrea'nın çalışması gerekiyor.

Costanza "Neyin var?" diye sordu. "Yüzün soldu, yolunda gitmeyen bir şey mi var?"

"Anne," diye öfledi Angela, "bizi biraz rahat bırakır mısın?"

7

Öğleden sonrasını üçümüz baş başa geçirdik, zamanın büyük bölümünde Angela sadece Tonino'yu anlattı. O gence çok düşkün olduğu konusunda beni ikna etmek için elinden geleni

yaptı. Tonino az konuşuyordu, ağır ağır konuşuyordu ama her seferinde önemli bir şey söylüyordu. Tonino kızın kendisini elindeki değnekle idare etmesine ses çıkarmıyordu çünkü onu seviyordu ama haddini bilmeyene bildirmeyi de çok iyi biliyordu. Uzun boylu, kıvırcık saçlı Tonino her gün okul çıkışına onu almaya geliyordu, Angela yakışıklılığıyla onu bin kişinin arasından seçiyordu; omuzları genişti, kasları montunun altından bile belli oluyordu. Tonino'nun arazi ölçüm teknisyenliği diploması vardı ve şimdiden ufak tefek işler yapıyordu ama büyük hırsları vardı ve kimselere hatta annesine ve kardeşlerine de söylemeden mimarlık eğitimi alıyordu. Kişilikleri çok farklı olsa da Tonino, Giuliana'nın sevgilisi Roberto ile yakın arkadaştı; Angela da dördü birlikte gittikleri pizzacıda onunla tanışmıştı. Büyük hayal kırıklığı olmuştu çünkü Roberto sıradan, hatta biraz da sıkıcı bir tipti; Giuliana gibi güzeller güzeli bir kızın ona nasıl âşık olduğunu ve ayrıca yakışıklılık ve zekâ bakımından Roberto'dan üstün olan Tonino'nun da ona güvenmesini anlamak mümkün değildi.

Oturup dinledim ama Angela beni ikna etmeyi başaramadı, hatta anne babasının ayrılmasına rağmen mutlu olduğunu belli etmek için sevgilisinden yararlanıyor gibi geldi. Ona şunu sordum:

"Nasıl oluyor da ondan annene hiç söz etmedin?"

"Annemin ne ilgisi var?"

"Benim ağzımdan laf almaya çalıştı."

Bu sefer telaşlandı:

"Kim olduğunu, nerede tanıştığımı söyledin mi?"

"Hayır."

"Onun hiçbir şey bilmemesi gerekiyor."

"Ya Mariano?"

"O daha beter."

"Biliyor musun babam onu görürse sana hemen bıraktırır onu."

"Baban kim oluyor, onun sesini kesmesi gerekir, benim ne yapacağımı söylemeye hakkı yok."

Ida abartılı hareketlerle onu onayladı ve vurguladı:

"Bizim babamız Mariano, bu kesin olarak konuşuldu. Ama ben ve ablam hiç kimsenin kızı olmadığımıza karar verdik: Hatta artık annemiz olarak kabul etmediğimiz annemizin bile."

Angela edepsiz söz dağarcığımızla cinsellikten konuşurken yaptığımız gibi sesini alçalttı:

"O bir fahişe, senin babanın fahişesi."

Şöyle dedim:

"Okuduğum kitaptaki kız, babasının fotoğrafına tükürüyor ve aynısını bir kız arkadaşı da yapıyor."

Angela sordu:

"Sen babanın fotoğrafına tükürür müydün?"

Bense soruyla yanıtlayarak "Ya sen?" dedim.

"Ben annemin resmine tükürürdüm."

"Ben yapmazdım," dedi Ida.

Bir an düşündüm, şöyle dedim:

"Ben babamın resmine işerim."

Bu varsayım Angela'yı heyecanlandırdı.

"Bunu birlikte yapabiliriz."

"Yaparsanız," dedi Ida, "size bakarım ve sizi yazarım."

"Sizi yazarım ne anlama geliyor?"

"Andrea'nın fotoğrafına işediğinizi yazarım."

"Bu bir hikâye mi?"

"Evet."

Sevindim. İki kız kardeşin kendi evlerinde sürgün edilmeleri, aynen benim arzu ettiğim üzere kan bağlarını kesmeleri, üstelik bunları açıkça sökülmeleri hoşuma gitti.

"Bu türden hikâyeler yazmak istiyorsan, ben sana yaptığım gerçek şeyleri anlatabilirim," dedim.

"Ne gibi şeyler?" diye sordu Angela.

Sesimi alçalttım:

"Ben sizin annenizden daha fahişeyim."

Bu açıklamam üzerine müthiş heyecanlandılar, her şeyi anlatmam için ısrar ettiler.

Ida, "Bir sevgilin mi var?" diye sordu.

"Fahişe olmak için sevgili mi gerekiyor? Fahişelik önüne çıkanla yapılır."

"Sen de önüne çıkanla fahişelik mi yapıyorsun?" diye sordu Angela.

Öyle olduğunu söyledim. Erkek çocuklarla lehçenin edepsiz kelimeleriyle cinsellikten konuştuğumu, çok eğlendiğimi, yeterince güldüğüm zaman erkeklerin onu dışarı çıkardıklarını, elimde tutmamı ve hatta ağzıma almamı istediklerini anlattım.

"Ne iğrenç," dedi Ida.

"Evet," diye kabul ettim, "hepsi biraz iğrenç oluyor."

"Hepsi ne?" dedi Angela.

"Erkekler, sanki tren tuvaleti gibi kokuyorlar."

"Ama öpüşme güzel," dedi Ida.

Enerjik biçimde başımı salladım.

"Erkekler öpüşmekten sıkılıyorlar, seni okşamıyorlar bile, hemen fermuarı indiriyorlar, onların tek derdi onu eline alman."

Angela patlarcasına araya girdi, "Yalan bu," dedi, "Tonino beni öpüyor."

Sözlerimde kuşku uyandırması keyfimi kaçırdı.

"Tonino seni öpüyor ama o kadar."

"Bu doğru değil."

"Dinleyelim bakalım: Ne yapıyorsun sen Tonino ile?"

Angela mırıldandı:

"O çok dindar ve bana saygı duyuyor."

"Gördün mü bak? Sana saygı duyuyorsa ne işin var o erkekle?"

Angela sustu, başını salladı, tedirgin bir bakış fırlattı.

"İşim var çünkü bana âşık. Belki de sana hiç kimse âşık değildir. Ayrıca seni sınıfta da bırakmışlar."

"Doğru mu?" dedi Ida.

"Kim söyledi size?"

Angela eveleyip gevelerken, beni küçük düşürmüş olmanın dürtüsüne yenik düştüğü için pişman görünüyordu. Mırıldandı:

"Sen Corrado'ya söylemişsin, Corrado da Tonino'ya."

Ida beni avutmaya çalıştı.

"Ama biz kimseye söylemedik," dedi ve yanağımı okşamayı denedi. Geri çekildim ve fısıldadım:

"Sadece sizin gibi salaklar papağan gibi ders çalışır, sınıfı geçer ve sevgililerince saygı görür. Ben ders çalışmıyorum, sınıfta kalıyorum ve bir fahişeyim."

8

Babam döndüğünde hava kararmıştı. Costanza bana gergin göründü, ona şöyle dedi: Nasıl oldu da bu kadar geç kaldın, Giovanna'nın burada olduğunu biliyordun. Birlikte akşam yemeği yedik, babam mutluymuş gibi davrandı. Onu çok iyi tanıyordum, hissetmediği bir neşe hali sahneliyordu. Umarım geçmişte, annem ve benimle otururken sergilediği mutluluk, şu andaki gibi yapmacık değildi diye geçirdim içimden.

Bana gelince, içimdeki öfkeyi, Costanza'nın muhabbet dolu hallerine sinir olduğumu, Angela'nın beni kırdığını, bir daha onlarla işim olmayacağını, Ida'nın da beni yumuşatmaya çalıştığı bunca sevgi gösterisine katlanamayacağımı belli ettim. Her ne pahasına olursa olsun kendini belli etmek isteyen bir fesatlık vardı içimde; bu eminim gözlerime ve yüzüme de yansıyordur

diye düşünerek telaşlandım. Son olarak Ida'nın kulağına eğilip: Bugün senin doğum günün ama Mariano yok, bunun bir nedeni olmalı; ya çok ağlayıp sızlıyorsun ya da çok yapışkansın, bile dedim. Ida benimle konuşmayı kesti, sanki ona ağır bir tokat atmışım gibi alt dudağı titremeye başladı.

Bu durum gözlerden kaçmadı. Babam Ida'ya çirkin bir şey söylediğimi fark etti ve her ne konuşuyorduysa Angela ile gevezeliği kesti, ansızın bana döndü ve çıkıştı: Lütfen Giovanna, terbiyesiz davranma, kendine gel. Bir şey söylemedim, sadece dudaklarımda onu daha da sinir edecek hafif bir gülümseme belirince babam daha sertçe ekledi: Anlaştık mı? Ben gülmemeye çalışarak evet işareti yaptım, yanmaktan kızaran yüzümle biraz daha sofrada kaldım ve sonra, bir dakikalığına tuvalete gidiyorum, dedim.

Kapıyı kilitledim, yüzümdeki öfke yangınını söndürebilmek için iyice yıkadım. Babam beni üzebileceğini sanıyordu ama bunu ben de yapabilirdim. Yemek odasına dönmeden önce Costanza gibi gözlerimi yeniden boyadım, cebimden bileziğimi çıkarıp bileğime geçirdim, sofraya döndüm. Angela'nın gözleri fal taşı gibi açılmıştı:

"Nasıl oluyor da annemin bileziğini takıyorsun?"

"O verdi bana."

Costanza'ya döndü:

"Neden ona verdin, ben istiyordum."

"Benim de hoşuma gidiyordu," diye mırıldandı Ida.

Babam buz gibi araya girdi:

"Giovanna bileziği iade et."

Costanza başını salladı, birdenbire tüm gücü çekilmiş gibiydi.

"Hiç de bile, o Giovanna'nın bileziği, ona hediye ettim."

"Neden?" diye sordu Ida.

"Çünkü o akıllı ve çalışkan bir kız."

Angela ve Ida'ya baktım, ikisi de bozulmuştu. İntikam duygum dindi, mutsuzlukları beni mutsuz etti. Her şey hüzünlü ve solgundu, kızlarla küçükken olduğumuz gibi mutlu olabileceğim hiç ama hiçbir şey yoktu ortamda. Ama şimdi –diye irkildim– öyle yaralılar, öyle üzgünler ki kendilerini daha iyi hissetmek için benim bir sırrımı bildiklerini, sınıfta kaldığımı, iyi öğrenemediğimi, doğuştan aptal olduğumu, sadece kötü niteliklerim olduğunu, bileziği hak etmediğimi söyleyeceklerdi. Costanza'ya öfkeyle şöyle dedim:

"Ne iyiyim ne çalışkan. Geçen sene sınıfta kaldım, şimdi sınıf tekrarı yapıyorum."

Costanza hayretle babama baktı, o hafifçe öksürdü, isteksizce ama sanki benim abartımı hafifletmek istercesine:

"Doğru ama bu sene çok başarılı ve büyük olasılıkla iki yılı bir yılda bitirecek," dedi. "Haydi Giovanna bileziği Angela ve Ida'ya ver."

"Bu benim babaannemin bileziği, yabancılara veremem."

Bunun üzerine babam, boğazının derinliklerinden o en korku veren, en soğuk ve aşağılayan ses tonunu bulup çıkardı:

"Ben biliyorum o bileziğin kime ait olduğunu, hemen çıkar ve ver."

Bileğimden çıkardım ve mutfak dolaplarından birine doğru fırlattım.

9

Babam arabasıyla beni eve götürdü. Posillipo'daki apartmandan beklenmedik biçimde galip ama kötülükten ötürü bitkin olarak çıkmıştım. Sırt çantamda hem bilezik hem de annem için doğum günü pastasından bir dilim vardı. Costanza babama

kızmış, gidip bileziği yerden almıştı. Hasar görmemiş olduğunu kontrol ettikten sonra sözlerini tartarak, gözlerini sevgilisinden ayırmayarak, bileziğin tartışılmaz biçimde bana ait olduğunu ve başka tartışma istemediğini söylemişti. Böylece artık neşeliymiş gibi davranmanın hiç mümkün olmadığı ortamda Ida pastanın mumlarını üflemiş, parti sona ermişti. Costanza eski arkadaşına bir dilim götürmeme karar vermişti –bu Nella için– Angela da bunalımlı ifadesiyle kocaman bir dilim kesmiş ve düzgünce paketlemişti. Şimdi babam arabasını Vomero'ya doğru sürüyordu ama onu hiç görmediğim kadar tedirgindi. Yüzünde hiç alışık olmadığım hatlar görüyordum, gözleri çok parlıyordu, teni kemiklerin üzerine gerilmiş gibiydi, sanki ağzından zar zor çıkarıyormuş gibi eze büze karmakarışık laflar ediyordu.

Şu gibi cümlelerle başladı: Seni anlıyorum, annenin ve senin hayatını mahvettiğimi düşünüyorsun ve şimdi de benim, Costanza'nın, Angela ve Ida'nınkini mahvederek intikam alabileceğini sanıyorsun. Sesi yumuşak gibiydi ama gerginliğini hissettim ve korktum, her an bana vurmasından, arabayla bir duvara ya da başka bir arabaya çarpmasından korktum. O da bunu anladı. Benden korkuyorsun, diye mırıldandı; yalan söyleyerek, hayır, dedim. Sonra, bu doğru değil, senin mahvını istemiyorum, seni seviyorum, diye haykırdım. Ama o ısrar etti, binlerce söz dizdi birbiri ardına. Benden korkuyorsun, dedi, eskiden olduğum kişi gibi görünmüyorum sana, belki de haklısın, belki arada sırada olmak istemediğim kişi oluyorum, bağışla seni korkutuyorsam, bana zaman tanı, senin tanıdığın kişi olacağım yine, şimdi zor bir dönem geçirmekteyim, her şey üzerime geliyor, böyle olacağını hissediyordum ve kötü duygular besliyorsan özür dilemene gerek yok, normal bu, sadece şunu unutma ki sen benim biricik kızımsın, her zaman biricik kızım olacaksın ve anneni de her zaman seveceğim, şimdi bunu anlayamazsın ama gün gelecek ne

kadar güç olduğunu anlayacaksın; annene çok uzun süre sadık kaldım ama Costanza'yı sen doğmadan önce bile seviyordum, gene de aramızda hiçbir şey yaşanmamıştı, ben onu halanın tam zıddı olarak sahip olmak istediğim kız kardeş yerine koyuyordum, zekiydi, eğitimliydi, duyarlıydı, Mariano nasıl birlikte ders çalıştığım, tartıştığım, sırlarımı açtığım erkek kardeşimse o da benim kız kardeşim gibiydi; Mariano hakkında her şeyi biliyordum, o Costanza'ya her zaman ihanet etti, artık büyüdün sana söyleyebilirim böyle şeyleri, Mariano hep başka kadınlarla birlikte oluyordu ve her macerasını bana anlatmaktan hoşlanırdı, ben de zavallı Costanza diye düşünürdüm, üzülürdüm, onu kendi nişanlısından, sonra da kocasından korumak isterdim, araya girmem birbirimizi erkek ve kız kardeş olarak hissetmemizden kaynaklanıyor diye düşünürdüm ama bir keresinde, rastlantısal olarak, evet tamamen tesadüfen hep birlikte bir seyahate, bir iş seyahatine çıktık, öğretmenler olarak; Costanza çok istiyordu bu geziyi, ben de istiyordum ama içimde bir kötülük yoktu, yemin ederim ki annene hiç ihanet etmemiştim, –anneni okul döneminden beri severdim ve seni de onu da halen seviyorum– ama akşam ben, Costanza ve pek çok başka kişi birlikte yemek yedik, o akşam çok sohbet ettik, önce lokantada, sonra sokakta, sonra bütün gece benim yatağıma uzanarak –Mariano ve annen de varken yaptığımız gibi– uzanarak konuşmaya devam ettik, o zamanlar dört çocuktuk, birbirimizi şımartırdık, tartışırdık, anlayabilirsin, sen, Angela ve Ida da her konudan konuşursunuz; ama o akşam odada sadece Costanza ve ben vardık, işte o gece birbirimize duyduğumuz sevginin kardeşçe değil gerçek aşk olduğunu anladık, buna biz de şaşırdık; bu tür şeyler nasıl ve neden olur bilinmez, bunun derin ve yüzeysel nedenleri nedir anlaşılmaz ama sonra sanma ki buna devam ettik, hayır, bu sadece yoğun ve vazgeçilmez bir duyguydu; o kadar çaresizdim ki Giovanna, özür

dilerim, bağışla beni, bilezik için de bağışla çünkü ben onu hep Costanza'nın saydım, onu görüyor ve şöyle diyordum: Kim bilir ne kadar hoşuna gider, kim bilir ona nasıl yakışır ve işte annem öldüğü zaman her ne pahasına olursa olsun o bileziği almak istedim, kendisine ait olduğunda ısrar ettiği için Vittoria'ya tokat bile attım ve sen doğduğunda ona şöyle dedim: Onu kızıma hediye et ve kırk yılda bir beni dinledi ama ben, ben onu hemen Costanza'ya hediye ettim, beni hiçbir zaman sevmemiş olan annemin bileziğini verdim, belki de annem sevgimden rahatsız oluyordu, bilmiyorum; davranış gibi duran davranışlar vardır ama bunlar aslında semboldür, sembol nedir biliyorsun, işte bu da sana açıklamam gereken bir şey, iyilik sen farkına varmadan şer olur, anla beni, ben sana hiçbir haksızlık yapmadım, sen daha yeni doğmuştun, oysa Costanza'ya kötülük yapmış olacaktım çünkü zihnimde ben o bileziği çoktan ona vermiştim.

İşte yol boyunca böyle konuşmayı sürdürdü, aslında burada özetlediğimden çok daha karmaşıktı. Kendini ömrünce düşünceye ve eğitime vermiş, son derece net cümleler kuran bir adamın kimi zaman altüst olan duyguları nedeniyle böyle kopuk kopuk konuşmasını hiç anlayamadım. Defalarca sözünü kesmeye çalıştım. Seni anlıyorum baba, dedim. Bu beni ilgilendirmiyor, senin ve annemin arasındaki bir konu, senin ve Costanza arandaki konu, ben bunları bilmek istemiyorum, dedim. Kendini kötü hissetmene üzülüyorum, ben de kendimi iyi hissetmiyorum, annem de kendini iyi hissetmiyor ve bu biraz komik, öyle gelmiyor mu sana da, bunca kötü hissin ardında senin bizi sevmen yatıyor, dedim.

Alay etmek istemiyordum. Bu noktada bir yanım, iyi biri olduğunu zannederken yavaş yavaş ya da ansızın zihnin, midenin, tüm bedenin içinde yayılan kötülük hakkında onunla konuşmak istiyordu. Nereden doğuyor baba –diye sormak istiyordum– na-

sıl kontrol ediliyor, neden silinip atılamıyor da bizimle birlikte yaşıyor. O anda bana öyle geliyordu ki babam sevgi konusunda konuşsa bile kötülük hakkında Vittoria Hala'dan daha çok şey biliyordu; aynı kötülüğü ben de hissediyordum ve içimde yayıldığının da farkındaydım, bu nedenle ben de ondan söz etmekten hoşlanabilirdim. Ama bu mümkün olmadı, o sadece kelimelerimin içindeki alaycılığı dikkate aldı, telaşla kendi gerekçelerini ve ıstıraplarını sıralayarak mazeretlerini, suçlamalarını, kendini yerme ve özgürleştirme takıntılarını birbirine uladı. Evin önünde yanağından, ağzının kenarından öptüm ve duyduğum asit kokusundan midem bulanmış olarak koşarak uzaklaştım.

Annem adet yerini bulsun diye sordu:

"Nasıl geçti?"

"İyi. Costanza sana bir dilim pasta gönderdi."

"Sen ye onu."

"İçimden gelmiyor."

"Yarın öğlen de mi yemezsin?"

"Hayır."

"At o zaman."

10

Aradan bir süre geçtikten sonra Corrado yeniden karşımda belirdi. Tam okula girmek üzereyken adımın seslenildiğini fark ettim ama daha sesini duymadan, arkama bakmadan ve öğrenci kalabalığında onu görmeden önce de o sabah onunla karşılaşacağımı biliyordum. Sevindim, bu bir önseziymiş gibi geldi ama kabul etmeliyim ki aslında uzun süredir onu düşünüyordum; özellikle sıkıcı öğleden sonraları, ders çalışma saatlerinde, annem gittiğinde ve evde yalnız kaldığımda, geçen sefer yaptığı gibi bir-

denbire kapıda belirivermesini umuyordum. Bunun aşk olduğuna hiç inanmadım, aklım başka yerdeydi. Beni daha çok tedirgin eden, Corrado'nun ortaya çıkmasının, halamın bizzat karşıma dikilip bileziği istemesi anlamına gelmesiydi ve hazırladığım mektup hiçbir işe yarayamayacaktı, onunla yüz yüze görüşmem gerekecekti ve bu da beni dehşete düşürüyordu.

Ama dahası da vardı. Artık içimde şiddetli bir küçük düşürme arzusu büyümekteydi –dehşetli bir küçük düşürme, kendimi kahramanca adi hissettirecek bir aşağılama arzusuydu– ve bana öyle geliyordu ki Corrado bu gereksinmemi hissetmiş, işi uzatmadan yerine getirmeye karar vermişti. Onu beklediğimden, ortaya çıkmasını arzu ettiğimden işte nihayet karşımdaydı. Ciddiyetle alaycılık arasında gidip gelen o tavrıyla okulu kırmamı önerdi ve ben de hemen kabul ettim, hatta onu öğretmenler onu görür korkusuyla kapının önünden çekip Floridiana'ya gidelim deyip avluya çektim.

O beni güldürmek için şakalar yapmaya başladı ama onu susturdum ve mektubu çıkardım.

"Bunu Vittoria'ya verir misin?"

"Ya bilezik?"

"O benim, vermeyeceğim."

"Bak çok kızacak, benim beynimi yiyor zaten, onu nasıl önemsediğini bilemezsin."

"Benim ne kadar önemsediğimi de sen bilemezsin."

"O ne korkunç bir bakış öyle. Ne kadar güzeldin oysa, bayağı hoşlanmıştım senden."

"Sadece bakışım değil, ben tümden kötüyüm, doğam öyle."

"Tümden mi?"

İnce yollardan uzaklaşmıştık ve şimdi canlı yaprakları mis gibi kokan ağaçlarla çalılar arasındaydık. Bu kez beni öptü ama dilinden hiç hoşlanmadım, kabaydı, pürtüklüydü, sanki benimkini

boğazımın dibinden yakalamak ister gibiydi. Beni öptü, memelerime dokundu ama kaba bir şekilde, iyice sıktı onları. Bunu önce kazağın üstünden yaptı, sonra elini sutyenimin bir tarafının içine sokmaya çalıştı ama bunu içten bir hevesle yapmadığından kısa sürede sıkıldı. Mememi bıraktı ama öpmeye devam etti, eteğimi yukarı çekti, elinin ayasıyla külotumun ortasına haşince vurdu ve bir iki saniye elini sürttü. Gülerek mırıldandım: Yeter. Israr etmek zorunda kalmadım çünkü onu bu sıkıntıdan kurtarmamdan memnun olmuş gibiydi. Çevresine bakındı, fermuarını indirdi, elimi alıp pantolonun içine soktu. Durumu değerlendirdim. O bana dokunduğunda canım yanıyordu, rahatsız oluyordum, eve dönmek ve uyumak geliyordu içimden. Bu nedenle ben harekete geçmeye karar verdim ve bunun onu durduracağını düşündüm. Onu yavaşça dışarı çıkardım, kulağına fısıldadım: Sana sakso çekebilirim. Bunun sadece lafını biliyordum, başka da bir şeyden haberim yoktu ve hiç doğal olmayan bir lehçeyle söylemiştim. Koca bir meme başına vahşice yapışmak ya da belki yalamak gibi bir biçimde onu kuvvetlice emmek gerektiğini düşünüyordum. Ne yapmam gerektiği konusunda beni bilgilendirir diye umdum, öte yandan onun dikenli diliyle temas etmekten daha iyi olacağını sandım. Bocalıyordum, neden buradayım, neden bunu yapmak istiyorum diye soruyordum kendime. Arzu duymuyordum, eğlenceli bir oyun gibi görünmüyordu, merak bile etmiyordum, o iri ve gergin dümdüz çıkıntının yaydığı koku iğrençti. Tedirginlik içinde birilerinin –çocuklarını hava almaya götüren bir anne –bizi yoldan görse ve hakaretlerle küfürlerle haykırsa diye umuyordum. Böyle bir şey olmadı, o da konuşmuyordu ve hatta –bence– şaşkındı; hafifçe bir öpmeyle, dudaklarımı hafifçe dokundurmakla yetindim. Neyse ki yetti. Şeyini hemen donuna soktu ve biraz inledi. Sonra Floridiana içinde gezindik ama sıkıldım. Corrado beni güldürme hevesini yitirmişti, şimdi ciddi,

düzgün ve İtalyanca kullanmaya özen gösteren bir konuşma tutturmuştu; oysa ben yerel lehçeyi yeğlerdim. Ayrılmadan önce bana sordu:

"Arkadaşım olan Rosario'yu hatırlıyor musun?"

"Dişlek olan mı?"

"Evet, biraz çirkindir ama sempatiktir."

"Çirkin değil, şöyle böyle."

"Her neyse ben daha yakışıklıyım."

"Eh."

"Arabası var. Bizle bir tur atmaya gelir misin?"

"Belli olmaz."

"Neye göre?"

"Beni eğlendirip eğlendirmeyeceğinize bağlı."

"Seni eğlendiririz."

"Bakarız."

11

Corrado birkaç gün sonra halamın haberlerini iletmek için telefon etti. Vittoria kelimesi kelimesine aktarmasını emretmişti ve o mektupla yaptığım gibi yeniden hocalık taslamaya kalkışırsam, evime gelecek, beni annem olacak o salağın yanında tokatlayacaktı. Bu nedenle –diye tembihledi Corrado– bileziği ona götür, lütfen, kesinlikle önümüzdeki pazar günü istiyor çünkü kilisenin bilmem hangi etkinliğinde onunla gösteriş yapacak.

Bana mesajı iletmekle kalmadı, ulaşım için nasıl bir yöntem kullanacağımızı da bildirdi. O ve arkadaşı gelip beni arabayla alacaklardı ve Pascone'ye götüreceklerdi. Ben bileziği iade edecektim – ama aklında olsun, meydanda indireceğiz seni: Vittoria'ya arkadaşımın arabasıyla seni almaya geldiğimi sakın söyleme,

unutma ha, delirir yoksa, otobüse bindiğini söyleyeceksin, sonra da doğrudan eğlenmeye gideceğiz. Memnun oldun mu?

O günlerde özellikle rahatsızdım, kendimi iyi hissetmiyordum, öksürüyordum. Korkunç olduğumu hissediyor, daha da korkunç olmak istiyordum. Okula gitmeden önce aynanın karşısına geçip bir deli kılığına girmek, saçımı başımı deliye benzetmek için elimden geleni yapıyordum. İnsanlar bana gönülsüzce yaklaşsınlar ve benim de onlara karşı yakınlık hissetmediğimi anlasınlar diye elimden geleni yapıyordum. Herkesten, komşulardan, gelip geçenlerden, arkadaşlarımdan, hocalardan tiksiniyordum. Beni özellikle hiç durmadan sigara içen, yatmadan önce cin içen, her şey için ağır ağır yakınan, bir kitaba ya da deftere ihtiyaç duyduğumu söyler söylemez kaygılı ve mutsuz bir havaya bürünen annem sinir ediyordu. Ama onda asıl tahammül edemediğim, babamın yaptığı, söylediği her şey için aşırı tutkulu davranmasıydı; sanki bu adam onu en yakın arkadaşı olan kadınla, kendisinin en yakın arkadaşının eşiyle on beş yıldır aldatmıyormuş gibiydi. Son zamanlarda yüzümdeki umursamaz havayı yok etmeyi ve özellikle yarı Napoli lehçesiyle ona bağırmayı huy edinmiştim, yeter artık diyordum, umursama şu adamı, sinemaya git, dans etmeye git, senin kocan değil artık, ölmüş bil onu, gidip Costanza'nın evine yerleşmiş, sen hâlâ onunla uğraşıyorsun, aklın fikrin hâlâ onda! Onu küçümsediğimi, onun gibi olmadığımı, asla onun gibi olmayacağımı bilsin istiyordum. Bu nedenle bir kez babam telefon ettiğinde ve o sen dert etme, ben hallederim gibi ezik sözlerle karşılık verdiğinde avaz avaz onun bu kuma sözlerinin aynısını haykırmaya başlamıştım ama araya da yanlış öğrendiğim, yanlış telaffuz ettiğim lehçeyle açık saçık sözler sokuyordum. Eski kocasını benim cırtlak sesimden korumak için hemen kapatmış, birkaç saniye gözlerini yüzüme dikmiş ve sonra elbette çalışma odasına kapanarak ağlamaya başlamıştı. Bu

nedenle artık yeterdi, Corrado'nun önerisini hemen kabul ettim. San Giacomo dei Capri'de bu boktan hayatın içinde oturmaktansa halamla karşılaşmak, o ikisine sakso çekmek daha iyiydi.

Anneme okul arkadaşlarımla Caserta'ya gezmeye gideceğimizi söyledim. Makyaj yaptım, olan en kısa eteğimi, en dar ve yakası en açık tişörtümü giydim, iade etmeye mecbur kalabilirim diye bileziği çantama soktum, sabahın tam dokuzunda Corrado ile sözleştiğim yere koştum. Hangi marka olduğunu bilmediğim –babamın arabalara hiç ilgisi olmadığından ben de bu konuda cahildim– sarı bir araba beni bekliyordu; görür görmez müthiş bir lüks sergilediğini hissettim ve onlara hava atabilirdim diye düşünerek keşke Angela ve Ida ile ilişkim iyi olsaydı diye düşündüm. Rosario direksiyonda, Corrado arka koltuktaydı; ikisi de temiz havaya ve güneşe vermişlerdi yüzlerini çünkü araba üstü açık bir modeldi.

Corrado benim apartman kapısından çıktığımı görür görmez aşırı abartılı ve neşeli el hareketleriyle beni selamladı ama Rosario'nun yanına oturmaya yeltendiğimde kararlı bir ifadeyle şöyle dedi:

"Hayır güzelim, sen benim yanıma oturuyorsun."

Bozuldum, sürücünün yanındaki koltukta hava yapacaktım; o altın düğmeli bir ceket, mavi bir gömlek giymiş, kırmızı kravat takmış, tüm saçlarını ona güçlü ve tehlikeli bir erkek profili verecek, dişlerini öne çıkaracak biçimde arkaya yatırarak taramıştı.

"Teşekkür ederim, ben buraya oturayım."

Corrado beklenmedik kötülükte bir ses tonuyla şöyle dedi:

"Gianni, sağır mısın sen, sana hemen yanıma oturmanı söyledim."

Böyle tonlara alışık değildim, beni korkutuyordu ama gene de yanıt veresim tuttu.

"Rosario'ya arkadaşlık edeyim, özel şoförün mü o senin?"

"Ne ilgisi var şimdi şoförün, sen bana aitsin, benim olduğum yere oturmalısın."

"Ben kimseye ait değilim Corrà; araba Rosario'ya ait ve o nereye derse oraya otururum."

Rosario hiçbir şey demedi, her daim güleç yüzüyle bana döndü, uzun bir dakika boyunca memelerimi süzdü, sağ elinin tersini yanındaki koltuğa vurdu. Hemen oturdum, kapıyı çektim, lastiklerini özellikle gıcırdatarak hareket etti. Ah, başarmıştım, saçlarım rüzgârda uçuşuyordu, güzel pazar gününün güneşi yüzümü okşuyordu, hemen gevşedim. Ve nasıl da güzel sürüyordu Rosario, oto yarışındaymışız gibi o şeritten ötekine öyle ustalıkla kayıyordu ki hiç korkmuyordum.

"Araba senin mi?"

"Evet."

"Zengin misin?"

"Evet."

"Sonra Rimembranza Parkı'na gidelim mi?"

"Sen nereye istersen oraya gideriz."

Corrado hemen elini omzuma uzattı ve sıktı.

"Ama benim dediğimi yapacaksın."

Rosario dikiz aynasından ona baktı.

"Currà bir sakin ol ya, Giannina canının istediğini yapar."

"Sen sakin ol: Onu ben çağırdım."

Elini iterek araya girdim: "Ne olmuş yani?"

"Kes sesini, bu benimle Rosario arasında bir konuşma."

Ona nasıl ve ne zaman istersem konuşabileceğimi söyledim ve yol boyunca Rosario ile ilgilendim. Arabasıyla gurur duyduğu belliydi ve babamdan daha iyi kullandığını söyledim. Onu övünmesi için teşvik ettim, motorlar konusundaki bilgisine ilgi gösterdim hatta yakın bir gelecekte onun gibi sürebilmem için bana ders verir mi diye sordum. Sonunda sağ elinin daima vitesin

üzerinde durmasından yararlanarak elimi onunki üzerine koyarak şöyle dedim: O zaman vites değiştirmene de yardım edebilirim. Güldüm, kendimce kahkaha attım, o da beni onaylamak için güldü. Elinin üzerindeki elimin temasıyla heyecanlanmıştı, bunu fark ettim. Bu nasıl mümkün olabilir diye düşündüm, erkekler nasıl bu kadar budala olabilirler, bu ikisi daha dokunmamla, bana dokunmalarına izin vermemle bizzat sergilediğim iğrençliği görmez ve hissetmez oluyorlar. Corrado onun yanına oturmadığım için mutsuzdu, Rosario yanında ve elim elinde oturduğum için mutluydu. Biraz kurnazlıkla bunlar her yola gelir miydi? Çıplak kalçalar, sergilenen memeler yetiyor muydu? Onlara dokunmak yetiyor muydu? Acaba annem de gençliğinde babamı böyle mi elde etmişti? Costanza onu bu şekilde mi onun elinden almıştı? Vittoria da Enzo'yu Margherita'dan bu yöntemle mi kapmıştı? Mutsuz Corrado parmaklarıyla boynuma dokunduğunda, mememin kenarının göründüğü yakamın üzerinde dolaştığında böyle yapmasına izin vermedim. Ama aynı anda Rosario'nun elini daha sıkı tuttum. Güzel bile değilim diye düşündüm şaşkınlıkla, üç okşama, iki kıkırdama, açık saçık olmasa da imalı sözler ve rüzgâr, beyaz bulut şeritleriyle süslü gökyüzü derken araba zamanla birlikte uçuyordu ve tepeleri diken telli kireç yüzlü evler, terk edilmiş barakalar, açık mavi boyalı alçak apartmanlar, Pascone'nin aşağılarında görünmeye başlıyordu.

Buraları tanır tanımaz mideme bir taş oturdu ve o kuvvetli havam

sönüverdi: Şimdi halamla görüşecektim. Corrado üzerimde egemenlik kurma hakkının kendinde olduğunu kanıtlama çabasıyla şöyle dedi:

"Biz seni burada bırakıyoruz."

"Tamam."

"Meydanda olacağız, bizi çok bekletme."

"Ve unutma buraya vasıtayla geldin."

"Ne vasıtası?"

"Otobüs, füniküler, metro. Söylememen gereken tek şeyi seni bizim getirmiş olduğumuz."

"Tamam."

"Haydi, hızlı hallet."

Tamam işareti yaptım, arabadan indim.

12

Eve uzanan yolda yürürken kalbim gümbür gümbür atıyordu, Vittoria'nın kapısına vardım, zili çaldım, açtı. Baştan anlamadım. Aslında bilezikle ilgili duygularım ve onun bana ait olduğunu kanıtlayan düşüncelerim üzerine yoğunlaşan kısa ama sert bir konuşma yapmak üzere hazırlanmıştım. Ne var ki buna zaman bulamadım. O beni görür görmez uzun, saldırgan, acıklı, patetik bir monologla esir aldı, sersem etti; gerçekten korktum. Konuşması sürdükçe aslında takının iadesinin bahaneden başka bir şey olmadığını idrak etmeye başladım. Vittoria bana bağlanmıştı, benim onu sevdiğimi sanmıştı, beni çağırmasının asıl nedeni onu nasıl büyük bir hayal kırıklığına uğrattığımı yüzüme vurmaktı.

Senin artık –dedi son zamanlarda öğrenebilmek için çaba göstermeme karşın zorlukla çözebildiğim yerel lehçesiyle ve yüksek ses tonuyla– benden yana olduğunu ummuştum, annenin ve babanın nasıl insanlar olduklarını gördükçe beni daha iyi tanıyacağını ve ağabeyim yüzünden nasıl bir hayata mahkum olduğumu anlayacağını sanmıştım. Ama hayır, dedi, her pazar günü umutsuzluk içinde seni bekledim. Tek bir telefon bile yeterdi ama hayır, sen hiçbir şey anlamamıştın, hatta ailenin ne kadar boktan olduğunun ortaya çıkmasının suçunu da bana

yükledin ve sonunda ne yaptın, bak bakalım, bana bu mektubu yazdın –bu mektubu, bana– ve eğitimsizliğimi, sen doğru dürüst yazabilirken benim bunu beceremediğimi yüzüme vurdun. Ah sen de tam baban gibisin, yok hayır daha da betersin, bana saygı duymuyorsun, nasıl bir insan olduğumu göremiyorsun, duygudaşlık bilmiyorsun. Bu nedenle bileziği bana geri ver, rahmetli anneme aitti ve sen onu hak etmiyorsun. Yanılmışım, sen benim kanımdan değilsin, bir yabancısın.

Sonuç olarak vardığım kanıya göre eğer bu bitmek bilmeyen aile dalaşında doğru tarafı seçersem, ona elimde kalan tek destek, tek hayat öğretmenim olarak davranırsam, cemaate katılırsam, Margherita ve oğulları benim pazar günleri tek sığınağım olursa, bileziğin iadesi konusu önemini yitirecekti. Bağırırken gözlerinde hem yırtıcılık hem keder vardı, ağzında gördüğüm beyaz tükürük arada dudaklarını ıslatıyordu. Vittoria'nın tek arzusu onu sevdiğimi kabul etmem, babamın ne kadar vasat bir adam olduğunu gösterdiği için şükran duymam, bu nedenle ona ebediyen bağlanmam, minnetim karşılığında yaşlılığının dayanağı olmam ve bunun gibi şeylerdi. Ve ben hemen oracıkta ona tam da bunu söylemeye karar verdim. Lafı şöyle kısaca dolandırdıktan sonra, ailemin onu aramamı yasakladığı yalanını bile uyduruverdim ve sonra o mektubun gerçeği yazdığını da ekledim: Bilezik onun bana nasıl yardımcı olduğunun, kurtardığının ve doğru yolu gösterdiğinin nişanesiydi. Pek duygusal ses tonumla bunları söyledim ve yalan söylerken bile böyle düzgün konuşabiliyor olmama, etkileyici sözcükleri seçebilme yeteneğime, sözün özü aslında onun gibi değil, ondan beter biri olduğumu kanıtladığıma kendim de şaşırdım.

Vittoria yavaş yavaş sakinleşti, kendimi rahatlamış hissettim. Şimdi bilezik konusunu unuttuğunu umarak vedalaşmanın doğru yolunu bulmalı ve bekleyen iki gencin yanına dönmeliydim.

Nitekim bu konuyu bir daha açmadı ama onunla birlikte kilisede konuşan Roberto'yu dinlemeye gitmem için ısrar etti. Bu gerçekten felaketti çünkü takmıştı bir kere aklına. Tonino'nun arkadaşını övdü, Giuliana ile sevgili olduktan sonra onun en yakın arkadaşı olmuş olmalıydı. Ne kadar iyi bir çocuk olduğunu bilemezsin –dedi– zeki ve dengeli. Daha sonra da hepimiz Margherita'nın evinde yemek yiyeceğiz, sen de kalacaksın.

Nazik bir şekilde bunun mümkün olmadığını, eve dönmem gerektiğini söyledim ve bu arada onu gerçekten çok seviyormuş gibi kucakladım ve belki gerçekten de seviyordum, artık duygularımı kendim de anlayamaz olmuştum. Şöyle mırıldandım:

"Ben gidiyorum, annem bekliyor; ama yakında geri geleceğim."

Razı oldu:

"Tamam, seni uğurlayayım."

"Hayır, hayır, buna gerek yok."

"Seni otobüs durağına kadar geçireyim."

"Durağın yerini biliyorum, teşekkür ederim."

Elden gelen bir şey yoktu, bana eşlik etmek istedi. Durağın nerede olduğuna ilişkin en ufak bir bilgim yoktu, Rosario ve Corrado'nun beklediği yerden uzakta olduğunu umuyordum. Anladığım kadarıyla tam da onların olduğu yere yürüyorduk ve bütün yol boyunca telaşla, tamam, teşekkürler, artık yalnız yürürüm, dedim durdum. Halam pes etmedi, ben onu vazgeçirmek istedikçe, bir şeylerden kuşkulandığı yüzünden okunuyordu. Sonunda köşeyi döndük ve korktuğum gibi otobüs durağı tam da Corrado ve Rosario'nun ayan beyan görülen üzeri açık arabasının durduğu meydandaydı.

Vittoria güneşin altında şıkır şıkır parlayan sarı arabayı hemen gördü.

"Yoksa sen Corrado ve o hıyarla mı geldin?

"Hayır."

"Yemin et."

"Yemin ederim ki hayır."

Elini göğsüme sertçe vurarak beni geri itti ve kendi lehçesiyle küfürler savurarak arabaya doğru yürüdü. Ama Rosario lastikleri gıcırdatarak arabayı sürdü; halam önce vahşi hakaretler yağdırarak peşinden koştu, sonra ayakkabısının tekini çıkararak üzeri açık arabaya doğru fırlattı. Araba onu öfke içinde, yolun kenarında iki büklüm olmuş halde bırakıp gitti.

"Sen yalancının tekisin," dedi, ayakkabısını aldı, nefes nefese yanıma geldi.

"Yemin ederim ki değilim."

"Şimdi anneni arıyorum ve anlıyoruz."

"Yalvarırım yapma. Onlarla gelmedim ama annemi arama."

Annemin onu ziyaret etmemi istemediğini ama benim onu çok özlediğimi, bu nedenle okul arkadaşlarımla Caserta'ya geziye gittiğimi söylediğimi anlattım. İkna edici bir konuşma oldu: Halamla görüşebilmek için annemi kandırmam onu yumuşattı.

"Bütün bir gün mü?"

"Öğleden sonra dönmem gerekiyor."

Kararsız bakışlarla gözlerimin içini süzdü.

"O halde benimle Roberto'yu dinlemeye gel, sonra gidersin."

"Geç kalma riskim var."

"Beni kandırıp o ikisiyle gideceğini keşfedersem, benim de seni tokatlama riskim var."

İçimden dualar ederek peşine düştüm: Tanrım kiliseye gidesim yok, lütfen Corrado ve Rosario gitmemiş, beni bir yerlerde bekliyor olsunlar, beni halamın elinden kurtar, kilisede sıkıntıdan ölürüm. Yolun gerisi aşinaydı: Boş sokaklar, yabani otlar ve çöpler, yazılarla kirletilmiş duvarlar, dökünti evler. Vittoria yol boyunca kolunu omzuma sardı, arada sırada da sıkıca kendine

doğru çekiyordu. Özellikle Giuliana'dan söz etti –Corrado onu endişelendiriyordu ama Tonino ve kız kardeşi hakkında yorumları çok iyiydi–, onu çok mantıklı buluyordu. Aşk –dedi beni afallatan ve canımı sıkan ama onda eğreti duran ifadeyle– insanın ruhunu ısıtan bir güneş ışınıdır. Hayal kırıklığına uğramıştım. Belki halamı da onun beni annem ve babam hakkında yönlendirdiği dikkatle incelemeye almalıydım. Belki beni büyüleyen katılığının ardında yumuşak, aldatıcı, görünürde sert ama derinlerde hassas bir kadın vardı. Vittoria gerçekten buysa –diye düşündüm huzursuzlukla– o halde çirkin, sıradanlığın çirkinliği var onda.

Bu arada her araba gümbürtüsünde kaçamak bakışlarla çevreyi süzüyor ve Corrado ve Rosario'nun ortaya çıkarak beni kaçırmalarını umuyordum ama bir yandan da halamın yeniden bağırmasından, bana çıkışmasından korkuyordum. Sonunda kiliseye vardık ve kalabalık olması beni çok şaşırttı. Vittoria zorlamadan doğrudan kutsal su havuzuna gittim, parmaklarımı ıslattım, istavroz çıkardım. İçeride nefes ve çiçek kokusu, edepli bir uğultu, boğucu tonlarla susturulan çocuk bağırmaları vardı. Ana nefin sonuna yerleştirilmiş masanın arkasında, sırtını sunak masasına vermiş olarak ayakta duran Don Giacomo heyecanla ve kararlı bir havayla konuşuyordu. Bizim girdiğimizi görünce sevinmiş göründü, sözlerine ara vermeden eliyle selamladı. Bana kalsa boş olan en arka sıralara oturmak isterdim ama halam kolumdan yakaladı ve sağ nef boyunca sürükledi. İlk sıralara, bize yer tutmuş olan ve beni görünce yüzü mutluluktan pembeleşen Margherita'nın yanına oturduk. Onunla Vittoria arasına sıkıştım, biri tombul ve yumuşaktı, öteki gergin ve sıska. Don Giacomo sustu, uğultunun tonu yükseldi, zar zor çevreme bakındım; Giuliana şaşırtıcı biçimde ilk sıraya yerleşmişti, sağında geniş omuzları, dik göğsüyle Tonino oturuyordu. Sonra rahip şöyle dedi: Gel Roberto, ne işin var orada, benim yanıma otur; işte

tam o anda sanki tüm müminlerin bir anda soluğu kesilmiş gibi etkileyici bir sessizlik oldu.

Belki de öyle olmadı, belki de ben uzun boylu ama öne eğik duran, gölge gibi ince genç ayağa kalkınca tüm seslere kapadım kulağımı. Bana öyle geldi ki sadece benim görebildiğim uzun ve altın bir zincirle sırtından bağlandığı kubbeden aşağı uzanıyormuş gibi hafifçe salınıyordu ve ayakkabılarının ancak uçları yere değebiliyordu. Masanın yanına geldiğinde ve döndüğünde yüzünden büyük gözleri varmış gibi geldi: Açık maviydiler; esmer, kemikli, uyumsuz bir yüzün üzerinde, isyankâr saç yumağıyla lacivert gibi görünen sık sakal arasında masmaviydiler.

Neredeyse on beş yaşımdaydım ve o ana dek hiçbir erkek bana böyle çekici gelmemişti; nerede kalmıştı Corrado, nerede kalmıştı Rosario. Roberto'yu gördüğüm anda –daha ağzını açmadan, daha bazı duygularla tutuşmadan, tek bir kelime telaffuz etmeden– göğsümde son derece şiddetli bir acı hissettim ve hayatıma ilişkin her şeyin değiştiğini, bunu bildiğimi, bunu kesinlikle yaşamam gerektiğini bildim, her ne kadar Tanrı'ya inanmıyorsam da her gün ve her gece bunun olması için dua edecektim, sadece bu umut, sadece bu dua, cansız bedenimin şu anda yere serilmesini engelleyebilirdi.

V

1

Don Giacomo nefin sonundaki döküntü masaya oturdu ve yanağını elinin ayasına dayayarak, gözlerini ayırmadan son derece yoğun bir dikkatle Roberto'yu dinledi. Roberto ise ayakta, sert ama çekici tonlamalarıyla konuşuyordu; sırtını sunağa ve sarı renkli İsa'nın koyu renkli tahtalara çivilenmiş olduğu büyük çarmıha dönmüştü. Söylediklerine ilişkin neredeyse hiçbir şey anımsamıyordum, bunun nedeni kendini benim için yabancı olan bir kültürün içinden ifade ediyor olması olabilirdi ama belki de heyecandan dinleyememiştim. Zihnimde ona ait olduğundan emin olduğum cümleler vardı ama zaman içinde konumlandıramıyordum, o anın sözlerini sonraki sözlere karıştırıyordum. Gene de zihnimdeki belli başlı düşünceler o pazar günü dile getirilmiş olan konuşmaya aitti. Bazen öyle geliyor ki, iyi meyve veren iyi ağaçlar ve kötü meyve veren ve bu nedenle odun olarak kullanılan kötü ağaçlar meselini o gün kilisede o anlatmıştı. Ya da daha sık olarak emin olduğum konu, büyük bir girişime adım atarken kaynaklarımız hakkında doğru bir hesap yapmamız gerektiğiydi; çünkü örneğin bir kule inşa edeceksek ve elimizde en son taşın parası hazır değilse bu işe hiç başlamamalıydık. Sanırım hepimizi cesarete davet etmişti, hayatımızı mahvetmemenin tek yolunun onu başkalarını kurtar-

mak için kullanmak olduğunu anlatmıştı. Gerçek anlamda adil, merhametli, sadık olmak ve adaletsizliği, katı kalpliliği, sadakatsizliği geleneklere saygının arkasına saklamamak gerektiği üzerinde durduğunu hayal ediyor olabilirim. Her neyse, üzerinden zaman geçti ve tam olarak karar veremiyorum. Benim için başından sonuna kadar tüm konuşması ağzından, boğazından gelen büyüleyici seslerin akışından başka bir şey değildi. Çok belirgin olan âdemelmasına gözlerimi dikmiştim ve sanki bu çıkıntının arkasında, gezegeni dolduran sayısız erkekten birinin değil de gerçekten yaratılmış ilk eril insanın nefesi titreşiyordu. Esmer yüzüne kakılmış açık renkli gözleri, uzun parmakları, parlak dudakları ne kadar güzel ve ürkütücüydü. Tek bir sözcükten kuşkum yok, o gün papatya yaprakları seçer gibi sık sık yineledi onu. Bu sözcük "pişmanlık" idi ve bence yanlış kullanıyordu. Yapılmış olan hatalı kullanımların temizlenmesi gerektiğini söylerken bunu varoluşumuza yayılmış metinlerin üzerini ipliğiyle örecek olan bir iğne gibi tasvir etti. Kendimizi sıkı bir şekilde göz altında tutmalıydık, bu iğne vicdanın uykuya dalmasını engellemek için onu yaralayacak bıçaktı.

2

Roberto sustuğu anda halam beni Giuliana'nın yanına sürükledi. Sergilediği değişim beni çarptı, güzelliği adeta çocuksuydu. Makyajı yok, diye düşündüm, kadınsı renkleri yok ve o anda kısa eteğim, boyalı gözlerim, rujlu dudaklarım ve açık yakamla kendimi çok rahatsız hissettim. Giuliana bana fısıldayarak: Seni gördüğüme çok sevindim, nasıl beğendin mi? Derken kendimi hiç oraya layık görmediğimi düşünüyordum. Ona kompliman yapan karmakarışık sözlerle sevgilisi için heyecanlı bir takım

övgüler mırıldandım. Vittoria araya girerek, seni tanıştırsın, deyince Giuliana bizi Roberto'nun yanına götürdü.

Halam öyle gururla "Benim yeğenim," dedi ki utancım kat be kat arttı, "Son derece zeki bir kızdır".

Neredeyse bağırarak "Hiç de zeki değilim," dedim ve en azından değmesi umuduyla elimi ona uzattım.

O benim elimi sıkmadan iki eli arasına aldı, sevgi dolu bakışlarıyla çok memnun olduğunu söyledi; halam da o sırada bana çıkışıyordu: Fazla alçakgönüllü bu, her zaman kibirli ağabeyimin tam tersi. Roberto bana okulumu, ne eğitimi aldığımı, hangi kitapları okuduğumu sordu. Birkaç saniyeliğine bu soruların laf olsun diye sorulmadığı izlenimine kapıldım, buz kestiğimi fark ettim. Derslerin sıkıcılığı, aylardan beri okuduğum, bitmek bilmeyen, kayıp zamanın peşinden giden kitap hakkında bir şeyler geveledim. Giuliana ona bir solukta: Seni çağırıyorlar, dedi. Ama o gözlerini benim gözlerimden ayırmadı, hem çok güzel hem de çok ağır bir kitap okumakta olduğuma şaşırmıştı, sevgilisine döndü: Bana başarılı olduğunu söylemiştin ama o çok başarılı. Halam gururlandı, yeniden onun yeğeni olduğumu söyledi, bu arada cemaatten bir iki güleç yüzlü kişi rahibi göstererek işaretler yapıyordu. Roberto'yu derinden etkileyecek birkaç söz arıyordum ama zihnimin içi bomboştu, hiçbir şey bulamadım. Öte yandan o çoktan yaratmış olduğu sevginin seline kapılmıştı, üzüldüğünü ifade eden bir işaretle bana veda etti, Don Giacomo'nun da aralarında bulunduğu kalabalığın içine daldı.

Bakışlarımla bile olsa izlemeye cesaret edemedim, ışıl ışıl görünen Giuliana'nın yanında kaldım. Babasının, Margherita'nın mutfağında asılı olan fotoğrafını, onun önünde titreşen ve gözlerini aydınlatan minik elektrikli alevi yeniden düşündüm ve genç bir kadının o erkeğin tüm hatlarına sahip olup sonuçta bu kadar güzel olmasının şaşkınlığına kapıldım. Onu kıskandığımı hissedi-

yordum, minik bej giysi içindeki duru bedeni, temiz yüzü neşeli bir güç yayıyordu. Onu ilk tanıdığımda enerjisini yüksek sesle ve abartılı el hareketleriyle dışa vuruyordu; oysa şimdi sevmenin ve sevilmenin gururundan gelen görünmez ipliklerle davranışlarının coşkusu dertop edilmiş gibi Giuliana pek edepli bir hale bürünmüştü. Zorlama bir İtalyancayla şöyle dedi: Başına gelenleri öğrendim, çok üzgünüm, nasıl da anlıyorum seni. Ve az önce sevgilisinin yaptığı gibi bir elimi iki eli arasına aldı. Ama rahatsızlık hissetmedim, annemin acısını onunla içtenlikle konuştum; meraklı yanım ise Roberto'yu gözden kaçırmamaya çalışıyordu, bakışlarıyla beni aramasını umut ediyordum. Bu olmadı hatta herkese, bana göstermiş olduğu nazik sevecenlikle yaklaştığını gözlemledim. Bunu hiç acele etmeden, konuştuğu kişiye zaman ayırarak ve o sırada sadece bir şeyler söyleyebilmek, tebessümünün, uyumsuz hatlardan beslenen yüzünün güzelliğinin sıcaklığını hissetmek için çevresine toplananlar da birbirleriyle konuşsunlar diye yapıyordu. Yaklaşsam, diye düşündüm, bana da yer açar, beni de tartışmaya dahil eder. Ama o zaman kendimi daha donanımlı biçimde ifade etmeliydim ve o zaman hemen bunun yapaylığını, başarılı olmadığımı, onun gerçekten gönül verdiği konular hakkında hiçbir şey bilmediğimi hemen fark edecekti. O zaman içimi sıkıntı bastı, onunla sohbette ısrarcı davranmak beni küçük düşürecekti, şöyle düşünecekti: Ne kadar da cahil bu kız. Giuliana benimle ilgilenmeyi sürdürürken ansızın gitmem gerektiğini bildirdim. O ise evinde yemeğe kalmam için ısrar etti: Roberto *da* kalacak, dedi. Ama korkmuştum bir kere, kelimenin tam anlamıyla kaçmak istiyordum. Hızlı adımlarla kiliseyi terk ettim.

Dışarı, avluya çıktığım anda temiz hava başımı döndürdü. Çevreme bakınırken sanki çok etkileyici bir film seyredip sinemadan çıkmışım gibi hissettim. Ayrıca eve nasıl döneceğim hakkında da hiçbir fikrim yoktu ama bunu da umursamıyordum.

Sonsuza dek kalabilirdim orada: Revakların altında uyurdum, yemeden içmeden, Roberto'yu düşünerek ölebilirdim. O anda başka her türlü sevgi ve arzunun hiç önemi yoktu.

Biri bana sesleniyordu, Vittoria idi, yanıma geldi. Beni kandırabilmek için en vıcık vıcık ses tonunu kullandı, sonunda pes etti ve San Giacomo dei Capri'ye dönebilmek için ne yapmam gerektiğini tarif etti: Metro seni Amadeo Meydanı'na götürür, oradan fünikülere binersin, sonra Vanvitelli Meydanı'na geldiğinde yolunu bulursun. Şaşkınlığımı görünce –ne oldu, anlamadın mı?– Margherita'nın evinde yemek olmasına rağmen beni *Cinquecento*'suyla eve bırakmayı önerdi. Nazikçe önerisini reddettim, abartılı biçimde duygulu bir yerel lehçeyle konuşmaya başladı, saçlarımı okşadı, koluma girdi, bir iki kez ıslak dudaklarıyla yanağımı öptü ve o anda onun intikamcı değil sevgiye muhtaç zavallı bir kadın olduğu duygusu ağırlık kazandı; o anda Roberto karşısında iyi bir izlenim bıraktığım için beni daha da fazla seviyordu. Çok iyiydin, dedi, ben bunu öğreniyorum, bunu okuyorum, aferin, aferin, aferin. Ona karşı babamın olduğu kadar suçlu hissettim kendimi ve bunu telafi edebilmek için elimi cebime soktum, bileziği alıp ona uzattım.

"Sana vermek istemiyordum," dedim, "bana ait olduğunu düşünüyordum ama bu senin ve senden başkasında olmamalı."

Bu davranışı beklemiyordu, sanki bir yılan ya da lanetmiş gibi gözle görünür bir rahatsızlıkla baktı bileziğe. Şöyle dedi:

"Hayır, onu sana hediye ettim, beni sevmen yeter."

"Alsana."

En sonunda gönülsüzce kabul etti, koluna takmadı. Çantasına soktu ve elimi sıkarak, gülerek, şarkı mırıldanarak otobüs gelene kadar benimle bekledi. Sanki her adımım belirleyiciymiş ve beklenmedik biçimde bana ait başka bir hikâyenin, başka bir varoluşun içine yayılacakmışım gibi bindim otobüse.

Birkaç dakikadır pencere kenarında oturuyordum ki ısrarla çalan korna sesini duydum. Yan şeritte Rosario'nun spor arabasının gittiğini gördüm. Corrado el sallıyor, in Gianni gel, diye bağırıyordu. Kim bilir nereye saklanarak, sabırla beni beklemişlerdi, bunca zaman boyunca onların arzularını yerine getireceğimi ummuşlardı. Gülümseyerek baktım onlara, rüzgâra karşı yol alırlarken bana çok anlamsız göründüler. Rosario arabayı sürüyor, bana ağırdan alarak inmemi işaret ediyordu, Corrado da bağırmaya devam ediyordu: Seni bir sonraki durakta bekliyoruz, çok eğleneceğiz. Bu arada emir veren bakışlar fırlatıyor, ona itaat edeceğimi umuyordu. Anlamsızca gülümsediğim ve bir yanıt vermediğim için, Rosario da niyetimi anlamak için gözlerini yukarı kaldırdı. Sadece ona hayır işareti yaptım, sesimi çıkarmadan: Artık mümkün değil, dedim.

Üstü açık araba hızlandı, otobüsü geride bıraktı.

3

Annem, Caserta gezisinin bu kadar kısa sürmüş olmasına şaşırdı. Nasıl oldu da bu kadar erken geldin, diye sordu gönülsüzce, kötü bir şey mi oldu, kavga mı ettin? Susabilir, her zamanki gibi gidip odama kapanabilir, müziği sonuna kadar açabilir, yitik zamanı ya da başka bir şeyi okuyabilir, okuyabilirdim ama hiçbirini yapmadım. Fazla uzatmadan ona Caserta'ya değil Vittoria'ya gittiğimi itiraf ettim, hayal kırıklığıyla yüzünün sarardığını görünce yıllardan beri yapmadığım bir şeyi yaptım: Kucağına oturdum, kollarımı boynuna sardım ve hafif hafif gözlerini öptüm. Direnç gösterdi. Artık büyük ve ağır olduğumu söyledi, yalan söylemem, giyimim, avam makyajım yüzünden azarladı ama bu arada sıska kollarıyla beni belimden sardı. Belli bir noktada bana Vittoria'yı sordu:

"Seni korkutacak bir şey mi yaptı?"

"Hayır."

"Gergin olduğunu hissediyorum."

"İyiyim."

"Ellerin buz gibi, terlemişsin. Başına bir şey gelmediğinden emin misin?"

"Gayet eminim."

Hayretler içindeydi, telaşlanmıştı, mutluydu ya da onun tepkisi sandığım mutluluğu, hayreti ve telaşı birbirine karıştıran bendim. Roberto adını anmadım, doğru kelimeleri bulamayacağımı ve kendimden nefret edeceğimi hissediyordum. Ama ona kilisede dinlediğim bazı konuşmaların hoşuma gittiğini söyledim.

"Her pazar" diye anlattım ona, "rahip bazı başarılı arkadaşlarını davet ediyor, ana nefin sonuna bir masa koyuyor ve tartışılıyor."

"Ne hakkında?"

"Sana anlatmayı beceremem."

"Bak gerginsin işte."

Gergin değildim aslında, mutlu bir heyecan içindeydim ve bu halim, annem birkaç gün önce rastlantıyla Mariano'yu gördüğünü, bugün Caserta'da olmamdan yararlanarak onu kahve içmeye davet ettiğini ezile büzüle söylerken bile kaybolmadı.

Bu haber bile neşemi kaçırmadı, sordum:

"Mariano ile birlikte olmak mı istiyorsun?"

"Daha neler!"

"Bir kere olsa doğruyu söyleyemez misiniz?"

"Giovanna sana yemin ederim, *bu* doğru: Benimle onun arasında hiçbir şey yok, asla olmadı. Ama baban onunla görüşmeye başladığına göre, ben neden görüşmeyeyim?"

Bu son haber içime oturdu. Annem yakın bir tarihte olduğunu belirtmeden bana Mariano kızlarını görmeye uğradığında

iki eski arkadaşın rastlaştıklarını ve kızların hatırına birbirleriyle kibarca konuştuklarını anlattı.

İşte o anda patladım:

"Babam kendisine ihanet eden arkadaşıyla bile ilişkisini düzeltebiliyorsa, neden elini vicdanına koyup kardeşiyle barışmıyor acaba?"

"Çünkü Mariano uygar bir insan ama Vittoria öyle değil."

"Saçmalık. Mariano'nun üniversite hocası olması ona iyi geliyor, kendi değerini artırıyor ama Vittoria ona asıl olduğu kişiyi hissettiriyor."

"Baban hakkında nasıl konuştuğunun farkında mısın?"

"Evet."

"Kes o halde."

"Düşündüğümü söylüyorum."

Odama gittim, Roberto düşüncesine sığındım. Onu bana tanıştıran Vittoria idi. O halamın dünyasına aitti, anne ve babamınkine değil. Vittoria onunla görüşüyor, ona değer veriyor, ideali değilse de Giuliana ile nişanlanmış olmasını onaylıyordu. Bu onu gözümde başta Mariano ve Costanza olmak üzere anne babamın bir ömür boyunca görüştüğü kişilerden daha duyarlı, daha zeki kılıyordu. Sinirli bir şekilde banyoya kapandım, özenle makyajımı sildim, blucinle beyaz bluz giydim. Evimde yaşanan olayları, anne babamın davranışlarını, eski bir dostluk içinde yaşanan çürümeyi anlatsam ne derdi acaba Roberto? Zilin şiddetli sesi beni yerimden oynattı. Bir iki dakika geçti, Mariano ve annemin sesi geldi kulağıma, beni zorla yanlarına çağırmaz diye umdum. Bunu yapmadı, ben derse oturdum, ama bu da kaçış olmadı, biraz sonra bağırdığını duydum: Giovanna, gel Mariano'ya merhaba de. Öfleye pöfleye kitabı kapattım, gittim.

Angela ve Ida'nın babasının zayıflığına acayip şaşırdım, sanki annemle yarışıyordu. Onu görünce acıdım ama acımam uzun sürmedi. Tıpkı Corrado ve Rosario gibi tuhaf bakışlarının

hemen göğüslerime kayması beni rahatsız etti, üstelik bu sefer bluzumun yakası kapalıydı.

Duygulanarak "Ne kadar büyümüşsün!" diye bağırdı ve beni kucaklamak, yanaklarımdan öpmek istedi.

"Bir çikolata alır mısın? Mariano getirdi."

Reddettim, ders çalışmam gerektiğini söyledim.

"Kaybettiğin yılı kurtarmaya çalıştığını biliyorum," dedi.

Başımla evet işareti yaptım, gidiyorum diye mırıldandım. Çıkmadan önce bakışlarını yeniden üzerimde hissettim ve utandım. Roberto ise sadece gözlerime bakmıştı.

4

Çok geçmeden olup biteni anladım: İlk görüşte âşık olmuştum. Bu tür aşk hakkında çok okumuştum ama neden bilmem onunla benim aramda yaşanana bu ifadeyi konduramamıştım. Roberto'yu –yüzünü, sesini, elimi saran ellerini– huzursuz günlerim ve gecelerim için bir tür mucizevi avuntu olarak yorumlamayı yeğledim. Elbette onu yeniden görmek istiyordum ama ilk sarsıntımdan sonra –görmemle şiddetle ona ihtiyaç duymanın kesiştiği o unutulmaz an– bir tür sakin gerçekçilik devreye girmişti. Roberto bir adamdı, ben küçük bir kızdım. Roberto çok güzel ve iyi olan bir başka kızı seviyordu. Roberto'ya ulaşmak mümkün değildi, Milano'da yaşıyordu, gönlünde neler olduğundan bihaberdim. Tek temas noktam Vittoria idi ve Vittoria karmaşık bir insandı, üstelik onunla her buluşma çabam annemi üzecekti. Bu nedenle ne yapacağımı bilemeden günlerin gelip geçmesini seyrettim. Sürekli anne ve babamın tepkilerini dert ederek yaşamayı hak etmediğimi, zaten onların da benim tepkilerimi hiç umursamadıklarını düşündüm. Ve daha fazla dayanamadım, evde yalnız olduğum bir

akşamüstü halamı aradım. Öğle yemeği davetini kabul etmediğim için pişmandım, önemli bir fırsatı kaçırmıştım, bir daha ne zaman ziyarete gelirsem Roberto ile yeniden karşılaşmam mümkün olurdu? Bileziği iade ettikten sonra halamın beni iyi karşılayacağını sanmıştım ama Vittoria sözümü tamamlamama bile fırsat tanımadı. Caserta yalanımın ertesi günü annemin malum bezgin sesiyle beni rahat bırakması, benimle bir daha buluşmaması gerektiğini söylemek için onu aradığını öğrendim. Halamın öfkesinin nedeni belli olmuştu. Anneme hakaretler yağdırdı, evin önünde bekleyip onu bıçaklayacağını haykırdı ve şöyle bağırdı: Seni ondan çalmak için elimden geleni yapanın *ben* olduğumu söylemeye ne hakkı var, oysa benim tüm hayat amacımı çalan *sizsiniz, siz,* senin baban, senin annen ve sen de bileziği iade etmekle her şeyi yoluna koyacağını sandın. Bana bağırdı: Eğer anne babandan yana olacaksan beni bir daha asla arama, anladın mı? Ve ardı ardına ve nefes nefese edepsiz sözlerle ağabeyini ve yengesini yerin dibine batırdıktan sonra yüzüme kapattı.

Ondan yana olduğumu, annemin aramasına çok kızdığımı söylemek için yeniden aramayı denedim ama açmadı. İçime sıkıntı oturdu, o anda onun sevgisine muhtaçtım, o olmadan bir daha Roberto ile görüşememekten korktum. Bu arada ilk günler mutsuz nazarlarla, sonra da sürekli düşüncelerle zaman aktı gitti. Onu çok uzak bir dağın profili gibi, belirleyici çizgiler içinde kalmış mavimsi bir nesne gibi düşünmeye başladım. Olasılıkla –diye düşündüm– Pascone'de kimse onu benim kilisedeki net bakışlarımla görmemiştir. O bölgede doğmuştu, orada büyümüştü, Tonino'nun çocukluk arkadaşıydı. Herkes onu o soluk fonun pırıltılı bir parçası olarak görüyordu ve Giuliana da ona gerçekten olduğu kişi olarak değil de ortak kökenlerinden ve pis kokulu sanayi mahallesinden çıkmakla birlikte Milano'da eğitim almış ve ötekilerden farklı olabilmeyi başarmış kişi olduğu için aşıktı. O mahallenin insanlarının

onu sevmesini sağlayan özellikleri, aslında gerçek manada olduğu kişiyi görmeyi ve olağanüstü yanlarını fark etmeyi engelliyor, diye geçirdim içimden. Roberto yetenekleri olan sıradan bir kişi olarak değerlendirilmemeli, Roberto korunmalı. Örneğin ben Giuliana olsaydım evime yemeğe gelmesini önlemek için elimden geleni yapardım; Vittoria'nın, Margherita'nın, Corrado'nun onu bozmasından hatta beni seçme nedenlerini de bozmasından korkardım. O dünyadan uzak tutardım ve şöyle derdim: Kaçalım buradan, seninle Milano'ya geleyim. Bence Giuliana şansının farkında değildi. Bana kalsa onunla biraz arkadaşlık kurabilsem, Vittoria ve Margherita'dan çok daha üstün olan annemle zaman kaybetmesini asla istemezdim diye düşündüm. Hatta babamla her türlü olası temasını da engellerdim. Roberto'dan yayılan enerjinin kaybolup gitmemesi için özel ilgi gerekiyordu ve ben onu temin edebileceğimden emindim. Ah evet, onun arkadaşı –o kadarı yeterdi– olabilsem, ona gereken ve benim bile nereye gizlendiğini bilmediğim bazı niteliklerim olduğunu kanıtlardım.

5

O dönemde, fiziksel anlamda değilse de ruhsal anlamda güzelleşebileceğimi düşünmeye başladım. Ama nasıl? Artık iyi bir karakterim olmadığını keşfetmiştim, içimden kötü sözler ve eylemler dökülüyordu. Bazı niteliklerim vardıysa bile, kendimi zavallı bir iyi aile kızı gibi hissetmemek için onları boğuyordum. Kurtuluşumun yolunu bulduğum izlenimine kapılıyordum ama onu yürümeyi bilmediğim gibi belki de hak etmiyordum.

İşte tam bu ruh halindeyken, bir öğleden sonra tamamen rastlantısal bir şekilde Pascone Kilisesi'nin rahibi Don Giacomo'ya rastladım. Hatırlamadığım bir nedenle Vanvitelli Meydanı'nday-

dım, kendi meselelerime dalmış biçimde yürüyordum ve gidip ona tosladım. Giannina, diye bağırdı. Onu karşımda görmemle meydanın, yapıların bir anlığına silinmesi bir oldu ve kendimi yeniden kilisede, Vittoria'nın yanında oturur halde buldum; Roberto da masa başında konuşuyordu. Her şey yerli yerine oturunca, rahibin beni tanımasına, adımı anımsamasına sevindim. Sanki ilkokuldan beri tanıdığım bir yaşıtımmış gibi sarılacak kadar neşelendim. Sonra çekindim, kekelemeye başladım, ona siz diye hitap ettim, o ise sen dememi istedi. Montesano füniküle-rine binmeye gidiyordu, bana eşlik etmeyi önerdi, bense konuyu hemen ve coşkuyla kilisede yaşadığım deneyime getirdim.

"Roberto ne zaman döner bir başka konuşma için?"

"Hoşuna gitti mi?"

"Evet."

"İncilin içinden ne bulup çıkardı gördün mü?"

Hiçbir şey anımsamıyordum –zaten İncillerden ne anlardım– benim zihnime kazınan sadece Roberto idi. Gene de başımla evet işareti yaptım ve mırıldandım:

"Okuldaki hiçbir öğretmen onun gibi büyüleyemiyor, onu dinlemek için yeniden geleceğim."

Rahibin yüzü asıldı ve ancak o anda aynı kişi olduğu halde görünümünde bir şeylerin değiştiğini fark ettim. Yüzünde sarımsı bir renk vardı, gözleri kızarmıştı.

"Roberto bir daha gelmeyecek," dedi, "kilisede bir daha o tür girişimler olmayacak."

Acayip bozuldum.

"Hoşa gitmedi mi?"

"Üstlerimin ve cemaatten bazı kişilerin hoşuna gitmedi."

Şimdi de hayal kırıklığına uğramıştım ve sinirlenmiştim. Şöyle dedim:

"Senin üstün Tanrı değil mi?"

"Evet ama havanın iyi mi kötü mü olmasına karar veren çavuşları var."

"Sen ona doğrudan başvur o zaman."

Don Giacomo, sanki belirsiz bir zamanı işaret eden bir el hareketi yaptı ve o anda parmaklarında, elinin tersinde, bileğine kadar mor lekeler olduğunu fark ettim.

"Tanrı dışarıda," dedi gülümseyerek.

"Peki ya dua?"

"İnan yıldım, aslında sadece mesleki olarak dua ediyorum. Peki sen? İnanmasan da dua ettin mi?"

"Evet."

"İşe yaradı mı?"

"Hayır, başarılı olmayan bir sihir o."

Don Giacomo sustu. Yanıldığımı anladım, özür dilemem gerektiğini düşündüm.

"Kimi zaman aklımdan geçeni söylüyorum," diye mırıldandım, "özür dilerim."

"Ne için özür diliyorsun? Günümü aydınlattın, iyi ki rastladım sana."

Sanki bir sır saklıyormuş gibi sağ eline baktı.

"Hasta mısın?" diye sordum.

"Şurada, Kerbaker Sokağı'ndaki bir hekim dostuma uğradım; içimdekiler dışa dökülmüş."

"Neye bağlı bu?"

"İstemediğin ve itaat etmediğin şeyler yapmaya zorlandığında bu insanın zihnine dokunuyor ve o da her şeyi bozuyor."

"İtaat bir cilt hastalığı mıdır?"

Ne diyeceğini bilemezmiş gibi bir an baktı ve gülümsedi:

"Aferin, aynen öyle, bir cilt hastalığı. Sen de iyi bir şifasın, sakın değişme, her zaman aklına geleni söyle. Seninle iki kelam daha etsem eminim iyileşirim."

Ansızın şöyle dedim:

"Ben de iyileşmek istiyorum. Ne yapmam gerekiyor?"

Rahip beni yanıtladı:

"Her an tuzakta bekleyen kibri kovmalısın."

"Başka?"

"Başkalarına iyilikle ve adaletle davranmalısın."

"Başka?"

"Sonra senin yaşın için en zor olanı var: Anneni ve babanı onurlandır. Zor ama denemelisin Giannì, önemli bu."

"Annemle babamı anlayamıyorum artık."

"Büyüyünce anlayacaksın."

Herkes büyüyünce anlayacağımı söylüyordu. Ben de şöyle yanıtladım:

"O zaman büyümeyeceğim."

Fünikülerde vedalaştık ve onu bir daha görmedim. Roberto hakkında soru sormaya cesaret edemedim, Vittoria ona benden söz etti mi, evdeki sorunları aktardı mı diye de soramadım. Sadece utana sıkıla şunu söyledim:

"Kendimi çirkin, kötü huylu hissediyorum ama gene de sevilmek istiyorum."

Ama bunu söylemek için çok geç kalmıştım, o bana çoktan arkasını dönmüştü.

6

O karşılaşma bana iyi geldi, her şeyden önce anne babamla ilişkimi düzeltmeyi denedim. Onları onurlandırmıyordum ama yeniden yaklaşmak için elimden geleni yapıyordum.

Saldırgan ses tonumu kontrol altına almam kolay olmasa da annemle işler oldukça yoluna girdi. Vittoria ile yaptığım

telefon görüşmesinden hiç söz etmedim ama arada bir ona emirler yağdırmak, söylenmek, dert yanmak, sinsilik etmekten geri kalmadım. O genellikle tepki göstermiyor, sanki istediği zaman sağırlaşma yeteneği varmış gibi kayıtsız kalıyordu. Ama yavaş yavaş davranışlarımı değiştirdim. Koridora bakarak dışarı çıkmayacağı ya da konuk ağırlamayacağı zaman da özenle giyindiğini ve tarandığını görüyordum ve hem acının tükettiği hem de saatlerce işi için iki büklüm çalıştığı için öne eğilen bedeni yüreğimi yumuşatıyordu. Bir akşam onu gözetlerken ansızın halamla özdeşleştirdim. Elbette düşmanlardı, elbette eğitim, zarafet bakımından karşılaştırılamazlardı. Ama Vittoria da Enzo uzun zaman önce ölmesine rağmen ona bağlı kalmamış mıydı? Onun sadakati bana yüce bir davranış olarak görünmemiş miydi? Ansızın kendimi annemin çok daha soylu bir ruh hali sergilediğini düşünürken yakalayınca saatlerce bu konuya takıldım.

Vittoria aşkına karşılık bulmuştu, sevgilisi onu her zaman sevmişti. Annemse en rezil şekilde aldatılmış olmasına karşın duygularını olduğu gibi korumayı başarmıştı. Kendisini eski kocası olmadan düşünmeyi ne istiyor ne de düşünüyordu hatta varoluşunun hâlâ bir anlamı olmasını babamın arada bir telefon ederek ona zaman ayırmasına yüklüyordu. Onun bu uysallığı hoşuma gitmeye başladı. Nasıl olmuş da bu bağlılığı yüzünden saldırmış ve hakaret etmiştim? Onun bu mutlak biçimde sevme gücünü –evet gücünü– nasıl olur da zayıflık olarak nitelemiştim?

Bir keresinde tarafsız bir gözlemci gibi sormuştum ona:

"Madem beğeniyorsun Mariano'yu, al onu."

"Kaç kere söyleyeceğim sana? Mariano'dan iğreniyorum."

"Ya babam?"

"Baban babandır."

"Neden onun hakkında hiç kötü bir şey söylemiyorsun?"

"Söylediğim başkadır, düşündüğüm başka."

"Düşüncelerine mi döküyorsun içini?"

"Biraz ama sonra onunla mutlu olduğumuz onca yılı düşünüyorum ve nefret etmeyi unutuyorum."

O cümle –*nefret etmeyi unutuyorum*– gerçek ve canlı bir şeyleri yakalamıştı, işte tam da o nedenle ben de babamı yeniden düşünmeyi denedim. Onu artık çok az görüyordum, Posillipo'daki eve bir daha gitmemiştim, Angela ve Ida'yı hayatımdan silmiştim. Beni ve annemi terk ederek gidip Costanza ve kızlarıyla yaşıyor olmasını anlamak için ne kadar kafa patlatırsam patlatayım açıklama bulamıyordum. Geçmişte annemden çok üstün olduğuna inanırdım ama şimdi fesatlıkta bile hiçbir ruh yüceliği olmadığını hissediyordum. Nadiren beni okuldan almak için uğradığında nasıl yakındığına dikkat kesiliyordum çünkü yalnız kaldığımda bunların nasıl yapay yakınmalar olduğunu didikliyordum. Beni mutlu olmadığına ya da San Giacomo dei Capri evinde yaşadığı zamana göre biraz daha az mutsuz olduğuna inandırmak istiyordu. Ona inanmıyordum elbette ama bu arada onu inceliyor ve düşünüyordum: Kendi düşüncelerimi şimdilik bir kenara kaldırmalı ve küçüklüğümde ona hayranlık duyduğum günleri düşünmeliyim. Madem annem her şeye rağmen ona bağlılığını koruyor, nefret etmeyi unutma noktasına varıyor, bu onun çocukluğundan gelen bir üstünlük olmamalı. Bu nedenle babama bazı nitelikler yüklemek için ciddi çaba gösterdim. Bunu sevgiyle yapmadım çünkü ona karşı hiçbir duygu beslemiyormuşum gibi geliyordu: Annem belli bir önemi olan o insanı sevdiğine göre ben de en azından görüştüğümüzde nazik olmaya gayret ediyordum. Ona okulu, öğretmenlerin bazı saçmalıklarını anlatıyor hatta bir Latin yazarın zor metnini açıkladığında ya da yeni saç kesimini gördüğümde övgüler düzüyordum.

"Neyse ki bu sefer çok kısa kesmemişler. Berberini mi değiştirdin?"

"Öyle, eve bir adım uzaklıkta var bir tane. Zaten saçlarım umurumda değil artık, kırlaştılar, senin saçlarınsa genç ve güzel."

Saçlarımın güzelliğine imasını duymazdan geldim ve hatta yersiz buldum. Şöyle dedim:

"Hiç de kır değiller, sadece şakaklarına ak düşmüş."

"Yaşlanıyorum."

"Ben küçükken çok daha yaşlıydın, gençleştin şimdi."

"Istırap gençleştirmez."

"Demek ki yeterince ıstırap çekmiyorsun. Mariano ile yeniden görüşmeye başladığını duydum."

"Kim söyledi?"

"Annem."

"Bu doğru değil ama bazen kızları görmeye geldiğinde karşılaşıyoruz."

"Peki kavga ediyor musunuz?"

"Hayır."

"Peki o halde yolunda gitmeyen ne?"

Yolunda gitmeyen hiçbir şey yoktu, sadece beni özlediğini ve yokluğuma üzüldüğünü hissetmemi istiyordu. Bazen bunu öyle güzel sahneliyordu ki ona inanmamam gerektiğini unutuyordum. Güzel kalmıştı, annem gibi zayıflamamıştı, yüzü kırışmamıştı bile: Onun duygulu ses tonunun ağına düşmem, yeniden çocukluğuma yuvarlanmam, ona güvenmem pek kolaydı. Bir gün gene okul çıkışında *panzarotti* ve *pastacresciuta* yerken ona ansızın İncil okumak istediğimi söyledim.

"Nereden çıktı bu?"

"Kötü bir şey mi yaparım?"

"Çok iyi yaparsın."

"Ya Hıristiyan olursam?"

"Bunda bir kötülük görmüyorum."

"Ya vaftiz olursam?"

"Yeter ki bu bir kapris olmasın. İnancın varsa her şey olur."

Hiçbir şekilde karşı çıkmadı ama ben bu niyetimden ona söz etmiş olmaktan çok çabuk pişman oldum. Roberto'dan sonra onu otoriter ve sevilmeye değer biri olarak düşünmek katlanılmaz geldi. Artık onun benim hayatımla ne ilgisi vardı ki? Otorite ve sevgi duygularını artık ona yüklemeye hiç niyetim yoktu. İncili okusam bile bunu kilisede ondan söz eden genç adam için yapacaktım.

7

Babamla –daha ilk adımda başarısızlığa uğrayan– yakınlık kurma çabam Roberto'yu yeniden görme arzumu alevlendirdi. Daha fazla direnemedim ve yeniden Vittoria'yı aramaya karar verdim. Bunalımlı ve sigaradan çatlak sesiyle yanıtladı; bu sefer saldırmadı, hakaret etmedi ama muhabbet de göstermedi.

"Ne var?"

"Nasılsın diye sormak istedim."

"İyiyim."

"Bir pazar günü uğrayabilir miyim?"

"Ne için?"

"Görüşmek için. Ayrıca Giuliana'nın sevgilisiyle tanıştığıma çok memnun oldum; oralara geldiğimde belki seninle ona merhaba demeye de gideriz."

"Artık kilisede hiçbir şey yapılmıyor, rahibi de kovmak istiyorlar."

Don Giacomo ile sokakta karşılaştığımı ve her şeyi öğrendiğimi söylememe zaman bırakmadı. Yerel lehçesini iyice koyulaştırarak herkese, cemaate, piskoposlara, kardinallere, Papa'ya ama aynı zamanda Don Giacomo ve hatta Roberto'ya öfkesini kustu.

"Rahip abarttı," dedi, "sanki ilaç kullandı: Bizi önce tedavi etti, sonra yan etkiler ortaya çıktı ve şimdi kendimizi çok daha kötü hissediyoruz."

"Ya Roberto?"

"Roberto'ya hayat kolay. Geliyor, ortalığı birbirine katıyor, çekip gidiyor, aylarca görünmüyor. Ya Milano'da ya burada ama bu Giuliana'ya iyi gelen bir şey değil."

"Aşk iyidir," dedim, "Aşk kimseyi acıtmaz."

"Sen ne anlarsın?"

"Aşk iyidir, uzun yoklukları aşar, her şeye direnir."

"Bir şey bildiğin yok Giannì, İtalyanca konuşuyorsun ama bir şeyden haberin yok. Aşk helaların pencere camları gibi mat olur."

Bu benzetme beni vurdu, ansızın Enzo ile hikâyesinde çelişkiye düştüğü izlenimine kapıldım. Onu övdüm, onunla daha fazla konuşmak istediğimi söyledim ve sordum:

"Hep birlikte –sen, Margherita, Giuliana, Corrado, Tonino, Roberto– toplandığınız bir öğle yemeğinde ben de katılabilir miyim?"

Bundan rahatsızlık duydu, saldırganlaştı.

"Sen evinde otursan iyi edersin: Burası, annenin dediğine göre, sana uygun bir yer değil."

"Ama ben sizi gördüğüme sevinirim. Giuliana orada mı? Onunla anlaşıyorum."

"Giuliana kendi evinde."

"Tonino?"

"Sence Tonino burada mı yiyor, uyuyor, sıçıyor?"

Sert bir şekilde telefonu kapattı, her zamanki gibi kaba ve avamdı. Bir davet, belli bir tarih, altı ay, bir yıl sonra bile olsa Roberto'yu yeniden görebileceğim bir gün bekliyordum. Bu olmamıştı, gene de kendimi bir şekilde heyecanlı hissettim. Vittoria Giuliana ve Roberto arasındaki ilişki hakkında bir şey söylememişti ama bir sıkıntı olduğunu anlamıştım. Elbette

halamın değerlendirilmelerine kesinlikle güvenilmezdi; büyük olasılıkla onun hoşuna gitmeyen tam olarak nişanlıların hoşuna giden bir şeydi. Gene de sebatla, sabırla, iyi niyetle, herkesin dilini konuşan bir kişi olarak halamla o ikisi arasında arabuluculuk yapabileceğimin hayalini kurmaya başladım."

8

Evde İncil bulamadım ama babama bir kitabın adını anmamla temin etmesinin bir olduğunu hesaba katmamıştım. Konuşmamızdan bir iki gün sonra elinde İncillerin yorumlarının da yer aldığı bir baskıyla okulun kapısında belirdi.

"Okumak yetmez," dedi, "böyle metinleri incelemek gerekir."

Bu cümleyi söylerken gözlerinin içi parladı. Kitaplarla, düşüncelerle, yüksek konularla ilgilenebildiği anda var oluşuna ait gerçek koşullar ortaya çıkıveriyordu. Sadece zihni boş olduğunda ve annemle bana yaptığını kendinden gizleyemediği anda gözle görülür biçimde mutsuz olduğu dönemdi bu. Ancak ciddiyetle kayda geçirilmiş yüksek düşüncelere kendini verdiğinde çok mutlu oluyordu, hiçbir şeyin yoksunluğunu hissetmiyordu. Hayatını Costanza'nın evine taşımıştı ve orada refah içinde yaşıyordu. Yeni çalışma odası, pencerelerinden deniz görünen büyük ve aydınlık bir mekândı. Elbette Mariano dışında çocukluğumdan beri tanıdığım kişilerle yeniden toplanmaya başlamıştı ama düzene dönüş kurgusu tam şeklini aldığından Mariano'nun da yakında tartışmalara katılacağı kolayca tahmin edilebilirdi. Günlerine huzursuzluk katan sadece üzücü davranışlarıyla yüz yüze kaldığı boş anlardı. Gene de o halden sıyrılması kolay oluyordu, İncil isteğim kesinlikle iyi bir fırsat yaratmıştı ve işlerin benimle de yoluna gireceği izlenimine kapılmıştı.

Nitekim yorumlu İncil'den sonra İncillerin Eski Yunanca ve Latince –çeviri okumak iyidir ama esas olan özgün metindir– dillerinde yazılmış bir kopyasıyla çıktı karşıma ve hemen sonrasında beni annemle bazı sıkıcı belgeler hakkında konuşmaya mecbur etti. Kitapları aldım, konuşacağıma söz verdim. Bunu yaptığımda annem söylendi, huzursuz oldu, alay etti ama sonunda razı oldu. Günlerini okulda veya müsvedde düzeltmekle geçiriyor olsa bile değişik resmî kurumlarda uzun kuyruklara girmeye, işini kaytaran memurlarla kavga etmeye zaman buldu.

İşte o aşamada ben de kendimin ne denli değiştiğimi fark ettim. Annemin telefonda babama işleri becerdiğini bildirdiği andaki ezikliğine neredeyse hiç kızmaz oldum. Nüfus dairesinden aldığı belgeleri, Ulusal Kütüphane'de yaptırdığı fotokopileri, üniversiteden edindiği kayıtları alması için onu eve davet ederken akşamları içtiği ağır içkiler ve fazlasıyla tüttürdüğü sigaralar yüzünden yanan sesinin hassaslaşmasına hiç öfkelenmedim. Hatta bir akşam babam süngüsü düşük bir havayla geldiğinde ve salonda kendi aralarında konuştukları zaman bile surat asmadım. Annemin bir iki kez güldüğünü duydum, sonra kesildi, bunun geçmiş zamanlara ait bir kahkaha olduğunu fark etmiş olmalıydı. Sonuç olarak, aptallığının cezasını çekiyor, diye düşünmedim çünkü artık onu ve duygularını anlayabiliyordum. Babama karşı davranışlarım ise daha salınımlıydı, onun fırsatçılığından nefret ediyordum. O akşam veda etmek için seslendiğinde ve umursamazca şunu sorduğunda bile tepem atmadı:

"Ne haber? İnceliyor musun İncilleri?"

"Evet," dedim "ama tarih hoşuma gitmiyor."

Tebessümü alaycılık kokuyordu:

"İşte bu ilginç, demek tarih hoşuna gitmiyor."

Alnımdan öptü, kapı ağzında şöyle dedi:

"Sonra tartışırız bunu."

Onunla tartışmak mı, asla, asla. Ne diyebilirdim ki? Söz konusu kitabı, beni Roberto'nun beslediği türden Tanrı aşkına sürükleyecek bir masal anlattığı düşüncesiyle okumaya başlamıştım. Buna gereksinme duyuyordum, bedenim öylesine gergindi ki kimi zaman sinirlerimden yüksek gerilim hattı geçiyormuş gibi hissediyordum. Oysa o metinlerde masalsı bir anlatım yoktu, gerçek yerlerde geçiyordu, gerçek meslekler icra ediliyordu, gerçekten var olmuş insanlar anlatılıyordu. Üstelik her duygu vahşet yansıtıyordu. İncillerin biri bittiğinde öteki başlıyordu ve olayın daha da korkunç bir hal aldığını görüyordum. Evet, bu insanı sarsan bir tarihti. Okuyor ve sinirleniyordum. Hepimiz iyiyi mi yoksa kötüyü mü seçeceğiz diye bizi denetim altında tutan bir tanrının hizmetindeydik. Ne büyük saçmalıktı, böylesine esir edici bir koşul nasıl kabullenilebilirdi? Tanrının göklerde oturması ve biz evlatlarının aşağıda çamur ve kan içinde olması düşüncesinden nefret ediyordum. Ne biçim bir tanrıydı, o yarattıkları ne biçim bir aile oluşturuyordu, hepsi beni korkutuyor ve aynı anda kızdırıyordu. Böylesine kırılgan, daimi olarak acıyla yüz yüze ve kolayca yoldan çıkabilecek varlıklar yaratan Baba'dan nefret ediyordum. Olduğu yerden açlıkla, susuzlukla, hastalıklarla, dehşetle, vahşetle, kibirle, hatta her an imansızlık riskiyle karşılaşabilecek ve ihanet içeren iyi duygularla mücadele eden biz kuklaları seyrediyor olmasından da nefret ediyordum. Bakire anneden doğmuş oğlunu, yarattıklarının en mutsuzlarından biri olarak her türlü felaketle yüz yüze getirmiş olmasından nefret ediyordum. Mucize yaratma yetisine sahipken bu gücünü nadiren çözüm sağlayan oyunlar için harcayan ama insanlık koşullarını gerçekten iyileştirebilecek hiçbir şey yapmayan Oğul'dan nefret ediyordum. Annesini hırpalamaya meyilli, babasından hesap sorma cesaretine sahip olmayan Oğul'dan nefret ediyordum. Oğlunun dayanılmaz çilelerle can vermesine izin veren ve onun yardım çığlıklarına yanıt vermeye bile tenezzül etmeyen

Tanrı'dan nefret ediyordum. Evet bu içimi karartan bir metindi. Ya sondaki yeniden dirilme? Dehşetli biçimde azap çekmiş bir beden yeniden canlanıyor muydu? Bu yeniden dirilme konusu beni çok korkutuyordu ve geceleri gözüme uyku girmez olmuştu. İnsan sonsuzluk için yeniden dirilecekse neden yaşardı ölüm deneyimini? Ve yeniden dirilmiş ölüler kalabalığı içinde sonsuza dek yaşamanın anlamı neydi? Bu gerçekten ödül müydü yoksa dayanılması mümkün olmayan bir dehşet mi? Hayır, hayır, göklerde oturan Baba aynen Matteo'nun ve Luka'nın dizelerinde anlatılan ve karnı acıktığı için ekmek isteyen oğluna taşlar, yılanlar, akrepler veren baba gibiydi. Eğer konuyu kendi babamla tartışırsam ağzımdan şu sözün kaçması olasılığı vardı: Bu Baba, senden de beter. Bu nedenle tüm yaratılmışları, en kötüleri bile temize çıkarma arzusu duyuyordum. Koşulları ağırdı ve içinde bulundukları balçıkta, gerçek yüce duygularını ifade etme fırsatı bulduklarında onlardan yana oluyordum. Söz gelişi eski kocasının değil annemin tarafını tutuyordum. Erkek onu kullanıyor sonra annemin hissedebildiği o yüce duygulardan yararlanarak cilvelerle teşekkür ediyordu.

Bir akşam annem bana şöyle dedi:

"Baban senden genç. Sen büyüyorsun ama o çocuk kaldı. Sonsuza dek de çocuk kalacak, oyuncaklarınca hipnotize edilmiş olağanüstü akıllı bir çocuk. Bunu gençliğimde anlamalıydım ama o zaman bana olgun bir erkek gibi görünmüştü."

Yanılmıştı ama gene de aşkına sadıktı. Sevgiyle baktım ona. Ben de böyle sevmek istiyordum ama elbette bunu hak etmeyen bir erkeği değil. Sonra sordu:

"Ne okuyorsun?"

"İncilleri."

"Neden peki?"

"Çünkü beğendiğim bir genç var, o bu kitapları çok iyi biliyor."

"Âşık mı oldun?"

"Hayır, deli misin, nişanlı o: Sadece onunla arkadaş olabilmek istiyorum."

"Bunu babana söyleme, seninle tartışmak isteyecek ve okumanın keyfini kaçıracaktır."

Böyle bir tehlike yoktu, son satıra kadar okuyup bitirmiştim ve babam beni sorgularsa sadece genel cümleler söyleyebilirdim. Günün birinde Roberto ile kitabı derinlemesine konuşmayı ve önemli noktalara değinmeyi umuyordum. Kilisedeyken onsuz yaşayamayacağımı hissetmiştim ama zaman akıyordu ve ben de yaşamaya devam ediyordum. Bu vazgeçilmezlik izlenimi değişmekteydi. Şimdi vazgeçilmez gelen fiziksel varlığı değil –onu uzaktan hayal ediyordum, Milano'daydı, mutluydu, bin bir türlü güzel ve yararlı işle ilgileniyordu ve herkes onun değerlerine minnet duyuyordu– bir amaç için hayatımı düzenlemekti: Amacım onun güvenini kazanabilecek bir insan olabilmekti. Artık onu hem belirsiz –şöyle davransam beni onaylar mı yoksa karşı mı çıkar?–hem de tartışılmaz bir otorite olarak hissediyordum. O dönemde var olmak için gösterdiğim ciddi çabama karşılık her akşam uyumadan önce kendimi okşama alışkanlığımı da bıraktım. Bana öyle geliyordu ki kaderinde ölüm olan zavallı yaratılmışların tek ve küçük bir şansı vardı: Acıyı hafifletmek, kısa bir haz sağlayacak aleti bacakların arasına almak. Roberto bunu bilseydi, kendi kendine haz verme alışkanlığı olan insana birkaç dakikalığına bile olsa hoşgörü göstermezdi diye düşündüm.

9

Okul her ne kadar eskisinden daha beter bir çirkin dedikodu merkezi gibi görünse de o dönemde, bilinçli karar vermeden, alışkanlığın tekrarı gibi yeniden ders çalışmaya başladım. Kısa

sürede iyi sonuçlar aldım ve bunun yanı sıra arkadaşlarımın davetlerine olumlu yanıtlar vermeye başladım; öyle ki dostane ilişkiler kurmaktan kaçınsam da cumartesi akşamları onlarla çıkmaya başladım. Elbette hınçlı tavrımı, saldırgan öfkemi, düşmanca sessizliğimi tümden silmeyi beceremedim. Gene de daha iyi bir insan olabileceğimi hissediyordum. Kimi zaman gözlerim bir tasa, bardağa, kaşığa hatta sokaktaki taşa, kuru yaprağa takılıyordu ve onların şekillerine, hem işleniş hem de doğal sergilenişlerine şaşırıyordum. Küçüklüğümden beri bildiğim Rione Alto sokaklarını şimdi ilk kez görüyormuşum gibi inceliyordum, dükkânlar, gelip geçenler, sekiz katlı yapılar, bej, yeşil ya da açık mavi duvarlara asılmış beyaz çizgiler gibi duran balkonlar ilgimi çekiyordu. Üzerinde bin kez yürümüş olduğum San Giacomo dei Capri Sokağı'nın kara lav taşları, eski gri-pembe ya da pas rengi apartmanları, parkları beni büyülüyordu. Aynı şeyi insanlarla da yaşıyordum: Öğretmenler, komşular, dükkâncılar, Vomero sokaklarının insanları. Onların bir davranışı, bir bakışı, yüzünün bir ifadesi şaşkınlık yaratıyordu. Her şeyin gizli bir temeli olduğunu ve bunu çözmenin bana düştüğünü hissettiğim dakikalardı bunlar. Arada sırada direnmeye çalışsam da durumların yarattığı sıkıntıyla, kamçı niteliğinde yargılama ve kavga etme hırsım azıyordu. Böyle olmak istemiyorum diyordum, özellikle de yarı uyur yarı uyanık hallerimde; gene de öyleydim, bundan başka türlü davranmayı başaramadığımı fark ettiğimde – hırçın, kötü dilli– bazen kendimi düzeltmeye değil, sinsi bir hazla daha beter davranmaya meylediyordum. Şöyle düşünüyordum: Sevilesi bir kız değilsem tamam sevmesinler beni, onların hiçbiri gece gündüz yüreğimde nasıl bir yük taşıdığımı bilmiyor. Sonra da Roberto düşüncesine sığınıyordum.

Bu arada ölçüsüzlüğüme karşın, kızların, okul arkadaşlarımın beni aramalarını, partilere davet etmelerini memnuniyetle, şaşkınlıkla karşılıyordum, sanki öfkeli hallerime bile hayranlar-

dı. İşte bu yeni hava sayesinde Corrado ve Rosario'yu da uzak tutmayı başardım. İkisinden ilk piyasaya çıkan Corrado oldu. Okulun kapısında belirdi ve şöyle dedi:

"Gidip Floridiana'da bir dolaşalım."

Reddetmek istiyordum ama gözleri üzerimde olan kızları meraklandırmak için başımla evet işareti yaptım ve o kollarıyla beni sardığında sıyrılıverdim. Baştan beni güldürmeye çalıştı, nezaketen güldüm ama beni patikalardan uzaklaştırıp çalıların arasına sürüklemeye niyetlendiğinde ona önce iyilikle sonra kararlı bir şekilde hayır dedim.

Gerçekten şaşırdı ve "Biz sevgili değil miyiz?" diye sordu.

"Hayır."

"Nasıl hayır? Ya o yaptıklarımız?"

"Ne yaptık?"

Utandı.

"Biliyorsun işte."

"Hiç hatırlamıyorum."

"Seni eğlendirdiğini söylüyordun."

"Yalan söylüyordum."

Alınganlık etmesine şaşırdım. Yeniden ısrar etti, kararsızlık içinde öpmeyi denedi. Sonra pes etti, surat astı, homurdandı: Seni anlayamıyorum, beni üzüyorsun. Gidip saydam bir kubbe altındaymış gibi duran şahane Napoli manzarası karşısında beyaz bir basamağa oturduk; üzerinde masmavi gökyüzü vardı, şehrin taşları nefes alıp veriyormuş gibi kubbenin içi buharlıydı.

"Hata yapıyorsun," dedi.

"Ne hatası?"

"Kendini benden üstün sanıyorsun, kim olduğumu anlayamadın sen."

"Kimsin?"

"Bekle de gör."

"Bekleyeceğim."

"Beklemeyecek biri varsa Giannì, o da Rosario."

"Rosario'nun ne ilgisi var şimdi?"

"Sana abayı yaktı."

"Yok ya."

"Aynen öyle. Ona kuyruk salladın ve şimdi de ona âşık olduğundan emin olarak sürekli memelerini anlatıyor."

"Yanılıyor, ona bir başkasına âşık olduğumu söyle."

"Kime?"

"Bunu sana söyleyemem."

Israr etti, konuyu değiştirmeye çalıştım ve o yeniden kolunu omzuma atmaya yeltendi.

"Ben miyim o başkası?"

"Yok ya."

"O güzel şeyleri beni sevmeden yapmış olman mümkün değil."

"Temin ederim ki aynen öyle oldu."

"O halde sürtüğün tekisin."

"İstersem olurum."

Ona Roberto'yu sormak istedim ama ondan nefret ettiğini biliyordum ve konuyu hakaret kokan ifadeleriyle kapatırdı; bu nedenle dilimi tuttum ve Giuliana aracılığıyla konuya varmayı denedim.

Kız kardeşini överek, "Çok güzel bir kız," dedim.

"Nesi güzel, zayıfladıkça çukurda yatan ölüye benzedi, sen onu bir de sabah uyandığında gör."

Bayağı sözler sarf etti, Giuliana'nın üniversite mezunu sevgiliyi elinde tutabilmek için melek rolü oynadığını ama hiç de melek olmadığını söyledi: İnsanın böyle bir kız kardeşi olunca kızlardan soğuyor çünkü hepiniz aynısınız ve biz erkeklerden betersiniz.

"O halde elini omzumdan çek ve bir daha da beni öpmeye kalkışma."

"Ne ilgisi var, ben âşık oldum."

"Âşık olunca gözün görmüyor mu beni?"

"Görüyorum ama kız kardeşim gibi olduğunu unutuyorum."

"Roberto da aynı şeyi yapıyor: Giuliana'yı senin gördüğün gibi değil, senin beni gördüğün gibi görüyor."

Sinirlendi, bu konu canını sıkıyordu.

"Roberto ne görürse görsün, onun gözü kör olmuş, kızlar hakkında hiçbir şey bilmiyor."

"Olabilir ama konuştuğu zaman herkes onu dinliyor."

"Sen de mi?"

"Yok canım."

"Sadece aptallar hoşlanır ondan."

"Kız kardeşin aptal mı?"

"Evet."

"Bir tek sen mi zekisin?"

"Ben, sen ve Rosario. O seninle buluşmak istiyor."

Bir an düşündüm ve şöyle dedim:

"Çok ödevim var."

"O kızdı mı kızar, ne de olsa Avukat Sargente'nin oğlu."

"Önemli biri mi yani?"

"Önemli ve tehlikeli."

"Zamanım yok Corrà, siz ikiniz okula gitmiyorsunuz ama ben gidiyorum."

"Sadece okuyanlarla mı birlikte olmak istiyorsun?"

"Hayır ama seninle –örneğin– Roberto arasında büyük fark var. Düşün ki onun boşa harcayacak zamanı yok, başını kitaptan kaldırmıyor."

"Gene mi o? Âşık mı oldun ona?"

"Ne alakası var?"

"Eğer Rosario senin Roberto'ya âşık olduğunu anlarsa onu ya öldürür ya öldürtür."

Artık kesin olarak gitmem gerektiğini söyledim. Roberto adını bir daha anmadım.

10

Kısa bir zaman diliminden sonra Rosario da okulun kapısında boy gösterdi. Üstü açık arabasına dayanmış zayıf ve uzun boyuyla, zoraki gülümsemesiyle ve arkadaşlarımın hödüklük olarak nitelediği servet kokan giysileriyle onu hemen fark ettim. Kendini göstermek için çaba sarf etmedi, sanki kendisinin değilse bile sarı arabasının mutlaka dikkat çekeceğinden emindi. Ve haklıydı, herkes hayranlıkla arabaya bakıyordu. Elbette isteksizce ama sanki uzaktan kumandayla yönetiliyormuşum gibi ona doğru yürümem de herkes tarafından fark edildi. Rosario çalımlı ağır kanlılığıyla direksiyona oturdu, ben de aynı ağır kanlılıkla yanına yerleştim.

"Beni hemen eve götürmelisin," dedim.

"Sen patronsun, ben de köle," yanıtını verdi.

Motoru çalıştırdı ve öğrencilerin arasından geçebilmek için korna çalarak sinirli bir şekilde hareket etti.

San Martino'ya uzanan yola girdiğinden telaşlanarak hemen, "Nerede oturduğumu anımsıyor musun?" diye sordum.

"San Giacomo dei Capri tepesinde."

"Şu anda San Giacomo dei Capri'ye gitmiyoruz ama."

"Sonra gideriz."

Sant'Elmo altında dar bir sokakta durdu, bana döndü ve hep güleç yüzüyle yüzüme baktı.

"Giannì," dedi ciddi bir ifadeyle, "ilk gördüğüm anda senden hoşlandım. Bunu sana sakin bir yerde ve baş başayken söylemek istedim."

"Ben çirkinim, git kendine güzel bir kız ara."

"Çirkin değilsin, özel bir tipsin."

"Özel bir tip demek çirkin demektir."

"Yok canım, heykellerde bile olmayan memelerin var."

Ağzımdan öpmek için uzandı, geri çekildim, yüzümü çevirdim.

"Öpüşmemiz mümkün değil," dedim, "çok dişleksin ve dudakların çok ince."

"Öteki kızlar neden öptüler acaba?"

"Belli ki onların dişleri yoktu, git onlara öptür kendini."

"Beni incitmek için oyun oynama Giannì, bu doğru değil."

"Oynayan ben değilim, sensin. Sürekli gülüyorsun ve benim de gülesim geliyor."

"Bunun yapısal olduğunu biliyorsun. İçten içe çok ciddiyim."

"Ben de. Sen benim çirkin olduğunu söyledin, ben de dişlek olduğunu söylüyorum. Şimdi eşitlendik, eve götür yoksa annem merak edecek."

Ama geri çekilmedi, bir iki santim ötemde kaldı. Özel ve hoşuna giden bir tip olduğumu yineledi, niyetinin ne kadar ciddi olduğunu anlamadığım için alçak sesle yakındı. Sonra ansızın sesini yükseltti ve dertli bir sesle şöyle dedi:

"Corrado yalancının teki, onunla bazı şeyler yaptığını söylüyor ama ben inanmıyorum."

Arabanın kapısını açmayı denedim ve öfkeyle:

"Gitmem gerekiyor," dedim.

"Dur hele: Onunla yaptıysan, benimle yapmayı neden istemiyorsun?"

Sonunda sabrım taştı:

"Baydın beni Rosà, ben kimseyle hiçbir şey yapmıyorum."

"Bir başkasına aşıkmışsın."

"Kimseye âşık değilim."

"Corrado diyor ki Roberto Matese'yi gördüğünden beri kafana bir şey girmez olmuş."

"Roberto Matese kimdir, onu bile bilmiyorum."

"Ben söyleyeyim sana: Kendine havalar veren biri."

"O halde benim tanıdığım Roberto o değil."

"İnan ki o. İnanmıyorsan da şimdi senin karşına getiririm onu, görürüz birlikte."

"Onu bana mı getireceksin? Sen mi?"

"Yeter ki emret."

"O da öylece gelecek mi?"

"Hayır, isteyerek değil. Ben onu buraya zorla getireceğim."

"Çok komiksin. Benim tanıdığım Roberto'ya kimse bir şeyi zorla yaptıramaz."

"Zordan ne anladığına bağlı. Zoru doğru kullandığında herkes yapması gerekeni yapar."

Endişeyle baktım. Gülüyordu ama bakışları ciddiydi.

"Hiçbir Roberto ilgilendirmiyor beni, tabii Corrado ve sen de," dedim.

Sanki sutyenimin içinde bir şey saklıyormuşum gibi gözlerini memelerime dikti, homurdandı:

"Bana bir öpücük ver, seni evine bırakayım."

Tam o anda bana kötülük yapacağını anladım ama tutarsızca çirkin bile olsa Corrado'dan daha çok hoşlandığımı hissettim. Bir an onun ışıl ışıl parlayan bir iblis olduğunu, başımı iki eli arasına alarak öptüğünü sonra canımı alana dek arabanın penceresine vurduğunu gördüm.

"Sana hiçbir şey vermiyorum," dedim. "Beni ya eve götürürsün ya da şurada iner ve giderim."

Uzun uzun gözlerimin içine baktı ve sonra motoru çalıştırdı.

"Patron sensin."

11

Sınıfımdaki erkeklerin de iri memelerimden ilgiyle söz ettiklerini keşfettim. Bunu sıra arkadaşım Mirella söyledi ve lise ikideki bir arkadaşının –adının Silvestro olduğunu ve okula herkesi kıskandıran bir motosikletle geldiği için belli bir ayrıcalığı bulunduğunu hatırlıyorum– okul bahçesinde yükse sesle şöyle söylediğini ekledi: Poposu da fena değil, yüzüne bir yastık kapattın mı çok iyi becerirsin.

Gece hiç uyumadım, aşağılanma ve öfke yüzünden ağladım. Önce babama söylesem mi diye düşündüm; bu karşılaştığım her türlü zorluğu babamın çözebileceğinden emin olduğum çocukluğumdan kalma rahatsız edici bir huydu. Ama sonra hemen hiç memesi olmayan annemi, yuvarlak dolgun memeleri olan Costanza'yı düşündüm; babamın Silvestro'dan, Corrado'dan, Rosario'dan da çok meme düşkünü olduğunu anladım. O da elbette bütün erkekler gibiydi ve kızı olmasam benim yanımda Vittoria hakkında konuşurken, Silvestro'nun benim için kullandığı küçültücü ifadeyi kullanırdı, çirkin olduğunu ama koca memeleri, sert kıçı olduğunu, Enzo'nun yüzüne yastık kapatıp becerdiğini söylerdi. Zavallı Vittoria, babam gibi bir ağabeye sahipti: Ne kadar kabaydı erkekler, sevgiye adadıkları sözlerde ne kadar bayağı olabiliyorlardı. Bizi küçük düşürmekten, kendi iğrençliklerine sürüklemekten haz duyuyorlardı. İyice bezmiştim ve çakan şimşeklerin ışığında –acı anlarında zihnimde sanki bir elektrik fırtınası oluyordu– acaba Roberto da böyle mi, kendini ifade ederken böyle mi konuşuyor diye düşündüm. Bana mümkün görünmedi, hatta sadece bu soruyu sormuş olmam bile yüreğimi sızlattı. Giuliana ile konuşurken diye geçirdim içimden, eminim nazik cümleler kullanıyordur, onu elbette arzuluyordur,

başka türlüsü olamaz ama muhabbetle arzuluyordur. En sonunda ikisinin ilişkisinin ne kadar zarafet dolu olduğunu hayal ederek ve ömür boyunca her şeylerini itiraf edecekleri kişi olarak ikisini de sevmenin yolunu bulacağım konusunda kendime yemin ederek sakinleştim. Memeydi, popoydu, yastıktı, yeterdi artık. Silvestro da kimdi, ne biliyordu hakkımda, çocukluğumdan beri yanımda olan, bedenimin gündelik halini bilen erkek kardeşim miydi, neyse ki erkek kardeşim de yoktu. Herkesin önünde benim hakkımda öyle konuşma hakkını kimden almıştı?

Sakinleştim ama Mirella'nın itirafının solması günler aldı. Bir sabah gene sınıftaydım, zihnim rahattı. Kalemimi açarken ara zili çaldı. Koridora çıkmamla Silvestro'yu karşımda bulmam bir oldu. İri bir çocuktu, benden on santim uzundu, beyaz tenli ve çilliydi. Hava sıcak olduğundan kısa kollu sarı bir tişört giymişti. Ani bir tepkiyle elimdeki kalemin ucunu koluna sapladım, tüm gücümle bastırdım. Martı çığlığı gibi bir sesle "ucu içinde kaldı" diye uzun uzun bağırdı. Gözlerinden yaşlar geldi, ben de ona bağırdım: Arkamdan ittiler kusura bakma, bilerek yapmadım. Bu arada kalemime baktım ve mırıldandım: Gerçekten kırılmış ucu, göster bakayım sen de.

Şaşırmıştım. Elimde bıçak olsa ne yapacaktım, koluna ya da neresine gelirse saplayacak mıydım? Arkadaşlarının da desteğini alan Silvestro beni müdürün odasına sürükledi, ben de teneffüs kargaşasında arkadan birinin beni ittiği mazeretimi onun karşısında da sürdürdüm. Koca meme ve yastık hikâyesini ortaya dökmek fazlasıyla küçük düşürücü geliyordu, çirkin olup bunu kabul etmek istemeyen biri olarak bilinmek istemiyordum. Mirella'nın araya girip gerekçemi açıklamayacak olduğu netleşince kendimi rahatlamış hissettim. Usanana dek bir kaza oldu diye yineledim. Müdire hanım yavaş yavaş Silvestro'yu sakinleştirdi ve benim anne babamı okula çağırdı.

12

Annem bunu çok kötü karşıladı. Derslerime yeniden eğildiğimi biliyordu ve kaybettiğim yılı kurtarmak için sınava girmeye karar vermeme güveniyordu. Şimdi bu aptalca sorun ona yepyeni bir ihanet olarak göründü; belki de babam gittiğinden beri ikimizin de onurlu bir şekilde yaşamayı beceremediğimizin kanıtıydı. Olduğumuz kişiyi korumamız gerektiğini, varlığımızın bilincinde olmamız gerektiğini mırıldandı. Ve şimdiye kadar hiç görmediğim biçimde öfkelendi ama öfkesi bana yönelik değildi; yarattığım her türlü sıkıntıyı artık takıntılı biçimde Vittoria'ya bağlıyordu. Böyle yaparak halamı taklit ettiğimi söyledi; konuşmalarından davranışlarına kadar halam beni bütünüyle kendine benzetmeye çalışıyordu. Küçük gözleri daha da çukurlaştı, yüzünün kemikleri cildini delip çıkacak gibiydi. Yavaştan şöyle dedi: Babanın ve benim görünüşten ibaret olduğumuzu, biz birkaç basamak yükseldiysek senin tepetaklak aşağı yuvarlanacağını ve her şeyin eşitleneceğini kanıtlamak için seni kullanıyor. Sonra telefonun başına gitti, eski kocasına her şeyi anlattı, bana karşı kaybettiği sükûneti onunla konuşurken yeniden kazandı. Benim dışta tutulmam ve hatalı davranışlarımla onları zorda bırakmam konusunda aralarında bir anlaşma varmış gibi babamla gayet alçak sesle konuştu. Çaresizce şöyle düşündüm: Nasıl da her şey birbirinden kopuk, parçaları bir arada tutmaya çalışıyorum ama yapamıyorum, yolunda gitmeyen bir şeyler var, Roberto ve Giuliana dışında herkes için böyle. Bu arada annem telefonda şöyle diyordu: Rica ediyorum sen git. Ve defalarca yineledi: Tamam, haklısın, meşgul olduğunu biliyorum ama yalvarırım sen git. Görüşmeyi sonlandırdığında hınçla şöyle dedim:

"Müdire hanıma babamın gitmesini istemiyorum."

O da beni yanıtladı:

"Sus, biz ne istersek sen de onu isteyeceksin."

Müdire hanımın, sözlerini sessizce dinleyen ve kendi çocukları hakkında eleştirel konuşan velilerle gayet uyumlu olduğu ama çocuklarının tarafını tutan veliler karşısında özellikle sert olduğu biliniyordu. Anneme güvenebileceğimden emindim, o müdire hanımla görüşmeleri kolay atlatıyordu. Babamsa pek çok durumda kimi zaman neşeyle dile getirdiği üzere eğitim dünyasıyla ilgili her şeye tepki duyardı; meslektaşları keyfini kaçırırdı, hiyerarşiden nefret ederdi, eğitim kurumlarının düzeninden sıkılırdı ve bu nedenle de okuluma veli sıfatıyla adım atmamaya hep özen göstermişti çünkü bana mutlaka zarar vereceğini kendi de bilirdi. O gün ise ders saatlerinin sonunda, tam zamanında okulda oldu. Koridorda gördüm ve isteksizce yanına gittim. Özellikle Napoli lehçesiyle ve endişeyle fısıldadım: Baba gerçekten bilerek yapmadım ama sen beni suçlu bulmuş gibi davranırsan işler kolaylaşır. Bana merak etmememi söyledi, müdire hanımın karşısına çıktığımızda ise son derece kibar davrandı. Bir lise yönetmenin ne kadar zor olduğunu anlatırken onu büyük bir dikkatle dinledi, sıra kendisine gelince bakanlığın ilçe sorumlusunun cehaleti yüzünden yaşadığı bir olayı anlattı, hiç olmadık yerde küpelerinin ona ne kadar yakıştığını söyledi. Müdire hanım memnuniyetle gözlerini kıstı, havayı kovmak istermiş gibi elini şöyle bir salladı, güldü ve aynı eliyle ağzını örttü. Babam gevezelikle bir yere varmayacağını anlayınca konuyu hemen kötü davranışıma getirdi. Soluğumu kesecek şekilde kalemi Silvestro'ya özellikle batırmış olabileceğimi, beni iyi tanıdığını, böyle sert tepki verdiysem bunun altında iyi bir gerekçe olduğunu, bu iyi gerekçe hakkında fikri bulunmadığını ve bilmek de istemediğini ama kadınlar ve erkekler arasındaki kavgalarda erkeklerin daima suçlu, kadınların daima haklı olduğunu uzun zaman önce öğrendiğini, bu durum-

da işler böyle gitmemiş olsa bile, erkeklerin terbiye edilmeleri ve görünürde olmasa bile sorumluluklarını almaları gerektiğini anlattı. Tabii bu yaklaşık bir özetti, babam uzun uzun konuştu ve cümleleri hem büyüleyici hem de sivriydi; son derece şık bir şekilde formüle edildiği, itiraz istemediğini gösteren büyük bir otorite ile dile getirildiği için dinleyenin ağzını bir karış açık bırakan söylevlerden biriydi.

Müdire hanımın yanıtlamasını endişeyle bekledim. O da babama "öğretmenim" diye hitap ederken ve kendini konuya adamış bir edayla konuşurken öylesine baştan çıkmış bir hali vardı ki dişi doğmuş olmamdan, eğitim almış ve önemli bir mevkiye gelmiş olsam bile bir erkeğin bana böyle davranacak olmasından utandım. Gene de öfkeden çığlık çığlığa bağıracağıma kendimi gayet hoşnut hissettim. Müdire hanım babamı bırakmak istemiyordu, sadece ses tonunu yeniden duymak istediği için sorular soruyordu, belki başka komplimanlar ve hem nazik hem de güzel duygularını dile getirmiş olan kişiyle bir dostluk başlatmayı bekliyordu.

Yöneticimiz bizim gitmemize izin vermek istemez görünürken ben babamın bahçeye çıkar çıkmaz onun ses tonunu taklit ederek, saçlarının düzgün durup durmadığını kontrol ederek, komplimanlarına verdiği karşılıkları taklit ederek beni güldüreceğini biliyordum. Aynen de öyle oldu.

"Kirpiklerini nasıl kırpıştırdı, gördün mü? Ya o saçını düzeltmek için yaptığı el hareketi? Ya sesi? Ah evet, uh uh, öğretmenim ama hayır."

Çocukluğumdaki gibi güldüm, şimdiden o adama çocuksu hayranlığım geri gelmişti. Yüksek sesle ama utanarak güldüm. Kendimi serbest mi bıraksam yoksa onun bu hayranlığa layık olmadığını hatırlayarak şöyle mi bağırsam bilmiyordum: Ona erkeklerin hep haksız olduklarını ve sorumluluklarını almaları gerektiğini söyledin ama sen anneme ve hatta bana karşı hiçbir

sorumluluğunu üstlenmedin. Yalancının tekisin baba, istediğin zaman yaratmayı bildiğin bu sevimlilik yüzünden beni korkutan bir yalancısın.

13

Girişiminin başarısının yarattığı coşku arabaya binene kadar sürdü. Daha direksiyonun önüne yerleşirken babam kibirli cümlelerini birbiri ardına dizdi.

"Bu sana ders olsun. Herkes hizaya getirilebilir. Emin ol, bu kadın yıl sonuna kadar senin tarafını tutacaktır."

Kendimi tutamadım ve yanıtı yapıştırdım:

"Benim değil, senin tarafını tutacak."

Babam hıncımı hissetti, kendini göklere çıkarmaktan utanmış gibi davrandı. Motoru çalıştırmadı, sanki bir an önce olup bitenleri silmek istermiş gibi iki eliyle alnından çenesine yüzünü sıvazladı.

"Kendi başına yüzleşmeyi mi yeğlerdin?"

"Evet."

"Davranışımı beğenmedin mi?"

"Çok başarılıydın. Kadına sevgili olalım mı desen, kesin evet derdi."

"Ne yapmalıydım sence?"

"Hiç, kendi işine bakmalıydın. Çektin gittin, başka bir karın ve kızların var, beni ve annemi boş ver."

"Annen ve ben birbirimizi seviyoruz. Sen de benim biricik ve sevgili kızımsın."

"Bu yalan."

Babamın gözlerinde öfke şimşeği çaktı, gücenmiş gibi göründü. İşte, diye düşündüm, Silvestro'ya saldırma enerjisini nereden

bulduğum belli oldu. Ama kanın beynine sıçraması bir an sürdü ve usulca şöyle dedi:

"Seni eve bırakayım."

"Benimkine mi seninkine mi?"

"Nereye istersen."

"Hiçbir şey istemiyorum. Her zaman senin dediğin oluyor baba, insanların aklına girmeyi başarıyorsun."

"Ne diyorsun sen?"

Kan yeniden beynine sıçradı, göz bebeklerinde gördüm bunu: İsteseydim gerçekten tepesini attırabilirdim ama asla beni tokatlama noktasına gelmeyecektir, diye düşündüm, buna ihtiyacı yok. Sözleriyle beni hiçe sayabilir, bunu bilir, gençliğinden beri bilenmiş, Vittoria ve Enzo aşkını da böyle mahvetmiş. Olasılıkla beni de eğitti, benim de onun gibi olmamı istedi ama onu hayal kırıklığına uğrattım. Gene de sözle bile olsa bana saldırmaz, beni sevdiğini sanıyor ve canımı yakmaktan korkuyor. Konuyu değiştirdim.

"Özür dilerim," diye mırıldandım. "Benim için kaygılanmanı, benim yüzümden istemediğin işler için zaman yitirmeni istemiyorum."

O zaman sen de uslu ol. O çocuğa kalem batırmak nereden geldi aklına? Yapılmaz ki bu, doğru değil. Kız kardeşim böyle yapardı, nitekim ilkokul beşten sonrasını okuyamadı."

"Kaybettiğim yılı kazanmaya karar verdim."

"İşte bu çok iyi haber."

"Ve de Vittoria Halamı bir daha görmemeye karar verdim."

"Bu sana ait bir seçimse, memnun olurum."

"Ama Margherita'nın çocuklarıyla görüşmeye devam edeceğim."

Hayretle baktı:

"Margherita kim?"

Bir iki saniye numara yapıyor sandım ama sonra fikir değiştirdim. Kız kardeşi takıntılı bir şekilde onun en gizli seçimlerini biliyor olsa da babam onunla arasının açılmasından sonra hiçbir şey öğrenmek istememişti. Onlarca yıldır Vittoria ile mücadele ediyordu ama hakkında hiçbir şey bilmiyordu, nefret etme tarzının kibirli umursamazlığıydı bu. Açıkladım:

"Margherita, Vittoria Hala'nın bir arkadaşı."

Sıkılmış gibi bir hareket yaptı.

"Doğru, adını unutmuşum."

"Üç çocuğu var: Tonino, Giuliana ve Corrado. Giuliana en akıllıları. Onu seviyorum, benden beş yaş büyük ve çok zeki. Nişanlısı da Milano'da okuyor, üniversiteyi orada bitirmiş. Onunla da tanıştım ve o da çok başarılı."

"Adı ne?"

"Roberto Matese."

Şüpheyle baktı yüzüme.

"Roberto Matese mi?"

Babam bu ses tonunu kullandığında kuşku yok demekti: Saf bir hayranlık ve belli belirsiz kıskançlık duyduğu biri gelmişti aklına. Nitekim merakı arttı, onunla nasıl bir ortamda tanıştığımı öğrenmek istedi, benim Roberto'mun Katolik Üniversite dergisinde önemli makaleler yazan eğitimli bir gencin adıyla örtüştüğünü fark etti. Gurur ve kazanma duygusuyla yüzümün yandığını hissettim. Şöyle düşündüm: Okuyorsun, çalışıyorsun, yazıyorsun ama o senden çok daha iyi, bunu da biliyorsun, bu anda bunu kabullenmektesin. Hayretle sordu:

"Pascone'de mi tanıştınız?"

"Evet kilisede, orada doğmuş ama sonra Milano'ya gitmiş. Vittoria Halam tanıştırdı."

Kafası karışmıştı, sanki bir iki cümleyle coğrafya kavramı altüst olmuştu ve Milano, Vomero, Pascone, doğduğu ev gibi

adları bir araya getirmekte zorlanıyordu. Ama anlayışlı baba ve öğretmen ses tonunu hemen yakaladı:

"İyi, memnun oldum. İlgini çeken herkes hakkında daha derin bilgi edinmek hakkın ve görevindir. İnsan böyle gelişir. Ne yazık ki Angela ve Ida ile ilişkini en aza indirgedin. Onlarla ortak çok noktan var. Birbirinizi eskisi gibi sevmeye devam etmelisiniz. Angela'nın da Pascone'de arkadaşları olduğunu biliyor muydun?"

Genellikle sadece benim değil büyük olasılıkla Angela'nın da yanında üvey kızının arkadaşlarını utançla dillendirmek adına nahoş bir edayla, acıyla, küçümsemeyle anılan mahalle adı bu kez daha az aşağılanarak telaffuz edilmişti. Ama belki de ben abartıyordum, küçümsemek konusunda canımı acıtsa da o dürtümü engelleyemiyordum. Motoru çalıştırmak için anahtara uzanan zarif eline diktim gözlerimi ve kararımı verdim:

"Tamam, biraz senin evine geleyim."

"Surat asmadan mı?"

"Evet."

Sevindi, yola çıktık.

"Benim evim değil ama senin de evin."

"Biliyorum," dedim.

O Posillipo'ya doğru sürerken, uzun bir sessizlikten sonra sordum:

"Angela ve Ida ile çok konuşuyor musun, iyi bir ilişkiniz var mı?"

"Yeterince."

"Mariano ile olan ilişkilerinden daha mı iyi?"

"Belki öyledir."

"Onları mı daha çok seviyorsun, beni mi?"

"Ne diyorsun sen? Seni çok daha fazla seviyorum."

14

Güzel bir ikindi oldu. Ida bana yazdığı şiirlerden okumak istedi, hepsini çok beğendim. Bunu heyecanla dile getirdiğimde bana sıkı sıkı sarıldı; yazınsal yeteneğini özgürce sergilemede en büyük engel olarak gördüğü sıkıcı ve baskıcı okuldan yakındı; bitirmeye zaman bulursa, üçümüzden esinlenerek yazdığı uzun romanı okutmayı vaat etti. Angela ise varlığımın alışkanlığını yitirmiş gibi, oradakinin ben olduğumdan emin olmak istercesine beni okşamaktan, sarılmaktan başka bir şey yapmadı. Derken ya gülerek ya gözyaşlarına boğularak küçüklüğümüzle ilgili anılardan söz etmeye başladı. Anlattıklarını neredeyse hiç anımsamıyordum ama ona söylemedim. Hep evet işareti yaptım, güldüm ve kimi zaman da onun mutluluğunu hissederek, onun fazlasıyla sevgi dolu hayalgücünün hatalı özetine rağmen ebediyen bitmiş olduğunu sandığım zaman dilimi için gerçek özlem duydum.

Ida ödevlerini yapmak için isteksizce odasına kapandığında, ne kadar güzel konuşuyorsun, dedi bana. Benim de ona aynı şeyi söyleme arzusu duyduğumu fark ettim. Corrado ve Rosario demesem de Vittoria bölgesine çekilmiştim ve ağzımı yerel lehçe ve şiveye kayan ifadelerle doldurmuştum. Büyük kısmı artık anımsamadığımız çocukluk okumalarımızdan kaynaklanan jargonumuz şimdi su yüzüne çıkmaya başlamıştı. Beni yalnız bıraktın –diye yakındı sitem etmeden– ve gülerek kendini hep dışlanmış hissettiğini söyledi çünkü onun normal hayatı bendim. Nitekim en sonunda bizi mutlu eden bir buluşma yaşamış olduk ve o da buna sevinmiş göründü. Tonino'yu sorduğumda şu yanıtı verdi:

"Onu artık görmemeye çalışıyorum."

"Neden?"

"Hoşlanmıyorum."

"Güzel çocuk."

"İstiyorsan sana hediye edeyim."

"Yok, sağ ol."

"Gördün mü bak? Senin de hoşuna gitmiyor. Sen onu beğeniyorsun sandığım için hoşuma gitmişti."

"Bu doğru değil."

"Gayet doğru. Eskiden beri eğer bir şey senin hoşuna gidiyorsa, ben de hemen ondan hoşlanmaya çalışırım."

Tonino ve kardeşleri hakkında bir iki güzel söz söyledim, efendi ve doğru hırsları olan bir çocuk olarak övdüm onu. Ama Angela hem çok ciddi olduğunu, hem de din adamı gibi sarf ettiği kısa ve hüzünlü cümleleri anlattı. İhtiyar doğmuş bir çocuk o diye tanımladı, rahiplere fazlasıyla bağımlı. Görüştükleri ender seferlerde Tonino, düzenlediği toplantılar yüzünden işinden atılan ve Kolombiya'ya atanan Don Giacomo için üzülmekten başka bir şey yapmıyordu. Bu onun tek sohbet konusuydu, sinema, televizyon, kitaplar ve şarkıcılar hakkında hiçbir bilgisi yoktu. En fazla evlerden söz ediyordu; insanların kabuğunu yitirmiş salyangozlar olduğunu, başlarında bir dam olmazsa uzun süre yaşayamayacaklarını anlatıyordu. Kız kardeşi onun gibi değildi, Giuliana daha fazla karakter sahibiydi, her ne kadar biraz zayıflıyor olsa da çok güzeldi.

"Yirmi yaşında ama daha küçük görünüyor," dedi. "Sanki önemli biriymişim gibi ağzımdan çıkan her söze dikkat ediyor. Kimi zaman sanki onu etkiliyormuşum gibi geliyor. Ve senin hakkında ne dedi biliyor musun? Senin olağanüstü olduğunu söyledi."

"Benim mi?"

"Evet."

"Doğru olamaz."

"Doğru. Nişanlısının da aynı şeyi söylediğini anlattı."

İşte bu cümleler beni acayip sarstı ama belli etmemeye çalıştım. İnanmalı mıydım? Yani Giuliana beni olağanüstü mü buluyordu, Roberto da mı? Yoksa bunları beni sevindirmek ve ilişkimizi yeniden sağlamlaştırmak için mi söylemişti? Kendimi Angela'ya altında olağanüstü sıradan bir hayatın gizlendiği bir taş gibi hissettiğimi söyledim; olur da Tonino ve Giuliana ile hatta belki Roberto ile bir gezintiye çıkarsa memnuniyetle onlara katılacağımı söyledim.

Angela heyecanlanmış göründü ve ertesi cumartesi beni aradı. Giuliana yoktu, elbette nişanlısı da yoktu ama Tonino ile randevusu vardı ve onunla yalnız çıkmaktan sıkılıyordu, ona eşlik eder miyim diye sordu. Memnuniyetle kabul ettim ve ortada Tonino, bir yanında ben bir yanında Angelina olmak üzere Mergellina'dan Kraliyet Sarayı'na kadar deniz kıyısında yürüyüş yaptık.

Kaç kez karşılaşmıştım bu çocukla? Bir, iki? Onu tutuk ama hoş biri gibi hatırlıyordum; nitekim uzun boylu, bedeni kaslı, saçları kapkara, yüz hatları düzgün bir gençti ve sözlerini, davranışlarını temkinli kullanmasına yol açan bir çekingenlik gösteriyordu. Ne var ki kısa sürede Angela'nın derdinin ne olduğunu anladım. Tonino her sözcüğünün sonucunu hesaplar gibiydi ve insanın içinden ya cümlesini tamamlamak, boş vererek umursamamak ya da yüzüne şöyle bağırmak geliyordu: Anladım, devam et. Sabırlı davrandım. Sıkılan, denize, binalara bakan Angela'nın tersine onu uzun uzun sorguladım ve söylediği her şeyi ilginç buldum. Önce gizliden sürdürdüğü mimarlık eğitiminden söz etti ve sinir edici bir şekilde, tüm ayrıntılarıyla, parlak biçimde sonuçlandırdığı çok zor sınavını anlattı. Don Giacomo'nun kiliseden ayrılmak zorunda kalmasından sonra Vittoria'nın her zamankinden daha çekilmez olduğunu, hayatı herkese dar ettiğini aktardı. En sonunda benim temkinli imalarımla, Roberto'dan

ölçüsüz sevgi ve güven ifadeleriyle söz etti. Sonunda Angela şöyle dedi: Onunla kız kardeşi değil sen nişanlanmalıydın. İçinde hiç kıskançlık ya da fesatlık gölgesi bulunmayan bu övgü hoşuma gitti. Tonino beni duygulandıran sözler söyledi. Roberto'yu parlak bir üniversite kariyeri bekliyordu. Son zamanlarda seçkin bir uluslararası dergide önemli bir makale yayınlamıştı. Roberto iyiydi, mütevazıydı, en çaresiz kişilere bile can aşılayan bir enerjisi vardı. Roberto çevresine en mükemmel duyguları yayıyordu. Sözlerini kesmeden dinledim, bu yavaş akan övgüler nehri sonsuza dek sürsün istedim. Ama Angela giderek daha fazla sıkıntı belirtisi gösterdi ve akşamüstümüz bir iki söz sonra sona erdi.

"Kız kardeşin ve o Milano'da mı yaşayacaklar?" diye sordum.

"Evet."

"Evlendikten sonra mı?"

"Giuliana hemen gitmek istiyor."

"Neden yapmıyor peki?"

"Vittoria'yı tanıyorsun, onu annemizle karşı karşıya getirdi. Şimdi ikisi de önce evlenmesini istiyorlar."

"Roberto eğer Napoli'ye gelirse onunla konuşmak beni sevindirir."

"Tabii."

"Onunla ve Giuliana ile."

"Telefonunu ver, aratırım seni."

Ayrılırken bana minnetle şöyle dedi:

"Güzel bir akşamüstü oldu, teşekkür ederim, umarım yakın zamanda yeniden görüşürüz."

Angela "Çok dersimiz oluyor," diyerek sözünü kesti.

"Evet," dedim, "ama zaman bulunur."

"Artık Pascone'ye gelmiyor musun?"

"Halamı tanıyorsun, bana bir gün muhabbetle yaklaşıyor, öteki gün öldüresi geliyor."

Çaresizce başını salladı.

"Kötü bir insan değil ama böyle devam ederse yalnız kalacak. Giuliana bile tahammül edemez oldu."

O haç –Vittoria'yı böyle tanımlıyordu– hakkında daha fazla konuşmak, onun ve kardeşlerinin küçüklüklerinden beri ona nasıl katlanmak zorunda kaldıklarını anlatmak istiyordu ama Angela onu sertçe susturdu. Delikanlı onu öpmek istedi ama Angela izin vermedi. Yeter –diye bağırdı Angela artık ona arkamızı döndüğümüzde– ne kadar baydığını gördün değil mi hep aynı şeyler, hep aynı kelimelerle anlatıyor; ne bir şaka yapıyor, ne bir kahkaha atıyor, mıymıntının teki.

Bıraktım içini döksün, hatta ona defalarca hak verdim. Lapadan beter dedim ama sonra ekledim: Gene de nadir bir tip, erkeklerin hepsi çirkin, saldırgan ve pis kokuyor; o ise biraz tutuk, bayıyor zavallı ama böylesini başka nerede bulacaksın?

Hiç durmadan güldük. "Mıymıntı", "lapa" gibi sözlerle Mariano'nun çocukluğumuzdan kulağımıza işlemiş "bayıyor" ifadesini sürekli yineleyip gülüştük. Tonino sanki saklayacak bir şeyi varmış gibi ne Angela'nın ne başkasının gözlerine bakmadığı için güldük. En son kıkırdayışımızın nedeniyse Angela'ya sarılmasıyla pantolonunun önünün kabarmasının bir olmasıydı, iğrenerek karnını ondan uzaklaştırmıştı; Tonino hiçbir girişimde bulunmuyordu, daha elini sutyeninin içine bile sokmamıştı.

15

Ertesi gün telefon çaldı, açtım, arayan Giuliana idi. Sesi nazik ve aynı zamanda gayet ciddiydi, sanki şaka ya da hafiflikle aktarılamayacak önemli bir konuyu ele alacak gibiydi. Telefon numaramı Tonino'dan aldığını ve zaman yitirmeden aradığını

söyledi. Beni görmek istiyordu, Roberto da arzu ediyordu bunu. Bir sonraki hafta seminer için Napoli'ye gelecekti ve ikisi de benimle buluşmaktan memnun olacaklardı.

"Benimle buluşmak mı?"

"Evet."

"Hayır ya, seninle seve seve buluşurum da onunla olmaz, utanırım."

"Neden? Roberto nazik bir kişidir."

Kabul ettim elbette, çok uzun zamandan beri böyle bir fırsat bekliyordum. Ama sevincimi belli etmemek için, belki de o buluşmaya aramızda iyi bir ilişkiyle varabilmek için, öncesinde bir gezintiye çıkmayı önerdim. Sevindi, şöyle dedi: Bugün de olur. Foria Caddesi'nde bir diş hekiminin sekreterliğini yapıyordu; akşamüstünün ilerleyen saatlerinde, bana çocukluğumun kibar ninesini ve dedesini, Müze'deki büyüklerimi anımsatan mahallede, Cavour Meydanı'ndaki metro durağında buluştuk.

Giuliana'yı uzaktan görmemle süngümün düşmesi bir oldu. Uzun boyluydu, hareketleri ahenkliydi, güven ve gurur enerjisi yayarak bana doğru geliyordu. Günler önce kilisede dikkatimi çeken giyiminin, ayakkabılarının, adımlarının yansıttığı tertibin onun doğasında olduğunu bugün anladım. Beni rahatlatmak için neşeli sözlerle karşıladı ve bir hedefimiz olmaksızın yürüdük. Müze'yi geçtik, Santa Teresa yokuşunun başına geldiğimizde aşırı zayıflığı, belli belirsiz makyajıyla saygı uyandıran adeta çileci sadeliği dilimi lal etti.

İşte, Roberto'nun eseri, diye düşündüm: Bir varoş kızını şiirlerdeki küçük kızlara dönüştürmüş. Belli bir noktada şöyle deyiverdim heyecanla:

"Ne kadar değişmişsin, seni kilisede gördüğüm günden daha da güzelsin."

"Teşekkür ederim."

Costanza'dan, annemden sık sık duyduğum bir cümleyi yineleme cüretini gösterdim: "Bu aşkın etkisi olmalı."

O gülerek yadsıdı, şöyle dedi:

"Aşk derken Roberto'yu ima ediyorsan, hayır, Roberto'nun ilgisi yok bununla."

Değişim gösterme gereksinmesi duyan kendi olmuştu ve halen sürmekte olan büyük bir gayrete girmişti. Bana önce genel terimleriyle saygı duyduğumuz, sevdiğimiz kişinin hoşuna gitme ihtiyacını anlatmaya çalıştı, sonra sözden söze atlarken, kendini soyut sözlerle ifade etmeye çabalarken düğüm oldu ve Roberto'nun onu hem çocukluktan beri olduğu haliyle hem de gösterdiği değişimle beğendiğini anlattı. Nişanlısı onu hiçbir konuda zorlamıyordu, ne saçlarına, ne giysilerine karışıyordu.

"Sen," dedi, "senin endişe duyduğunu sanıyorum, sen onun başını kitaplardan kaldırmayan, sürekli kurallar koyan, yasalar yapan biri olduğunu sanıyorsun. Öyle değil, onun çocukluğunu da hatırlıyorum, pek öyle çalışkan biri olmadı, hatta o çok çalışkan öğrenciler gibi hiç çalışmadı. Onu hep sokakta top oynarken görürdüm çünkü o farkına varmadan öğrenir, her zaman on işi bir arada yapar. İyi ve zehirli şeyleri ayırt edemeyen bir hayvan gibidir, ona her şey uyar çünkü –bunu gördüm– her unsuru değdiği anda dönüştürür ve karşısındakinin ağzını bir karış açık bırakır."

"O halde insanlara da aynı şeyi yapıyor."

Gergin bir kahkahayla güldü.

"Evet aferin, insanlara da yapar. Söz gelişi ben onun yanında bulunarak değişme gereksinmesi duydum ve duyuyorum. Değişmekte olduğumu ilk fark eden Vittoria oldu elbette; bütünüyle ona bağımlı olmamamıza asla tahammül edemez ve bu nedenle kızdı, saçmaladığımı söyledi, ona göre yemek yemiyordum, süpürge değneğine benziyordum. Annemse hoşnut,

o daha da değişmemi istiyor, hatta Tonino'nun, Corrado'nun da değişmesinden yana. Bir akşam Vittoria'ya duyurmadan bana gizliden şöyle dedi: Roberto ile Milano'ya gittiğinde kardeşlerini de al yanına, kalmayın burada, insan burada ne uzar ne kısalır. Ama Vittoria'nın gözünden kaçmak mümkün mü Giannì, alçak sesle konuşulanı hatta dile getirilmeyeni bile bilir o. Böyle olunca annemle takışacağına, Pascone'ye son gelişinde Roberto'yu karşısına aldı ve şöyle dedi: "Sen bu evlerin birinde doğdun, bu sokaklarda büyüdün, Milano sonra çıktı ortaya, işte bu nedenle dönmen gereken yer burasıdır. O her zamanki gibi dinledi –rüzgârlı günde yaprakları bile dinleyen bir karakteri vardır–, sonra asla açık kalmaması gereken hesaplar hakkında nazik bir yanıt verdi ve Milano ile de kapatması gereken bir hesabı olduğunu ekledi. Böyledir işte: Seni dinler ve sonra kendi yoluna gider ya da ilgisini çekiyorsa, örneğin senin önerdiğin yola da girer."

"Yani evlenip Milano'ya yerleşeceksiniz değil mi?"

"Evet."

"Yani Roberto Vittoria ile çatışacak, öyle mi?"

"Hayır: Vittoria ile benim aram bozulur, Tonino'nun, Corrado'nun arası bozulur ama Roberto'nun bozulmaz çünkü o ne yapar eder ilişkilerini korur."

Ona hayrandı, nişanlısı hakkında en hoşlandığı şey iyi niyetli kararlılığıydı. Roberto'ya bütünüyle güvendiğini, kurtarıcısı olarak gördüğünü, onu doğduğu topraklardan, yetersiz eğitimden, annesinin zayıflığından, halamın gücünden koparacak kişi olarak kabul ettiğini hissettim. Nişanlısını görmek için sık sık Milano'ya gidip gitmediğini sorunca yüzü asıldı, bu işin biraz karışık olduğunu söyledi, Vittoria bunu istemiyordu. Üç ya da dört kez gidebilmişti ve bunu da Tonino yanında geldiği için yapabilmişti; kenti sevmek için bu kısa ziyaretler de

yetmişti. Roberto'nun çok arkadaşı vardı ve bazıları önemli kişilerdi. Genç adam nişanlısını herkesle tanıştırma hevesindeydi; birinin evine, dostlarıyla buluşmasına, randevusuna giderken onun yanında olmasını istiyordu. Bunlar harika deneyimlerdi ama onda gerginlik yaratmıştı. Bu tür buluşmalardan sonra kalbinde taşikardi başlamıştı. Her seferinde Milano'da bunca olağanüstü seçkin genç hanım varken Roberto'nun neden onun gibi aptal, cahil, giyinmeyi bilmeyen birini seçtiğini düşünüyordu. Napoli'de, dedi, örneğin sen olması gerektiği gibi bir kızsın. Hele Angela örneğini hiç vermeyelim, o kendini öyle iyi ifade ediyor, öyle güzel ve iyi giyiniyor ki. Oysa ben? Neyim ki, onunla ne ilgim var ki?

Her ne kadar saçmalık da olsa, bana atfettiği üstünlük mutlu etti. Angela ve ben ailelerimizin bizi eğittiği gibi konuşuyorduk, giysilerimizi annelerimiz seçiyordu ya da kişisel sanıp onların zevkine göre giyiniyorduk. Olayın aslı şuydu ki Roberto onu, sadece onu arzu etmişti, ona olduğu haliyle abayı yakmıştı, bu nedenle yerine asla başkasını koymazdı. Sen çok güzelsin, çok canlısın dedim heyecanla, gerisi öğrenilir, öğrenmektesin: İstersen yardım ederim sana, Angela da öyle, yardımcı oluruz.

Geri yürüdük, Cavour Meydanı'ndaki metro durağına kadar ona eşlik ettim.

"Roberto'nun yanında utanç duymamalısın," dedim, "sakın ha, o seni seçmiş."

Kucaklaştık, başlamakta olan bu arkadaşlık beni sevindirdi. Bu arada Vittoria'dan yana olduğumu da fark ettim. Ben de Roberto'nun Milano'yu bırakmasını, Napoli'ye yerleşmesini istiyordum. Halam sözünü geçirsin ve müstakbel çifti ne bileyim Pascone'de yaşamaya zorlasın istiyordum; o zaman ben de onların yaşamına yanaşabilir, istediğim zaman hatta her gün görebilirdim.

16

Bir hata yaptım: Angela'ya Giuliana ile buluştuğumu ve yakında Roberto ile de görüşeceğimi anlattım. Bu hiç hoşuna gitmedi. Bana Tonino hakkında kötü, Giuliana hakkında iyi şeyler anlatmışken şimdi birdenbire fikir değiştirdi: Tonino'nun iyi bir çocuk, kız kardeşinin canavar olduğunu ve ona eziyet ettiğini söyledi. Kıskandığını anlamam kolay oldu: Giuliana'nın onun arabuluculuğuna gerek duymadan beni aramış olmasına tahammül edemiyordu.

Bir akşam gezintiye çıktığımızda, "Ortalıkta olmaması daha iyi," dedi bana. "Yaşı büyük ve bize çocukmuşuz gibi davranıyor."

"Hiç de doğru değil."

"Gayet doğru. Başlangıçta sanki ben onun öğretmeniymişim, o da öğrenciymiş gibi numara yaptı. Yakamı bırakmıyordu, şöyle diyordu: Ne güzelsin, Tonino ile evlenirsen, akraba oluruz. Ama o sahte bir insan. Burnunu sokuyor ama kendi işine bakıyor. Şimdi de sana taktı, ben yetmiyorum ona. Beni kullandı ve bir kenara attı."

"Abartma. İyi bir kız ve hem seninle hem benimle arkadaş olabilir."

Sakinleştirmek için çaba göstermek zorunda kaldım ve pek başaramadım. Tartışırken anladığıma göre aynı anda pek çok şey birden istiyordu ve bu onu daimi olarak hoşnutsuz bir ruh haline sokuyordu. Tonino ile ilişkisini bitirmek istiyordu ama bunu çok sevdiği Giuliana ile arasını bozmadan yapmak derdindeydi; Giuliana onu dışlayıp bana yapışmasın istiyordu; Roberto bizim bu olası ve pek muhabbetli üçlümüzü hayaletiyle bile rahatsız etmesin istiyordu; ben bu olası üçlünün parçası olsam da düşüncelerimde ötekine değil ona ağırlık vereyim istiyordu. Belli

bir noktada benim onayımı alamadığından Giuliana hakkındaki fesatlıklarını artırdı ve ondan nişanlısının kurbanı olarak söz etmeye başladı.

"Giuliana her ne yapıyorsa onun için yapıyor," dedi.

"Güzel değil mi bu?"

"Sence köle olmak güzel mi?"

"Bence sevmek güzel."

"Erkek onu sevmiyorsa bile mi?"

"Sevmediğini nereden biliyorsun?"

"Kız kendisi söylüyor, Roberto'nun ona âşık olmasının mümkün olmadığını söylüyor."

"Seven herkes sevilmemekten korkar."

"Eğer biri seni Giuliana gibi endişe içinde yaşatıyorsa sevmenin nesi güzeldir?"

"Endişe içinde yaşadığını nereden biliyorsun?"

"Bir keresinde Tonino ile onları birlikte gördüm."

"Evet?"

"Giuliana, artık onun hoşuna gitmediği düşüncesine katlanamıyor."

"Erkek için de aynı şey geçerlidir."

"O Milano'da, kim bilir kaç sevgilisi var orada."

Bu son vurgu beni özellikle sinirlendirdi. Roberto'nun başka kadınlarla ilişkisi olması olasılığını düşünmek bile istemiyordum. Onun Giuliana'ya sadık olmasını ve ölene dek sadık kalmasını yeğliyordum. Şunu sordum:

"Giuliana aldatılmaktan korkuyor mu?"

"Bana söylemedi ama bence öyle."

"Onunla görüştüğüm gün ihanete uğramış biri yoktu karşımda."

"Baban ihanet eden bir erkek olarak görünüyor muydu sana? Ama öyleydi işte: Anneni benim annemle aldatıyordu."

Sert tepki verdim.

"Babam ve annen sahte insanlar."

Şaşırmış gibi davrandı.

"Bu konuşmalar hoşuna gitmiyor mu?"

"Hayır. Bunlar anlamı olmayan karşılaştırmalar."

"Olabilir. Ama ben bu Roberto'yu sınamak istiyorum."

"Nasıl?"

Gözleri ışıldadı, dudakları aralandı, göğsünü öne çıkararak sırtına kavis verdi. Böyle, dedi. Bu baştan çıkarıcı poz ve ifadeyle karşısına çıkmak istiyordu. Hatta yakası daha açık bir bluz ve çok kısa bir etek giyecek, sırtıyla sık sık Roberto'ya çarpacak, memelerini koluna dayayacak, elini bacağına koyacak, koluna girip gezmeye çıkaracaktı. Ah, dedi gözle görülür bir tiksintiyle, ne aşağılık şu erkekler, onlara böyle bir iki numara yap, ister bir deri bir kemik ol ister şişko, ister çıbanlı ol ister bitli, yaşları kaç olursa olsun deli olurlar.

Bu söylev tepemi attırdı. Her zamanki çocuksu havasıyla başlamıştı ama şimdi ansızın yollu kadın bayağılığıyla konuşuyordu. Zar zor tehditkâr bir hava verdim sesime:

"Roberto karşısında böyle davranmaya cüret bile etme sakın."

"Neden?" diye şaşırdı. "Giuliana için bu. Eğer iyi bir çocuksa tamam ama değilse onu kurtarmış oluruz."

"Ben onun yerinde olsam kurtarılmak istemem."

Anlayamamış gibi baktı gözlerime ve şöyle dedi:

"Şaka yapıyordum. Bana bir konuda söz verir misin?"

"Hangi konuda?"

"Eğer Giuliana seni ararsa hemen haber ver, Roberto ile buluşmada ben de olmak istiyorum."

"Tamam. Ama nişanlısının rahatsız olacağını söylerse elimden bir şey gelmez."

Sustu, bakışlarını yere indirdi ve bir an sonra yeniden kaldırdı; gözlerinde hüzünlü bir anlama arzusu vardı."

"Aramızdaki her şey yok oldu, sen artık beni sevmiyorsun."

"Tam tersine, seni seviyorum ve ölene kadar da seveceğim."

"O halde bir öpücük ver."

Yanağından öptüm. Dudaklarımı aradı, kaçırdım.

"Artık küçük değiliz," dedim.

Mutsuz ifadesiyle Mergellina yönünde yürüdü gitti.

17

Bir öğleden sonra Giuliana aradı ve sonraki pazar günü Amadeo Meydanı'nda buluşmayı önerdi, Roberto da orada olacaktı. O kadar çok istediğim, o kadar çok hayal ettiğim anın gerçekten geldiğini hissettim ve yeniden, bu kez daha şiddetle korkuya kapıldım. Kekeledim, okulun yükleyeceği sonsuz ödevden söz ettim ama o gülerek şöyle dedi: Sakin ol Giannì, Roberto yemez seni, ona benim de eğitimli, güzel konuşan arkadaşlarım olduğunu göstermek istiyorum, lütfen bu iyiliği yap bana.

Duraksadım, kafam karıştı ve buluşmayı engelleyecek bir bahane bulabilme uğruna bu kez de Angela'yı öne sürdüm. Aslında daha öncesinde Giuliana beni nişanlısıyla gerçekten tanıştırma niyetine girerse ona Angela hakkında hiçbir şey söylemeyeceğime karar vermiştim çünkü daha fazla gerilim ve sıkıntı istemiyordum. Ama bazen gizil bir güç düşünceleri kafeslerinden salar, senin iraden dışında bazı imgeler yakalar, bir an içinde gözlerinin önüne serer. Angela adını anmamın Giuliana'nın hoşuna gitmeyeceğini düşünmüş olmalıyım, eminim o zaman şöyle demek zorunda kalacaktı: Tamam bir başka sefere erteleyelim. Ama benim zihnimde daha fazlası belirdi: Arkadaşım kirpiklerini kır-

pıştırıyor, dudaklarını O biçimine sokuyor, yakasını açıyor, öne eğiliyordu; ansızın onu Roberto'nun yanına yaklaştırmanın, nişanlıların ilişkilerini farklı bir boyuta sokmak, bozmak, tehlikeli bir medcezir yaratmak olacağını hissettim. Şöyle dedim:

"Bir başka sorun daha var: Angela'ya seninle görüşeceğimizi ve büyük olasılıkla Roberto'nun da olacağını söylemiştim."

"Yani?"

"O da gelmek istiyor."

Giuliana uzun bir süre sessiz kaldı, sonra şöyle dedi:

"Giannì, Angela'yı seviyorum ama kolay bir tip değil, hep başrolde olmak istiyor."

"Biliyorum."

"Bu buluşma hakkında ona hiçbir şey söylemesen?"

"Mümkün değil. Şu ya da bu şekilde nişanlınla tanıştığımı öğrenir, ondan sonra benimle bir daha konuşmaz. En iyisi biz bu buluşmayı boş verelim."

Birkaç saniye daha sessizlik olduktan sonra kabullendi.

"Tamam, onu da getir."

İşte o andan başlayarak benim için her şey kalp çarpıntısı demek oldu. Roberto karşısında bilgisiz ve kıt zekâlı görünme korkum uykularımı kaçırdı ve babamı arayıp hayat, ölüm, Tanrı, Hıristiyanlık, komünizm hakkında sorular sormama ramak kaldı; onun bilgelik dolu yanıtlarını olası bir sohbette yeniden kullanabilirdim. Ne var ki buna direndim, Giuliana'nın nişanlısı hakkında sahip olduğum göksel imgeyi babamın dünyeviliğiyle kirletmek istemiyordum. Bir de görünümümle ilgili takıntılarım vardı. Nasıl giyinecektim? En azından biraz daha iyi görünmeme olanak var mıydı?

Küçüklüğünden beri giyimine çok özen gösteren Angela'dan farklı olarak ben bu uzun kriz döneminin başından beri güzelleşme takıntımı kışkırtıcı bir şekilde bir kenara bırakmıştım. Çirkinsin –sonucuna varmıştım– ve çirkin bir insan güzelleşme-

ye çalışırsa komik olur. Böylece tek merakım temizlik olmuştu, sürekli yıkanıyordum. Onun dışında bedenimi gizlemek için karalar içine bohçalıyor ya da tam tersine ağır makyajlar yapıyor, çok gösterişli renklere bürünüyor, özellikle bayağılaşıyordum. O gün kabul edilebilir bir orta yol bulabilme niyetiyle sayısız deneme yaptım. Hiçbir türlü kendimden hoşnut kalmadığımdan fazla sırıtmayan renkler seçtim ve anneme Angela ile buluşmaya gittiğimi söyleyerek kapıdan çıktım, San Giacomo dei Capri yokuşundan aşağı koştum.

Füniküler her zamanki gürültülü yavaşlığıyla Amadeo Meydanı'na inerken, gerginlik yüzünden hastalanacağım diye düşünüyordum, ayağım takılacak, başımı çarpacağım, öleceğim. Ya da tepem atacak ve birilerinin gözünü oyacağım. Geç kalmıştım, terlemiştim, bazen Vittoria'ya da olduğu üzere saçlarım başıma yapışmasın diye hiç durmadan parmaklarımla onları havalandırıyordum. Meydana vardığımda bir kafenin önüne oturmuş, bir şeyler yudumlayan Angela'nın bana el salladığını gördüm. Yanına gittim, ben de oturdum, ılık bir güneş vardı. İşte nişanlılar geliyor, dedi alçak sesle ve onların arkamdan yaklaştığını anladım. Dönüp bakmamaya çabalamanın yanı sıra kendimi toparlamak için aynen Angela gibi yerimden kımıldamadım. Giuliana'nın elinin hafifçe omzuma konduğunu hissettim –Merhaba Giannì–, gözlerimin ucuyla bakımlı parmaklarına, kahverengi ceketinin kol ağzına, oradan belli belirsiz görünen bileziğine baktım. Angela ise ilk nazik cümlelerine girişmişti, şimdi ben de bir şeyler söylemek, bu selama karşılık vermek istiyordum. Ceketin yarısını örttüğü takının halama iade ettiğim bilezik olduğunu anlamanın şaşkınlığıyla merhaba bile diyemedim. Vittoria, ah Vittoria, ne düşüneceğimi bilemiyordum, o gerçekten de annemle babamın tarif ettiği gibi bir insandı. Sanki onsuz yapamazmış gibi bileziği yeğeni olan benim

elimden almış ve evlatlığına vermişti. Nasıl da ışıldıyordu mücevher Giuliana'nın bileğinde, nasıl da değer kazanıyordu.

18

Roberto ile ikinci karşılaşmam, ilki hakkında hiçbir şey anımsamadığımı onayladı. Sonunda ayağa kalktım, Giuliana'nın birkaç adım gerisinde duruyordu. Uzun boylu göründü gözüme, bir doksandan fazla olmalıydı, ama oturduğu zaman sanki tüm bedenini derleyip toplamış, fazla yer kaplamamak için iskemleye devşirmiş gibiydi. Aklımda orta boylu biri vardı ama işte hem kudretli hem küçük, isteğine göre yayılmayı da kıvrılmayı da bilen bir kişiydi. Güzeldi, çok güzeldi, anımsadığımdan çok daha fazlasıydı: Kapkara saçları, geniş alnı, ışıl ışıl gözleri, yüksek elmacık kemikleri, biçimli burnu ve ağzı, ah esmer teninde ışık lekesi gibi görünen düzgün ve bembeyaz dişleriyle ağzı çok güzeldi. Ama davranışları kafamı karıştırdı. O masa başında geçirdiğimiz sürenin uzun bir bölümünde kilisede sergilediği ve beni derinden etkileyen hatiplik yeteneklerinin birazını bile göstermedi. Kısa cümleler kurdu, iletişim kurmaya yaramayan el hareketlerine başvurdu. Sadece gözleri sunak masasındaki gibiydi, belli belirsiz alaycılıkla her bir ayrıntıya dikkat ediyordu. Onun dışında gözüme iyi huylu ve anlayışlı, öğrencisini kaygılandırmayan, sorularını net ve anlaşılır olarak kibarca sormanın yanı sıra, yanıtlarını sözünü kesmeden dinledikten sonra tatlı bir gülümsemeyle sadece, gidebilirsin, diyen o ürkek öğretmenlerden biriymiş gibi göründü.

Roberto'dan farklı olarak Giuliana gergin bir gevezelik içindeydi. Bizi güzel niteliklerle süsleyerek nişanlısına tanıştırdı ve konuşurken, gölgede oturmasına karşın pırıl pırıl görünüyordu.

İnce bileğinin çevresinde arada bir ışıldayan bileziği fark etmemem mümkün değildi ama görmezden gelmeye çalışıyordum. Belki de yaydığı ışığın sihirli kaynağı bileziktir, diye düşünüyordum. Sözleri öyle değildi, gayet donuktu. Neden bu kadar çok konuşuyor, diye düşündüm, nedir onu endişelendiren, elbette bizim güzelliğimiz değil. Her türlü tahminime karşın Angela her zamanki gibi güzeldi ama giyim konusunda abartmamıştı: Eteği kısaydı ama çok değil, tişörtü dardı ama yakası açık değildi; gülücükler saçıyordu, rahat davranıyordu ama özellikle baştan çıkarıcı olmaya çalışmıyordu. Bana gelince, gri, düz, göğüs kabartısı ceket altına saklanmış halimle bir patates çuvalıydım –öyle hissediyordum, patates çuvalı *olmak istiyordum*– ve gerçekten de öyle görünüyordum. Onu tedirgin eden fiziksel görüntümüz olmadığından aramızda yarış yoktu. Belki de bilgimizi umduğu gibi sergileyemeyiz diye endişeleniyordu. Açıkladığına göre niyeti nişanlısına iyi aile kızlarıyla görüştüğünü kanıtlamaktı. Erkeğin hoşuna gidelim istiyordu, biz Vomero kızlarıydık, lise öğrencisiydik, düzgün insanlardık. Yani bizi oraya üzerindeki Pascone izini sildiğini, Milano'da ona uygun düzeyde yaşayabileceğini kanıtlamak için çağırmıştı. Ve sanırım benim gerginliğimi artıran –bilezik değil– buydu. Teşhir edilmek istemiyordum, annemlerin beni konuklarına şunu bunu söylemekte ne kadar marifetli olduğumu göstermem için zorlamaları gibi hissetmek istemiyordum ve en iyi yönlerimi göstermeye mecbur olduğumu hissettiğim anda bunalıveriyordum. Sessizce, zihnim bomboş oturdum hatta bir iki kez ısrarla saate baktım. Sonunda Roberto bazı nazik sözlerden sonra klasik öğretmen havasıyla özellikle Angela ile ilgilendi. Ona şunları sordu: Okulun nasıl, koşulları nedir, spor salonunuz var mı, öğretmenlerin kaç yaşlarındalar, dersler nasıl, boş zamanlarında ne yapıyorsun. Angela da bilmiş

öğrenci sesiyle anlattıkça anlattı, gülümsedi ve arkadaşlarıyla öğretmenleri hakkında komik şeyler söyleyerek güldü.

Giuliana dudaklarına takılı gülümsemesiyle dinlemekle yetinmeyip sık sık konuşmaya dahil oldu. İskemlesini nişanlısınınkine yaklaştırmıştı, başını omzuna dayamıştı ve Roberto, Angela'nın esprilerine hafifçe gülümserken o yüksek sesle gülüyordu. Şimdi daha rahatlamış gibiydi, Angela iyi gidiyordu, Roberto sıkılmışa benzemiyordu. Bir noktada şöyle dedi:

"Peki kitap okumaya hangi ara zaman buluyorsun?"

"Bulamıyorum," dedi Angela. "Küçükken okurdum ama artık okuyamıyorum, okul beni canlı canlı yiyor. Asıl kız kardeşim çok okur. Ve bir de o, işte o çok okur."

Sevgi dolu bakışlarıyla ve zarif bir hareketle beni gösterdi.

"Giannina," dedi Roberto.

Asık suratla düzelttim.

"Giovanna."

"Giovanna," dedi Roberto. "Seni çok iyi anımsıyorum."

Homurdandım:

"Kolay bu, tıpkı Vittoria Halama benziyorum."

"Hayır, o nedenle değil."

"Neden o halde?"

"Şimdi bilemiyorum ama aklıma gelirse söylerim."

"Buna gerek yok."

Oysa elbette gerek vardı, özensiz, çirkin, suratsız ve kibirli bir sessizliğe gömülmüş olarak hatırlanmak istemiyordum. Gözlerimi gözlerine diktim, bana sevgiyle baktığından ve bu beni rahatlattığından –bu sersemce bir sevgi değil, tatlı bir mizah içeren sempatiydi– bakışlarımı bakışlarından ayırmamaya gayret ettim çünkü bu sempati yerini rahatsızlığa bırakacak mı diye merak ediyordum. Bunu öyle sebatla sürdürdüm ki bir an öncesine

kadar bu yeteneğim olduğunu bilmesem de gözlerimi kırpmayı bile yenilgi saydım.

İyi yürekli öğretmen havasıyla konuşmayı sürdürdü ve nasıl oluyor da okul bana okuma zamanı bırakırken Angela'ya bırakmıyor diye sordu: Benim öğretmenlerim az mı ödev veriyordu? Donuk çehremle öğretmenlerimin eğitilmiş hayvanlar olduklarını, derslerini mekânik olarak anlattıklarını, aynı mekâniklikle ödev yığdıklarını, biz öğrenci olarak onlara bunca ödev versek kesinlikle altından kalkamayacaklarını anlattım. Ama ben ödevleri dert etmiyordum, canım istediğinde okuyordum, eğer bir kitap aklımı başımdan alırsa gece gündüz kitabı elimden bırakmıyordum, okul umurumda olmuyordu. Ne okuyorsun, diye sordu ve genel bir yanıt verdim –bizim evde kitaptan başka bir şey yok, eskiden babam öneride bulunurdu ama o gittiğinden beri kendim buluyorum, deneme, roman elime ne geçerse okuyorum–; bazı kitap adlarını belirtmemi istedi, en son ne okuduğumu ısrarla sordu. Bunun üzerine onu etkilemek adına yalan söyleyerek, İncil, dedim. Aslında bu birkaç ay öncenin okumasıydı, şimdi bir başka kitap vardı elimde. Bu anın gelmesini çok istemiştim ve bu varsayımla ona sıralayabilmek için tüm izlenimlerimi bir deftere not etmiştim. O an bu andı; engel tanımadan konuşmaya başladım ve yapay bir sükûnetle yüzüne bakmayı sürdürerek konuştukça konuştum. Aslında içten içe öfkeliydim, nedensizce öfkeliydim ya da daha beteri sanki beni kızdıranlar bizzat Marco'nun, Matteo'nun, Luca'nın ve Giovanni'nin metinleriydi; üstelik öfkem çevremdeki her şeyi, meydanı, gazeteciyi, metro tünelini, parkın parlak yeşilliğini, Angela ve Giuliana'yı, Roberto dışında her şeyi siler gibiydi. Sustuğum zaman nihayet bakışlarımı yere çevirdim. Başıma ağrı saplanmıştı, nefes nefese kaldığımı anlamasın diye soluğumu kontrol altına almaya çalışıyordum.

Uzun bir sessizlik oldu. Ancak o zaman Angela'nın bana gururlu gözlerle baktığını –onun çocukluk arkadaşıydım, benimle övünüyordu, bana bunu sözsüz söylüyordu– ve bundan kuvvet aldım. Giuliana ise şaşkın bakışlarla bana bakarken nişanlısına daha da sokulmuştu, sanki bende yakışık almayan bir hal vardı ve bakışlarıyla beni düzeltmeye çalışıyordu. Roberto sordu:

"Yani sana göre İncillerde anlatılanlar kötü hikâyeler mi?"

"Evet."

"Neden?"

"İşlerliği yok. İsa Tanrı'nın oğlu ama gereksiz mucizeler gösteriyor ve ihanete tepki göstermediği için sonu çarmıh oluyor. Sadece bu da değil: Babasından onu çarmıhtan almasını istiyor ama babası parmağını bile oynatmadığı gibi her türlü çileyi çekmesine göz yumuyor. Tanrı çile çekmek için neden bizzat inmedi yeryüzüne? Kendi yaratımının kötü işleyişinin suçunu neden oğluna yükledi? Babanın arzusunu yerine getirmek nedir, işkence kadehini son yudumuna kadar içmek mi?"

Roberto başını hafifçe salladı, gözlerindeki ironi silindi.

Söylediklerini burada özetliyorum çünkü heyecanlıydım, neredeyse hiç hatırlamıyorum.

"Tanrı kolay değildir."

"Onu anlayabilmemi istiyorsa, kolay olsa iyi ederdi."

"Kolay bir Tanrı, Tanrı olmaz. O bizden başkadır. Tanrı ile iletişim kurulmaz, bizim düzeyimizden o kadar farklıdır ki sorgulanamaz, ona sadece dua edilir. Eğer kendini gösterecekse bunu sessizce, sıradan isimlerde tezahür eden küçük, sessiz, değerli işaretlerle yapar. Onun isteğini yerine getirmek başı öne eğmek ve kendini ona inanmaya zorlamaktır."

"Zaten yeterince zorunluluğum var."

Gözlerindeki ironinin yeniden belirdiğini gördüm, benim bu hırçınlığımın ilgisini çektiğini mutlulukla hissettim.

"Tanrı için olan zorunluluğa değer. Şiir sever misin?"

"Evet."

"Okur musun?"

"Rast gelirse."

"Şiir tam da şu andaki söyleşimizde kullandığımız kelimelerle yazılır. Eğer şair saçma laflarımızı alır ve onları gevezelikten arındırırsa işte onların içindeki saçmalık yok olur ve ortaya beklenmedik bir enerji çıkar. Tanrı da aynı şekilde tezahür eder."

"Tanrı şair değildir, bizim gibi biridir ve buna ek olarak şiir yaratmayı da bilir."

"Ama o yaratma senin gözlerini açar, şaşırtır."

"Şair başarılıysa evet."

"Seni şaşırtır, sarsar."

"Kimi zaman."

"İşte Tanrı budur: Zemini, duvarları, tavanı bulamadığım karanlık odada beni dürten sarsıntıdır. Mantık yürütecek, tartışacak bir şey yoktur. Bu iman sorunudur. İnançlıysan işe yarar. Yoksa yaramaz."

"Neden inanmalıyım o sarsıntıya?"

"Dinsel ruh için."

"Ne olduğunu bilmiyorum."

"Polisiye kitaplardaki gibi bir soruşturma düşün ama burada gizem, gizem olarak kalır. Dinsel ruh şudur: Üzeri örtülü olanın üzerini açmak için ileri, hep daha ileri atılma."

"Seni anlamıyorum."

"Gizemler anlaşılmaz."

"Sıradışı gizemler beni korkutuyor. Ben kendimi İsa'nın mezarına giden, onun bedenini bulamayan ve kaçan üç kadınla özdeşleştiriyorum."

"Hayat matlaştığında seni korkutmalıdır."

"Hayat ıstırap olduğunda korkutuyor beni."

"Yani işlerin gidişatının seni hoşnut etmediğini mi söylüyorsun?"

"Diyorum ki hiç kimse, hele ki babasının isteğiyle çarmıha gerilmemelidir. Ama öyle olmuyor."

"Eğer bazı şeyleri beğenmiyorsan, onları değiştirmen gerekir."

"Yaradılışı da mı değiştireceğim?"

"Elbette, bunun için yaratıldık."

"Ya Tanrı?"

"Gerekiyorsa Tanrı'yı da."

"Dikkatli ol, bu küfre girer."

Bir anlığına Roberto'nun benim ona kafa tutma çabamı hissederek gözlerinin mutlulukla parladığını hissettim. Şöyle dedi:

"Eğer küfür bir adım ileri gitmeme yarayacaksa, küfür de ederim."

"Ciddi misin?"

"Evet. Tanrı'yı seviyorum ve ona yaklaşabilmek için ona karşı gelen bir şeyi bile yaparım. Bu nedenle her şeyi havaya savurmak için aceleci davranmamanı öğütlüyorum: Bekle biraz, İncillerdeki hikâyeler şimdi bulduklarından çok daha fazlasını söylerler."

"Başka pek çok kitap var. İncilleri okumamın tek nedeni senin o gün kilisede ondan söz etmen ve ilgimi çekmesi oldu."

"Yeniden oku. Çileyi ve çarmıhı yani ıstırabı, senin en çok kafanı karıştıranı anlatırlar."

"Benim kafamı karıştıran sessizlik."

"Sen de yarım saat sustun. Ama bak sonra konuştun."

Angela neşeyle atıldı:

"Belki de Tanrı odur."

Roberto gülmedi ve ben de gergin gülümsememi tam zamanında engelledim. Şöyle dedi:

"Seni neden hatırladığımı şimdi biliyorum."

"Ne yapmıştım?"

"Sözcüklere çok fazla güç yüklüyorsun."

"Sen daha fazlasını yüklüyorsun."

"Bunu özellikle yapmıyorum."

"Bense bilerek yapıyorum. İyi biri değilim, çoğunlukla adaletten uzağım."

Bu kez gülen üçümüz değil o oldu. Giuliana alçak sesle ona bir randevusu olduğunu ve geç kalmamaları gerektiğini anımsattı. Bunu öyle esefle söyledi ki güzel bir dost ortamını terk etmenin üzüntüsü hissediliyordu; sonra kalktı, Angela'ya sarıldı, bana başıyla zarif bir selam verdi. Roberto da bizimle vedalaştı, üzerime eğilip yanaklarımı öperken ürperdim. Nişanlılar Crispi Caddesi boyunca uzaklaşırlarken Angela beni kolumdan çekti.

Heyecanlı bir sesle, "Müthiş bir etki yarattın," dedi.

"Bana yanlış okuma yaptığımı söyledi."

"Hiç de değil. Seni durup dinlemekle yetinmedi ve tartışmaya girişti."

"Boş ver, o herkesle tartışıyor. Sense sadece sohbet ettin, ona yapışıp kalman gerekmez miydi?"

"Bunu yapmamam gerektiğini söylemiştin. Zaten becerememedim. Onu Tonino ile gördüğüm gün aptalın teki gibi görünmüştü gözüme ama bugün sanki efsunluydu."

"Herkes gibi."

Angela sürekli, bir sana nasıl davrandığına bak bir bana, siz karşılıklı iki öğretmen gibiydiniz gibi kışkırtıcı cümlelerle beni bastırmaya çalışsa da ben küçümseme edamda ısrarcı oldum. Bizim seslerimizi taklit ediyor, konuşmamızın bazı bölümlerini gülünçleştiriyordu. Yüzümü buruşturdum, güldüm ama aslında içten içe hissettiğim mutluluktu. Angela haklıydı, Roberto benimle konuşmuştu. Ama yeterli gelmemişti, daha, daha çok konuşmak istiyordum, şimdi, öğleden sonra, yarın, daima. Oysa bu mümkün değildi ve şimdiden keyfim kaçmaya başlamıştı, beni tüketen katılığım geri geliyordu.

19

Hızla kötüye gittim. Roberto ile görüşmem, bağlandığım tek kişinin –kısacık görüşmede kendimi keyifli buhar banyosuna gömülmüş gibi hissettiren tek kişinin– kendine ait bambaşka bir dünyası olduğunu, bana birkaç dakikadan fazlasını ayıramayacağını kanıtlamaya yaramıştı.

Döndüğümde San Giacomo dei Capri Sokağı'ndaki evim boştu, sadece kentin uğultusu duyuluyordu, annem en can sıkıcı arkadaşlarından biriyle çıkmıştı. Kendimi yapayalnız hissettim ve daha da önemlisi artık hiçbir kurtuluş umudum kalmamıştı. Sakinleşmek için yatağıma uzandım, uyumaya çalıştım, Giuliana'nın bileğindeki bileziğin zihnimde belirmesiyle bir anda uyandım. Sarsılmıştım, belki de kötü bir rüya görmüştüm, Vittoria'nın telefon numarasını çevirdim. Hemen yanıtladı ama sanki kavganın ortasındaymış gibi gelen bir sesle "alo" dedi, telefon çalmadan bir an önce avaz avaz haykırdığı bir cümlenin sonundaymışçasına açtı telefonu.

Neredeyse fısıldayarak, "Ben Giovanna," dedim.

Vittoria sesini alçaltmadı.

"Aferin. Derdin ne?"

"Sana bileziğimi soracaktım."

Sözümü kesti.

"Senin mi? Ah, demek vardığımız nokta bu, bileziğin senin olduğunu söylemek için mi arıyorsun beni? Giannì sana karşı fazlasıyla iyi davrandım ama artık yeter, yerini bilmen gerekiyor, anladın mı? Bilezik beni seven kişinindir, bilmem anlatabildim mi?"

Hayır anlatamamıştı, en azından ben anlamıyordum. Kapatmak üzereydim, korkmuştum, neden aradığımı bile unut-

muştum, belli ki zamanlamam yanlıştı. O anda Giuliana'nın bağırışını işittim:

"Giannina mı o? Ver bana. Ve kes sesini Vittò, sus ve bir kelime daha etme."

Hemen ardından Margherita'nın sesi duyuldu, belli ki ana kız halamın evindeydiler. Margherita şöyle bir söz söyledi:

"Vittò, lütfen boş ver, çocuğu karıştırma bu işe."

Ama Vittoria bağırıyordu:

"Duydun mu Giannì, burada çocuk diyorlar sana. Peki sen çocuk musun? Öyle misin? Peki o zaman neden Giuliana ile nişanlısının arasına giriyorsun? Bana bilezik diye tutturacağına buna yanıt ver. Sen ağabeyimden de mi berbatsın? Söyle haydi, dinliyorum: Babandan daha mı kibirlisin?

Arkadan bir çığlık daha duyuldu, Giuliana bağırdı:

"Yeter, delisin sen. Söylediğin lafı bilmiyorsan kes şu dilini."

Tam o noktada bağlantı koptu. Elimde ahize şaşkınlık içinde kalakaldım. Neler oluyordu? Peki halam neden saldırmıştı onlara bu şekilde? Belki de "benim bileziğim" demem yersiz olmuştu. Gene de doğru bir söylemdi, bana kendi armağan etmişti onu. Ama geri almak için aramamıştım, sadece neden kendine saklamadığını açıklamasını istiyordum. Neden bu bileziği bu kadar çok seviyordu ve sonra elinden çıkarmak için fırsat kolluyordu?

Kapattım, gidip yeniden yatağıma uzandım. Gerçekten korkunç bir rüya görmüş olmalıydım, Enzo'nun mezar taşındaki fotoğrafla bir ilgisi olmalıydı, endişeden içim içimi yiyordu. Bir de şimdi telefondaki dalaşma çıkmıştı, sesler yeniden yankılanıyordu zihnimde, ancak o anda Vittoria'nın bana sabahki buluşma yüzünden taktığını idrak ettim. Belli ki Giuliana ona nasıl geçtiğini henüz anlatmıştı; iyi de Vittoria bu hikâyede tepesini bu kadar attıracak ne bulmuştu? Şimdi orada olmak, Giuliana'nın anlattıkla-

rını kelimesi kelimesine dinlemek isterdim. Özetini bile dinlesem Amadeo Meydanı'nda aslında ne olduğunu anlayabilirdim.

Telefon yeniden çaldı, irkildim, yanıtlamaya korktum. Sonra annem olabileceğini düşündüm, koridora çıktım, usulca açtım. Giuliana mırıldandı: Alo. Vittoria adına özür diledi, burnunu çekti, belki de ağlıyordu.

"Bu sabah bir hata mı yaptım?" diye sordum.

"Tabii ki hayır Giannì. Roberto sana hayran oldu."

"Sahi mi?"

"Yemin ederim."

"Çok sevindim, onunla konuşmanın bana da iyi geldiğini söylersin."

"Benim söylememe gerek yok, sen söylersin. Eğer mümkünse yarın öğleden sonra seni yeniden görmek istiyor. Üçümüz birlikte çay içmeye gidelim mi?"

Baş ağrımın acıdan kıskacı başımı daha da sıkıştırdı. Mırıldandım:

"Olur. Vittoria gene kızgın mı?"

"Değil. Merak etme sen."

"Beni onunla konuşturur musun?"

"Şimdi zamanı değil, biraz sinirli."

"Neden taktı bana?"

"Deli olduğu için; hayatı boyunca deliydi ve hepimizin hayatını mahvetti."

VI

1

Ergenlik dönemim ağırdı, iri boz bloklardan ve arada sırada ansızın beliren yeşil, kırmızı ya da mor çıkıntılardan oluşuyordu. Blokların saatleri, günleri, ayları, yılları yoktu; mevsimler belirsizdi; sıcaktı, soğuktu, yağardı, güneş açardı. Tümseklerin de kesin bir zamanı yoktu, renk her türlü tarihten daha önemliydi. Kaldı ki bazı heyecanlarla ortaya çıkan boyanın kalıcılık süresi önemsizdi, yazan bunu bilirdi. Sözcükleri aramaya başladığın an, ağırlık bir girdaba dönüşüyordu, renkler mutfak robotuna atılmış meyveler gibi birbirlerine karışıyordu. Anlamsızlaşan sadece "zaman geçti" şeklindeki söylem değildi, aynı zamanda "bir öğleden sonra", "bir sabah", "bir akşam" gibi ifadeler de rahatlatan formüller oldu. Tek söyleyebileceğim kaybettiğim yılı gerçekten kazanabilmem oldu, üstelik bunu büyük çaba göstermeden başardım. Belleğim güçlüydü –bunu fark ettim– ve okulda dinlemektense, kitaplardan daha iyi öğreniyordum. Dikkatim dağınıkken bile okumam yeterli oluyordu, her şeyi hatırlıyordum.

O küçük başarı anne babamla da ilişkilerimi düzeltti ve onlar da yeniden benimle gurur duyduklarını belli eder oldular; özellikle de babam. Ne var ki bu bende tatmin duygusu yaratmadı, onların gölgeleri geçmek bilmeyen can sıkıcı bir sis gibiydi, kesip atılması gereken işe yaramaz bir parçamdı. Onlara –önceleri ironik olarak

uzaklaştırma, sonra da aile bağlarını bilinçli reddetme niyetiyle– adlarıyla hitap etmeye karar verdim. Giderek daha da zayıflayan ve yakınan Nella artık –sağlığı yerinde ve refah içinde yaşayan– babamın dul karısıydı. Evden götürmesine inatla karşı çıktığı şeyleri özenle koruyordu. Hayaletinin ziyaretleri, evlilik yaşamlarının ahiretinden yaptığı telefon görüşmeleri için her an müsaitti. Sonunda arada sırada Mariano ile buluşmasının nedeninin de eski kocasının ne gibi büyük sorunlarla meşgul olduğunu öğrenmek olduğuna ikna oldum. Bunun dışında aralarında benim de olduğum bir dizi gündelik uğraş için dişlerini sıkarak ve disiplin içinde çabalıyordu. Ama benim paket paket ödevlerimi düzeltmek için –bu rahatlatıcı bir durumdu– canını dişine takmıyordu, aynı şeyi aşk hikâyelerini şekle koymak için de yapmıyordu. Giderek daha sıklıkla, büyüdün artık, sen kendin hallet, diyordu.

Ben de artık fazla denetime uğramadan girip çıkmaktan hoşnuttum. O ve babam benimle daha az ilgilenir olmuşlardı, kendimi daha iyi hissediyordum. Ah bir de Andrea sussaydı. Angela ve Ida'yı görmek için Posillipo'ya gittiğimde ya da okul kapısında buluşup *panzarotti* ve *pastacresciuta* yemeğe gittiğimizde beni hayata hazırlamak için sıralamayı kendine ödev saydığı bilgece uyarılara giderek daha az tahammül ediyordum. Roberto ile aramda bir dostluk kurulması varsayımı, mucizevi biçimde gerçekleşiyordu; kendine ve hatalarına kapılmış olan babamın asla yapamadığı rehberliği ve eğitimi şimdi Roberto veriyordu. Artık çok geride kalmış bir akşam, San Giacomo dei Capri'deki gri evimizde yaptığı düşüncesizce konuşma sırasında babama karşı yitirdiğim tüm güvenimi Giuliana'nın nişanlısı kibarca ve sevgiyle iade ediyordu. Onun ciddileşmesi ve dikkat kesilmesinin tadını çıkarmak için arada sırada babama da söz ettiğim ilişkimizle gurur duyuyordum. Soruyordu, nasıl bir insan olduğunu merak ediyordu, ona kendisinden ve işinden bahsettim mi diye merak

ediyordu. Roberto'ya gerçekten hayranlık duyuyor muydu, bunu söylemem zordu çünkü uzun zamandır Andrea'nın tüm sözlerini güvenilmez olarak niteliyordum. Bir keresinde kendinden emin bir şekilde onu Napoli denen boktan şehirden tam zamanında kopmayı bilmiş ve Milano'da, seçkin bir üniversitede kariyerini oluşturmuş şanslı bir genç olarak nitelediğini hatırlıyorum. Bir keresinde de şöyle demişti: Senden daha iyi olan kişilerle görüşmekle iyi yapıyorsun, aşağı inmemek ve yükselmek için tek yol budur. Bir iki kez acaba onları tanıştırabilir miyim diye sormaya bile tenezzül etti; çocukluğundan beri içine kapatılmış olduğu bu hır gür dolu ve riyakâr çeteden çıkma gereksinmesi duyuyordu.

2

Aynen böyle gelişti, Roberto ile arkadaş olduk. Abartmak istemiyorum, Napoli'ye çok sık gelmiyordu, görüşebilme fırsatımız nadirdi. Ama adım adım küçük bir alışkanlığımız oluştu, asla tam ve gerçek bir buluşma adını koymadan o fırsat bulduğunda ve daima Giuliana eşliğinde bir araya geliyorduk, hatta bir iki dakikalığına da olsa baş başa konuşmanın da yolunu buluyorduk.

Başlarda, itiraf etmem gerekir ki çok gergindim. Her buluşmada belki de ona kafa tutmakta abartıyorum diye düşünüyordum –benden neredeyse on yaş büyüktü, ben lise öğrencisiydim, o üniversitede hoca– benimki kendimi gülünç kıldığım bir ukalalıktı. Onun söylediklerini, kendi yanıtlarımı zihnimde bin bir kere evirip çeviriyordum ve her sözümden utanç duyuyordum. Karmaşık sorunları yavan bir hafiflikle geçiştiriyordum sonra da küçükken annemlerin hoşuna gitmeyecek kötü bir şey yaptığımda beliriveren öfkenin benzeri bir huzursuzluk hissediyordum yüreğimde. İşte o noktada beni sevimli bulduğundan kuşku

duyuyordum. İronik ses tonu belleğimden taşıyor ve açıkça alaya dönüşüyordu. Küçümseyici ses tonumu, gevezeliğimin ona darbe indirmeyi amaçlayan bir kısmını anımsıyordum ve içimi bir üşüme duygusuyla mide bulantısı sarıyordu, kendimi kendimden kovmak, kendimi kusmak istiyordum.

Aslında durum böyle değildi. O buluşmaların her biri beni ıslah ediyordu, Roberto'nun sözleri okuma ve bilgilenme gereksinmemi coşturuyordu. Günler bir sonraki buluşmaya daha hazırlıklı olmak, dilimin ucunda daha çetrefil sorularla ulaşmak için bir koşu halini aldı. Babamın evde bıraktığı kitapları didikleyerek daha iyi anlayabilmemi sağlayacak uygun satırlar arıyordum. Neyi daha iyi anlamak istiyordum? İncilleri, Baba, Oğul, Kutsal Ruh, aşkınlık ve sessizlik, inanç düğümü ve inançsızlık, İsa'nın köktenciliği, eşitsizliğin dehşeti, zayıflar üzerine uygulanan şiddet, kapitalist dünyanın sınır tanımayan vahşi dünyası, komünizmin gerekliliği ve acilliği mi? Roberto'nun bakış açısı o kadar genişti ki sürekli konudan konuya atlıyordu. Gökleri ve yeri bir tutuyordu, her şeyi biliyordu, küçük örnekleri, meselleri, deyişleri, kuramları birbirine harmanlıyordu; ben de bilmişlik taslayan küçük kız figürü sergilemekle kendimi daha gelişmiş gösterebilmek için yeni bir fırsat yakalamanın umudu arasında salınarak ona yetişmeye çalışıyordum.

3

O dönemde sakinleşmek için sık sık Giuliana'ya ve Angela'ya koşuyordum. Malum nedenlerden ötürü Giuliana bana daha yakın, daha rahatlatıcı geliyordu. Roberto düşüncesi, zamanı birlikte geçirmemiz için bize bir neden sağlıyordu ve uzun yoklukları sırasında onun hakkında konuşarak Vomero'da geziniyorduk. Bakışlarımla onu gözlemliyordum: Göz kamaştırıcı bir ışıltı ya-

yıyordu, halamın bileziğini sürekli bileğinde taşıyordu, erkekler gözlerini ona dikiyorlardı, görüntüsünden kopamayıp son bir kez dönüp bakıyorlardı. Onun yanında ben yoktum ama bilgiç bir edam, seçkin bir sözüm onun enerjisini yakalayıveriyordu, bazı anlarda cansızlaşmış gibi geliyordu.

Bir keresinde bana şöyle dedi:

"Ne çok kitap okuyorsun."

"Ödev yapmaktan daha çok okumayı seviyorum."

"Ben hemen sıkılıyorum."

"Alışkanlık meselesi."

Okuma tutkusunun bana ait olmadığını, babamdan geçtiğini kabullendim: Küçüklüğümden beri kitapların önemi ve zihinsel eylemlerin değeri konusunda beni ikna eden hep o olmuştu.

"Bu fikir bir kez aklına girince," dedim, "bir daha kurtulamıyorsun."

"Ne iyi. Entelektüeller iyi insanlar."

"Babam iyi biri değil."

"Roberto öyle, sen de."

"Ben entelektüel değilim ki."

"Öylesin. Eğitim alıyorsun, her konuda tartışmayı biliyorsun, herkesle hatta Vittoria ile bile anlaşabiliyorsun. Ben bunu beceremiyorum, sabrım taşıveriyor."

Güven yüklü bu açıklamalar –kabul etmeliyim– beni mutlu ediyordu. Entelektüelleri böyle hayal ettiğinden ben de beklentisine uygun olmaya gayret ediyordum, sanki en iyi yönümü nişanlısına gösteriyormuşum da ona boş konuşuyormuşum gibi şuradan buradan lafladığımda hoşlanmıyordu. Özellikle derin konuşmalara yönlendiriyordu, hoşuma gitmiş ve gitmekte olan kitaplardan söz edelim istiyordu. Şöyle diyordu: Onları anlat bana. Aynı hevesli merakı film ve müzik konusunda da duyuyordu. Angela ve Ida bile o güne kadar sevdiğim şeyleri böyle anlattırmamışlardı, bunu

hiçbir zaman zorunluluk olarak hissetmemiştim, hep bir zaman geçirme olgusuydu. Okulda kimse okumamdan kaynaklanan karışık ilgi alanlarımın zenginliğinin farkına varmamıştı, kız arkadaşlarımın hiçbiri –örneğin– *Tom Jones*'un konusunu anlatmamı istememişti. Öyle olunca bu aşamada ikimiz de kendimizi iyi hissediyorduk. Sık sık buluşuyorduk, Montesanto füniküler inin çıkışında bekliyordum, Vomero'ya tırmanmayı yabancı bir ülkede mutlu bir tatil yapma gibi algıladığından, Vanvitelli Meydanı'ndan Artisti Meydanı'na yürüyorduk ya da tam tersini yapıyorduk; gelip geçene, trafiğe, dükkânlara hiç bakmıyorduk çünkü ben onu adlarla, başlıklarla, tarihlerle büyüleme zevkine kapılıyordum ve o da benim okuyarak, sinemada seyrederek, müzik dinleyerek gördüklerimi izlemekten başka bir şey yapmıyor gibiydi.

Roberto'nun yokluğunda, nişanlısının dostluğunda, zengin bir öğretinin muhafızı rolünü oynuyordum, Giuliana yaş farkına, güzelliğine rağmen ondan ne kadar üstün olduğumu kabul etmekten başka bir şey istemez gibi ağzımın içine bakıyordu. Gene de kimi zaman onun için bazı şeylerin yolunda olmadığını hissediyordum, sanki zorla def ettiği bir hıyanet vardı. Telaşlanıyordum, Vittoria'nın telefondaki o çatlak sesi yeniden içimi kemirmeye başlıyordu: "Neden Giuliana ile nişanlısının arasına giriyorsun? Sen ağabeyimden de mi berbatsın? Söyle haydi, dinliyorum: Babandan daha mı kibirlisin?" Ben yalnızca iyi bir arkadaş olmak istiyordum ve Vittoria'nın fesatlıkları yüzünden Giuliana'nın tam tersine inanıp beni kendinden uzaklaştırmasından korkuyordum.

4

Onu dışlarsak alındığı için sık sık Angela da bize katılıyordu. Ne var ki ikisi anlaşamıyordu ve Giuliana'nın sıkıntısı daha belir-

ginleşiyordu. Angela gevezelik ediyordu, hatta benimle ve onunla dalga geçiyordu, kışkırtıcı bir tonda Tonino'yu kötülüyordu, içerikli konuşma çabamızı alaycı biçimde baltalıyordu. Ben üzerime alınmıyordum ama Giuliana bozuluyordu, kardeşini koruyordu, alaylara eninde sonunda saldırgan yerel lehçesiyle karşılık veriyordu.

Benim yanımdayken uykuda olan yanı, Angela olunca uyanıyordu ve kesin kopuş riski köşenin ardında bekliyordu. Amadeo Meydanı'ndaki buluşmamızdan sonra Angela o ilişkiye burnunu sokmaktan kaçınmış olsa da yalnızken Giuliana ve Roberto hakkında konuşmayı seviyordu. Bu konuya girmesi beni biraz rahatlatmış, biraz sinirlendirmişti. Evime geldiği bir gün sordum:

"Roberto'yu sevimsiz mi buluyorsun?"

"Hayır."

"Peki nedir seni rahatsız eden?"

"Hiç. Ama sen ve o konuşmaya başladığınızda başka kimseye yer kalmıyor."

"Giuliana da oluyor."

"Zavallı Giuliana."

"Ne demek istiyorsun?"

"İnsan hocaların arasında kalınca nasıl sıkılır bilirsin."

"Hiç de sıkılmıyor."

"Sıkılıyor da konumunu korumak için belli etmiyor."

"Hangi konumunu?"

"Nişanlı. Giuliana gibi diş hekimi muayenehanesinde sekreterlik yapan biri sizin mantık, inanç konuşmalarınızı dinlerken sıkılmaz mı?"

Kendimi tutamadım:

"Sence insan sadece kolyelerden, bileziklerden, külotlardan ve sutyenlerden konuşarak mı eğlenir?"

Alındı:

"Ben sadece bunlardan konuşmuyorum ki?"

"Eskiden öyle değildi ama artık öyle."

"Hiç de doğru değil."

Ondan özür diledim, bana çıkıştı: Tamam ama kalleşlik ettin. Tabii fesatlığını vurgulayarak atıldı:

"Neyse ki kız arada onu görmek için Milano'ya gidiyor."

"Ne demek istiyorsun?"

"Nihayet yatağa giriyorlar ve yapmaları gerekeni yapıyorlar."

"Giuliana Milano'ya giderken yanında hep Tonino oluyor."

"Peki sence Tonino gece gündüz bekçilik mi yapıyor?"

Sonunda patladım:

"Sence insanlar birbirlerini seviyorlarsa mutlaka yatmaları mı gerekir?"

"Evet."

"Tonino'ya sor bakalım birlikte uyuyorlar mı diye, öğrenelim."

"Sordum tabii ama Tonino bu konularda konuşmuyor."

"Demek ki söyleyecek bir sözü yok."

"Çünkü o da aşkın cinsellik olmadan da yaşanabileceğini düşünüyor."

"Başka kim öyle düşünüyor?"

Ansızın hüzünlenen bir gülümsemeyle yanıtladı beni:

"Sen."

5

Angela'ya göre bu konu hakkında hiç eğlenceli bir şey anlatmıyordum. Açık saçık hikâyelerime son verdiğim doğruydu ama bunun nedeni pek az olan deneyimimi abartmayı çocukça bulmam ve daha dişe gelir bir bilgiye sahip olmamamdı. Roberto ve Giuliana ile ilişkim güçlendiğinden bu yana, kurşun kalem hikâyesinden sonra bana takılan, defalarca gizlice sevgili

olma önerisinde bulunan okul arkadaşım Silvestro'yu da kendimden uzaklaştırmıştım. Özellikle teklifleri bitmek bilmeyen Corrado'ya karşı çok katı davranmıştım; belirli aralıklarla okulun kapısında beliren, onunla Manzoni Caddesi'ndeki tavan arası evine gitmemi öneren Rosario'ya karşı da temkinli ama kararlı bir tavır takınmıştım. Bu üç talibim talihsizce parçası olduğum düşük nitelikli insanlığın üyeleri gibi görünüyordu gözüme. Angela ise sanki başka bir insan olmuştu, Tonino'yu aldatıyordu, okul arkadaşlarıyla hatta elli yaşından ileri olan, onu anlatırken tiksinti ifadesi kullandığı öğretmeniyle bile yaşadığı ufak tefek ilişkileri tüm ayrıntılarıyla Ida ve bana anlatıyordu.

Bu tiksinti beni etkiliyordu, gerçekten samimiydi. Onu tanıyordum ve şöyle demek geliyordu içimden: Yüzünden belli oluyor, konuşalım mı bunu? Ama hiç konuşmadık, sanki cinsellik bizi zorunlu olarak heyecanlandırmak zorundaydı. Ben de Angela ve Ida ile ele almak istemiyordum, Corrado'nun pis tuvalet kokusunu duymaktansa rahibe olmayı yeğlerdim. Ayrıca Angela'nın küçük heyecanımı Roberto'ya tapınma olarak yorumlaması da hoşuma gitmiyordu. Hem söylemem gerekir ki işin gerçeği oldukça çetindi. Tiksintinin söze dökmesi zor muğlak yönleri vardı. Corrado'da nefret ettiğim şey belki Roberto'da olsa öyle gelmezdi. Böylelikle çelişkileri belirlemekle yetiniyor ve şöyle diyordum:

"Başkalarıyla bunları yapıyorsan neden Tonino ile çıkmaya devam ediyorsun?"

"Çünkü Tonino iyi bir çocuk ve ötekiler domuz."

"Peki sen domuzlarla mı oynaşıyorsun?"

"Evet."

"Neden?"

"Çünkü bana bakışları hoşuma gidiyor."

"Tonino'nun da sana öyle bakmasını sağla."

"O öyle bakmıyor."

"Belki de erkek değildir," demişti bir keresinde Ida.

"Tam tersine acayip erkek."

"O halde?"

"Domuz değil, hepsi bu."

"İnanmam," dedi Ida, "domuz olmayan erkek yoktur."

Ben Roberto'yu düşünerek, "Vardır," dedim.

Angela hayalgücü yüksek ifadeleriyle Tonino'nun ereksiyonlarına şöyle bir değinerek, "Vardır," dedi.

Sanırım Angela neşeyle söylerken bu konu üzerine ciddi bir tartışma yapma yoksunluğunu hissettim; tabii ki onlarla değil Roberto ve Giuliana ile tartışmak isterdim. Roberto çekimser davranır mıydı? Hayır, bana yanıt vereceğinden ve bu durumda da gayet kapsamlı mantık yürütmenin yolunu bulacağından emindim. Tek risk Giuliana'nın gözünde hadsizlik yapmış olmamdı. Peki konuyu neden nişanlısının yanında açıyordum? Nihayetinde Amadeo Meydanı'ndaki görüşmeyi saymazsak topu topu altı kez buluşmuştuk ve hepsi kısa süreli olmuştu. Elbette aramızda pek fazla samimiyet de yoktu. Her ne kadar büyük sorunları tartışırken somut örnekler vermeye gayret etse de ben ona şunu sormaya cüret edemezdim: Neden en seçkinler bile olsa her şeyi biraz kazsan altından cinsellik çıkıyor; neden cinselliği tanımlamak için tek bir sıfat yetersiz kalıyor da pek çok niteleme –utanç verici, anlamsız, trajik, neşeli, hoş, iğrenç– kullanılıyor ve bunlar asla tek tek değil, daima bir arada dile getiriliyor; büyük bir sevdanın cinsellikten sıyrılması mümkün müdür, kadın ve erkek arasındaki cinsel yaşantının karşılıklı aşk gereksinmesini bozmaması mümkün müdür? İşte aklımda bu ve benzeri sorular vardı, özellikle Giuliana onların özel hayatlarına burnumu soktuğumu düşünmesin diye umursamaz edayla, ciddi bir tonla ifade edebilirdim. Ama bunu asla yapamayacağımı biliyordum. Ida ile konuşurken ısrarcı davrandım:

"Neden domuz olmayan erkeklerin var olmadığını düşünüyorsun?"

"Düşünmüyorum, biliyorum."

"O halde Mariano da mı domuz?"

"Elbette, senin annenle yatıyor."

İrkildim ve buz gibi bir sesle yanıtladım:

"Arada sırada görüşüyorlar ama dostça."

Angela araya girerek, "Ben de sadece arkadaş olduklarını düşünüyorum," dedi.

Ida hızla başını salladı ve kararlı bir şekilde yineledi: Sadece arkadaş değiller. Ve bağırdı:

"Bir erkekle asla öpüşmem, iğreniyorum bundan."

Angela, "Tonino gibi iyi ve güzel bir çocukla da mı?" diye sordu.

"Hayır, ben sadece kadınları öpeceğim. Yazdığım bir öyküyü dinlemek ister misiniz?"

"Hayır," dedi Giuliana.

Ben gözlerimi sessizce Ida'nın yeşil ayakkabılarına diktim. Babasının açık yakamdan göğsüme bakışını anımsadım.

6

Sözü sık sık Roberto ve Giuliana arasındaki ilişkiye getirdik, Angela sadece bana aktarma zevkini tatmak için Tonino'nun ağzından laf alıyordu. Bir gün, Vittoria ve Margherita arasında yeni bir kavga yaşandığını haber aldığı için telefon etti. Margherita, Vittoria'nın istediği gibi Roberto'nun hemen Giuliana ile evlenmesi ve gelip Napoli'ye yerleşmesi düşüncesine katılmadığı için saç saça baş başa gelmişlerdi. Genellikle halam kıyametler koparır, Margherita ona sükûnetle karşı çıkar, Giuliana da konu onu

ilgilendirmiyormuş gibi susardı. Ama bu kez Giuliana ansızın haykırmaya başlamıştı, eline geçen tabakları, bardakları fırlatarak kırmıştı ve çok güçlü olan Vittoria bile onu durduramamıştı. Kız avaz avaz bağırıyordu: Hemen gidiyorum, gidip onunla yaşayacağım, size daha fazla katlanamıyorum. Tonino ve Corrado araya girmek zorunda kalmışlardı.

Bu anlattıkları kafamı iyice karıştırdı, şöyle dedim:

"Bütün suç herkesin işine burnunu sokan Vittoria'nın."

"Herkesin suçu var, sanırım Giuliana çok kıskanç. Tonino Roberto'ya, dürüstlüğüne ve sadakatine kefil olduğunu söylüyor. Kız Tonino ile Milano'ya her gidişinde şu kız öğrenciyle samimi oldu, şu meslektaşına fazla gülümsedi diye olay çıkarıyormuş."

"İnanmam."

"Hata edersin. Giuliana sakin görünüyor ama Tonino bana onun sinirsel taşkınlığı olduğunu söyledi."

"Yani?"

"Kötüleştiği zaman yemek yemiyor, ağlıyor ve bağırıyormuş."

"Şimdi nasılmış?"

"İyi. Bu akşam benimle ve Tonino ile sinemaya geliyor, sen de gelir misin?"

"Gelirsem Giuliana ile olurum, beni Tonino ile bırakma."

Angela güldü:

"Seni özellikle Tonino'dan kurtar diye davet ediyorum, artık hiç dayanamaz oldum."

Gittim ama iyi bir gün olmadı: Hem öğleden sonram hem akşamım son derece acılı geçti. Dördümüz Plebiscito Meydanı'nda, Gambrinus önünde buluştuk ve Modernissimo Sineması'na doğru Toledo'ya yöneldik. Giuliana ile tek kelime bile konuşamadım, yalnızca bakışlarındaki huzursuzluğu, gözlerinin akının kanlandığını, bileğindeki bileziği gördüm. Angela hemen koluna girdi, ben Tonino ile bir iki adım arkada kaldım.

"Her şey yolunda mı?" diye sordum.

"İyi."

"Roberto'ya giderken genellikle kardeşine eşlik ettiğini biliyorum."

"Hayır, genellikle değil."

"Biliyor musun, birkaç kez buluştuk."

"Evet, Giuliana söyledi."

"Güzel bir çift."

"Doğru."

"Evlendiklerinde Napoli'ye yerleşeceklerini anladığımı sanıyorum."

"Öyle görünmüyor."

Ağzından başka söz alamadım, nazik bir çocuktu ve beni oyalamak istiyordu ama bu konu hakkında konuşarak değil. Bu nedenle bir noktada bana Venedik'te yaşayan bir arkadaşını anlatmaya başladı; kendisi de onun yanına gitmeyi ve oraya yerleşebilir mi diye anlamaya çalışıyordu.

"Ya Angela?"

"Angela benimle mutlu değil."

"Bu doğru değil."

"Öyle."

Modernissimo'ya vardık, ne film oynadığını hatırlamıyorum, belki daha sonra gelir aklıma. Tonino dördümüzün de biletinin parasını ödemek istedi ve bize şekerlemeler, dondurmalar da aldı. Atıştırarak içeri girdiğimizde salonda ışıklar yanıyordu. Önce Tonino, sonra Angela, yanına Giuliana, en son da ben oturdum. Başlangıçta tam arkamızda oturan üç çocuğu fark etmedik, benim ya da Angela'nın okul arkadaşları gibi görünen en çok on altı yaşında olan çocuklardı. Sadece aralarında konuştuklarını, gülüştüklerini duyduk ve biz de üç kız Tonino'yu dışlayarak hiçbir şeyi umursamadan çene çalmaya başladık.

Onları özellikle duymazdan geldiğimiz için arkadaki üçlü sinir oldu. Benim onları tam olarak fark etmem herhalde içlerinde en cüretkâr olanın yüksek sesle şöyle deyişini duymamla oldu: Gelin yanımıza oturun, biz gösterelim size filmi. Angela belki de gerginlikten bir kahkaha attı, arkaya döndü, gençler de güldüler, cüretkâr tip başka davetkâr sözler etti. Ben de dönüp baktım, fikrimi değiştirdim, bizim okul arkadaşlarımız gibi değillerdi, Corrado ve Rosario gibi gençlerin biraz okul yüzü görmüşleriydi. Giuliana'ya döndüm, o daha büyüktü, yüzünde merhamet gülümsemesi görmeyi bekliyordum. Oysa bir ciddiyet gördüm, kaskatıydı ve gözünün ucuyla sağır gibi davranan, gözlerini beyaz perdeden ayırmayan Tonino'ya bakıyordu.

Reklamlar başladı, cüretkâr tip fısıldayarak Giuliana'nın saçlarını okşadı: Ne kadar güzeller; bir başka arkadaşı Angela'nın koltuğunu salladı; Angela Tonino'nun kolunu çekti ve şöyle dedi: Beni rahatsız ediyorlar, sustur şunları. Giuliana ona mı yoksa doğrudan ağabeyine mi anlamadığım tavrıyla mırıldandı: Boş ver. Tabii ki Angela onu duymadı ve hiddetle Tonino'ya şöyle dedi: Seninle çıkmıyorum artık, yeter, bıktım. Cüretkâr oğlan hemen atıldı: Aferin, dedik sana, gel yanımıza, bak burada yer var. Salonda birileri şşşt dedi, sessizlik istedi. Tonino acele etmeden, usulca şöyle dedi: Gidip daha öne oturalım, burada rahat değiliz. Kalktı, kardeşi de hazırmış gibi yerinden fırladı, ben de kalktım. Angela bir iki saniye daha oturdu, sonra kalktı ve Tonino'ya, gülünçsün, dedi.

Birkaç sıra önde aynı düzende oturduk. Angela, Tonino'nun kulağına konuşmaya başladı: Kızgındı, ondan kurtulmak için bu fırsattan yararlandığını hissediyordum. Reklamlara ayrılan sonsuz zaman nihayet bitti, ışıklar yeniden yandı. Üç genç eğleniyorlardı, gülüşlerini işitiyordum, döndüm. Ayağa kalkmışlardı, gürültülü bir şekilde bir, iki, üç sıra öne atladılar, göz açıp ka-

payana kadar yeniden gelip arkamıza dizildiler. Sözcüleri şöyle dedi: Siz bu salağın emirlerine uyuyorsunuz ama biz alınganlık etmiyoruz, bize bu şekilde davranılmasına tahammül edemeyiz, filmi sizinle birlikte izlemek istiyoruz.

İşte o andan sonra sadece bir iki saniye geçti. Işıklar söndü, film gürültülü biçimde başladı. Oğlanın sesi müziğe yenik düştü, hepimiz ışık huzmelerine döndük. Angela yüksek sesle Tonino'ya, sana salak dediklerini duydun mu, diye sordu. Gençler güldüler, seyirciler şşşt dedi, Tonino beklenmedik bir hızla ayağa fırladı, Giuliana, hayır Tonì, dedi. Ama o gene de Angela'ya öyle şiddetli bir tokat attı ki kızın başı benim şakağıma vurdu ve canım acıdı. Üç genç şaşkınlık içinde sustular, Tonino açık bir kapının rüzgârla çarpması gibi yön değiştirdi, ağzından aktarılması mümkün olmayan müstehcenlikte küfürler yağmaya başladı. Bu arada Angela hıçkırarak ağlamaya başladı, Giuliana benim elimi sıktı ve şunu söyledi: Gitmemiz gerekiyor, onu da alıp çıkaralım. Ağabeyini buradan zorla kopartmaktı niyeti, sanki tehlikede olan Angela ya da biz ikimiz değildik de Tonino idi. Bu arada oğlanların sözcüsü şaşkınlığını alt etmişti ve şunları diyordu: Oh, çok korktuk, titredik senin yüzünden, şapşal şey, senin gücün sadece kızlara mı yetiyor, gel buraya. Giuliana onun sesini silmek istercesine bağırdı: Tonì, çocuk onlar. Ama saniyeler birbirini kovalıyordu, Tonino oğlanın başını bir eliyle yakaladı –belki de kulağından tuttu, yemin etmeyeyim–, kopartacakmış gibi kendine çekti. Yumruk yaptığı öteki eliyle çenesinin altından vurdu, oğlan geriye sıçradı, kanayan ağzıyla yeniden yerine yığıldı. Öteki üçü arkadaşlarına yardım etmek istiyorlardı ama Tonino'nun sıranın üzerinden atlamaya niyetlendiğini görünce dağınık biçimde çıkışa yöneldiler. Giuliana onlara yetişmesini engellemek için ağabeyine yapıştı, filmin başlangıç müziği yükselmişti, seyirciler bağırıyorlardı, Angela ağlıyordu, yaralı çocuk haykırıyordu. Tonino kız kardeşini itti, gözyaşlarına

boğulan, inleyen, oturduğu yerden küfreden oğlana yeniden sardı. Onu tokatlarla, yumruklarla dövdü, bu arada hızından ve öfke yüklü halinden asla anlayamadığım sözlerle küfretmeye devam etti, kelimeler birbirine karışıyordu. Şimdi sinemadaki herkes bağırıyordu, ışıkların yanmasını, polisin çağrılmasını istiyorlardı, ben, Giuliana ve hatta Angela Tonino'nun kollarına asılarak bağırıyorduk: Yeter, gidelim buradan, yeter. En sonunda onu çekmeyi ve çıkışa yönelmeyi başardık. Koş Tonì, koş, kaç, diye bağıran Giuliana ağabeyinin sırtına vurdu, o da yerel lehçeyle iki kez aynı şeyi söyledi: Bu şehirde insanın oturup efendi gibi huzurla film izlemesi mümkün değil. Ona katılıyor muyum diye görmek için özellikle bana bakıyordu. Sakinleştirmek için sözlerini onayladım, fal taşı gibi açık gözleriyle, maviye dönmüş dudaklarıyla Dante Meydanı'na doğru koştu.

7

Biz de Spirito Santo yönünde hızla dağıldık ve ancak Pignasecca kalabalığının korumasına girdiğimizi hissettiğimizde yavaşladık. İşte ancak o zaman hissettiğim o dehşeti fark ettim. Angela çok korkmuştu, sanki kendi de kavgaya karışmış gibi görünen, saçları darmadağın, yarım yakalı ceketi yırtık Giuliana da korku içindeydi. Bilezik hala bileğinde mi diye baktı, evet bileğindeydi ama parlamıyordu.

Giuliana bana dönerek, "Hemen eve koşmam gerekiyor," dedi.

"Git ve sonra beni ara, Tonino nasıl söyle."

"Korktun mu?"

"Evet."

"Özür dilerim, Tonino çoğunlukla tutar kendini ama bazen gözü bizi görmez."

Angela yaş dolu gözleriyle araya girdi:

"Ben de korktum."

Giuliana öfkeden bembeyaz kesildi ve neredeyse bağırarak konuştu:

"Sus, sen sadece sus, hepsi bu."

Onu hiç böyle öfkeli görmemiştim. Beni yanaklarımdan öptü ve gitti.

Angela ve ben fünikülere ulaştık. Darmadağın olmuştum, cümleler arasına sıkışmış kalmıştım: Bazen gözü görmez olur. Yol boyunca çaresizce arkadaşımın yakınmalarını dinledim. Çaresizdi, aptallık ettim diyordu. Ama sonra kızarmış ve şişmiş yanağına dokununca, boynunun ağrısını hissedince bağırıyordu: Hangi hakla yapabildi bunu, bana tokat attı, bana, ne annem ne babam dövdü beni, onu bir daha asla görmek istemiyorum. Ağlıyordu, sonra bir başka derdi geliyordu aklına: Giuliana ona veda etmemişti, sadece beni öpmüştü. Bütün kabahati bana yüklemek doğru değil, diye mırıldanıyordu, Tonino'nun hayvanın teki olduğunu nereden bilecektim? Onu evinin kapısında bıraktığımda kabul etti: Tamam, suçluyum ama hem Tonino hem Giuliana terbiyesiz insanlar, onlardan bunu asla beklemezdim, o tokat beni öldürebilirdi, o üç oğlanı da gebertebilirdi, böyle bir hayvanı sevmekle hata yapmışım. Ben de homurdandım: Yanılıyorsun, Tonino ve Giuliana gayet terbiyeliler ama öyle bir an gelir ki insanın gözü gerçekten bir şey görmez olur.

Ağır adımlarla yürüdüm eve. O ifade –gözü görmez olmak– zihnimden silinmek bilmiyordu. Her şey düzenli gibidir; günaydın, yakında görüşürüz, buyurun, içmek için ne sunayım size, sesi biraz kısabilir misiniz lütfen, teşekkür ederim, rica ederim. Ama bir anda inebilecek kara bir perde vardı. Bu beklenmedik bir körlüktü, artık arada boşluk kalmıyordu, gidip çarpıyordun. Bu sadece bazı kişilere mi olurdu yoksa belli kişiler mi belli bir düzeyi

aşınca görmez oluyorlardı? İnsan her şeyi net olarak gördüğünde mi daha gerçekti yoksa en sağlam ve yoğun duygular –nefret, aşk– gözünü kör ettiğinde mi? Vittoria onun gözünü kör ettiği için mi Enzo, Margherita'yı görmez olmuştu? Babamın annemi görmez oluşunun nedeni gözünü Costanza'nın kör etmesi miydi? Ben de arkadaşım Silvestro'nun hakaretleriyle kör olduğum için mi görmez olmuştum? Roberto da gözü bir anda kör olabilen kişilerden miydi? Yoksa o her zaman, her koşulda, her türlü duygusal darbeye rağmen sakin ve huzurlu kalabiliyor muydu?

Ev karanlık, sessizdi. Annem cumartesi akşamını dışarıda geçirmeye karar vermiş olmalıydı. Telefon çaldı, Giuliana'nın aradığından emin olarak hemen açtım. Arayan Tonino idi, usulca ve güçlü tutumu olduğundan hoşuma giden sükûnetle şöyle dedi:

"Senden özür dilemek ve veda etmek istiyorum."

"Nereye gidiyorsun?"

"Venedik'e."

"Ne zaman yola çıkıyorsun?"

"Bu gece."

"Neden aldın bu kararı?"

"Çünkü gitmezsem burada hayatımı heba edeceğim."

"Giuliana ne diyor buna?"

"Hiç, bilmiyor, hiç kimse bilmiyor."

"Roberto da mı?"

"Evet, bu akşam yaptıklarımı bilse benimle bir daha konuşmaz."

"Giuliana söyleyecektir ona."

"Ben söylemem."

"Bana adresini gönderir misin?"

"Adresim belli olunca yazarım sana."

"Peki neden özellikle beni aradın?"

"Çünkü sen insanı anlıyorsun."

Kapattım, kendimi üzgün hissettim. Mutfağa gittim, su aldım, koridora döndüm. Ama gün daha bitmemişti. Bir zamanlar annemle babamın yatak odası olan odanın kapısı açıldı ve annem göründü. Her zamanki ev giysisi yoktu üzerinde, önemli günlere hazırlandığındaki gibi giyinmişti.

Doğal bir ses tonuyla sordu:

"Sen sinemaya gitmeyecek miydin?"

"Vazgeçtik."

"O halde şimdi biz gidiyoruz: Dışarısı nasıl, palto alayım mı?"

Aynı odadan, onun gibi şık giyimiyle Mariano çıktı.

8

Evimin uzun süreli krizinin son aşaması bu oldu ve beraberinde yetişkin dünyasına yaklaşmamın önemli bir anını getirdi. Nazik davranma, anneme havanın ılık olduğunu söyleme, Mariano'nun mememe alışıldık kaçamak bakışıyla yanağıma öpücük kondurmasını kabullenme kararımla aynı anda büyümeyi durdurmanın mümkün olmadığını idrak ettim. İkisi kapıyı çekip çıktıkları anda banyoya girdim ve sanki onları üzerimden sıyırmak için uzun uzun yıkandım.

Ayna karşısında saçlarımı kuruturken içimden gülmek geldi. Her konuda kandırılmıştım, saçlarım bile güzel değildi, kafatasıma yapışıyorlardı ve onlara bir türlü hacim ve parlaklık kazandıramıyordum. Yüzüme gelince, evet, aynen Vittoria'nınki gibi hiçbir uyumu yoktu. Ama hata bunu bir trajedi haline getirmekteydi. Zarafet dolu güzel bir yüze sahip kişiye bir anlığına bakmak, onun da ardında çirkin ve kaba yüzlerinkinden farklı olmayan cehennemler gizlendiğini anlamaya yetiyordu. Bir çehrenin incelikle zenginleşen parıltısı, donuk bir çehreden daha fazla acı gizliyor ve vaat ediyordu.

Örneğin Angela sinema olayından ve Tonino'nun hayatından çıkmasından sonra kedere kapıldı ve kötü bir kız oldu. Telefonla arıyor, onun tarafını tutmadığım, bir erkeğin onu tokatlamasını kabullendiğim, Giuliana'ya hak verdiğim için beni suçlayan uzun konuşmalar yapıyordu. Reddetmeye çalıştım, boşuna oldu. Bu olayı hem Costanza'ya hem babama anlattığını söyledi; Costanza ona hak vermişti ama Andrea için anlamı daha farklı olmuştu: Tonino'nun kim, kimin oğlu, nerede doğmuş ve büyümüş olduğunu anlayınca iyice kızmıştı ve sadece ona değil bana da hırslanmıştı. Babamın aynen şöyle söylediğini aktardı: Giovanna onların nasıl insanlar olduklarını biliyor, seni koruması gerekirdi. Ama sen beni korumadın, diye çığlık çığlığa bağırıyordu; o uyumlu, tatlı, baştan çıkarıcı yüzünün, Posillipo'daki evde, kulağında beyaz ahizeyle o anda benimkinden daha çirkin olduğunu hayal ediyordum. Şöyle söyledim: Lütfen bu andan itibaren beni rahat bırak, git sırlarını Andrea ile Costanza'ya anlat, onlar seni daha iyi anlıyorlar. Ve telefonu kapattım.

Hemen ardından Giuliana ile ilişkimi yoğunlaştırdım. Angela defalarca barışmayı denedi, bana, hep birlikte buluşalım, dedi. Doğru olmasa bile hep aynı yanıtı verdim: Bir işim var, Giuliana'ya sorayım. Ama ima ederek ya da açıkça söyleyerek hep şunu ilettim: Benimle gelemezsin, o sana tahammül edemiyor.

Annemle de ilişkimi en aza indirdim, cümlelerimi kısalttım: Bugün yokum, Pascone'ye gidiyorum. Nedenini sorduğunda, canım öyle istiyor, diyordum. Bu şekilde davranmamın nedeni kesinlikle eski zincirlerimden kurtulduğumu hissetmekti; akrabaların ve arkadaşların yargılarının, değerlerinin, olduklarını sandıkları kişilerle tutarlı olmamı istemelerinin umurumda olmadığını anlamasını sağlamaktı.

9

Giuliana'ya giderek daha fazla bağlanmamın nedeni elbette Roberto ile dostluğumu ilerletmekti, bunu reddetmek istemiyorum. Öte yandan Giuliana da Tonino'nun açıklama yapmadan onu Vittoria ve zorbalıklarıyla mücadelede yalnız bırakması nedeniyle bana şimdi daha çok gereksinme duyuyor gibiydi. Bir akşamüstü son derece heyecanlı bir şekilde telefon etti ve annesinin –elbette halamın zorlamasıyla– onun Roberto'ya şöyle demesini istediğini aktardı: Ya benimle hemen evlenirsin ve Napoli'ye yerleşirsin ya da nişanı bozalım.

"Ama ben bunu yapamam," dedi çaresizlik içinde, "o çok yorgun, mesleği için önemli bir çalışma yapıyor. Benimle hemen evlen demek için deli olmam gerekir. Her ne olursa olsun bu şehirden ebediyen gitmek istiyorum."

Her şeyden usanmıştı. Roberto'nun içinde bulunduğu sorunları Margherita ve Vittoria'ya aktarmasını önerdim, pek çok tereddütten sonra bunu yaptı ama iki kadını da ikna edemedi, ikisi kızın beynini binlerce imayla kemirdi. Cahil insanlar –diyordu ümitsizce– ve Roberto'nun hocalık sorunlarını ilk planda tutup, evlenmeyi ikinci plana atmasını beni yeterince sevmediği ve zaman kaybettirdiği şeklinde yorumluyorlar.

İftiralar sonuçsuz kalmadı: Sonunda Giuliana'nın da bazen Roberto'dan şüphe ettiğini hissettim. Elbette genellikle öfkeyle karşılık veriyor ve annesinin aklına kötü düşünceler sokan Vittoria'ya kızıyordu ama ne olursa olsun bu kötü söylemler onun da zihninde bir yol kazıyor ve kızı hüzne gark ediyordu.

Evine gittiğim ve çevredeki soluk sokaklarda üç beş adım attığımız bir akşamüstü, "Nerede yaşadığımı görüyor musun?" diye sordu. "Roberto ise Milano'da, hep meşgul, pek çok zeki insanla görüşüyor, kimi zaman ona telefonla bile ulaşamıyorum."

"Onun hayatı öyle."

"Onun hayatı ben olmalıyım."

"Bilmiyorum."

Sinirlendi.

"Öyle değil mi? Ne peki? Çalışmak, meslektaşlarıyla ve kız öğrencileriyle sohbet etmek mi? Belki de Vittoria haklı: Ya evlenir benimle ya da yeter artık."

Roberto iş için on günlüğüne Londra'ya gitmesi gerektiğini iletince işler daha da karmaşık bir hal aldı. Giuliana her zamankinden daha huzursuz oldu, yavaş yavaş sorunun sadece yurtdışına çıkışı olmadığını anladım. Daha önce de üç ya da dört günlüğüne gitmiş olduğunu ama bu sefer yalnız olmayacağını öğrendim. İşte bu noktada ben de telaşlandım.

"Kiminle gidiyor?"

"Michela ve diğer iki öğretim üyesiyle."

"Michela kim?"

"Hep yanında olan biri."

"Sen de git."

"Nereye Giannì? Nereye? Seni nasıl yetiştirdiklerini değil, benim nasıl büyüdüğümü düşün, Vittoria'yı düşün, annemi, bu boktan mahalleyi bir düşün. Senin için her şey kolay ama benim için öyle değil."

Adil görünmedi: Onun sorunlarını anlamak için çabalayabilirdim ama o benimkiler hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Bir şey yokmuş gibi davrandım, içini dökmesini istedim, sakinleştirmek için uğraştım. Benim görüşlerimin merkezinde her zamanki gibi nişanlısının ender nitelikleri vardı. Roberto sıradan bir insan değil, ruhsal gücü yüksek, çok kültürlü ve sadık bir erkekti. Michela'nın belli amaçları varsa bile, o tuzağa düşmezdi. Seni seviyor, dedim, dürüstçe davranacaktır.

Kahkahalara boğuldu ve hırçınlaştı. Değişimi öylesine aniydi ki aklıma Tonino ve sinema olayı geldi. Tedirgin bakışlarını gözlerime dikti, lehçeyle karışık İtalyancasını birdenbire kesti ve sadece yerel lehçeyle konuşmaya başladı.

"Nereden biliyorsun beni sevdiğini?"

"Bunu sadece ben bilmiyorum, herkes biliyor, elbette o Michela da biliyordur."

"Erkekler iyi ya da kötü olsunlar, onların tek derdi okşamak ve becermektir."

"Bunu sana Vittoria söylemiştir ama bu saçmalığın daniskası."

"Vittoria kötü şeyler söyler ama saçmalamaz."

"Sen gene de Roberto'ya güvenmelisin, yoksa iyi olamazsın."

"Zaten kendimi çok kötü hissediyorum, Giannì."

O noktada Giuliana'nın Michela'ya sadece Roberto'yu yatağa atma arzusunu değil, onu nişanlısının elinden alıp evlenme niyetini de atfettiğini anladım. Roberto çalışmalarına gömülmüşken nişanlısının böyle kaygılar içinde boğulduğunu tahmin etmesinin mümkün olmayacağını düşündüm. Ve belki de ona şunu söylemek yetecekti: Giuliana seni yitirmekten korkuyor, çok huzursuz, ona güven vermelisin. Nişanlısının telefon numarasını isterken aklımda gerekçe olarak bu vardı.

"İstersen," deyiverdim, "onunla konuşurum ve Michela ile durumun ne olduğunu anlamaya çalışırım."

"Bunu yapar mısın?"

"Elbette."

"Ama benim arattığımı düşünmesini istemem."

"Tabii ki."

"Ve ona söylediğin ve onun sana söylediği her şeyi bana aktaracaksın."

"Elbette."

10

Numarayı not defterime kaydettim, kırmızı pastel kalemle çizdiğim dikdörtgenin içine aldım. Bir öğleden sonra, annemin evde olmamasını fırsat bilerek aşırı heyecanla aradım. Roberto şaşırdı, ne olduğunu anlayamadı. Giuliana'nın başına bir şey geldiğini sanmış olmalıydı, ilk sorusu bu oldu. Ona iyi olduğunu söyledim, bir iki karışık laf geveledim, sonra ansızın telefonda söylemeyi planladığım girizgâhı atlayarak tehditkâr tavrımla şöyle dedim:

"Giuliana'ya evlenme sözü verdiysen ve onunla evlenmiyorsan sorumsuzun tekisin."

Bir anlığına sustu, sonra gülmeye başladı.

"Ben sözlerimi her zaman tutarım. Beni aramanı halan mı söyledi?"

"Hayır, ben kafama eseni yaparım."

Böyle başlayan sohbetimizde kişisel sorunları hakkında benimle konuşmaya ne kadar hazır olduğunu görmek beni sarstı. Giuliana'yı sevdiğini söyledi, ancak Giuliana'nın onu istememesi halinde evliliğin gerçekleşmeyeceğini söyledi. Nişanlısının onu her şeyden çok sevdiği konusunda temin ettim ama güvensizlik hissettiğini, onu yitirmekten, bir başkasına âşık olmasından korktuğunu ekledim. Bunu bildiğini ve rahatlatmak için elinden geleni yaptığını söyledi. Sana inanıyorum, dedim, ama şimdi yurtdışına gidiyorsun, orada başka bir kızla tanışabilirsin: Giuliana'nın senin ve işin hakkında hiçbir şey anlamadığını ama o kızın bütün bunlara yatkın olduğunu keşfedersen ne yaparsın? Bana uzun bir yanıt verdi. Napoli, Pascone ve orada geçen çocukluğundan başladı. Oraları benim gördüğümden farklı şekilde harika yerler olarak niteledi. Mahalleye bir borcu olduğunu ve ödeyeceğini söyledi. Giuliana'ya o sokaklarda doğan aşkını, bunun bir not olarak kayda alındığını,

bu borcun asla aklından çıkmadığını dile getirdi. Ve borç derken ne demek istediğini sorunca doğduğu yere ideal bir tazminat ödemesi gerektiğini ve bunu denkleştirmek için bir ömrün bile yetmeyeceğini söyledi. O zaman şunu sordum: Onunla evlenmek senin için Pascone ile evlenmek anlamına mı geliyor? Utandığını hissettim, onu düşünmeye sevk ettiğim için minnettar olduğunu bildirerek belli bir çabayla şöyle dedi: Evlenmek istiyorum çünkü o borcumun bedenlenmiş hali. "İnsan tek başına kurtulamaz" gibi ciddi sözler söylerken bile son ana dek ses tonunu alçak tuttu. Arada öyle basit vurgulamalar yapıyordu ki okul arkadaşlarımdan biriyle konuşuyorum sanıyordum ve bu kimi zaman iyi geliyor, kimi zaman da gücendiriyordu. Acaba beni küçük bir kız yerine koyarak mı konuşuyor diye şüphe ettiğim anlar oldu; örneğin Michela ile daha zengin bir kelime hazinesiyle ve olgun cümlelerle konuşabilirdi. Öte yandan ne bekliyordum ki? Konuşmamız için teşekkür ettim, o Giuliana ile konuşma sözü verdiğim ve her ikisine gösterdiğim dostluk için bana teşekkür etti. Hiç düşünmeden şu çıktı ağzımdan:

"Tonino gitti, Giuliana çok acı çekiyor, çok yalnız."

"Biliyorum ve telafi etmeye çalışacağım. Sesini duymak beni çok mutlu etti."

"Beni de."

11

Her sözünü tek tek Giuliana'ya aktardım, yüzüne biraz renk geldi, buna gerçekten gereksinmesi vardı. Roberto Londra'ya doğru yola çıktığında bozulmuş görünmedi. Nişanlısının telefon ettiğini, güzel bir mektup yazdığını söyledi ve Michela'nın adını bir daha anmadı. Roberto yeni bir makalesinin önemli bir dergi-

de yayınlandığını haber verdiği zaman neşelendi. Onunla gurur duyduğunu hissettim, sanki makaleyi kendi yazmış gibiydi. Ama gülümseyerek, gururunu sadece benimle paylaşabildiği konusunda yakındı; Vittoria, annesi ve Corrado bunu değerlendirmekten acizlerdi; onu anlayabilecek tek kişi olan Tonino uzaktaydı, garsonluk yapıyordu, eğitimine devam edip etmediği belli değildi.

"Bana da okutur musun?" diye sordum.

"Dergi yok bende."

"Okudun ama değil mi?"

Roberto'nun yazdığı her şeyi ona okuttuğundan emin olduğumu fark ettim, gerçekten öyleydim: Babam anneme okuturdu, hatta bazen çok beğendiği sayfaları bana da ısrarla gösterirdi. Yüzü asıldı, gözlerinden evet, okudum demek istediğini anladım, hatta başıyla otomatik olarak evet işareti de yaptı. Ama bakışlarını yere indirdi, sonra öfkeyle yeniden kaldırdığında şöyle dedi:

"Hayır, hiçbirini okumadım, okumak da istemiyorum."

"Neden?"

"Anlayamama korkusundan."

"Belki de her ne olursa olsun okumalısın, eminim buna önem veriyordur."

"Önem verse bana iletirdi. Böyle yapmadığına göre anlayamayacağımdan emin."

Hatırlıyorum, bir gün Toledo'da geziniyorduk, hava pek sıcaktı. Okullar kapanmak üzereydi, notlar yakında açıklanacaktı. Sokaklar genç kızlar ve erkeklerle kalabalıklaşıyordu; ödevlerin olmaması, açık havada gezmek güzeldi. Giuliana bu coşkuyu anlamazmış gibi izliyordu onları. Parmaklarıyla alnını yokladı, keyfi kaçar gibiydi, telaşla şöyle dedim:

"Ayrı yaşadığınız için böyle, evlendiğinizde her şeyi okutacak göreceksin."

"Mesela Michela'ya her şeyi okutuyor."

Bu haber beni de üzdü, tepki vermeye zaman bulamadım. Tam bu cümlenin sonunda güçlü bir erkek sesinin bize seslendiğini işittik, önce Giuliana adını, hemen ardından kendi adımı duydum. Aynı anda döndük ve yolun karşısında, bir kafenin kapısında dikilen Rosario'yu gördük. Giuliana rahatsızlığını belli ederek eliyle havayı kovar gibi yaptı, duymazdan gelmek ister gibiydi. Ben elimle selam vermiş bulundum, Rosario da yanımıza gelmek için karşıdan karşıya geçmekteydi.

"Avukat Sargente'nin oğlunu tanıyor musun?" dedi Giuliana.

"Corrado tanıştırmıştı."

"Corrado itin teki."

Bu sırada Rosario bu yana geçiyor ve elbette gülüyordu, bize rastladığı için pek sevinçli görünüyordu.

"Pascone'den bu kadar uzakta size rastlamam," dedi, "kaderin bir işareti. Gelin size bir şeyler ısmarlayayım."

Giuliana sertçe yanıtladı:

"Acelemiz var."

Rosario abartılı bir pozla kaygılanırmış gibi yaptı.

"Ne var, kendini iyi hissetmiyor musun, sinirli misin?"

"Gayet iyiyim."

"Nişanlın kıskanç mı? Benimle konuşmamanı mı tembihledi?

"Nişanlım senin varlığından bile bihaber."

"Ya biliyor musun, bu çok doğru. Bunu biliyor ve sürekli beni düşünüyorsun ama bundan nişanlına hiç söz etmiyorsun. Oysa söylemen gerekir, hatta her şeyi anlatmalısın ona. Nişanlılar arasında sır olmamalı, yoksa ilişki bozulur, sıkıntı olur. Senin acı çektiğini görüyorum, yüzüne bakıyor ve şöyle düşünüyorum: Nasıl da bozulmuş kız, yazık ya. Öyle tombul ve yumuşacıktın ki, şimdi süpürge değneğine dönmüşsün."

"Sen çok yakışıklısın ya."

"Nişanlından yakışıklıyımdır. Giannì, gel, bir *sfogliatella*[5] yer misin?"

"Geç oldu, gitmemiz gerekiyor," yanıtını verdim.

"Sizi arabayla bırakırım. Önce Giuliana'yı Pascone'ye bırakır, sonra da Rione Alto'ya çıkarız.

Bizi zorla kafeye sürükledi ama içeri girince, kapının köşesine sinen ve gözlerini sokağa dikerek gelip geçene bakan Giuliana'yı hiç umursamadı. Ben *sfogliatella*'mı yerken, neredeyse üzerime abanarak hiç durmadan konuştu, ben sürekli kenara çekilmek zorunda kaldım. Kulağıma açık saçık komplimanlar fısıldıyor, yüksek sesle de ne bileyim saçlarımı, gözlerimi övüyordu. Sonunda hâlâ bakire miyim diye sordu ve ben gergin bir şekilde, evet, dedim.

Giuliana homurdanarak,"Ben gidiyorum," dedi ve kafeden çıktı.

Rosario Manzoni Caddesi'ndeki evinin kapı numarasını ve bulunduğu katı söyledi ve deniz manzaralı olduğunu vurguladı. Sonunda mırıldandı:

"Her zaman bekliyorum, gelir misin?"

Yapmacık bir gülüşle, "Şimdi mi?" diye sordum.

"Ne zaman istersen."

Ciddi bir edayla, "Şimdi olmaz," dedim, tatlı için teşekkür ettim ve sokağa çıkıp Giuliana'nın yanına gittim. Öfkeyle bağırdı bana:

"Şu pisliğe yüz verme!"

"Ben vermedim, o zorla aldı!"

"Halan sizi birlikte görürse seni de gebertir onu da."

"Biliyorum."

"Sana Manzoni Caddesi'nden mi bahsetti?"

"Evet, nereden biliyorsun?"

---

5 Napoli'ye özgü bir tatlı. (ç.n.)

Sanki o hareketle aklına gelen görüntüleri de savuşturmak istercesine Giuliana hızla başını salladı.

"Ben gittim oraya."

"Rosario ile mi?"

"Kimle olacaktı ki?"

"Yakın zamanda mı?"

"Ne saçmalıyorsun, senden daha küçüktüm."

"Neden?"

"Çünkü o zaman şimdikinden daha aptaldım."

Anlatmasını isterdim ama anlatacak bir şey olmadığını söyledi. Rosario beş para etmezdi ama babası sayesinde –Napoli kötü Giannì, İtalya çok kötü, kimse değiştiremiyor bunu, belki söylediği ve yazdığı güzel sözlerle biraz Roberto– kendini bir halt sanıyordu. Öyle salaktı ki biriyle bir iki kez birlikte olduysa, bunu her fırsatta hatırlatma hakkını buluyordu kendinde. Gözleri yaşla doldu:

"Pascone'den kaçmalıyım Giannì, Napoli'den gitmeliyim. Vittoria beni buraya mıhlamak istiyor, sürekli savaş halinde olmaya bayılıyor. Roberto da alttan alta aynı şekilde düşünüyor, bak sana da mahalleye borcu olduğunu söylemiş. Ne borcu ya? Ben evlenmek ve Milano'da kendime ait güzel bir evde huzur içinde yaşamak istiyorum."

Ne diyeceğimi bilemeden baktım yüzüne.

"Onun için buraya dönmek önemli olsa bile mi?"

Başını enerjik bir şekilde salladı, ağlamaya başladı, Dante Meydanı'nda durduk. Şöyle dedim:

"Neden böyle yapıyorsun?"

Parmak uçlarıyla gözlerini kuruladı, mırıldandı:

"Roberto'ya giderken bana eşlik eder misin?"

Duraksamadan yanıtladım:

"Evet."

12

Margherita pazar sabahı beni evlerine davet etti ama doğrudan oraya gitmeyip önce Vittoria'ya uğradım. Giuliana'nın Roberto'ya giderken ona eşlik etme görevini bana yükleme kararının arkasında halamın olduğunu sezinliyordum ve bugün pek hevesli görünmezsem görevimi iptal edecekti. O dönemde Giuliana'ya gittiğimde halamı nadiren gördüm ve her zaman değişken ruh hallerindeydi. Zaman içinde vardığım kanıya göre bende kendine ait özellikler görürse pek muhabbetli davranıyordu ama babama ait izler yakalarsa, ağabeyinin ona ve yakınlarına yaptığı şeyleri gün gelip benim de yapabileceğime inanıyordu. Zaten ben de pek farklı değildim. Kendimi mücadeleci bir yetişkin olarak hayal ettiğimde onu olağanüstü buluyordum, onda babamın hatlarını yakaladığımda gözüme iğrenç görünüyordu. O sabah aklıma ansızın bana hem dayanılmaz hem eğlenceli görünen bir şey geldi: Ne ben ne babam ne de Vittoria ortak köklerimizi kopartıp atabilirdik, bu nedenle kendimizi duruma göre hem seviyor hem nefret ediyorduk.

O gün şanslı bir gündü, Vittoria beni gördüğüne son derece sevinmiş görünüyordu. Alışıldık yapışkanlığıyla bana sarılmasına ve öpmesine ses etmedim. Seni çok, çok seviyorum, dedi. Margherita'ya gitmek için alelacele çıktık. Yolda zaten bildiğim ama habersizmiş gibi davrandığım bir sırrı açıkladı; Giuliana'nın Roberto'yu görmek için nadiren Milano'ya gittiği günlerde ona Tonino'nun eşlik ettiğini anlattı. Ama ağabeyi şimdi aileyi terk ederek Venedik'e gitmeyi yeğlemişti –keder ve öfke karışımı bir duyguyla Vittoria'nın gözleri yaşlarla doldu– ve Corrado kesinlikle güvenilmez bir tip olduğundan aklına ben gelmiştim.

"Memnuniyetle giderim," dedim.

"Ama görevini doğru dürüst yerine getirmelisin."

Biraz düello yapmak istedim, keyfi yerinde olduğunda hoşlanıyordu bundan. Şunu sordum:

"Ne anlamda?"

"Giannì, Margherita çekingendir ama ben öyle değilim, bu nedenle sana açıkça söylüyorum: Giuliana'nın gece gündüz senin yanında olmasını sağlamalısın. Bunun ne anlama geldiğini anlıyor musun?"

"Evet."

"Aferin. Erkekler –bunu aklına sok– tek bir şey isterler. Giuliana nikahtan önce ona bunu vermemelidir, yoksa Roberto onunla asla evlenmez."

"Bence Roberto o tip bir erkek değil."

"Hepsi o tip erkektir."

"Pek sanmam."

"Hepsi diyorsam Giannì, hepsidir."

"Enzo da mı?"

"Enzo hepsinden daha çok öyleydi."

"Peki o zaman sen neden verdin ona?"

Vittoria hoşnut bir şaşkınlıkla baktı yüzüme. Kahkahalar attı, sıkıca omzuma sarıldı, yanağıma bir öpücük kondurdu.

"Aynı benim gibisin Giannì, hatta benden de betersin, bu nedenle seviyorum seni. Ona verdim çünkü zaten evliydi, üç çocuğu vardı, vermezsem ondan vazgeçmem gerekecekti. Ama bunu yapamazdım, onu çok fazla seviyordum."

Her ne kadar iki yüzlülük ettiğini, erkeklerin bayıldığı o şeyin fırsatçı hesaplara dayanarak verilemeyeceğini, Giuliana'nın artık büyüdüğünü ve canının istediğini yapabileceğini, yirmi yaşındaki kızı gözlem altında tutmaya hakları olmadığını söylemek istesem de yanıtıyla yetinmiş gibi yaptım. Sustum çünkü tek arzum Milano'ya gitmek, Roberto'yu görmek, nerede ve nasıl yaşadığına gözlerimle tanıklık etmekti. Vittoria ile fazla çekişmeye

gelmezdi, az önce onu güldürmüş olabilirdim ama en ufak bir hatada kovabileceğini biliyordum. Bu nedenle uyuşma yolunu seçtim ve Margherita'nın evine vardık.

Orada Giuliana'nın annesine nişanlıları kesinlikle göz altında tutacağıma söz verdim; düzgün İtalyancamla konuşurken Vittoria bana yetki vermek için evlatlığına sık sık yineliyordu: Anladın mı, sen ve Giannina her an birlikte olmalısınız, özellikle de birlikte uyumalısınız. Giuliana dalgın ifadesiyle olur işareti yapıyordu ve orada beni tek rahatsız eden Corrado'nun bakışlarındaki alaycı ifadeydi. Defalarca otobüse kadar bana eşlik etme önerisinde bulundu, Vittoria ile tüm anlaşmaları onayladığımda –Pazar akşamı kesinlikle dönecektik, tren biletlerinin parasını Roberto ödeyecekti– ben çıktım, o da peşimden geldi. Yolda ve durakta otobüs beklerken, benimle dalga geçmekten başka bir şey yapmadı, şaka yaparmış gibi hakaret etti. Özellikle de açıktan açığa geçmişte ona yaptığım şeyleri yeniden yapmamı istedi.

"Bir kerecik ağzına al," dedi yerel lehçeyle, "o kadarı yeter: Şurada terk edilmiş bir bina var."

"Hayır, iğreniyorum senden."

"Rosario ile yaptığını öğrenirsem Vittoria'ya söylerim."

Onu çok güldüren berbat yerel lehçemle "Umurumda değil," dedim.

Kendimi duyduğumda ben bile güldüm. Corrado ile bile dalaşasım yoktu, seyahate çıkacağım için son derece mutluydum. Eve dönerken Milano yolculuğum için anneme nasıl bir yalan uyduracağım konusuna yoğunlaşmıştım. Ama çok geçmeden artık ona yalan söylemek için çaba göstermem gerekmediğime ikna oldum ve akşam yemeği yerken, olayı tartışmaya gerek görmeyen birinin tavrıyla Vittoria'nın evlatlığı Giuliana'nın nişanlısını gör-

mek için Milano'ya gideceğini ve benim de ona eşlik edeceğimi bildirdim.

"Bu hafta sonu mu?"

"Evet."

"İyi ama cumartesi günü doğum günün ve ben parti düzenlemiştim; baban geliyor, Angela ve Ida geliyor."

Bir an yüreğimin bomboş olduğunu hissettim. Çocukluğumdan beri doğum günümü kutlamaya hep çok düşkün olmuştum ve bu sefer aklımdan çıkmıştı. Annemden önce kendime karşı haksızlık ettiğim kanısına vardım. Kendime değer atfedemiyordum, kendimi fonda yer alan bir figürana, Giuliana'nın yanındaki gölgeye, prensini görmeye giden prensese eşlik eden çirkin nedimeye dönüştürmekteydim. Bu görev için uzun ve zevkli bir aile geleneğinden, mumları üflemekten, şaşırtıcı armağanlardan vazgeçmeye razı olmuştum. Evet, diyerek söylediklerini kabullendim ve Nella'ya bir öneride bulundum:

"Dönüşümde kutlayalım."

"Beni üzüyorsun."

"Anne hiç yoktan trajedi yaratma."

"Baban da üzülecek."

"Göreceksin sevinecek: Giuliana'nın nişanlısı çok başarılı biri, babam ona hayran."

Sanki benim azalan sevgimden o sorumluymuş gibi yüzünde keyifsiz bir ifade belirdi.

"Sınıfını geçiyor musun?"

"Anne bu beni ilgilendiriyor, burnunu sokma lütfen."

Homurdandı:

"Artık senin için hiç önemimiz yok."

Doğru olmadığını söylerken içimden geçen şuydu: Ama Roberto daha önemli.

13

Ergenlik çağımın en anlamsız girişimlerinden biri cuma akşamından başladı.

Milano'ya gece yolculuğu son derece sıkıcı geçti. Giuliana ile sohbet etmeyi denedim ama olmadı çünkü ertesi gün on altı yaşımı dolduracağımı söylediğimde, istasyona kocaman kırmızı bir bavulla, tepeleme dolu bir çantayla geldiğinde ve benim elzem bir iki şeyimi koyduğum küçük bavulumu gördüğünde gösterdiği utancın daha fazlasını sergiledi. Çok üzüldüm dedi, doğum günü partini mahvederek seni peşimden sürüklediğim için çok utanıyorum; bu kısa söyleşmeden sonra ağzını açmadı, doğru tonu yakalayamadık, itiraflara açılan ruh haline giremedik. Derken karnımın acıktığını ve yiyecek bir şeyler bulmak için trende dolaşacağımı söyledim. Giuliana koca çantasından annesinin yol için hazırladığı lezzetli şeyleri çıkardı, hepsini ben yuttum. Kompartıman doluydu, zar zor kuşetliye yerleştik. İçini bir kaygı sarmış gibiydi, yatağında dönüp durduğunu duydum, tuvalete hiç gitmedi.

Ne var ki varmamızdan en az bir saat önce uzun süre tuvalete kapandı ve saçlarını taramış, hafifçe makyaj yapmış, hatta giysisini değiştirmiş olarak döndü. Koridorda durduk, dışarıda soluk bir gün doğmaktaydı. Abartılı ya da yersiz bir görünümü var mı diye sordu. Onu rahatlattım ve ancak o zaman biraz dili çözülür gibi oldu, sevgi dolu bir açık yüreklilikle konuşmaya başladı.

"Seni kıskanıyorum," dedi.

"Neden?"

"Üzerine çeki düzen vermiyorsun, kendini olduğun gibi iyi hissediyorsun."

"Hiç de doğru değil bu."

"Öyle. İçinde sadece senin olan ve sana yeten bir şey var."

"Hiçbir şeyim yok, her şeyi olan sensin."

Başını salladı, mırıldandı:

"Roberto daima çok zeki olduğunu, derin bir duyarlılığa sahip olduğunu söylüyor."

Yüzüm yandı.

"Bu doğru değil."

"Çok doğru. Vittoria yolculuğa çıkmama izin vermeyince, bana eşlik etmen için seni öneren o oldu."

"Bunu halamın kararı sanıyordum."

Gülümsedi. Elbette o karar vermişti, Vittoria'nın onayı olmadan adım atılmazdı. Ama düşünce Roberto'dan çıkmıştı, Giuliana nişanlısına değinmeden bu konuyu annesine açmış, o da Vittoria'ya danışmıştı. İşte o zaman heyecandan altüst oldu –demek ki Milano'da görmek isteyen oydu– şimdi çenesi açılan Giuliana'ya tek heceli yanıtlar vermeye başladım, bir türlü sakinleşemiyordum. Az sonra onu gün boyunca görecektim, evine gidecektim, yemek yerken, uyurken onunla olacaktım. Yavaş yavaş gevşedim ve şöyle dedim:

"Sen Roberto'nun evine gitmeyi biliyor musun?"

"Evet ama o bizi karşılamaya geliyor."

Giuliana bir kez daha yüzünü kontrol etti, sonra çantasından deri bir kese çıkardı, açtı, silkeledi ve içinden halamın bileziği çıktı.

"Takayım mı?" diye sordu.

"Neden takmayasın ki?"

"Hep endişeleniyorum. Vittoria bileğimde görmezse kızıyor. Ama kaybedeceğimden de korkuyor, kafama kakıyor, korkuyorum."

"Dikkatli ol sen de. Hoşuna gidiyor mu peki?"

"Hayır."

"Neden?"

Uzun süre utançla sustu.

"Bilmiyor musun?"

"Hayır."

"Tonino da mı söylemedi sana?"

"Hayır."

"Babam bunu o zaman çok hasta olan anneannemden çalmış ve Vittoria'nın annesine hediye etmiş."

"Çalmış mı? Baban, Enzo mu?"

"Evet, onu gizlice almış."

"Peki Vittoria biliyor mu bunu?"

"Elbette biliyor."

"Ya annen?"

"Bana o anlattı."

Aklıma Enzo'nun mutfakta asılı olan polis üniformalı fotoğrafı geldi. Silahlı bir ölüydü ama iki kadını hâlâ duvardan gözlüyordu. İkisini, karısını ve metresini, suretine olan hayranlıkları altında birlikte tutuyordu. Nasıl bir kudret sahibiydi bu erkekler, en gariban soysuzu bile halam gibi cesur ve zorba kadınlar üzerinde erk kuruyordu. Alaycı ifademi gizleyemeden şöyle dedim:

"Baban ölüm döşeğindeki kaynanasının bileziğini çalıyor, metresinin sağlıklı anasına hediye ediyor."

"Aferin, aynen öyle. Bizim evimizde para diye bir şey hiç olmadı, o da henüz tanımadığı kişiler üzerinde iyi izlenim bırakmaya meraklı bir adamdı; öte yandan sevgisini kazandığı insanların canını yakmakta da tereddüt etmezdi. Annem onun yüzünden çok acı çekti."

Hiç düşünmeden:

"Vittoria da," dedim.

Ama sonra bütün gerçekliği, bu iki kelimenin bütün ağırlığını üzerimde hissettim ve Vittoria'nın bilezik konusunda neden

kaypaklık ettiğini anladım. Şeklen istiyordu ama aslen ondan kurtulmak istiyordu. Şeklen annesinindi ama aslen onun değildi. Şeklen kim bilir ne bayramında kaynanasına hediye etmişti ama aslen Enzo onu son nefesini veren ihtiyardan çalmıştı. Sonuç olarak babam kardeşinin sevgilisi hakkında çok da haksız sayılmazdı. Üstüne üstlük halamın anlattığı benzersiz masalın, sahiden masaldan başka bir şey olmadığını kanıtlıyordu.

Giuliana aşağılayarak şöyle dedi:

"Vittoria acı çekmez Giannì, Vittoria acı çektirir. Bu bilezik benim için kötü ve kederli dönemlerin kalıcı kanıtı. Beni mutsuz ediyor, uğursuz geliyor."

"Nesnelerin suçu yoktur, benim hoşuma gidiyor."

Giuliana alaycı bir huzursuzluk ifadesi takındı.

"Bundan emindim, Roberto da beğeniyor."

Onu koluna geçirmesine yardım ettim, tren istasyona giriyordu.

14

Roberto'yu, Giuliana'dan bile önce gördüm, peronda kalabalığın arasında duruyordu. Yolcu kafilesi arasında bizi fark etsin diye kolumu kaldırdım, o da aynısını yaptı. Giuliana bavulunu çekerek adımlarını hızlandırdı. Roberto ona doğru yürüdü. Sanki un ufak olmak ve bedenlerinin zerrelerini birbirine harmanlamak istercesine kucaklaştılar ama dudaklarına hafif bir öpücük kondurdular. Sonra benim elimi iki eli arasına aldı ve Giuliana'ya eşlik ettiğim için teşekkür etti: Sen olmasan kim bilir ne zaman görüşebilirdik. Sonra nişanlısının büyük bavulunu ve koca çantasını aldı, ben de uyduruk valizimle peşlerinden gittim.

Sıradan bir insan, diye düşündüm ya da pek çok niteliği arasında sıradan olmayı bilmek de var. Amadeo Meydanı'ndaki ka-

fede ve buluştuğumuz başka seferlerde, ağır konular olsa da neyle uğraştığını tam olarak bilmediğim derin bir üniversite hocasıyla olduğumu hissederdim. Şimdi ise Giuliana'ya yapışmış bedenini, hiç durmadan eğilip kızı öpüşünü, sokakta, sinemada, televizyonda gördüğüm yirmi beşlik sevgililerden birini izliyordum.

Sarımsı renkte geniş basamaklardan ineceğimiz zaman benim valizimi de almak istedi ama kararlı bir şekilde karşı çıktım ve o hemen muhabbetle Giuliana ile ilgilenmeye yöneldi. Milano hakkında hiçbir şey bilmiyordum, metro ile en az yirmi dakika yol yaptıktan sonra on beş dakika daha yürüdük. Kara yüzlü eski merdivenleri tırmanarak beşinci kata ulaştık. Elimde çantam sessizliğimin gururunu hissederken Giuliana tüm yüklerinden kurtulmuş, çenesi açılmıştı ve her davranışıyla mutluluk saçıyordu.

Üç kapının açıldığı sahanlığa vardık. Roberto ilk kapıyı açtı, bizi hafif gaz kokusuna rağmen hemen hoşuma giden evine aldı. Annemin düzenine mahkûm tertemiz San Giacomo dei Capri evimizden sonra burası toplu bir dağınıklık izlenimi veriyordu. Yere dizilmiş kitaplarla dolu koridoru aştık ve tek tük eski mobilyayla, üzeri ıvır zıvır dolu çalışma masası, başka bir masa, soluk kırmızı divan ve kitap yüklü raflarla döşenmiş büyük bir odaya girdik; televizyon plastik bir kutunun üzerinde duruyordu.

Roberto özellikle bana yönelerek özür diledi, kapıcı kadın her gün ortalığı toplasa da evin özünde pek davetkâr olmadığını söyledi. Ben de hoşuna gittiğini bildiğim –artık emindim– alaycı tavrımla bir iki söz edeyim dedim. Ama Giuliana beni konuşturmadı, şöyle dedi: Kapıcı kadın da neymiş, ben hallederim, bak nasıl sevimli bir yer olacak burası. Sonra kollarını istasyondaki buluşmada yaydığı enerjiyle boynuna sardı, bu sefer uzun uzun dudağından öptü. Çantamı yerleştirecek bir yer ararmış gibi hemen bakışlarımı çevirdim, bir dakika geçmemişti ki Giuliana bana ev sahibesi havasıyla yol gösteriyordu.

Ev hakkında her şeyi biliyordu, voltaj düşüklüğünden solgun yanan ışığın aydınlattığı daha da solgun mutfağa çekti beni, şu var mı bu var mı diye gözden geçirdi, kapıcı kadının bazı noksanlarını eleştirerek hemen çekidüzen vermeye başladı. Bu arada Roberto'ya hitap etmekten, onu adlarıyla tanıdığı kişilerin –Gigi, Sandro, Nina– pek iyi bildiği üniversite sorunları hakkında sorgulamaktan vazgeçmedi. Roberto bir ya da iki kez şöyle dedi: Belki Giovanna sıkılıyordur. Ben de yüksek sesle, hayır, dedim ve o rahatlıkla konuşmaya devam etti.

Karşımda o güne kadar tanıdığımdan çok farklı bir Giuliana vardı. Kararlı ve kimi zaman kesin ifadelerle konuşuyordu ve söylediği –ya da ima ettiği– her şeyden nişanlısının onu her konuda haberdar ettiği, hayatı, iş ve eğitim sorunları hakkında ayrıntılı bilgi verdiği belli oluyordu; şimdi sanki bunu yapabilmek için gereken beceri ve bilgiye sahipmiş gibi, bu konuların tümünü takip edebildiğini, desteklediğini, yol gösterdiğini sergiliyordu. Sözün özü Roberto ona itibar gösteriyordu ve –anladığıma göre– Giuliana bu itibarla şaşırtıcı, cüretkâr bir rol oynuyordu. Ama sonra Roberto bir iki kez kibarca ve sevgiyle bazı sözlerine karşı çıktı, şöyle dedi: Hayır, tam olarak öyle değil. O zaman Giuliana sustu, kızardı, saldırgan bir ton benimsedi; aynen nişanlısının düşündüğü gibi düşündüğünü göstermeye çalışarak fikir değiştiriyordu. İşte o anlarda onu olduğu haliyle gördüm, bu bocalamanın acısını hissettim, Roberto ona ardı ardına saçmaladığını belli etse, sesinin ona tahtayı çizen çivi sesi gibi geldiğini söylese Giuliana'nın can verip yere serileceğinden emin oldum.

Sahnelenen oyunun hassaslığını fark eden bir tek ben olmadım elbette. Roberto bir iki çatlaktan sonra onu kendine çekti, tatlı tatlı konuştu, öptü, ben de onları anlık olarak silebilmek için yeni bir şeylerle ilgilendim. Sanırım benim utangaçlığım yüzünden Roberto neşeyle bağırıverdi: Eminim acıkmışsınızdır,

aşağıdaki kafeye gidelim, harika tatlıları var. On dakika sonra güzel tatlılar yiyor, kahvemi içiyor, bu yabancı şehrin heyecanını tadıyordum. Bunu dile getirince Roberto beni şehir merkezine gezmeye götürmek istedi. Milano hakkında her şeyi biliyordu ve önemli anıtları göstermek, bizi tarih konusunda ayrıntılarıyla bilgilendirmek için elinden geleni yaptı. Bir kiliseden bir avluya, bir meydandan bir müzeye hiç mola vermeden yürürken sanki şehri yıkılmadan önce görmek için son şansımız buymuş gibi davranıyorduk. Giuliana trende gözünü yumamadığını ve yorgun olduğunu söyleyip dursa da gene de meraklı, ilgili görünüyordu ve bunu numaradan yapmadığını düşünüyordum. Hem gerçek anlamda takıntılı bir öğrenme merakı vardı hem de genç profesörün nişanlısı olarak dikkatli gözlere, algısı açık kulaklara sahip olması gerektiğini hissediyordu. Oysa ben ikiye bölünmüş durumdaydım. O gün hiç bilmediğim bir yeri ayrıntılarıyla aşina kılmak için şu sokağın adını ve tarihini, o meydanın, o yapının adına ve tarihine ulamanın zevkini keşfettim. Ama bu aynı anda sıkıntılı bir tedirginlik yarattı. Babamın rehberliğinde Napoli'de yaptığımız eğitim gezintileri geldi aklıma; babam uzmanlığını dışa vurmak için elinden geleni yapar, ben de hayranlık duyan küçük kızı rolünü üstlenirdim. Roberto, diye düşündüm, babamın gençliğinden başka bir şey değil mi yoksa, bu bir tuzak mı? Sandviç yiyip bira içerken, onun yeni bir rota planlayışını izledim. Sonra onu açık havada, büyük bir ağacın altında Giuliana ile konuşurken seyrettim, kendilerini ilgilendiren konuları tartışıyorlardı; kız gergindi, erkek sakin, kızın gözünde yaşlar beliriyor, erkeğin kulakları kızarıyordu. Sonra uzun kollarını havaya kaldırmış, neşeyle bana doğru yürüyüşüne baktım, doğum günüm olduğunu öğrenmişti. Onun babama benzeme olasılığını hemen bertaraf ettim, aralarında büyük bir fark vardı. Kendini dinleyici kız çocuğu rolünde hisseden bendim ve bunu hisset-

mekten hoşlanmıyordum; ben kadın, sevilen bir kadın olmak istiyordum.

Gezimiz devam etti. Roberto'yu dinliyordum, kendime neden buradayım diye soruyordum, Giuliana ile onun peşinden gidiyor ve onların arasında ne işim var diye düşünüyordum. Arada bir onun haklı olarak önem vermediği bir fresk ayrıntısı önünde duruyordum. Bunu özellikle birlikteliği bozmak için yapıyordum, Giuliana bana dönüyor ve söyleniyordu: Giannì ne yapıyorsun, gel buraya, kaybolursun sonra. Ah, keşke kaybolabilsem, diye düşündüm o noktada, kendimi şemsiye misali bir kenarda bırakabilseydim ve hakkımda hiçbir şey bilmeseydim. Ama Roberto'nun seslenmesi, beni beklemesi, Giuliana için anlattığı şeyi benim için yinelemesi ve şunun gibi sözler söylemesiyle toparlanıyor, yeniden heyecanlanıyordum: Evet, doğru, bunu düşünmemiştim. Seyahat etmek ne güzeldi, her şeyi bilen, zekâ, güzellik ve iyilik bakımından olağanüstü olan, tek başına asla değerlendiremeyeceğin bir şeyin önemini sana açıklayan bir insan tanımak ne güzeldi.

15

İşler akşamüstü eve döndüğümüzde karıştı. Roberto'nun telesekreterde

dinlediği mesajda neşeli bir kadın sesi ona akşamki işini hatırlatıyordu. Giuliana yorgundu, bu sesi duyduğunda ne kadar rahatsız olduğunu gördüm. Roberto ise randevuyu unuttuğu için pişmanlık duydu, çalışma arkadaşları diye adlandırdığı ve Giuliana'nın da tanıdığı grupla akşam yemeği söz konusuydu. Nitekim onları hemen hatırladı, yüzündeki hayal kırıklığı ifadesini sildi, büyük bir heyecan gösterdi. Ama artık onu biraz tanı-

yordum, onu neyin mutlu ettiğini, neyin endişelendirdiğini ayırt edebiliyordum. Bu akşam yemeği gününü mahvetmişti.

"Ben çıkıp biraz dolaşacağım," dedim.

"Neden?" diye sordu Roberto. "Bizimle gelmelisin, sevimli insanlardır, hoşlanırsın."

Israr ettim, gerçekten gitmek istemiyordum. Ya surat asıp suskunlaşacağımı ya da saldırganlaşacağımı biliyordum. Beklenmedik biçimde Giuliana da benim tarafımı tutarak destek verdi.

"Haklı," dedi, "kimseyi tanımıyor, sıkılır."

Roberto sanki anlamını ifşa etmeyen yazılı bir sayfaymışım gibi bakıyordu yüzüme.

"Hep sıkılacağını sanan ama hiç sıkılmayan biri gibi geliyorsun bana," dedi.

Ses tonuyla beni şaşırtan bir cümle oldu. Samimiyetle değil, sadece bir defa kilisede işittiğim ses tonuyla telaffuz etmişti bunu: Sıcak ve inanç yüklü sesi sanki beni benden iyi tanıyormuş gibi etkileyiciydi. İşte bunun üzerine o ana dek iyi kötü idare etmiş olan dengem sarsıldı. Gerçekten sıkılıyorum –diye düşündüm–, ne kadar sıkılıyorum, ne kadar sıkıldığımı, sıkılmakta olduğumu bilmiyorsun. Senin için buraya kadar gelmekle hata ettim, senin kibarlığına, konukseverliğine rağmen kargaşa üzerine kargaşa yarattım. O anda öfke içimi kavurmakta olduğundan her şey değişti. Yanılmıyor olmasını diledim. Beynimin bir köşesinde Roberto'nun her şeyi açıklığa kavuşturma gücü olduğu düşüncesi şekillendi ve o andan itibaren onun –sadece onun– bana olmadığım ve aslında olduğum kişiyi göstermesini istedim. Giuliana adeta fısıldayarak:

"Yeterince nezaket gösterdi, onu istemediği şeyleri yapmaya zorlamayalım."

Ama sözünü kestim.

"Hayır, hayır, tamam, geliyorum," dedim ama bunu gönülsüzce, sadece işi yokuşa vurmamak adına eşlik ettiğim izlenimini hafifletmek için çaba göstermeden yaptım.

İşte o noktada arkadaşım bir kararsızlık ifadesi gösterdi ve saçlarını yıkamak için banyoya koştu. Aldıkları şekilden yakınarak saçlarını kuruturken, makyaj yaparken, kırmızı elbise mi kahverengi etekle yeşil gömlek mi diye düşünürken, sadece küpe ve kolye mi yoksa bilezik de mi, diye kararsızlık çekerken akıl almak için beni sorguluyor ve sık sık şöyle diyordu: Kendini zorunlu hissetme, istersen kalabilirsin evde, ben gitmek zorundayım ama canıgönülden seninle kalmak isterdim, hepsi üniversiteden tipler, konuşuyorlar, konuşuyorlar, nasıl hava atıyorlar inanmazsın. Aslında bu sözlerle kendini korkutan şeyi özetliyordu ve beni de korkutacağını sanıyordu. Ama ben küçüklüğümden beri kültürlü kişilerin sohbetlerini dinleyerek büyümüştüm, Mariano, babam ve arkadaşları bundan başka bir şey yapmazlardı. Şimdi elbette nefret ediyordum ama beni burada ürküten konuşmalar değildi. Bu nedenle ona şöyle söyledim: Sen merak etme, senin hatırına geliyorum, sana eşlik etmek istiyorum.

Sonunda gittiğimiz küçük lokantanın sahibi olan kır saçlı, uzun boylu, zayıf adam Roberto'yu hürmetkâr bir sevgiyle karşıladı. Dostane sesiyle küçük bir bölümde çene çalan konukların dizildiği uzun masayı işaret etti. Ne çok insan var, diye düşündüm ve kılıksız görüntüm yüzünden içimi bir huzursuzluk sardı, yabancılarla ilişkimi kolaylaştıracak hiçbir çekici özelliğim yoktu. Üstüne üstlük ilk bakışta kızların hepsi gözüme pek genç, pek şirin, eğitimli, Angela gibi dişilik kokan, yumuşak hareketlerle, ipeksi seslerle parıldayan tipler olarak göründü. Erkekler azınlıktaydı, iki ya da üç kişi vardı; Roberto ile yaşıt ya da çok az daha büyüklerdi. Bakışları hemen son derece güzel, zarif Giuliana'ya çevrildi; görüntüm öylesine berbattı ki Roberto beni onlara tanıtırken bile dikkatleri üzerimde sadece bir saniye kaldı.

Oturduk, ben yan yana yer bulabilmiş olan Roberto ve Giuliana'dan uzağa düştüm. O gençlerin hiçbirinin birlikte olma keyfi için toplanmadıklarını hemen sezdim. Terbiyeli hallerin gerisinde gerilimler, düşmanlıklar vardı ve ellerinden gelse akşamlarını başka şekilde geçirmeyi yeğlerlerdi. Roberto ilk sözlerini söylediği anda, Pascone kilisesinin cemaati arasında doğana benzer atmosferi burada da gözlemledim. Roberto'nun bedeni –sesi, davranışları, bakışı– bir tutkal etkisi yarattı; onu benim kadar seven ve sadece onu sevdikleri için birbirlerini de seven kişilerin arasında görmekle ansızın ben de kendimi önlenemez bir uyum içindeki tepkinin parçası olarak hissettim.

Nasıl bir sesi, nasıl güzel gözleri vardı: Roberto şimdi, bunca insan arasında bana Milano sokaklarında gezerken Giuliana'nın, benim yanımda olan Roberto'dan çok daha fazlası olarak göründü. Bana o cümleyi ("Hep sıkılacağını sanan ama hiç sıkılmayan biri gibi geliyorsun bana") söylediği andaki kişi oldu ve bunun bana ait bir ayrıcalık olmadığını kabullenmek zorunda kaldım; onda kişilere görebildiklerinden daha fazlasını gösterebilme yetisi vardı.

Herkes yedi, güldü, tartıştı, sesini duyurdu. Yüreklerinde yüksek idealler vardı, pek bir şey anlamadım. Tüm akşam adalet, açlık, sefalet, herkesin elindekini kendine alarak adaletsizce davranan kişi karşısında nasıl davranılacağı, izlenecek tutumun hangisi olması gerektiği hakkında konuştuklarını söyleyebilirim. Sofranın bir ucundan ötekine neşeyle zıplayan konuları aşağı yukarı böyle özetleyebilirim. Yasaya mı başvurulacak? Peki ya yasa adaletsizlikten yanaysa? Ya yasa bizzat adaletsizlikse ve şiddet devlet eliyse? Gözler gerilimle parlıyordu, giderek zorlaşan kavramlar samimi bir tutkuyla yankılanıyordu. Çok ve yüksek düzeyde, yiyerek ve içerek tartıştılar; kızların erkeklerden daha heyecanlı olmaları beni çok etkiledi. Babamın çalışma odasın-

dan gelen kavgacı sesleri, Angela'nın alaycı tartışmalarını, kendi hissetmedikleri duyguları anlatan öğretmenlerin hoşuna gitmek istediğim zaman sergilediğim sahte tutkularımı bilirdim. Oysa üniversitede ders veren ya da verecek olan bu kızlar gerçek, mücadeleci ve iyi niyetlilerdi. Hayatta adlarını hiç duymadığım örgütler ve derneklerden söz ettiler; bazıları uzak ülkelerden yeni dönmüştü, doğrudan gözlemledikleri dehşetleri anlattılar. Adı Michela olan, ateşli sözleriyle ötekilerden ayrılan genç ve kumral kadın tam Roberto'nun karşısında oturuyordu ve elbette Giuliana'nın sinir olduğu Michela idi. Nerede olduğunu hatırlamadığım ya da hatırlamak istemediğim bir yerde tanıklık ettiği bir zorbalık olayını anlattı. Öylesine korkunç bir olaydı ki bir noktada ağlamasını engellemeye çalışmak için kesmek zorunda kaldı. Giuliana o ana dek sessizliğini korumuş, yemeklerini isteksizce yemiş, bir önceki gecenin ve turistik gündüzün yorgunluğu yüzünü buğulandırmıştı. Ama Michela'nın uzun söylevi başlayınca çatalı tabağına bıraktı, sadece onu seyretti.

Kız –pürüzlü yüz, ince çerçeveli büyük gözlüğün ardındaki ışıltılı bakışlar, iri ve kıpkırmızı dudaklar– tüm sofraya anlatmaya başlamıştı ama şimdi sadece Roberto'ya yönelikti. Bu anormal değildi, herkes öyle yapma eğilimindeydi, fark etmeseler de tümünün gözünde o, bireysel konuşmaları derleyen sonra kendi sözünün bireşiminde topluluğun kanısı olarak dile getiren kişiydi. Ama ötekiler arada sırada diğer arkadaşlarını hatırlıyor olsalar da Michela sadece onun dikkatini yakalama derdindeydi ve o konuştukça Giuliana –gördüm bunu– inceldikçe inceliyordu. Yüzü adeta saydamlaşmaktaydı; hastalık ve ihtiyarlık onu bozduğunda nasıl görüneceğini şimdiden belli edecek kadar zayıflamaktaydı. Neydi onu böyle sarsan? Büyük olasılıkla kıskançlıktı. Belki de değildi, Michela onu kıskandıracak bir şey yapmıyordu; Angela'nın geçmişte bana baştan çıkarma stratejisi

olarak tanımladığı davranışlardan hiçbirini sergilemiyordu. Giuliana belki de sadece Michela'nın sesinin niteliği, cümlelerinin etkisi, sorunları genelleme örnekleriyle zenginleştirerek sunma konusundaki mahareti yüzünden perişan olmuştu. Artık yüzünde can kalmadığında, çatlak, saldırgan ve baskın yerel lehçeyle şöyle bir söz çıktı ağzından:

"Ona bıçak çekseydin her şeyi hallederdin."

O anda bunların ortama çok aykırı sözler olduğunu bildim, Giuliana'nın da bildiğinden emindim. Michela'nın birbirine ulanan uzun sözlerini kesinkes kesmek için aklına gelen yegâne cümlenin o olduğundan da emindim. Ortalık sessizleşti, Giuliana yanlış sözler sarf ettiğini anladı, bayılmak üzereymiş gibi gözleri camlaştı. Sinirli bir pozla gülerek kendisiyle arasındaki mesafeyi uzaklaştırmak istedi ve Roberto'ya dönerek daha kontrollü bir İtalyancayla şöyle dedi:

"Ya da seninle benim doğduğumuz topraklarda öyle yaparlardı değil mi?"

Roberto omzuna sarılarak onu kendine doğru çekti, alnından öptü ve nişanlısının sözlerinin kaba etkisini yavaş yavaş silen bir konuşmaya başladı. Sadece bizim doğduğumuz yerde değil, her yerde böyle yaparlardı, dedi, çünkü bu en kolay çözüm. Ama o elbette kolay çözümlerden yana değildi, sofradaki gençlerin hiçbiri değildi. Ve Giuliana da gene lehçeye çalan diliyle şiddete şiddetle karşı koyma yanıtından yanına olmadığını ekleyiverdi ama tıkandı –onun adına çok üzüldüm– çünkü herkes Roberto'ya kulak verdiği için susmak zorunda kalmıştı. Adaletsizliğe –dedi Roberto– kararlı ve inatçı bir yanıt vermek gerekiyor: Sen geleceğine bunu yapıyorsun ve ben sana yapmaman gerektiğini söylüyorum, sen bunu yapmaya, ben de karşı koymaya devam edersem ve beni var gücünle ezersen ayağa kalkarım, ayağa kalkabilecek gücüm yoksa başkaları ve daha başkaları ayaklanır.

Konuşurken gözlerini sofraya dikiyordu ve sonra ansızın yüzünü kaldırıyor, büyüleyen gözleriyle her bir dinleyicinin yüzüne tek tek bakıyordu.

En sonunda doğru tepkinin bu olduğuna, Giuliana ve ben dahil herkes katıldı. Ama Michela –katılımcılar arasındaki şaşkınlığı fark ettim– rahatsızlık belirtisi gösterdi ve bağırarak adaletsiz erke zayıflıkla yanıt verilemeyeceğini söyledi. Sessizlik oldu, bu sofrada hafif de olsa rahatsızlık beklenmiyordu. Giuliana'ya baktım, öfkeyle Michela'yı süzüyordu, her ne kadar sözde hasmının sözleri de bıçak darbelerini andırsa da yeniden ona tepki göstermesinden korktum. Roberto çoktan yanıtı vermeye girişmişti: Adiller her zaman zayıf olagelmiştir çünkü onlarda güçsüz bir cesaret vardır. Aklıma ansızın yakında okuduğum bir iki satır geldi, onları başka bilgilerime harmanladım ve adeta istemeden mırıldandım: Çoktan doymuş olan Tanrı'ya et ve yağ sunmayı kesen, bunu çocuğuna, dula, yetime, yabancıya veren ahmağın zayıflığına sahipler. Ağzımdan sakin hatta biraz ironik bir ses tonuyla sadece bunlar döküldü. Ve sözlerim Roberto tarafından hemen onaylanarak kabullenildiğinden, ahmaklık kavramını yeniden ve geliştirerek kullandığından belki Michela dışında herkesin hoşuna gitti. O bana meraklı bir gözle baktı, o noktada Giuliana nedensizce ve gürültülü bir tavırla güldü.

Michela buz gibi, "Gülecek ne var?" dedi.

"Gülemez miyim?"

Roberto gülmemiş olsa da birinci çoğul ifadesiyle, "Evet, gülüyoruz," diyerek araya girdi ve ekledi: "Çünkü bugün parti var, Giovanna on altı yaşını dolduruyor."

Tam o anda salonun ışıkları söndü, elinde büyük bir pastayla yaklaşan garson belirdi; pastanın beyaz glazürü üzerinde on altı mum ışıldıyordu.

16

Şahane bir doğum günü oldu, kendimi nezaket ve içtenlikle çevrilmiş hissettim. Ama bir noktada Giuliana çok yorgun olduğunu söyledi ve eve döndük. Daireye girer girmez sabahki patron havasına bürünmesi, oturma odasının penceresinin ardındaki karanlıkla büyülenmesi ve işleri Roberto'ya bırakması beni etkiledi. Roberto gayretliydi, bize temiz havlular verdi, divanın ne kadar rahatsız, onu açmanın ne kadar zor olduğu hakkında komik sözler söyledi. Bunu en kolay kapıcı kadın yapıyor, dedi. Gerçekten çok uğraştı, defalarca denedi ve sonunda salonun ortasına bembeyaz çarşaflar serilmiş halde iki kişilik yatak açılıverdi. Ben çarşafa dokundum ve şöyle dedim: Hava serin, bir battaniyen yok mu? Başıyla evet işareti yaptı ve yatak odasına gitti.

Giuliana'ya şöyle dedim:

"Ne tarafta yatarsın?"

Giuliana karanlık pencereden ayrıldı ve şöyle dedi:

"Ben Roberto ile uyuyorum, sen keyfine bak."

Böyle olacağından emindim ama gene de vurguladım:

"Vittoria birlikte uyuyacağımız konusunda yemin ettirdi bana."

"Evet."

Beni duygusuzca yanağımdan öperken, "Seni seviyorum," dedi. Roberto elinde bir battaniye ve yastıkla geri geldi. O anda Giuliana yatak odasına gidip görünmez oldu; Roberto ise onlardan önce uyanmam ve kahvaltı etmek istememem halinde bana kahvenin, bisküvilerin, fincanların yerini gösterdi. Ocaktan ağır bir gaz kokusu yayılıyordu, şöyle dedim:

"Gazdan zehirlenir miyiz?"

"Hayır, sanmam, tesisat berbat."

"On altı yaşımda ölmek istemezdim."

"Ben yedi yıldır buradayım, henüz ölmedim."

"Kim güvence verecek bana?"

Gülümsedi, şöyle dedi:

"Hiç kimse. Burada olmandan ötürü çok mutluyum. İyi geceler."

Yalnız kaldığımızda birbirimize söylediğimiz sözler sadece bunlar oldu. Yatak odasında Giuliana'nın yanına gitti, Giuliana'nın ağladığını, onun bir şeyler fısıldadığını, Giuliana'nın da fısıldadığını işittim. Ardından, önce Giuliana, sonra Roberto gülmeye başladılar. Hemen uykuya dalmalarını umarak banyoya gittim, soyundum, dişlerimi fırçaladım. Bir kapı açıldı, bir kapı kapandı, adım sesleri duydum. Giuliana kapıyı tıklattı ve şöyle dedi: Girebilir miyim? Onu içeri aldım, kolunda beyaz dantelli lacivert geceliği vardı, hoşuma gidip gitmediğini sordu, ben de güzel olduğunu söyledim. Bidenin suyunu açtı ve soyunmaya başladı. Ben aceleyle çıktım (ne kadar aptaldım, neden bu duruma düşmüştüm), divan gıcırdadı ve ben battaniyenin altına girdim. Giuliana ahenkli bedenine yapışan geceliğiyle yeniden odaya girdi. İçinde bir şey yoktu, memeleri küçük ama gergin ve lütufkârdı. İyi geceler, dedi. Ben de, iyi geceler, diye yanıtladım. Işığı söndürdüm, başımı yastığın altına soktum, kulaklarıma bastırdım. Ben cinsellikten ne anlardım, hem her şeyi hem hiçbir şeyi: Sadece kitaplardan okuduklarımı, mastürbasyon zevkini, Angela'nın ağzını ve bedenini, Corrado'nun cinsel organını. Bekaretim ilk kez gözüme küçük düşürücü bir unsur olarak göründü. Yaşanmasını istemediğim Giuliana'nın hazzını hayal etmek, kendimi onun yerinde hissetmekti. Ben o değilim. O odada değil, buradayım, onun beni öpmesini, beni okşamasını, Vittoria'nın Enzo için anlattığı gibi içime girmesini istemiyorum, ben her ikisinin de arkadaşıyım. Buna rağmen battaniyenin altında terliyordum, saçlarım şimdiden sırılsıklam olmuştu, nefes alamıyordum, yastığı çektim. İnsan eti

ne kadar kolay teslim oluyordu, ne kadar yapış yapıştı, kendimi yalnızca iskelet olarak hissetmeyi arzu ettim, evin seslerini bir bir ayırt etmeye başladım: Çıtırdayan tahta, vınlayan buzdolabı, belki kaloriferden gelen küçük çıtırtılar, yazı masasında tahta kurtları. Yatak odasından hiçbir ses gelmiyordu, ne bir yatak gıcırtısı ne bir soluk. Belki de yorgun olduklarını itiraf etmiş ve uyumuşlardı. Belki el işaretleriyle ses etmemek için yatak yerine yerde yatmaya karar vermişlerdi. Belki ayaktalardı. Belki nefes almıyor, ölçülü davranmak için inlemiyorlardı. Bedenlerini sadece çizim ya da resim olarak gördüğüm pozisyonlarda hayal ettim ama bunu fark ettiğim anda görüntüleri zihnimden kovdum. Belki birbirlerini gerçekten arzulamıyorlardı, bütün bir günü turistik geziyle ve gevezelikle harcamışlardı. Böyleydi, tutku yoktu, böyle mutlak bir sessizlik içinde sevişmenin mümkün olmadığından şüpheleniyordum: Ben olsam güler, derin manalı sözler söylerdim. Yatak odasının kapısı dikkatlice açıldı, Giuliana'nın esmer siluetinin parmak ucunda yürüyüşünü gördüm, yeniden banyoya kapandığını duydum. İşte su akıyordu. Bir süre ağladım, sonra uyuya kaldım.

17

Ambulans sireniyle uyandım. Sabahın dördüydü, nerede olduğumu anımsamakta zorlandım ve anımsadığım zaman da hemen ömür boyunca mutsuz olacağımı düşündüm. Gün ağarana dek yatakta uyanık yattım, beni bekleyen mutsuzluğu tüm safsatasıyla zihnimde hazır ettim. Roberto'nun yanında ölçülü davranmalı, kendimi sevdirmeliydim. Onun ilgisini çeken konular hakkında daha fazla bilgi sahibi olmalıydım. Onunkinden uzak düşmeyecek bir meslek edinmeliydim, belki ben de üniversite hocası olmalıydım, Giuliana kazanırsa Milano'da, halam

kazanırsa Napoli'de. İlişkilerinin daima sürmesi için elimden geleni yapmalı, boşlukları doldurmalı, çocuklarını büyütürken her ikisine de yardım etmeliydim. Sonuç olarak onların yörüngesinde yaşamaya ve kırıntılarla yetinmeye kesin karar verdim. Sonra kendiliğimden uyuya kaldım.

Saat dokuzda fırladım, ev hâlâ sessizdi. Banyoya gittim, aynaya bakmaktan kaçındım, yıkandım, bir önceki gün giydiğim gömleğin içine gizlendim. Yatak odasından boğuk sesler duyar gibi olduğumdan mutfağı keşfettim, üç kişilik sofra kurdum, kahveyi hazırladım. Odadaki sesler artmadı, kapı açılmadı, ikisi de görünmedi. Derken Giuliana gülüşünü ya da iniltisini bastırmak istermiş gibi bir ses duydum. Bu öylesine canımı acıttı ki hiç tereddüt etmeden parmaklarımın tersiyle kapıya vurmaya karar verdim – belki de karar değil, taşan sabrımdı bu.

Mutlak sessizlik. Yeniden, daha ısrarlı biçimde vurdum kapıya.

"Evet?" dedi Roberto.

Neşeli sesle sordum:

"Size kahve getireyim mi? Hazır."

Roberto, "Geliyoruz," dedi ama Giuliana da aynı anda, "Ne güzel, teşekkür ederiz," diye bağırdı.

Sözlerinin birbirine karışmasına gülüşmelerini işittim ve daha neşeli bir sesle:

"Beş dakikaya," dedim.

Bir tepsi buldum, üzerine fincanları, tabakları, çatal bıçağı, ekmek, bisküvi, tereyağı, üzerindeki beyaz küf tabakasını aldığım çilek marmeladını ve sıcak kahveyi yerleştirdim. Sanki hayatta kalabilmem için tek olanak o anda şekillenmekteymiş gibi bunu beklenmedik bir sevinç içinde yaptım. Ve beni korkutan tek şey de tek elimle kapının kulpunu çevirirken tepsinin kayması oldu. Kahve ve öteki her şeyin yere dökülеceğini sansam da bu olmadı

ama sevincim de silindi, tepsinin eğretiliği bana sirayet etmişti. Sanki tepsi değil de ben yeri boylayacakmışım gibi ilerledim.

Oda tahmin ettiğim gibi karanlık değildi. Işık vardı, perdeler açılmıştı, pencere aralanmıştı. İkili hafif bir beyaz battaniye altında yataktalardı. Roberto başını yatak başına dayamıştı, yüzünde utanç ifadesi vardı –sıradan bir erkek, geniş omuzlu, dar göğüslü– çıplak sırtı dönük olan Giuliana ise başını onun kara kıllı göğsüne dayamıştı, okşaması yarım kalmış gibi eli onun yanağındaydı, yüzünden mutluluk okunuyordu. Onları bu halde görmek bütün tasarılarımı sildi süpürdü. Onlara yaklaşmam mutsuz koşullarımı yumuşatmadığı gibi beni mutluluklarının seyircisi kılıyordu. Bu tam da –o anda öyle geldi– Giuliana'nın istediği şeydi. Tepsiyi hazırlamaya çalıştığım bir iki dakika içinde giyinebilirlerdi ama eminim kız bunu istememişti, çırılçıplak yataktan çıkmış, havalandırmak için pencereyi açmış, bir aşk gecesinin sabahında, çarşaflar arasında sevgilisine sarılmış, bacağının onun bacakları üzerine atmış olan genç kadın pozunda görülmek istemişti. Hayır, hayır, her an yardıma koşmaya, derde derman olmaya hazır teyze olma hayalim zehirlerin en kötüsü değildi. Gösteri –Giuliana için tam da bu olmalıydı: Kendini filmlerdeki gibi göstermek, fesatlıkla değilse bile olasılıkla mutluluğuna bir form vermek, benim odaya dalmamın işe yaraması için kendini sergilemek, onu görerek daimi olmayan bir şeyi saptamam, buna tanık olmamı sağlamak– bana dayanılmaz biçimde acımasız geldi. Gene de orada kalakaldım, tedbirli halimle Giuliana'nın tarafında yatağın kenarına oturdum, önceki geceki kutlama için yeniden teşekkür ettim, kucaklaşmaya ara veren, yalandan örtünen Giuliana ve onun arzusuyla uzattığım tişörtü giyen Roberto ile kahvemi yudumladım.

"Ne kadar tatlısın Giannì, bu sabahı hiç unutmayacağım," diyen Giuliana bir yastığa bıraktığım tepsinin konumunu tehlikeye

atarak bana sarılmaya kalkıştı. Roberto ise kahveden bir yudum aldıktan sonra ve umursamaz bir havayla sanki ben görüşünü bildirmek için çağrıldığı bir tabloymuşum gibi bakarak şöyle dedi:

"Çok güzelsin."

18

Giuliana Napoli'ye dönüş yolunda gelişimizden çok farklı bir havadaydı. Tren bayıcı bir ağırlıkla yol alırken beni koridorda tuttu, kompartımanla karanlık pencere arasında konuştu da konuştu.

Roberto bizi istasyona kadar geçirmişti, aralarındaki vedalaşma pek ıstıraplı olmuştu, sımsıkı sarılıp defalarca öpüşmüşlerdi. Onları seyretmeden edememiştim, göze hoş gelen bir çiftti; Roberto kuşkusuz seviyordu onu ve kız da bu aşk olmadan yaşayamazdı. Ama o cümlesi *–çok güzelsin–* zihnimden çıkmak bilmiyordu; yüreğime de müthiş bir darbe vurmuştu. Heyecanımdan ona ham ve şaşkın bir yanıt verirken sesli harfleri eze büze konuşabilmiştim: Benimle dalga geçme. Ve Giuliana ciddiyetle atılmıştı: Doğru bu Giannì, çok güzelsin. Mırıldanarak şöyle demiştim: Tıpkı Vittoria'ya benziyorum. Ama ikisi de gücenmiş gibiydi, Giuliana eliyle havayı döverek şöyle dedi: Vittoria mı, ne diyorsun, deli misin sen? Bunun üzerine aptalca gözyaşlarına boğulmuştum. Kısa bir ağlamaydı, sanki hemen dinen öksürük gibi birkaç dakika sürmüştü ama onları sarsmıştı. Özellikle Roberto mırıldanmıştı: Ne var, sakin ol, nerede hata yaptık? Utanç içinde toparlanmıştım ama bu kompliman orada, el değememiş biçimde zihnimde yer etmişti ve istasyonda, peronda, kompartımanda bavulları yerleştirirken ve onlar pencereden son ana kadar konuşurken orada çınlıyordu.

Tren hareket etti, biz koridorda kaldık. Önce kendimi toparlamak, Roberto'nun zihnimdeki sesini –çok güzelsin– silmek ve

Giuliana'yı avutmak için şöyle dedim: Ne çok seviyor seni, böyle sevilmek muhteşem olmalı. Ve o birdenbire çaresizliğe kapılarak yarı İtalyanca yarı yerel lehçeyle konuşmaya başladı ve bir daha susmak bilmedi. Sıkı temas halinde –kalçalarımız değiyordu, sık sık kolumu, elimi tutuyordu– ama aslında ayrı ayrı yolculuk ediyorduk: Ben hala o üç kelimeyi söyleyen Roberto'yu dinliyordum –bunun hazzını tadıyordum, yeniden dirilişimin çok gizli sihirli formülüydü– o ise içini yakan derdini dibine kadar anlatma derdindeydi. Öfkeden kıvranarak, kaygıyla uzun uzun içini döktü ve ben onu dikkatle dinledim, devam etmesi için yüreklendirdim. Ama o üzülürken, gözlerini fal taşı gibi açarken, işaret parmağı ve orta parmağına saçını dolarken ve sonra yılanmış gibi hızla saçını çözerken, ben öyle mutluydum ki neredeyse sözünü kesip ve hiç giriş yapmadan şöyle diyecektim: Sence Roberto çok güzel olduğumu söylediğinde, ciddi miydi?

Giuliana'nın monoloğu uzun sürdü. Evet, dedi özet olarak, beni seviyor ama ben onu çok daha fazla seviyorum çünkü hayatımı değiştirdi, şaşırtıcı biçimde kaderime yazılan yerden koparttı ve yanında yer verdi; şimdi artık oradan başka bir yerde olamam, anlıyorsun, o düşüncesini değiştirir ve beni uzaklaştırırsa artık ben, ben olamam, kim olduğumu bile bilemem: O kim olduğunu ezelden beri biliyor, küçüklüğünden beri biliyor; hatırlıyorum, ağzını açtığı anda neler olurdu bilsen; avukat Sargente'nin oğlunu gördün, Rosario edepsizdir, Rosario'ya kimse ilişemez ama Roberto onu yılanların oynatıcısı gibi büyülerdi, sakinleştirirdi; bu gibi şeyleri hiç görmediysen Roberto'nun kim olduğunu anlayamazsın; ben çok şeye tanık oldum ve sadece Rosario gibi aptalları değil, dün akşam da gördün, hepsi hocaydı, iyinin iyisiydi ve fark etmişsindir, hepsi sadece onun için toplanmıştı; onların o kadar zeki, o kadar terbiyeli olmasının nedeni kendilerini ona beğendirmekti çünkü onun varlığı olmasa hepsi birbirini boğazlar-

dı; Roberto gözlerini çevirdiği anda göreceksin onları, kıskançlıklar, kötülükler, küfürler, müstehcenlikler; yani Giannì benimle onun arasındaki durum eşit değil, ben şimdi bu trende ölsem, ah evet, Roberto kesinlikle üzülür, acı çeker ama sonra olduğu kişi olmaya devam eder ama ölürse demiyorum –bunu aklıma bile getiremem– beni bırakırsa –bütün kadınların ona nasıl baktığını gördün üstelik hepsi güzel, akıllı ve ne çok şey biliyorlar– o kızlardan biri kaptığı için beni bırakırsa, Michela örneğin ki sadece onunla konuşmak için orada, öteki arkadaşlarının hiçbiri umuru değil, o önemli bir kadın, kim bilir hangi mevkilere gelecek ve zaten bu nedenle onu arzuluyor, çünkü onunla birlikte olursa –ne bileyim– cumhurbaşkanı bile olabilir; Michela benim yerimi alırsa Giannì, kendimi öldürürüm, öldürmek zorunda kalırım çünkü yaşarsam da bir hiç olarak yaşarım.

İşte saatler süren yolculukta takıntılı bir halde, gözlerini kocaman açarak, ağzını büzerek hep bunları söyledi. Trenin ıssız koridorunda, onca zaman bu ölçüsüz konuşmayı dinledim ve kabul etmeliyim ki ona olan merhametim ve hayranlığım arttı. Onu yetişkin sayıyordum, yanında küçük bir kızdım. Kesinlikle öyle müthiş bir parlaklık sergileyemezdim, en kritik anlarda ben kendimden bile gizlenmeyi bilemiyordum. Oysa o gözlerini kör etmiyor, kulaklarını tıkamıyor, durumunu kesin hatlarla belirliyordu. Gene de onu avutmak için pek dil dökmedim, arada sırada benim de inanmakta kararlı olduğum kavramı yinelemekle yetindim. Roberto, dedim, uzun zamandan beri Milano'da yaşıyor, kim bilir Michela gibi kaç kız tanımıştır ve haklısın, hepsinin onun büyüsüne kapılmış olduğu belli oluyor ama o seninle yaşamak istiyor çünkü ötekilerden mutlak olarak farklısın, bu nedenle değişmemelisin, olduğun kişi olarak kalmalısın, ancak o zaman seni sonsuza dek sevecektir.

Biraz yapay bir üzüntüyle böyle bir söylev çektim. Ardından ben de onunkiyle paralel gelişen sessiz monoloğuma kapıldım.

Gerçekten güzel değilim diye düşündüm, asla olamayacağım. Roberto kendimi çirkin ve ezik hissettiğimi anladı ve merhametli bir yalanla beni avutmak istedi, büyük olasılıkla cümlenin amacı oydu. Ama ya benim görmeyi bilmediğim bir güzelliğimi görebildiyse, ya gerçekten hoşuna gittiysem? Bana Giuliana'nın yanındayken, çok güzelsin, dedi; demek ki içinde kötülük yoktu. Giuliana da onayladı, o da bunda bir kötülük görmedi. Ama ya kötülük kelimelerin tam içine gizlendiyse ve kendi bile bunu fark etmediyse? Ya şimdi, şu anda, yeniden aklına geldiyse ve Roberto ikinci kez düşünerek kendine şunu soruyorsa: Neden öyle konuştum, niyetim neydi? Evet ya, neydi niyeti? Bunu anlamalıydım, önemliydi. Telefon numarası vardı, arayacak ve şöyle diyecektim: Beni gerçekten güzel buluyor musun? Söylediklerine dikkat et, babam yüzünden yüzüm zaten değişti ve çirkinleştim; sen de güzelleştirerek beni değiştirme oyununa kaptırma kendini. Kendimi başkalarının sözlerine uydurmaktan bıktım. Gerçekten ne olduğumu ve hangi insan olabileceğimi bilmeye ihtiyacım var. İşte bu tür bir konuşma hoşuna giderdi. İyi de bunu hangi amaçla yapacaktım? Tam şimdi, bu kız beni acısının dalgalarında sallarken ondan istediğim tam olarak neydi? Güzel, herkesten güzel, nişanlısından bile güzel olduğumu onaylamasını mı arzu ediyordum? Bu muydu istediğim? Yoksa daha çoğu, çok daha fazlası mı?

Sabırla dinlediğim için Giuliana bana minnettardı. Belli bir noktada elimi tuttu, duygulandı, övdü –ah ne kadar iyiydin, yarım cümlenle Michela'nın yüzüne indirdin tokadını, sağ ol Giannì, bana yardım etmelisin, daima yardım etmelisin, kızım olursa senin adını vereceğim, senin gibi akıllı olmalı– ve ona her biçimde destek olacağım konusunda yemin ettirdi. Yemin ettim ama bu ona yetmedi, tam ve gerçek bir anlaşma koydu önüme: En azından evlenene ve Milano'ya yerleşene kadar onun aklını

başında tutması ve gerçek olmayan şeylere kanmaması için elimden geleni yapacaktım.

Kabul ettim, daha sakinleşmiş gibi göründü, biraz kuşetlere uzanmaya karar verdik. Ben hemen uyuya kaldım ama Napoli'ye birkaç kilometre kala ve gün doğmuşken birinin beni sarstığını hissettim, derin uykumdan uyandım ve dehşet içindeki gözleriyle bana bileğini gösterdiğini fark ettim:

"Tanrım, Giannì, bileziğim yok."

19

Yatağımdan doğruldum:

"Nasıl olur ki?"

"Bilmiyorum, nereye koyduğumu bilmiyorum."

Çantasını, bavulunu aradı ama bulamadı. Sakinleştirmeye çalıştım:

"Eminim Roberto'nun evinde kalmıştır."

"Hayır, burada, çantamın cebindeydi."

"Emin misin?"

"Hiçbir şeyden emin değilim."

"Pizzacıda kolunda mıydı?"

"Takmak istediğimi ama sonra takmadığımı hatırlıyorum."

"Sanki vardı gibi geliyor bana."

Tren istasyona girene kadar konuşmalarımız böyle sürdü gitti. Gerginliği bana da bulaştı. Ya kilidi kırılıp düştüyse ya metroda çalındıysa ya uyurken kompartımanda başkası tarafından çalındıysa diye dert ediyordum. İkimiz de Vittoria'nın hiddetini tanıyorduk ve bileziksiz dönersek canımıza okuyacağından emindik.

Trenden iner inmez Giuliana koştu ve bir telefon kabini buldu, Roberto'nun ev numarasını çevirdi. Telefon çalıyor, o

parmaklarıyla saçlarını tarıyor, yarı aralık ağzıyla mırıldanıyordu: Açmıyor. Bana bakıyor, yineliyordu: Açmıyor. Bir iki saniye sonra, yerel lehçeyle, uygun ve uygunsuz söylemler arasındaki duvarı çılgınca devirerek şöyle dedi: Michela'yı beceriyor ve yarım bırakmak istemiyor. Ama en sonunda Roberto telefonu yanıtladı; kaygısını bastırarak, sevgi dolu bir ses tonuna geçerek ama hırsla saçlarıyla oynayarak onunla konuştu. Ona bileziği sordu, bir an sustu, haline razı olarak mırıldandı: Tamam, beş dakika sonra arayacağım. Kapattı, öfkeyle şöyle dedi: Düzmeyi bitirmesi gerekiyor. Yeter artık, diye bağırdım bıkkın sesimle, sakin ol. Utanç içinde evet işareti yaptı, özür diledi, Roberto'nun bilezikten haberi olmadığını, şimdi evi arayacağını söyledi. Ben bavulların yanında durdum, o ileri geri sinir içinde yürüdü, ona bakan, açık saçık laflar atan adamlara saldırarak bekledi.

Adeta bağırarak, "Beş dakika oldu mu?" diye sordu.

"On dakika oldu."

"Daha önce söyleyemez miydin?"

Koşarak telefona jeton attı. Roberto hemen yanıtladı, durup dinledi ve haykırdı: Ah neyse bari. Dediği anlaşılmasa da Roberto'nun sesi bana kadar geliyordu. O konuşurken Giuliana bana rahatlamış ifadesiyle mırıldandı: Buldu, mutfakta bırakmışım. Sonra aşk sözcükleri söylemek için arkasını döndüyse de hepsini işittim. Kapattı, sevinmiş göründü ama bu da kısa sürdü, homurdandı: Ben gider gitmez Michela'nın yatağa girmediğine nasıl emin olabilirim? Metroya tırmanan merdivenlerin başında durdu, farklı yönlere gideceğimiz için orada vedalaşmamız gerekirdi ama şöyle dedi:

"Biraz daha dur, eve dönmek istemiyorum, Vittoria'nın sorgulamasını çekmek istemiyorum."

"Yanıt verme."

"Bilezik bileğimde değil diye işkence edecek."

"Sen fazla gerginsin, böyle yaşayamazsın."

"Ben daima endişelenecek bir şey bulurum. Şimdi seninle konuşurken aklıma ne geldi, bilmek ister misin?"

"Söyle bakalım."

"Ya Michela Roberto'nun evine giderse? Ya bileziği görürse? Ya alırsa?"

"Roberto'nun ona izin vermeyeceği bir kenara, sen Michela'nın kendine kaç bilezik alabileceğini biliyor musun? Senin bileziğin onun umurunda mı olur, sen bile beğenmiyorsun!"

Gözlerini gözlerime dikti, saçının lülesini parmağına doladı, mırıldandı:

"Ama Roberto beğeniyor ve Roberto neyi beğenirse o da beğenir."

Saatlerden beri yinelediği mekanik hareketle lülesini bırakmak istedi ama gerek kalmadı, saçları parmaklarının çevresinde kaldı. Dehşet içinde baktı olana. Mırıldandı:

"Ne oluyor?"

"O kadar endişelisin ki saçlarını yoluyorsun."

Gözlerini lülesinden ayıramıyordu, kıpkırmızı olmuştu.

"Ben yolmadım, kendi koptu."

Bir tutam saç daha yakaladı:

"Bak."

"Çekme."

Çekti ve uzun parmakları arasında bir tutam saç daha kaldı, yüzüne baskın yapmış kan geri çekildi, bembeyaz oldu.

"Ölüyor muyum Gianni, ölüyor muyum?"

"Bir iki tel saçı düşünce ölmez insan."

Onu rahatlatmaya çalıştım ama çocukluğundan beri hissettiği tüm endişelerin altında kalmış gibiydi: Babası, annesi, Vittoria, çevresindeki yetişkinlerin anlaşılmaz nidaları, şimdi de Roberto, ona layık olma ve onu yitirme endişesi. Bana kafa tasını göster-

mek istedi: Saçlarımı çek ve bak. Bunu yaptım, başının tam ortasında anlamsız bir boşluk, beyaz bir bölge vardı. Ona, peronuna kadar eşlik ettim.

"Vittoria'ya bilezik hakkında hiçbir şey söyleme," diye tembihledim, "sadece Milano'da yaptığımız turistik geziyi anlat."

"Ya sorarsa?"

"Oyala."

"Ya hemen görmek isterse?"

"Bana ödünç verdiğini söyle. Bu arada da dinlen."

Gianturco trenine yetişmesi için elimden geleni yaptım.

20

Beynimizin stratejiler oluşturma ve açığa vurmadan gerçekleştirme becerisi hâlâ ilgimi çeker. Bunların bilinçsiz eylemler olduğu söylemi bana genelleme ve hatta riyakârlık gibi gelir. Her ne pahasına olursa olsun hemen Milano'ya dönmek istediğimi çok iyi biliyordum, bütün benliğimle biliyordum bunu ama kendime söyleyemiyordum. Bu yeni, çok yorucu yolculuğumun amacını, aciliyetini, varışımdan bir saat sonra yeniden yola koyuluşumun soylu gerekçesini kendime itiraf edemiyordum: Giuliana'nın endişesini hafifletmek için bileziği alacaktım; onun dile getirmediklerini, yani çok geç olmadan ve ahlaki, toplumsal ya da başka saçma borçları göz ardı ederek hemen evlenmesi, Pascone'den çekip koparması gerektiğini nişanlısına söyleyecektim; yetişkin arkadaşımı korumak için halamın öfkesini henüz çocuk olan kendime yöneltecektim.

İşte yeniden bilet alışım, şikâyetlerine kulak asmadan anneme Milano'da bir gün daha kalacağımı bildirmek için telefon edişim böyle oldu. Roberto'ya haber vermediğimi fark ettiğimde tren

kalkmak üzereydi. Sanki rahat bir söylemle kader adını vereceğimiz durumu bildirmek istercesine onu da aradım. Hemen açtı telefonu, dürüst olmam gerekirse birbirimize ne söylediğimizi bilmiyorum ama konuşmanın şöyle geliştiğini söylemek hoşuma gidiyor:

"Giuliana'nın acilen bileziğe kavuşması gerekiyor, yola çıkıyorum."

"Çok üzgünüm, yorgunsundur."

"Önemli değil, gönüllü geliyorum."

"Saat kaçta geliyorsun?"

"Saat 22:08'de."

"Seni almaya gelirim."

"Seni bekleyeceğim."

Ama bu hayali bir diyalog, benimle Roberto arasında var olması amaçlanan bir tür anlaşmanın kabataslak anlatımı: O bana çok güzel olduğumu söyledi ve ben trenden iner inmez, ölü gibi yorgun olsam da bu büyülü bilezik bahanesiyle yeniden trene biniyorum; –sen benden daha iyi biliyorsun ki– bu bileziğin büyüsü, dün seni Giuliana ile gördüğüm yatakta bu gece birlikte uyumamızı sağlayacak olmasıdır. Bunun ikimizin arasındaki gerçek diyalog olmadığından ama benim o zamanlar meylettiğim süslemeli iletişimim olduğundan şüpheleniyorum.

"Giuliana acilen bileziğe ihtiyaç duyuyor. Onu almak için trenle geliyorum, akşama Milano'da olacağım."

Belki yanıtladı, belki yanıtlamadı.

21

O kadar bitkindim ki kompartımanın kalabalığına, gevezeliklere, çarpan kapılara, hoparlör uğultusuna, uzun düdük seslerine, tren gürültüsüne karşın saatlerce uyudum. Sorunlar uyandığımda

belirdi. Kel kalmışım gibi elimi hemen başıma götürdüm, karabasan görmüş olmalıydım. Ama rüyam silinmişti, bende kalan izlenim saçlarımın daha beter şekilde, tutam tutam dökülüyor olmasıydı ve bunlar gerçek saçlarım değil, çocukluğumda babamın övdüğü saçlardı.

Yarı uyur halde, gözlerim aralık öylece kaldım. Giuliana ile aşırı fiziksel yakınlık beni zehirlemiş gibiydi. Onun çaresizliği şimdi benim olmuştu, bulaştırmış olmalıydı, organizmam onunki gibi haraptı. Korku içinde kendimi rüyadan çıkmaya zorladım ama nişanlısına doğru yolculuk ederken Giuliana'nın sıkıntılarının içime işlemiş olması rahatsız etti.

Sinir oldum, kompartımandakilere tahammül edemedim ve koridora çıktım. Aşk öyle güçlüdür ki insan istese de kendini ondan kurtaramaz gibisinden özlü sözler düşündüm. Bunlar şiir dizeleri, roman sözleriydi, hoşuma giden kitaplarda okumuştum, defterlerime geçirmiştim. Ama Giuliana gözümün önünden silinmedi, özellikle elinde bir tutam saçla kalış sahnesi inatla direndi, kendine ait bir parçası uysalca ondan ayrılıyordu. Arada bağlantı olmasa da şunu düşündüm: Eğer şimdilik Vittoria'nın yüzüne sahip değilsem, bir süre sonra o yüz kesinlikle kemiklerime işleyecek ve bir daha da silinmeyecek.

Bu çok kötü bir andı, belki o yılların en kötü anıydı. Bir önceki gece dikkatle dinlediğimden emin olmak için elimi tutan, kolumdan çeken, bedenini sürekli bedenine çarpan Giuliana'ya kulak vererek dikildiğim koridorun bir benzerinde ayaktaydım. Güneş batıyordu, mavimsi kırlar hızla giden trenin gümbürtüsüne boğulmuştu, bir başka gece daha iniyordu. Ansızın açık ve seçik olarak hiç de soylu niyetlerim olmadığını kendime itiraf edebildim, bu yeni yolculuğu Giuliana'nın bileziğini almak için yapmıyordum, niyetim Giuliana'ya yardımcı olmak değildi. Ona ihanet etmeye, sevdiği erkeği elinden almaya gidiyordum.

Michela'dan çok daha hinlik ederek, Giuliana'yı Roberto'nun hemen yanındaki yerinden kovacaktım, onun varoluşunu yerle bir edecektim. Kendimde bunu yapma yetkisi buluyordum çünkü bana olağanüstü görünen bir genç adam, babamın olduğunu sandığımdan çok daha olağanüstü olan bu kişi, Vittoria'ya benzediğimi söylediğimde bana tam tersine çok güzel olduğumu söylemişti. Ama şimdi –tren Milano'ya girmek üzereydi– bana bahşedilen bu onurun gururuyla duruşumu belirlemeliydim, aklımda olan şeyi eyleme dökmeye gidiyordum, kimsenin beni durdurmasına izin verme niyetim yoktu, yüzüm Vittoria'nın sureti değildi. Nitekim Giuliana'nın güvenine ihanet ederken, tıpkı Margherita'nın hayatını mahveden halam ve neden olmasın, aynı onun ağabeyi olan ve annemin hayatını mahveden babam gibi davranmış olacaktım. Kendimi suçlu hissettim. Bakireydim ve o tam da o gece, üstün erkeklik yetkisiyle bana yeni bir güzellik takdim etmiş biricik kişiyle birlikte bakireliğimi yitirmek istiyordum. Bu benim hakkımmış gibi geliyordu, yetişkinlik çağına bu şekilde adım atmış olacaktım. Ama trenden inerken korkuya kapılmıştım, yetişkinliğin ilk adımının bu olmasını istemiyordum. Roberto'nun bende gördüğü güzellik, insanların canını yakan kişininkine çok benziyordu.

22

Telefon görüşmemize göre beni Giuliana ile gidişimdeki gibi peronda bekleyeceğini anlamıştım ama indiğimde onu bulamadım. Biraz bekledim, sonra aradım. Üzüldü, doğrudan eve gideceğimi düşünmüştü, ertesi gün teslim etmesi gereken bir makale üzerine çalışıyordu. Pek bir hüzünlendim ama ona bir şey söylemedim. Yönergelerine uyarak metroya bindim, evine

ulaştım. Beni nazikçe karşıladı. Dudağımdan öpeceğini umdum ama yanaklarımdan öptü. Kapıcı kadın akşam yemeği için sofrayı hazırlamıştı, birlikte yedik. Bilezik ve Giuliana konusuna o da hiç değinmedi, ben de. Sanki üzerinde çalıştığı konu hakkında düşüncelerini netleştirmeye gereksinme duyuyormuş, ben de özellikle onu dinlemek için yeniden trene binmişim gibi sohbet ettik. Makale pişmanlık üzerineydi. Bunu birkaç kez insanın vicdanın iğnelemesi olarak adlandırdı, sanki giysi diker gibi iğneyle ipliğin kumaşın içinden yürümesi olarak tanımladı. Oturup dinledim, beni büyüleyen sesini kullandı. Ve bir kez daha büyülendim –onun evinde, kitapları arasındaydım, işte yazı masası şuradaydı, birlikte yemek yiyorduk, o benimle işi hakkında konuşuyordu–, kendimi ona gereken kadın, tam da olmak istediğim kişi olarak hissettim.

Yemekten sonra bileziği, söz konusu olan sanki diş macunuymuş, havluymuş gibi verdi, gene Giuliana'yı hiç anmadı, sanki onu hayatından silmiş gibiydi. Ben de onun üzerinde yürüdüğü hatta ilerlemek istermiş gibi yapmayı denedim ama başaramadım, Vittoria'nın evlatlığının düşüncesi beni kemiriyordu. Onun bu güzel kentten, bu apartman dairesinden uzakta, Napoli'nin en varoş mahallesinde, duvarında üniformalı Enzo'nun fotoğrafı asılı o boz evde, hangi fiziksel ve zihinsel koşullar içinde bulunduğunu ondan çok daha iyi biliyordum. Gene de birkaç saat önce bu odada ikimiz beraberdik, onu banyoda saçlarını kuruturken, aynaya karşı endişelerini bastırırken, lokantada yanında otururken, yatakta ona sokulurken görmüştüm. Şimdi onun ölmüş olması, ben buradayken onun bulunmaması mümkün müydü? Onsuz yaşayamayacağımız bir insanın hayatında ölmek –diye düşündüm– bu kadar mı kolay? Ve işte bu düşüncelerin izleğinde, o tatlı bir alaycılıkla kim bilir hangi konudan söz ederken –artık dinlemiyordum, sadece arada birkaç kelime yakalıyordum:

uyku, divan, ezici karanlık, gün doğumuna kadar uykusuzluk; bazen de Roberto'nun sesinin babamınkinden güzel olduğunu düşünüyordum– cılız bir sesle şöyle dedim:

"Çok yorgunum ve korkuyorum."

Beni şöyle yanıtladı:

"Benimle uyuyabilirsin."

Benim sözcüklerim onun sözcüklerine ilmiklenmedi, sanki birbirini izleyen ama öyle olmayan repliklerdi. Benimkilerde bu bitkin düşürücü yolculuğun yorgunluğu ve bağışlanamaz bir hata yapmanın korkusu vardı. Onunkilerde ise divanı açmanın zorlukları çevresinde dolaşan imalı bir yaklaşım. Bunun idrakine varır varmaz şöyle dedim:

"Yok ben böyle idare ederim."

Ve bunu göstermek için divana uzanıp, kendi içime kıvrıldım.

"Emin misin?"

"Evet."

Şöyle dedi:

"Neden döndün?"

"Artık bilmiyorum."

O ayakta duruyordu, yukarıdan sempatiyle bana bakıyordu, ben divandaydım, ne yapacağımı bilemeden aşağıdan ona bakıyordum. Üzerime eğilmedi, beni okşamadı, iyi geceler dilemekten başka bir şey söylemedi ve odasına çekildi.

Soyunmadan divana uzandım, giysilerimin zırhından sıyrılmak istemiyordum. Ama çok geçmeden onun uyumasını bekleme, sonra kalkma, odasına gitme, sadece yanında olabilmek için giysilerimle yatağına süzülme arzusu duydum. Roberto ile karşılaşana kadar birinin içime girmesi gereksinmesini hiç hissetmemiştim, en çok bir iki kez merak etmiştim ve hassasça elimle okşarken bile tırmalamaya korktuğum bedenimin acıması korkusuyla düşünceyi hemen uzaklaştırmıştım. Onu kilisede

gördüğümde şiddetli olduğu kadar karışık bir arzuya kapılmıştım; bu neşeli bir gerilime benzeyen heyecandı ve cinsel organlarımı kabartıyor, sonra tüm bedenime yayılıyordu. Amadeo Meydanı'nda ve onu izleyen birkaç buluşmadan sonra da onun içime girebileceğini hiç hayal etmemiştim, hatta düşününce, nadiren bu yönde bir hayal kurduysam bile bunun bayağı bir eylem olduğunu hissetmiştim. Milano'da daha bir önceki sabah onu Giuliana ile yatakta gördüğümde, her erkek gibi onun da eğri ya da düz bir penisi olduğunu, bunu itercesine Giuliana'nın içine soktuğunu, benim de içime sokmaya hazır olduğunu düşünmeliydim. Ama bu gözlemim de belirleyici değildi. Elbette bu yeni yolculuğu onun benim içime girmesinin gerçekleşeceği, halamın beni ilgilendirmeyen bir dönemde tüm canlılığı ve ayrıntısıyla anlattığı erotik sahnenin yaşanacağı düşüncesiyle yapmıştım. Gene de beni dürten gereksinme bambaşkaydı ve şimdi yarı uyur yarı uyanık halimde bunu fark ediyordum. Yatakta, yanında, ona sokularak güveninin keyfini sürmek, pişmanlıktan, kulları açlıktan ve susuzluktan ölürken karnı tok olan Tanrı'dan konuşmak, şirin bir hayvancıktan ya da yüce düşünceleri olan bir erkeğin oynaşarak eğlenebileceği güzel bir kızdan çok daha fazlası olmak istiyordum. Bunun, tam olarak bunun asla yaşanamayacağını ıstırap içinde düşünerek uyuyakaldım. Onu içimde hissetmek kolay olurdu; o şimdi, uykumun içinde de girebilirdi bedenime, şaşırtıcı olmazdı. Benim çok daha vahşi ihanetler değil bu türden bir ihanet için geri geldiğime inanıyordu.

VII

1

Döndüğümde annem yoktu. Bir şey yemedim, yatağa girdim, hemen uyudum. Sabah ev bana boş ve sessiz göründü, banyoya gittim, yatağa döndüm, yeniden uyudum. Ama belli bir noktada irkilerek uyandım. Nella yatağın kenarına oturmuş, beni dürtüyordu.

"Her şey yolunda mı?"

"Evet."

"Yeter artık, çok uyudun."

"Saat kaç?"

"Biri yirmi geçiyor."

"Çok açım."

Umursamazca Milano'yu sordu, aynı umursamazlıkla gördüğüm yerleri, Duomo'yu, Scala'yı, Galleria'yı, Navigli'yi anlattım. Sonra iyi bir haberi olduğunu söyledi: Müdire hanım babamı aramıştı, sınıfımı mükemmel notlarla geçtiğimi hatta Klasik Yunanca dersinden dokuz aldığımı söylemişti.

"Müdire hanım babamı mı aramış?"

"Evet."

"Aptal o kadın."

Annem gülümsedi ve şöyle dedi:

"Giyin, Mariano içeride."

Yalın ayak, saçım başım dağınık, pijamamla mutfağa gittim. Sofraya oturmuş olan Mariano ayağa fırladı, sarılarak ve öperek

sınıfımı geçişimi kutlamak istedi. Artık büyüdüğüm kararına vardı, son gördüğünden beri bile büyümüştüm, sonra ekledi: Ne kadar güzelleşmişsin Giovanna, bu akşamlardan birinde sen ve ben baş başa yemeğe çıkalım ve güzelce sohbet edelim. Sonra anneme dönerek yapay bir yakınmayla şöyle dedi: Bu küçük hanımın en umut vaat eden gençlerimizden Roberto Matese ile görüşüyor olması inanılır gibi değil, onunla senli benli kim bilir ne kadar ilginç şeylerden konuşuyor, oysa küçüklüğünü bilen ben tek bir akıl yürütmekten acizim. Annem mağrur bir ifadeyle gözleriyle onayladı, aslında Roberto hakkında hiçbir şey bilmediği belliydi, Roberto ile iyi arkadaş olduğumuzu Mariano'ya babam söylemiş olmalıydı.

"Pek az tanıyorum," dedim.

"Sevimli mi?"

"Çok."

"Napolili olduğu doğru mu?"

"Evet ama Vomero'dan değil, varoştan."

"Gene de Napolili ama."

"Evet."

"Neyle ilgileniyor şu ara?"

"Pişmanlıkla."

Hayal kırıklığına uğramış gibiydi ama gene de ilgisini çekti. Beyninin kıyıda bir bölgesi pişmanlığın belki de acilen irdelenmesi gereken bir konu olduğunu düşünüyordu.

"Pişmanlık," diye onayladım.

Mariano gülerek anneme döndü.

"Gördün mü Nella? Kızın Roberto'yu pek az tanıdığını söylüyor ama sonra onunla pişmanlık hakkında konuştuğunu keşfediyoruz."

Çok yedim, arada saçlarım hâlâ kafatasımda duruyor mu diye elliyordum, onları parmaklarımla okşuyordum, biraz geri çekiyordum. Yemeğin sonunda ayağa fırladım ve yıkanacağımı söyledim.

O ana dek beni ve Nella'yı eğlendireceğini sandığı lafları birbiri ardına dizerken ansızın kaygılı bir havaya büründü ve şöyle dedi:

"İda'nın başına geleni duydun mu?"

Hayır işareti yaptım, annem araya girdi:

"Sınıfta kaldı."

"Biraz zamanın varsa," dedi Mariano, "onun yanında ol. Angela sınıfını geçti ve dün sabah bir erkek arkadaşıyla Yunanistan'a gitti. Ida'nın arkadaşlığa ve rahatlamaya ihtiyacı var, kitap okuyup yazmaktan başka bir şey yaptığı yok. Zaten onu bu nedenle bıraktılar: Okuyor, yazıyor, ders çalışmıyor."

İkisinin üzgün yüzlerine daha fazla katlanamadım ve şöyle dedim:

"Hangi konuda rahatlamak? Siz bunu trajedi haline sokmazsanız, Ida'nın rahatlatılmaya ihtiyacı olmadığını göreceksiniz."

Gidip banyoya kapandım ve çıktığımda ev mutlak sessizliğe gömülmüştü. Kulağımı annemin odasının kapısına dayadım, nefes bile duyulmuyordu. Hafifçe araladım, kimse yoktu. Nella ve Mariano olasılıkla beni terbiyesiz bulmuş ve "Hoşça kal Giovanna" demeden çıkıp gitmişlerdi. Bunun üzerine Ida'yı aradım, telefonu babam açtı.

"Aferin sana!" dedi neşeyle sesimi duyar duymaz.

"Asıl sana aferin: Müdire hanım senin hizmetinde casusluğa başlamış."

Memnuniyetle güldü.

"İyi bir insan."

"Tabii ya."

"Milano'ya gittiğini ve Matese'nin konuğu olduğunu öğrendim."

"Kim söyledi sana?"

Beni yanıtlayabilmek için birkaç saniyeye ihtiyaç duydu.

"Vittoria."

Şaşkınlıkla bağırdım.

"Birbirinizi arıyor musunuz?"

"Dahası dün buraya evimize geldi. Costanza'nın gece gündüz bakıma muhtaç bir arkadaşı var ve onu düşündük."

Mırıldandım:

"Barıştınız."

"Hayır, Vittoria ile barışmak mümkün değildir. Ama yıllar geçiyor, hepimiz yaşlanıyoruz. Hem sen yavaş yavaş, kurnazca aramızda bir köprü kurdun, aferin. Beceriklisin, benim gibisin."

"Müdire hanımları baştan çıkaran da mı benim?"

"O konu başka. Matese ile nasıl geçti?"

"Mariano'ya sor, ona anlattım zaten."

"Vittoria bana onun adresini verdi, bir mektup yazmayı düşünüyorum. Yıkıcı zamanlar bunlar, değerli insanlar birbirleriyle temas halinde bulunmalı. Sende onun telefon numarası var mı?"

"Hayır. Ida'yı verir misin?"

"Bana hoşça kal da mı demiyorsun?"

"Hoşça kal Andrea."

Uzun bir dakika boyunca sustu.

"Hoşça kal."

Yıllar önce telefon geldiğinde bana nasıl sesleniyorsa, şimdi aynı sesle Ida'ya seslendiğini duydum. Ida hemen geldi, sıkkın ve neredeyse fısıldayarak şöyle dedi:

"Evden çıkmak için bir fırsat yarat bana."

"Bir saat sonra Floridiana'da buluşalım."

2

Gidip parkın girişinde Ida'yı bekledim. Kan ter içinde geldi, kumral saçlarını sımsıkı bir at kuyruğuyla toplamıştı, birkaç ay öncesine göre daha uzun boyluydu ve dal gibi incecikti. Siyah

çantası tepeleme dolduğundan şişmişti, üzerine siyah bir mini etek ve zebra desenli askılı tişört giymişti. Çocukluktan çıkan yüzü son derece solgundu, ağzı şiş görünüyordu, elmacık kemikleri çıkık ve yuvarlaktı. Gölgede bir bank aradık. Bana sınıfta kaldığına sevindiğini söyledi, okulu bırakmak, sadece yazı yazmak istiyordu. Ona benim de kaldığımı ama sevinmediğimi, tam tersine çok acı çektiğimi söyledim. Meydan okurcasına baktı:

"Sen utanmıştın, ben hiç utanmıyorum."

"Utanmıştım çünkü annem babam utanmışlardı."

"Benimkilerin utancı umurumda değil, onların utanacak çok başka kabahati var."

"Onlar korku içindeler. Onlara layık olamayacağız diye korkuyorlar."

"Layık olmak istemiyorum, yakışıksız olmak, kötü yola düşmek istiyorum."

Olabildiğince yakışıksız olabilmek için tiksinti duygusunu yendiğini ve bir zaman Posillipo'daki evlerinde bahçıvanlık yapan, evli ve üç çocuklu adamla buluştuğunu anlattı.

"Nasıldı?" diye sordum.

"Çok kötü. Lağım gibi bir tükürüğü vardı ve hiç durmadan pis laflar ediyordu."

"En azından aklındaki bir düşünceden kurtuldun."

"Bu doğru."

"Ama şimdi sakinleş ve iyi olmaya çalış."

"Nasıl?"

Birlikte Venedik'e, Tonino'nun yanına gitmeyi önerdim. Onun hedefi ise farklıydı, Roma'yı yeğliyordu. Venedik konusunda ayak diredim, onun derdinin şehir değil Tonino olduğunu anladım. Nitekim Angela'nın sinemadaki tokat olayını, o çocuğu yakalayıp neredeyse bayıltacak hale getirişini anlattığı ortaya çıktı. Ablama kötülük etti, dedi. Evet, diyerek bunu kabul et-

tim, ama düzgün davranabilmek adına gösterdiği çaba hoşuma gidiyor.

"Ablam konusunda başarılı olamadı."

"Ama ondan çok daha fazla mücadele veriyor."

"Sen bekaretini Tonino'ya mı vermek istiyorsun?"

"Hayır."

"Biraz düşünüp kararımı öyle söylesem olur mu?"

"Evet."

"Rahat olacağım ve yazabileceğim bir yere gitmek istiyorum."

"Bahçıvanın hikâyesini mi yazmak istiyorsun?"

"Onu zaten yazdım ama henüz bakire olduğun için sana okumam çünkü hevesin kaçar."

"O zaman başka bir sefer okursun."

"Ciddi misin?"

"Tabii."

"Sana okumayı uzun zamandır istediğim bir hikâyem var."

Çantasını karıştırdı, defterler ve dağınık kağıtlar çıkardı. Kırmızı kapaklı bir defteri seçti, aradığı yazıyı buldu. Birkaç sayfaydı, uzun süren ve gerçekleşmemiş bir arzunun hikâyesiydi. İki kız kardeşin onlarda sık sık yatıya kalan bir kız arkadaşları vardı. Bu arkadaş, ablayla daha çok, küçükle daha az arkadaşlık ediyordu. Abla, konuğun yatağına girmek ve onunla uyumak için küçüğün uyumasını bekliyordu. Küçük uykuya direniyor, iki kızın onu dışlamasından nefret ediyordu ama sonunda uyuyordu. Ama bir keresinde uyur gibi yapmış, sessizlik içinde ve tek başına, onların fısıldaşmalarını ve öpüşmelerini duymuştu. O geceden sonra ikiliyi gözetlemek için uyur gibi yapmayı sürdürmüş, iki büyüğü nihayet uyuduklarında onu kimsenin sevmediğini düşünerek ağlamıştı.

Ida bunu heyecan göstermeden, hızla ama kelimeleri tek tek vurgulayarak okudu. Bakışlarını defterden hiç ayırmadı, yüzüme

hiç bakmadı. En sonunda hikâyedeki zavallı mustarip kız gibi hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Mendil buldum, gözyaşlarını kuruladım. Her ne kadar az ilerimizden puset iterek ve konuşarak iki anne geçiyor olsa da onu dudaklarından öptüm.

3

Ertesi sabah, telefon bile etmeden, bileziği teslim etmek üzere Margherita'nın evine gittim. Vittoria'ya özellikle uğramadım, birincisi Giuliana ile baş başa olmak istiyordum, ikincisi de babamla beklenmedik ve kesinlikle geçici barışmasından sonra artık hiçbir ilginç yanı kalmamış gibi hissediyordum. Ama bu da yararsız bir çaba oldu çünkü sanki kendi eviymiş gibi kapıyı halam açtı. Beni hüzünlü bir sevinçle karşıladı. Giuliana yoktu, Margherita onu doktora götürmüştü, halam da mutfağı topluyordu.

"Gel bakalım, gel," dedi, "ne kadar güzelsin, gel arkadaşlık et bana."

"Giuliana nasıl?"

"Saçlarına zafiyet geldi."

"Biliyorum."

"Bildiğini biliyorum ve ayrıca ona ne kadar iyi eşlik ettiğini, her konuda dikkatli davrandığını da biliyorum. Aferin, aferin, aferin sana. Hem Giuliana hem Roberto seni çok çok seviyorlar. Ben de seni seviyorum. Baban seni böyle büyüttüyse, göründüğü kadar boktan bir adam olmadığı anlamına gelir bu."

"Babam yeni bir işin olduğunu söyledi."

Lavabonun yanında ayakta duruyordu, arkasında minik ışığın aydınlattığı Enzo'nun fotoğrafı vardı. Onunla görüşmeye başla-

dığımdan beri ilk kez gözlerinden hafif bir utanç duygusunun geçtiğini fark ettim.

"Evet, çok iyi bir iş."

"Posillipo'ya taşınıyorsun."

"Eh, öyle."

"Sevindim buna."

"Bense biraz üzülüyorum. Margherita'dan, Corrado'dan, Giuliana'dan ayrılmak zorunda kalacağım, Tonino'yu zaten yitirdim. Bazen babanın bunu özellikle yaptığını, özellikle bu işi bulduğunu düşünüyorum. Benim üzülmemi istiyor."

Bir kahkaha attım ama sonra toparlandım.

"Olabilir," dedim.

"İnanmıyor musun?"

"İnanıyorum: Babamdan her şey beklenir."

Bana şöyle bir baktı.

"Baban hakkında böyle konuşma yoksa tokadımı yersin."

"Özür dilerim."

"Onun hakkında sadece ben kötü konuşabilirim, sen değil, sen kızısın."

"Tamam."

"Gel buraya, bir öpücük ver. Bazen tepemi attırsan da seviyorum seni."

Onu yanağından öptüm, sonra çantamı karıştırmaya başladım.

"Giuliana'ya bileziğini getirdim, yanlışlıkla benim çantama girmiş."

Elimi durdurdu.

"Tesadüfen değildir. Sende kalsın, beğendiğini biliyorum."

"Ama artık Giuliana'nın."

"Giuliana hoşlanmıyor ondan ama sen hoşlanıyorsun."

"Hoşuna gitmiyorsa neden verdin ona?"

Ne diyeceğini bilemeden baktı bana, sanki sorunun anlamı onu zora sokmuştu.

"Kıskanıyor musun?"

"Hayır."

"Onu keyifsiz görüyordum, verdim. Ama bilezik doğduğundan beri sana ait."

"Evet ama bebek bileziği değil bu. Neden kendine saklamadın bunu? Pazar günleri ayine giderken takabilirdin."

Gözlerinde kalleşlik belirdi, bağırdı:

"Annemin bileziğini ne yapacağımı şimdi de sen mi söylüyorsun bana? Onu tak ve kes sesini. Doğrusunu söylememiz gerekirse, Giuliana'nın buna ihtiyacı yok. Öylesine ışıltılı bir kız ki bilezik ya da başka bir mücevher ona fazla geliyor. Şimdi bu saç sorunu çıktı ama önemli bir şey değildir, hekim onarıcı bir tedavi verir, geçer. Sense kendini şekle sokmayı bilmiyorsun, Giannì gel bakayım buraya."

Sanki mutfak küçük ve havasız bir mekânmış gibi daralmıştı. Beni Margherita'nın odasına sürükledi, dolabının kapaklarını açtı, uzun bir ayna çıktı ortaya. Vittoria emretti: Bak kendine. Baktım ama özellikle gözüme çarpan omuzlarım oldu.

Şöyle dedi: Sen giyinmiyorsun kızım, sen giysilerin içine gizleniyorsun. Eteğimi belime kadar çekti, yüksek sesle şöyle dedi: Bak şu bacaklara Tanrım, dön bakayım, popo buna denir işte. Kendi çevremde dönmeye zorladı, donumun üzerine sert bir şaplak indirdi, sonra yeniden aynaya çevirdi. Tanrım bu ne hatlar –diye bağırdı kalçalarımı okşayarak– kendini tanımalısın, değerini ortaya çıkarmalısın, güzel yanlarını gözler önüne sermelisin. Özellikle de memelerini, ah başka kızlar böyle güzel memeler için neler vermez ki. Oysa sen utanıyorsun, onları kilit altına alıyorsun. Bak ne yapman gerekiyor. Ve o anda ben eteğimi aşağı çekiştirirken elini bluzumun, sutyenimin önce bir yanına sonra

öteki yanına soktu, memelerimi kabarmış bir dalgaya dönüştürdü, bu dalga yakadan dışarı taşıyordu. Heyecanlandı: Gördün mü bak? Biz güzeliz Giannì, güzeliz ve zekiyiz. Güzel yaratılmışız ve bunu boşa harcamamalıyız. Seni Giuliana'dan bile daha iyi yerlere yerleşmiş görmek istiyorum, sen cennete, arşıâlâya yükselmeyi hak ediyorsun, baban olacak o hıyar yeryüzüne yapışıp kaldı ama gene de kendine bin bir hava veriyor. Şunu unutma: Bunu –hafifçe bir anlığına bacaklarımın arasına dokundu– işte bunu, sana bin kez söyledim, sakla güzelim. Vermeden önce olumlu ve olumsuz noktaları değerlendir, yoksa kimseye gitme. Hatta beni iyi dinle: Onu boşa harcadığını öğrenirsem, bunu babana söylerim ve seni ikimiz birden döve döve öldürürüz. Şimdi dur –bu kez kendisi çantamı karıştırdı, bileziği aldı, bileğime taktı– bak nasıl yakıştığını, nasıl değerlendiğini görüyor musun?

O anda aynanın köşesinde Corrado belirdi.

"Merhaba," dedi.

Vittoria döndü, ben de. Sıcak yüzünden eliyle yüzünü havalandırarak sordu:

"Giannina güzel, değil mi?"

"Çok güzel."

4

Vittoria'dan, Giuliana'ya selamlarımı iletmesini, onu sevdiğimi, hiçbir şey için endişelenmemesini, her şeyin yoluna gireceğini söylemesini defalarca tembihledim. Sonra kapıya yöneldim ama Corrado'nun "Ben de seninle üç beş adım atayım" demesini bekledim. Oysa susuyor ve gönülsüzce sallanıyordu. Sonunda ben ona sordum:

"Corrà, beni otobüse kadar uğurlar mısın?"

Vittoria "Evet, uğurla onu," diye buyurdu, o da merdivenler ve güneşin altında yanan sokakta gönülsüzce eşlik etti.

"Neyin var?" diye sordum.

Omuzlarını silkti, anlamadığım bir şeyler homurdandı, ardından daha açık bir şekilde kendini yalnız hissettiğini söyledi. Tonino gitmişti, Giuliana yakında evleniyordu, Vittoria da sanki başka bir şehir olan Posillipo'ya taşınıyordu.

"Evin aptalı benim, benden daha aptal olan annemle kalmak zorundayım."

"Sen de git."

"Nereye? Ne yapmaya? Zaten gidesim yok. Burada doğdum, burada kalmak istiyorum."

"O halde?"

Kendini ifade etmeye çalıştı. Kendini daima Tonino'nun, Giuliana'nın, özellikle de Vittoria'nın koruması altında hissetmişti. Mırıldandı: Giannì, ben annem gibiyim, hiçbir şey yapmayı bilmediği, hiçbir değeri olmadığı için her şeye razı olan iki kişiyiz. Ama –bir şeyi bilmek ister misin?– Vittoria gider gitmez babamın mutfaktaki fotoğrafını kaldıracağım, ona hiçbir zaman tahammül edemedim, korkutuyor beni, annemin de benim gibi düşündüğünden eminim."

Bunu yapması için onu yüreklendirdim ama gene de pek inanmamasını, Vittoria'nın asla kesin olarak gitmeyeceğini, her sefer daha sıkıntılı ve dayanılmaz olarak geri geleceğini söyledim.

"Tonino'nun yanına gitmen iyi olur," diye öğütledim.

"Onunla anlaşamıyoruz."

"Tonino direnmeyi bilen biri."

"Ben değilim."

"Belki Venedik'ten geçer, ona merhaba derim."

"Aferin, benim de selamımı söyle ve sadece kendini düşündüğünü, annemi, Giuliana'yı ve beni hiç umursamadığını da ekle."

Ondan kardeşinin adresini istedim ama sadece çalıştığı lokantanın adını biliyordu. Şimdi içini biraz döktüğü için her zamanki maskesini takmayı denedi. İçten duygularını müstehcen sahnelerle karıştırırken ona şöyle dedim: Şunu kafana iyi sok, Corrà, bir daha seninle benim aramda hiçbir şey olmayacak. Sonra ciddileştim ve Rosario'nun telefon numarasını istedim. Şaşkın bir ifadeyle baktı, arkadaşıyla mı yatmaya karar verdiğimi sordu. Ona bilmediğimi söylesem de kesin bir hayır beklediğinden endişelendi, beni tehlikeli seçimlerden korumak isteyen ağabey havasına büründü. Bir süre daha böyle konuştuktan sonra numarayı vermemek için elinden geleni yaptığını hissettim. Bu sefer de tehdit ettim: Tamam, kendim de bulurum ama Rosario'ya senin kıskançlığını ve numarayı vermediğini de yetiştiririm. Homurdanmaya devam etse de hemen pes etti: Vittoria'ya söyleyeceğim, o da babana aktaracak, sonra berbat şeyler olacak. Gülümsedim, yanağına bir öpücük kondurmak istedim, en ciddi ifademle şöyle dedim: Corrà, bunu yaparsan bana en büyük iyiliği yapmış olursun, Vittoria ve babamın bunu öğrenmelerini en çok isteyen benim; hatta bana yemin edeceksin, olay gerçekleşirse hemen onlara anlatacaksın. Bu arada otobüs geldi, onu karışık kafasıyla kaldırımda bıraktım.

5

Sonraki saatlerde bekaretimi yitirmek için acelem olmadığını fark ettim. Rosario karanlık nedenlerle biraz ilgimi çekiyordu ama onu aramadım. Bunun yerine Ida'yı aradım ve benimle Venedik'e gelmeye karar verdi mi diye sordum; hazır olduğunu, az önce Costanza'ya söylediğini, annesinin de onu bir süre evde görmek istemediği için bolca para verdiğini anlattı.

Hemen arkasından Tonino'yu çalıştığı lokantadan aradım. Baştan planıma sevinmiş gibi göründü ama Ida'nın da yanımda olacağını öğrenince bir iki saniye düşündü ve sonra Mestre'de bir odada kaldığını, üç kişi sığamayacağımızı söyledi. Ben de açıkladım: Tonì, biz sana merhaba demeye uğrayacağız, sonra sen bizimle buluşmak istersen ne âlâ, yoksa da yok. Ses tonunu değiştirdi, çok memnun olacağına yemin etti, bizi bekliyordu.

Annemin doğum günü hediyesi olarak verdiği paranın tümünü Milano'ya gitmek için trene harcadığımdan, bu sefer de sınıfımı geçtim diye para vermesi için dil döktüm. Artık yola çıkmak için her şey hazırdı, inceden yağmur yağan bir sabah, hoş serinlikte, sabahın tam dokuzunda Rosario aradı. Corrado ona bahsetmiş olmalıydı, ağzından çıkan ilk cümle şu oldu:

"Giannì, nihayet karar verdiğini söylediler."

"Neredesin?"

"Evin altındaki kafede."

"Neyin altında?"

"Sizin apartmanın altındaki. İnersen seni şemsiyemle bekliyorum."

Rahatsızlık hissetmedim, her şeyin yolunda gittiğini ve bir insana sokulacaksam, bunu kızgın bir havada değil serin bir günde yapmamın iyi olacağını düşündüm.

"Senin şemsiyene gereksinmem yok."

"Yani çekip gitmemi mi söylüyorsun?"

"Hayır."

"Haydi kımılda o zaman."

"Nereye götüreceksin beni?"

"Manzoni Sokağı'na."

Saçımı taramadım, makyaj yapmadım, bileziği takmak dışında Vittoria'nın tembihlediği hiçbir şeyi yapmadım. Rosario kapının tam önünde yüzüne yapışmış neşesiyle duruyordu ama

yağmurlu hava trafiğine takılınca, yol boyunca kendisine göre beceriksiz tüm sürücülere küfür etti, hakaretler yağdırdı. Sinirlendim ve şöyle dedim:

"Bugün günü değilse Rosà, beni eve götür."

"Merak etme, tam da günü ama şu salağın araba kullanmasına bir bak."

"Sakin ol."

"Ne o, senin için fazla mı kabayım?"

"Hayır."

"Neden gergin olduğumu biliyor musun?"

"Hayır."

"Giannì, gerginim çünkü seni gördüğüm ilk günden beri istiyorum ama senin beni isteyip istemediğinden emin değilim. Ne diyorsun, istiyor musun beni?"

"Evet. Ama canımı yakmayacaksın."

"Ne can yakması? Seni seveceğim."

"Ve fazla zaman harcamayacaksın, yapacak çok işim var."

"Zaman ister ama bu iş."

Evin tam önünde arabaya park yeri buldu, en az beş katlı bir apartmandı.

Arabayı kilitleyip kapıya doğru yürürken, "Ne şans," dedim.

"Bu şans değil," dedi, "benim yerim olduğunu ve kimsenin arabasını bırakmaması gerektiğini bilirler."

"Yoksa ne olur?"

"Yoksa vururum."

"Gangster misin sen?"

"Sen de liseye giden iyi aile kızı mısın?"

Yanıt vermedim, sessizce beşinci kata çıktık. Elli yıl sonra Roberto ve ben şimdikinden çok yakın arkadaş olursak, kendimi açıklamak için ona bu öğleden sonrasını anlatırım diye düşündüm. O yaptığımız her şeye bir anlam bulmayı biliyordu, onun

işi buydu, babama ve Mariano'ya bakılacak olunursa da hep çok başarılı oluyordu.

Rosario kapıyı açtı, daire karanlıktı. Bekle dedi. Işığı yakmadı, kendinden emin adımlarla ilerledi, sırayla tüm perdeleri açtı. Yağmurlu havanın açık gri rengi büyük ve boş odaya yayıldı, tek bir iskemle bile yoktu. İçeri girdim, kapıyı ardımdan kapattım, yağmurun pencerelere vurmasını, rüzgârın uğuldamasını işittim.

Pencereden dışarı bakarak, "Hiçbir şey görünmüyor," dedim.

"Günü yanlış seçtik."

"Hayır, bana tam da günüymüş gibi geliyor."

Hızlı adımlarla bana yürüdü, eliyle ensemi yakaladı, dudaklarıma bastırarak öperken, diliyle ağzımı açmaya çalıştı. Bu orada öteki eliyle bir mememi sıkıştırdı. Onu göğsünden hafifçe ittim, ağzının ve burnunun içinden sinirli bir gülümseme ve puflama çıktı. Geri çekildi, sadece eli mememde kaldı.

"Ne var?" dedi.

"Beni illa öpmek zorunda mısın?"

"İstemiyor musun?"

"Hayır."

"Bütün kızların hoşuna gider."

"Benim gitmez, mememe de dokunmasan iyi olur. Ama işine yarayacaksa tamam."

Mememi bıraktı, homurdandı:

"Hiçbir şeye ihtiyacım yok benim."

Cinsel organını göstermek için fermuarını indirdi. Pantolonun içinden çok iri bir şey çıkacak diye korktum ama şeyinin Corrado'nunkinden çok farklı olmadığını görünce rahatladım, ayrıca daha güzel bir formu vardı. Elimi tuttu, dokun, dedi.

Ona dokundum, ateşi varmış gibi sıcaktı. Aslında onu sıkmak hoş olduğundan elimi çekmedim.

"Hoşuna gitti mi?"

"Evet."

"O zaman ne istediğini söyle bana, seni üzmek istemiyorum."

"Giyinik kalabilir miyim?"

"Kızlar soyunur."

"Eğer soyunmadan yapılabilirse bana bir iyilik yap."

"En azından donunu çıkarmalısın."

Şeyini bıraktım, blucinimi ve donumu çıkardım.

"Tamam mı?"

"Tamam ama böyle yapılmaz."

"Biliyorum ama senden bunu rica ediyorum."

"Ben en azından pantolonumu çıkarabilir miyim?"

"Evet."

Ayakkabılarını, çoraplarını, pantolonunu çıkardı. İncecik ve kıllı bacakları vardı, ayakları kemikli ve uzundu, en az 45 numara giyiyor olmalıydı. Keten ceketi, gömleği, kravatı üstündeydi; bunların altında ve sıska ayakların üzerinde dik duran organı gürültüden şikâyet eden bir kiracı gibiydi. İkimiz de çirkindik, neyse ki ayna yoktu.

"Yere uzanayım mı?"

"Ne diyorsun sen, yatak var içeride."

Açık bir kapıya yöneldi, küçük poposunu, çukurlu kalçalarını gördüm. Odada dağınık bir yataktan başka bir şey yoktu. Bu kez kepengi açmadı, ışığı yaktı. Sordum:

"Yıkanmayacak mısın?"

"Sabah yıkanmıştım."

"En azından ellerini yıka."

"Sen yıkayacak mısın?"

"Hayır."

"O zaman ben de yıkamam."

"Giannì, ne oluyor bana görüyor musun?"

Organı küçülerek iniyordu.

"Yıkanırsan kalkmaz mı?"

"Tamam ya, gidiyorum."

Banyoda görünmez oldu. Çok uzatıyordum, böyle davranacağımı hiç tahmin etmezdim. Geri geldiğinde bacakları arasından sarkan şeye sempatiyle baktım.

"Şirin," dedim.

Öfledi.

"Bir şey yapmak istemiyorsan açıkça söyle."

"İstiyorum tabii, şimdi yıkanıyorum."

"Gel buraya, böylesi de iyi. Sen bir hanımsın, eminim günde elli kere yıkanıyorsundur."

"Sana dokunabilir miyim?"

"Memnun olurum."

Yanına gittim, onu yumuşakça tuttum. Çaresizce sabırlı davrandığından, uzman olmak, onu memnun edecek şekilde dokunmak isterdim ama ne yapacağımı tam olarak bilmiyordum, sonunda elimde tutmakla yetindim. Yeniden devleşmesi için bir iki saniye yetti.

"Ben de sana dokunayım," dedi hafiften çatallaşan sesiyle.

"Hayır," dedim, "Bunu yapmayı bilmiyorsun ve canımı yakarsın."

"Gayet iyi biliyorum."

"Teşekkür ederim Rosà, çok kibarsın ama sana güvenemem."

"Giannì, şimdi sana dokunmazsam, asıl sonra yanar canın."

Benden daha deneyimli olduğu için olur diyesim geldi ama onun ellerinden, pis tırnaklarından korkuyordum. Net bir ret işareti yaptım, salgısını ona bıraktım, bacaklarımı sıkarak yatağa uzandım. Mutlu yüzünde gömülmüş şaşkın bakışlarıyla üzerimde gördüm; üst kısmı şık giyimliydi, belden aşağısı kabaca çıplaktı. Saniyenin bir anında ailemin beni çocukluğumdan beri

cinsel hayatımı korkusuzca ve bilinçli bir şekilde yaşamam için nasıl hazırlamış olduklarını düşündüm.

Bu arada Rosario ayak bileklerimi tutmuş, bacaklarımı ayırıyordu. Heyecanlı bir şekilde şunu söyledi: Bacaklarının arasında ne kadar güzel bir şey var. Sonra yavaşça üzerime uzandı. Eliyle yoklayarak organımı aradı ve yerleştirdiğine kanaat getirince usul usul itti, sonra ansızın enerjik bir darbe indirdi.

"Ay!" dedim.

"Acıdı mı?"

"Biraz. Beni gebe bırakma sakın."

"Merak etme sen."

"Yaptın mı?"

"Dur."

Yeniden itti, daha rahatça yerleştirdi ve gelip gitmeye başladı. O andan itibaren biraz geri çekilip sonra yeniden ileri gitmekten başka bir şey yapmadı. Ama bu hareketi sürdürdükçe canımı yakıyordu, bunu fark ediyor ve mırıldanıyordu: Gevşe biraz, çok gerginsin. Ben de fısıldıyordum: Gergin değilim, ah, rahatım. O kibarca ekliyordu: Giannì, yardımcı olmalısın, nesin sen, demir parçası mı, zırhlı kapı mı? Dişlerimi sıkıyor, mırıldanıyordum: Hayır, it, haydi, daha güçlü. Ter içinde kalmıştım, yüzümü ve göğsümü ıslak hissediyordum; o da, ne kadar terledin, dedikçe utanıyor ve mırıldanıyordum: Ben hiç terlemem, sadece bugün böyle oldu, kusura bakma, iğreniyorsan bırak artık.

En sonunda karnımın boydan boya yarıldığını hissedeceğim bir acı vererek sert bir şekilde girdi içime. Bir an sürdü, sonra ansızın girişinden de çok can yakan bir şekilde hızla çıktı. Ne olduğunu anlamak için başımı kaldırdım, bacaklarımın arasında benim kanıma bulanmış şeyinden sperm boşalıyordu. Gülse de çok öfkeliydi:

"Başardın mı?" diye sordum cılız sesimle.

"Evet," dedi ve yanıma uzandı.

"Neyse bari."

"Gerçekten neyse bari."

"Yanıyorum."

"Senin kabahatin, daha iyi yapılabilirdi."

Ona döndüm ve şunu dedim:

"Benim yapmak istediğim tam olarak buydu," ve dilimi dişlerinin dibine kadar iterek öptüm. Bir süre sonra kalkıp yıkanmaya koştum, donumu ve blucinimi giydim. Banyoya o girince, bileziği bileğimden çıkardım ve bu talihsiz olayın hediyesi olarak yatağın yanına yere bıraktım. Beni eve bıraktı, o mutsuzdu, ben neşeliydim.

Ertesi gün Ida ile birlikte trene binerek Venedik'e doğru yola çıktım. Trende birbirimize söz verdik: Şimdiye dek hiç kimsenin olmadığı biçimde iki yetişkin olacaktık.

ELENA FERRANTE

YETİŞKİNLERİN YALAN HAYATI

"Elena Ferrante kitapları hakkında okuduğunuz hiçbir şey sizi bu kitaplardaki gaddarlığa hazırlamaz."
The New York Times

"Bu kitapları yazan bilinçle derin bir bağlantı hissediyorum."
Zadie Smith

Napoli Romanları ile tüm dünyada müthiş bir ilgi uyandıran Elena Ferrante, çok okunmasının ve sevilmesinin yanı sıra gerçek kimliğiyle de merak konusu olmayı sürdürüyor. Yapıtlarıyla 21. yüzyılın modern klasiklerini bir bir vitrine çıkaran Ferrante, *Yetişkinlerin Yalan Hayatı*'nda bizi insanın açmazını, aile bağlarının esnek dokularını keşfetmeye davet ediyor.

Napoli tepelerinde ayrıcalıklı bir çocukluk geçiren Giovanna, günün birinde babasının onu kötü şöhrete sahip, yıllardır görüşmediği kardeşine, Vittoria Hala'ya benzettiğini işitir. Bu beklenmedik bağlantıdan rahatsızlık hisseden genç kız, ailesinin geçmişini araştırmaya koyulur. Şehrin yoksul mahallelerinden birinde yaşayan halasını aramaya çıkar ve anne babasına duyduğu güven ve sevgi sarsılır. Giovanna şehrin birbirinden korkan ve tiksinen iki zıt bölgesinde avutulduğu görüntüyü değil, gerçeği aramaktadır: Biri nezaket maskesi takan yukarı Napoli, diğeri aşırılık ve bayağılığın mekânı aşağı Napoli. Bu ikisi arasında gidip gelirken, ikisinin de cevap veremediği veya kaçındığı gerçekle allak bullak olur.

Yetişkinlerin Yalan Hayatı, Ferrante tutkunlarının tadını iyi bildikleri yeni bir haz eşiği, yeni bir hikâye.

EVEREST
www.everestyayinlari.com
f/everestyayinlari
𝕏/everestkitap
/everestyayinlari

9 786051 855196